FRANCISCI NICONITII

REFERENDARII APOSTOLICI

ALLEGATIO-
NVM SECVN-
DA PARS.

VENETIIS
1548

PAVLO III PONTIFICI
MAXIMO FRANCISCVS NICOSNITIVS REFERENDARIVS EIVSDEM
.S.

IAM DECIMVS Pater Beatissime annus agitur, postq̃ ego hinc, tuo assensu tuis cum literis, in Poloniam profectus experiri curaui, an ualeant alienigenæ Regni Poloniæ iura hic à .S. tua concessa illic obtinere. Ibiq; diutius q̃ uolebam, cum diuturna aduersa ualetudine, tum Samuelis Maciouij Cracouiensis episcopi, uiri sanè rarissimi, ac Illustris Andreæ de Gorcha Comitis, Posnaniensis Castellani, Regni illius splendoris, ac maiorum hominum terroris, humanitate detentus, uixi penè nouem annis. Reuersus Romam, quum post tuorum pedum oscula confectis aliquibus negotijs, Poloniam cogitarem, tuo uerbo motus, tuum uerbum faciens plurimi, quo dixisti, ut operam meam, in referendis iustitiæ libellis, sicuti iamdudum consueueram, nauarem, reiectis itionis Poloniæ rationibus, redij ad illa non minus laboriosa, q̃ inutilia (fortassè) tempestate nostra, studia. In quibus uersatus aliquantisper, opinionum & sententiarum, quas in dies uel consultus, uel iudicio addictus proferebam, particulam unam edendã dedi: Nomini tuo augustissimo, cui & memet obstrictum do dedoq;, dicaui. Mirari certe non debes me tuas aures in tam præclaro celsitudinis gradu cum rudi musa obtundere nõ dubitasse. Virtutis enim hoc proprium est, cogere homines rectè quippiam sentientes, uirtutem quærere, rimari, inuentam colere adorare. Tu igitur quum uirtus ipsa sis (nescio tibi teipsum uerius definire) qui mirum si te colam, adeam, religiosè quoq; uenerer ut immortalem? Nempe præter id quod iuris arbiter ac moderator es, nulli aptius, nulli accõmodatius existimaui hæc mea iuris responsa consecranda, q̃ tibi. In cuius mores, in cuius uitam, in cuius cogitationes non cadit, quod non sapientissimo, optimo, grauissimo, ac omni laudis genere dignissimo, uiro, principe, pontifice dignum sit. Cuius potestas ad deorum immortalium accedit potestatem. Cuius dictis factisq; æternitatem deberi, Roma, Italia, totius orbis fines intelligunt. Ob cuius incolumitatem Dijs immortalibus uota fundentes, infantes, pueri, senes, populus, senatus, omnes ordines, omnes homines, nobilitas omnis, uniuersa Italia, exteræ nationes, lux deniq; ipsa, diuina atq; humana omnia, admirabili atq; inaudita efferuntur lætitia. Te enim aiunt illũ esse, qui uenturus erat, nec alium expectari, qui christianæ reip. uulneribus infinitis, sapientissimè cunctando subueniret. Pro christiano enim nomine tuendo, deffendendo, propagando, pacem, concordiam, ocium, tranquillitatem, uniuerso orbi atq; huic maximæ urbi, per multos annos, clauum Imperij gubernaculaq; christianæ reip. summa cum iustitia, pari sapientia, ac religione regendo, parare non desinis. Hæc & huiuscemodi plæraq; longius me à proposito traherent, ac modum epistolarem transgredi cogerent, si calamo indulgerem. Canam igitur receptui, uelaq; colligam: Teq; obtestabor Pater sanctissime, nequid eorum quæ dixerim aut in futurum dicturus sum, auribus tuis datum putes. Quicquid est, purum & candidum est, ac ex ueritatis præcordijs excerptum. Quod tibi nec molestum, nec à uoluptate deuium esse debet. Omnia enim egregia gesta frequẽti memoria uel recordatione scribẽtium, cumulatissimè reflorescũt, ac reuirescunt, gloriam secum afferentia, quæ sola uirtutum præmium à sapientibus constituta est. Hanc tui nepotes omnes, summi atq; lentissimi uiri, magnæ spei mirificæq; expectationis Raynutius Farnesius & Alexander Farnesius & Guido Ascanius Sfortia Cardinales, Octauius, & Horatius Farnesij, alter Parmensium & Placentinorum, alter Castrensium Duces (ut omittam reliqua tuæ domus lumina) ambabus, ut aiunt, manibus amplexam, uirtutibus & præclaris facinoribus incumbendo, incredibili cupiditate sectantur: Te imitantur, te sequuntur, hæreditarium sibi existimantes, ex amplissimo genere, splendidissimaq; totius Italiæ familia, dignos se maioribus suis descẽdentes prestare. Superest ut te rogem tibi supplicem Pater clementissime, has meas uigilias, futuræ assiduitatis si tu uolueris argumentum, hilari fronte suscipias. Munificumq; (ut facis) literatis te Mecænatem Dominum & Patrem exhibeas, in eoq; opere ne lasseris. Qua re ad immortalitatem & memoriam nominis tui sempiternã, nihil tibi potest contingere præclarius. Imò hoc tantum itinere fies exemplar ab omnium annalium monumentis æternitati consecrandum. Iesus Christus seruator noster te nobis, imò christianæ reip. diu seruet incolumem, Si & tibi & Christi ecclesiæ (hoc uoto uix scirem tibi fœlicius quicq̃ precarij) expedit. Vale, Romæ, penes Mineruam, Sexto Idus Augusti. M. D. XLVIII.

FRANCISCI

NICONITII REFERENDARII APOSTOLICI ALLEGATIONVM SECVNDA PARS.

QVOD STATVTVM Incliti Regni Poloniæ, prohibens extraneũ suscipi ad dignitates in Metropolitana, & Cathedralibus ecclesijs, non excludit extraneum, qui est Nobilis ex utroq; parente, Comes Palatinus, Baro, Prothonotarius, ac Referendarius Apostolicus, Vtriusq; Iuris Doctor, Dalmata natione.

ALLEGATIO. I. ALIAS. XXIIII.

Viso ac diligẽter considerato statuto Regni Polonie per Serenissimum Regem Sigismundum edito et confirmato Cracovie. M. D. xxxij. regni sui anno. xxv. die sancto℞ Fabiani et Sebastiani, et etiam statuto Serenissimorum Ioan. Alberti, et Alexandri Regum. Si queramus an ex dispositione dicti statuti excludatur a dignitate in Metropolitana ecclesia Gnezneñ. quispiam, qui vere et originaliter sit ex utroq; parente nobilis, ex indultis et privilegijs Leonis. x. Clementis. vij. Pauli. iij. et aliorum summorum Pontificum Comes Palatinus ac Baro, ad instar Baronum urbis Rome, vere et non ficte, quisq; sit utriusq; iuris doctor, Prothonotarius, ac Referendarius sedis Apostolice, non tamen indigena Polonie, Dalmata natione.

Salvo saniori et rectius sentientis consilio, dico nobilem talem non excludi a statuto, eumq; iustas fovere partes, non obstante dicti statuti dispositione, qui tamen alioquin ius haberet ex gratia vel provisione summi Pontificis, quod probo iuribus et rationibus deducendis.

Pro huius opin. fundamento possem multa effundere ex mente legum, suadentia ius dicti nobilis seposito cuiuscumq; alterius iure.

1 Primo presupponendo † statuta recipere interpretationẽ a iure cõmuni etiã si verba statuti impropriari deberent, vt per Rom. in cõsi. ccxxvij. incip. queritur etiam an ipse in fi. Etiam si taliter intelligendo nihil operarentur ultra ius commune Ias. in l. fi. §. in computatione. in fi. C. de iu. delib. per tex. in. l. ij. incip. si servi vestri. C. de nox. a. c. cum dilectus. de consuet. cum concord. vt dixi in rub. ff. de ope. no. nun. cia. fol. xj. in. clxix. Quibus addo Soci. in reg. cccexl. incip. verba ver. fallit quando verborum. Mathes. in not. lix. incip. no. q legum, inferentem q statutum loquens de capiendis debitoribus non comprehendit doctores legum seu medicine, vel eorum filios, etiam si esset clausula non obstante aliquo privilegio, Mathes. in no. lxxxv. incip. no. mirabile ponentem q statutum volens quem citari ad domum, vel personaliter non dat facultatem vt prius ad domum citetur, quia de iure communi prius personaliter quis citari debet, et recedit a Bart. vt per eum. Io. bap. castelli. in alleg. j. incip. magnificum. col. ix. post prin. sub ver. nunc vero aggrediendo referentem Imo. in consil. xcj. consulentem quando statutum vult censeri continuatam possessionem defuncti in heredem absq; corporali apprehensione, quia intelligitur absq; alterius preiudicio iuxta ius commune. Alb. in decis. clxvj. incip. fuit dubitatũ. col. j. in fi. vers. certio. Soci. in reg. clij. incip. filius legitimam. in fi. alleg. doc. vt per eum. Ancha. in repe. c. canonum. fol. lix. colũ. iiij. in fi. ver. accedat hec. et fol. lx. col. iij. in prin. ver. occurrunt alie. et fo. lxiiij. col. iiij. in fi. ver. alterius de consti. Fely. in. c. cum causam. col. vij. in fi. versi. secundo limita. de testi. Fely. in. c. pastoralis §. preterea. col. j. post princi. ver. fallit primo. de offi. ord. Fely. in. c. edoceri. §. j. ad fi. de rescript. Deci. in rub. extra de proba. col. xij. ver. ex his bene. Guid. pap. in consi. ccxxj. inci. spectabiles domini. col. ij. in prin. versi. nec ob.

2 Stante hoc succedit alia conclusio † q statuta laicorum super rebus ecclesiasticis, vel personis non ligant, nec attendi debent. c. ecclesia sancte Marie. de cõsti. vbi oẽs. c. que in ecclesiar. eo. tit. c. bene quidem. xcvj. di. c. fi. de reb. eccle. non alie. tex. in auc. cassa. C. de sa. san. ec. et ibi Deci. in. ix. notans tam de editis q̃ de edendis, et que statuta dicãtur cõtra libertatem ecclesie ibi in. xvij. et. xix. ponens q ẽt illa que reddunt clericos timidiores Hippo. in sing. xxix. incip. statuta. Deci. in. l. sensus. col. ij. in. xv. C. questa. sa. pos. Guid. pap. in cõsil. cxlix. incip. põt dici. in prin. ver. nec ob. Ancha. in repe. c. canonũ. fol. xxxiij. col. ij. in med. ver. iuxta predicta. de cõsti. et ibi in ver. seq. que dicantur esse cõtra libertatem ecclesie, et fo. xxxiiij. col. ij. ad fi. ver opiniones. et col. iiij. in fi. ver. quo ẽt de quõne. Ancha. in. c. postulasti. col. xviij. in fi. sub ver. non obst. q locus de fo. compe. et est cõis sñia. no. Ias. in. l. j. col. j. in. viij. ff. de legi. igit ista statuta in dubio obst. Et talia statuta laicorum coram iudice ecclesiastico non põt allegari, vt per Fely. in. c. sicut cõsuetudo. col. iiij. in fi. ver. quo intellige. de proba. alleg. Ancha. vt per eum.

3 Hinc ponit Roma. † q papa de iure non põt se submittere iudicio Imperatoris, ita Roma. in singu. cxliij. incip. text. receptum. de quo videndus Deci. arguẽs ad partes, et distinguẽs in. l. est receptum. col. j. et. ij. ff. de iurisd. omn. iudic.

Hinc etiã est quod civitas non potest statuere, vt relicta pro male ablatis convertantur in alicuius ecclesie utilitatem text. est in. c. ad apostolicam. de simo. et in. c. vestra. de loca. et ibi Roma. in singu. cccexxxiij. incip. pone q populus.

4 Quod si negares esse contra libertatem ecclesiasticam, vide Fely. in. c. noverint. in fi. de sen. excom. vbi ponit generaliter † q illud statutũ dicit cõ libertatẽ ecclesiasticã p qd phibet psonis ecclesiasticis illud qd neq; iure divino neq; humano est phibitũ.

5 Quod si diceres sunt cõfirmata per Leonem. x. vel alios põtifices istud nihil aliud est dicere nisi q robur eis attribuit a private, et a voluntate pape, † q2 actus illius dr qui actui authoritatẽ impartit. l. j. §. cumq; hec. in ver. omnia. n. C. de vet. iu. enuc. et facit que dixi in alle. xiiij. incip. statuta per totum. vbi videndum licet in veritate non extet aliqua confirmatio, aut approbatio sedis apostolice, presertim post obitum Clementis. vij. qui post istud statutum excludens extraneos.

6 Accedit etiam † q iura alicuius actus attribuunt actui confirmanti non autem actui confirmato. glo. in. l. si quis priorem. ff. ad trebe. glo. in. l. eos. C. de appel. Roma. in consi. ccclxix. incip. circa primum. col. iij. versi. secunda consideratio, et ad hoc scripsi aliqua in alleg. xiiij. incip. statuta vbi videndum, quibus adde q denominatio debet fieri a confirmante, vt per Bal. in l. ex placito. in. iij. col. C. de rer. permut. vbi de statuto Spoletano confirmato, quia dicitur papale facit text. in. c. si eum. de

7 preben. in. vj. † Et actus confirmatus a papa dicitur actus sedis apostolice per tex. in. c. si apostolice. de preben. in. vj. cum concord. et per Fely. in. c. j. col. ij. in seq. versi. vnde. de sponsa. Fely. in. c. cum accessissent. col. j. in med. versi. primo. de constit. inferens ad confirmantem statuta. Fely. in. c. j. in princi. de presump. inferens etiam ad dicta Salomonis inclusa per papam in canone, quia sunt autentica ratione cõfirmationis, et ibi q Salomon est saluus, Fely. in. c. ecclesia sancte Marie. col. j. in prin. ver. no. secundo. de consti. Fely. in. c. quũ venissent. col. j. in fi. versi. in glo. j. de testi. referens Bal. in. d. l. ex placito limitantem si in genere omnia statuta confirmet papa, quia tunc non erunt papalia.

8 Itaq; istorum statutorum derogatio et abolitio dependet a potestate pape, † quia nihil tam naturale est q̃ vnumquodq; eo modo quo ligatum est solvi. Et per quas causas res oritur per easdem dissolvitur. et que sunt habilia generandi sunt habilia corrumpendi, et eius est tollere cuius est inducere. l. prout. ff. de so lu. c. omnis res. de regu. iur. et est. c. omnis res. xxvij. q. ij. §. nõ habemus. in auct. de defens. civi. l. nihil tam naturale. ff. de regu. iur. cum concord. vt scripsi in. c. quoniam contra. fol. xlvij. in. cc vij. et seq de probati. et dixi in. l. q rome. §. duo fratres. fol. xiij. in. cxliiij. ff. de ver. ob. ¶ Verũ q2 adverto q Excell. doc. D. ppo. de mari. senex existens et magne eruditionis, vt cõstat,

ex opibus suis, nõ erubui: allegare scripta p me tãc inuenẽ, au thoritates mihi tribuendo, vñ citat dñe amea in c. qm̃ cõtra. de proba. ĩsta conclusione, vt per eum in suo sing. dclxix. inci. in ra vo tñt, ideo ornabo istum locum pulchris decisionibus non positis per alios scribentes. Addo igitur. l. fere quibuscũq;. ¶ l. omnia que iure. ff. de reg. iu. l. stichum aut pamphilum. §. na turalis. ff. de solutio.

Hinc est q sicut in prorogatione iurisdictionis cõsensus iudicis non est necessarius. l. ij. §. j. ff. de iudic. ita nec in reuocando erit necessarius not. Deci. in. l. si conuenerit. post princ. ¶ col. ix. in xxiiij. ff. de iurisd. om. iud. vbi q sicut in pacto vtriusq; voluntas interuenit, ita etiam in mutatione pacti oz interuenire, ¶ idem reperit ibi col. xj. vers. obstare. tñ ¶ eadem reperit Deci. in. l. si quis in conscribendo. col. v. vers. ¶ predicta habent. C. de pact. Deci. in. c. j. col. xxv. ver. ¶ ideo alias. extra de iudi. vbi eadẽ reperit quo ad intellectum. l. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iudi.

Tertio confirmo q: si absq; citatione missio in possessionem fa cta est, pariter ẽt absq; citatione reuocari potest, vt per Deci. post Alex. in. l. si pacto quo penam. col. ij. in. iiij. not. C. de pac.

Quarto allego, q: sicut legatis alimentis veniunt cibaria vesti tus habitatio aqua medicine, ita etiam remissis alimentis ea dẽ veniunt exceptis vestibus ¶ habitatione, q: specialiter hoc a diuo Marco constitutum est, vt per Deci. in. l. de alimen tis. in princip. C. de transactio.

Quinto allego, q: sicut bonorum possessio non potest acquiri si ne decreto ¶ presentia iudicis, ita etiam decretalis bonorũ pos sessio repudiari nõ potest sine decreto. l. j. §. decretalis. ff. de suc cess. e. li. no. Deci. in rub. C. quando non pet. par. col. ij. in med. reperit Deci. in. l. quoties. col. v. in. xxxvij. C. eo. tit.

Sexto allego, q: si vendo rẽ precio decẽ, deinde cõuenio de alio precio, si prima obligatio est stipulatione vallata non tollitur p secundum non habente stipulationem, ita Nicel. in trac. con cor. glos. concord. xxiiij. dum concordat glo. in. l. si vnus. §. q si non. ff. de pac. ¶ glos. in. l. emptor predij. ff. eo. titu.

Septimo allego, q: eadem solẽnitas que requiritur in cõtru requi ritur ẽt in distractu, vt not. in. c. quum dilecti. de emp. ¶ ven. not. Afflic. in decis. cccxxx. incip. feudatarius. in. iiij. inferens q si cut in contrahenda hypotheca super feodis requiritur regius assensus, ita etiam in remittendo hypothecam, ¶ vltra eum no. Bal. in consi. ccccxv. incip. illa solennitas. in. ij. volu. alleg. l. si ad resoluendum. C. de predi. mino. ¶ no. in. l. j. C. si aduer. tran sac. cum concor. vt per Nicel. in trac. de cõcor. glo. fol. liij. ver. quinquagesimoseptimo fallit.

Octauo allego, quia si ius ciuile abstulit alicui naturali obliga tioni effectus suos ciuiles per priuationem, restituit sibi eosdẽ per restitutionem in integ. vt per Belleme. in decis. dccxliiij. inci. his suppositis. col. j. post pn. ¶. aduertẽdũ est. de resti. in inte.

Nono allego, q: lz facta a maiori pte capituli, vel vniuersitatis regu̾r valeant. l. qd maior. ff. ad munici. c. j. de his que fi. a ma. par. cap. cum similia. tamen quando aliquid semel omnes de ca pitulo statuissent non posset maior pars contra istud statuere, ita eleganter Inno. in. c. humilis. de maio. ¶ obedien. sequitur Corse. in singul. vniuersitas incip. quod fit a maiori. ad fi. post Roma. relatum per eum.

Decimo allego, q: sicut abbas põt excõicare. c. cũ sit romana. ¶ fi. õ ap. ita ẽt abbas absoluit, vt p gl. in dicam. l. e. õ manifesta. ij. q. j.

Undecimo allego, quia sicut simplici verbo potest quis excõ municari. vt. c. j. de eo qui fur. or. su. ita etiaz simplici verbo po test quis absolui. vt per glo. in. c. quum aliquis. xj. q. iij.

Duodecimo allego, quia sicut in contrahendo matrimonio ex pressus consensus requiritur, ita etiam in dissoluendo eo, vt p glo. in. c. qui vxorem. xxvij. q. v. ponens de eo qui promisit vxo rẽ suã velari in monasterio an cogatur ipse ingredi monasteriũ.

Tertiodecimo, quia paruuli sicut peccauerunt per alios, idest per parentes, ita per alios saluantur, idest per alios credunt, dum baptisantur, ita gl. in. c. in ecclesia. de consec. dist. iiij.

Quartodecimo allego, quia peccata sola voluntate cõmissa sola voluntate delentur, fm Baz. de quo in glo. in. c. sicut. xxxij. q. ij. alij dicunt penitentiam necessariam, vt per eam.

Quintodecimo allego, q: qñ quĩmus de reuocatione statutorũ, si est talis populus q sine auctoritate superioris põt statuta facere, poterit eodẽ mõ ea reuocare absq; auctoritate superioris, vt per Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iust. ¶ iu. sequit Ancha. in repe. c. canonum. fol. lij. col. iij. versic. secundo hic incidenter. de con stitu. ¶ ibi distinctio quando non poterat statuere sine auctori tate superioris, vt per eos.

Sextodecimo allego, q: si quis in primo testamento posuerit clausulam derogatoriam, deinde cõdat aliud testm̃ dicens q annullat quodlibet testm̃ prius factum quocunq; modo, nihillo minus primum testm̃ erit validum ex quo in specie non dero gauit clausulis derogatorijs, ita cõsuluit Gui. pap. in cõsil. lxiiij. incip. visis duobus, referens Bal. in. l. si quis in principio te stamenti. ff. de lega. iij. per illum tex. cum alijs vt per eum.

Decimoseptimo allego, q: sicut qñ donantur, venduntur, aut le gantur vni instrumenta emptionum alicuius rei ipsa res vendi donari, aut legari vr̃ ita ẽt si restituentur instrumenta emptio num soluto prius precio per primum venditorem vr̃ esse facta retrouenditio, nec vr̃ q debeat dici aliqua simulatio, ita Cep. in tract. de simulat. contract. in xxvj. presumptio. in. lxxxj. vbi allegat tex. concor. ad. l. nil tam. ff. de regu. iur.

Decimooctauo allego, q: lz fm Pau. de cas. soror quum mari tatur repudians hereditatem patris in fauorẽ fratris non pre iudicat sibi qn eam possit petere, q: hereditas adita non p̄t tt per repudiationem amitti. l. sicut. C. de repud. here. ita Pau. in. d. l. sicut. Tñ contrarium tz Cepo. in con. ccxxix. incip. quia adiuit, q: sicuti nuda ¶ sola voluntate adit hereditas. l. pro he rede. ff. de acquir. heredi. ita sola voluntate debet posse amitti, ita Cepo. subdens q licet opi. Paul. possit euitari, tamen est tutius, vt non dicat repudio, sed renuncio, vt per eum.

Decimonono allego, dña est inter ius ciuile ¶ ius canon. De iure canon. pp solam cordis contritionem daf peccati venia. c. peccati venia. de reg. iu. in. vj. De iure autem ciuili secus est, vt in. l. qui ea mente. ff. de furt. ¶. l. quia sit fugitiuus. ff. de edil. edic. Ratio est, q: ea que facilius ligantur facilius ẽt soluunf. Sed de iure diuino sola mẽtis cogitatione ligatur quis iuxta illud qui cõcupiuerit vxorem proximi sui iam mechatus est, ¶ est tex. in. c. qm. vbi glo. xlvij. dist. Ideo per cõtriam animi con tritionem quis soluitur. Iure autem ciuili per solam cogitatio nem non deductam ad actum non punitur aliquis. l. cogitatio nis. ff. de pen. ideo sola cordis contritione veniã non consequit delinquens, ita Dy. in. d. c. peccati venia. de reg. iur. in. vj.

Uigesimo allego, volunt iura q sicut alijs contractibus ex cõ muni consensu partium renunciatur, ita etiam sponsus ¶ spon sa de futuro possint sine peccato renunciare ¶ dissoluere spon salia etiam iurato, ita Fely. in. c. preterea. col. v. in med. ver. in glo. fi. de sponsa. dicens q omnes doctores ibi ita volunt.

Uigesimoprimo allego, si ille in cuius fauorem iuratur remittit obligationẽ non indiget iurans alia absolutione, q: iurans par ti intendit illi promittere licet ad confirmationem addat re ligionem iuramenti, vnde directe inducit obligationem hõi quia par est potestas tollendi ¶ inducendi, ita Felyn. in. c. j. in prin. post alios de iureiur. vbi limitat vt per eum.

Uigesimosecũdo allego, eius est nature distractus cuius est cõ tractus, si enim nuda voluntate non transfertur dñium sine tra ditione, ita nec retrãsfertur, vt per Alex. post Bal. in. l. j. col. iij. in princip. ff. solu. matrimo.

Uigesimotertio allego, contrauenient priuilegio ad aliquid nõ faciendum vr̃ renunciare ipsi priuilegio. c. recolentes. versic. si enim. de sta. mona. no. glo. in. c. quum accessissent. de constitu. hoc tamen intelligitur dummodo priuilegium sit natum ex vni co actu momentaneo, puta ex statuto, tunc enim vnico actu cõ trario perditur, secus si priuilegium esset quesitum ex consuetu dine, quia tunc sicuti non fuit quesitum vnico acto, sed pluribus ita etiam perdi non potest vnico actu, sed pluribus, vt per Inno cẽ. in. c. accedentibus. de priuileg. cum concord. vt per Fe ly. in. c. quum accessissent. colum. xiij. in med. versicu. septimo limita. de constitutio.

Uigesimoquarto, non est mirum si Venetijs non transeant senten tie in rem iudicatam, immo perpetuo potest obijci de iniqui tate sententie, ratio est quia nimis de facili contra absentem in defensum pronunciãt, nimirum si postea de facili querelantem audiunt, ita Anchar. in consil. ccliij. incip. ex verbis dicte sen tentie in fine sequitur Felyn. in. c. ecclesia sancte Marie. colũ. xij. in fine versicu. vltimo no. de constitutio. Nescio tamen an istis temporibus, ita practicetur Venetijs. Fely. sequitur sim pliciter quia inimicabatur. Venetijs vt per eum in. c. quia sit. colum. vij. in. xix. ¶ ibi additio in margine considerat hoc de fo ro competen. Unum scio Venetos esse iustissimos licet iura ciuilia non sequentur.

Uigesimoquinto allego, gesta de facto, ¶ parte inaudita põt ẽt parte inaudita reuocari, vt per Inno. in. c. querelam. de elect. Felyn. in. d. c. ecclesia. in loco s̃ allegato. Posui hanc deci sionem

fionem preter consuetudinem meam, q non consueui transcribere que ab alijs sunt posita, sed remitto dicens, cum concord. vt per talem ⁊c. Verum quia est notab. decisio, ⁊ ego recordabar legisse alias posui, tanq̄ meas vigilias prius q̄ Fely. vidissem, ⁊ vt hoc credas allego idem tenentem vltra Felyn. ibi Roma. in singu. dcclxvi. incip. possessio. dicentem p illo dicto Inno. esse tex. in. l. pen. §. hoc dictum. ff. si mul. ven. no. idem Fely. in. c. quum olim. col. vj. in fi. sub ver. confirmantur predicta de re iudi. Fely. in. c. nihil. col. ij. post prin. vers. vigesimononо. de prescrip. limitans quando citatio primo fuisset omissa propter scandalum, alleg. Jo. and. vt per eu. Fely. in. c. quum super. col pen. in fi. ver. fateor. de testi. cog. inferens q facile absoluitur qui excōicatus fuit et si impeditus nō cōparuit Fely. in. c. ex pte. col. j. in me. ver. no. vlti. de testi. alle. loca ɔcor.

Vigesimosexto allego, si de facto sine solēnitatibus debitis aliquis sit incarceratus pōt sine aliqua citatione reuocari quando in captura non precessit citatio, ita Cacialup. in trac. de debi. suspe. col. fi. sequit Vicel. in trac. concor. glos. fol. liij. alias concor. lu. incip. alia materia. ver. trigesimo. vbi ponit q iniuste captus non potest ex alia iusta causa recommendari in carcere, q tanq̄ spoliatus primo debet restitui ad pristinam libertatem, vt per Barto. in. l. ij. §. fina. ff. de custo. reor alleg. multa pro hoc ⁊ per eum.

Vigesimoseptimo allego, si quis notorie tenet ecclesiaz iniuste, pōt absq̄ aliqua citatione spoliari ab ordinario sicuti de facto se intrusit, vt per Abb. in. c. q clerici. post prin. de iure pat.

Vigesimooctauo, absolutio a iuramento interposito super contractu valido non annullat contractum, ⁊ creditor potest petere, quia contractus assumpsit vires ex consensu partium, vnde non cessat validus sublato iuramento, vt per Fely. in. c. j. col. vj. in fi. ver. concluditur. de iureiur. vbi distinctio.

Vigesimonono, impedimenta inducta per ius positiuum, ⁊ omnes effectus ex illo producti possunt per papam sola eius voluntate contrarie tolli, vt per Cald. in consi. xu. in tit. de rescri. sequitur Ludo. gomes. auditor rote celebris in cōment. regul. cancel. fol. xxiiij. in. viij. alias est de non tollen. ius quesit. q. vj. in. viij. ⁊ ibi simile. Et ex ista decisione eneruantur omnes vires statutorum predictorum.

9 Trigesimo allego, † que alicuius consensu fieri debent eius dissensu impediuntur glo. in. c. pen. incip. obeuntibus. ver. ex conuenientia. lxiij. dist. ⁊ facit no. per Hippo. in sing. dclxix. incip.

10 iura volunt. † Et eius est interpretari cuius est condere. c. inter alia. de sen. excom. no. Staphi. Palmata Rote auditor solennis in trac. de lite. instit. fol. cxlj. versi. dicendum est modo. in fi. Cassad. in decis. ij. incip. inter cetera. ad fin. de preben. alleg. l. fi. C. de legi. ⁊ c. quum venissent. de iudi.

Trigesimoprimo, quia ea que requiruntur in constitutione alicuius actus in eiusdem reuocatione requiruntur. l. si vt propo nis. la. ij. C. de nup. no. Capel. tolos. ccccxvij. incip. item an valeat inferens q reingrossatio instrumenti iam cancellati parte non vocata non valet, quia partis consensus a principio requiritur, allegat doc. vt per eam.

Si igitur per supradicta derogatio statutorum dependet a potestate pape, papa derogauit, ideo sumus in claro.

Omisso tamen isto fundamēto, de quo latius infra dicam, mo

11 ueor alio fundamento, ⁊ dico sic, † statuta tantū disponunt q̄tenus dicunt ⁊ non plus, vt per Bal. in. l. testamenta non ideo. in fi. C. de testa. Bal. in. l. si furiosi. per illum textū. C. de nup.

12 † Et quicquid omissum est a verbis censetur omissum, ⁊ non afficitur. l. quicquid astringe. vbi Bar. ff. de verb. obli. Jas. in. l. seruo legato. §. si testator. col. pen. in. viij. ff. de leg. j. Ancha. in

13 c. canonum. fol. lxxv. col. iiij. ver. occurrit alia. de consti. † Et casus omissus in statuto relinquitur dispōni iuris cōmunis. l. si extraneus. ff. de condi. ob cau. c. susceptum. de rescript. in. vj. l. commodissime. ff. de lib. ⁊ posth. c. in nostra. de iureiu. l. si quis dotem. ff. sol. mat. not. Corse. in singu. statutum incip. not. vnus. in fi. Deci. in. l. illam. col. v. ad med. versi. extra gl. C. de colla. Guid. pap. in consi. clxxij. incip. frater Hugo. vbi consuluit beneficium vacare per renunciationem non per obitum etiam si non in manibus superioris sed coram notario, ⁊ testibus renunciet Guid. pap. in cons. clxxv. incip. represalie concesse post med. versi. nec obs. Fely. in. c. ius generale. col. ij. ad fin. j. dist. Guid. pap. in consi. cclx. incip. represalie. in med. ver. non obs. submissio. Afflic. in decis. cclxxviij. incip. dicit consuetudo in med. in versi. hic casus. Tho ferrar. in caute. xxiiij. incip. queritur per scribentes. col. j. in fi. inferens q casus omissus a lege mosaica inter iudeos relinquitur decidendus a iure cōmuni, Pet. gerar. in sing. vij. incip. quando rubrica. col. ij. in prin. vbi limitatio. Fely. in. c. nonne. in princ. de presumpt. Fely. in c. postulasti. col. x. in med. ver. sexta ⁊ vlti. de rescript. inferens ad regulam de exprimen. valore, Fely. in. c. translato. col. pen. ad fin. versi. idem vbi. de constit. Ancha. in. c. canonum. col. fi. in fi. eo. tit. vbi videndum.

Hinc est q statuta prouidentia cōtra querelantem in certis casibus non extenduntur ad legitime appellantem, vt per Abb. in c. querelam. de procura. per glo. ibi sequitur Corset. in singul. querela incip. vbi sumus.

Sed ista statuta non excludunt extraneos si essent nobiles, sed extraneos simpliciter, ergo non officiūt nobili, q iure cauetur

14 q † que sunt nota digna nisi specialiter de his mentio fiat censentur pretermissa a dispositione, ⁊ ab ea non comprehēsa, tex. est not. in. l. item apud. §. hoc edicto. ff. de iniur. c. q̄uis. il. j. de preb. in. vj. glo. dignitatis. in. c. ij. eo. tit. in. vij. vbi tex. ɔcor. cum concor. vt dixi in. c. quoniam contra. fol. lj. in. liij. de probatio. Quibus addo glo. fi. in. c. fi. de pen. dist. iiij. Ludo. gomes. in regul. de infir. resi. q. v. in prin. alias est fol. xxxviij. in. i. Deci. in. l. i. col. xx. in princ. ver quarto q. ff. de offic. eius. Afflict. in decis. cxj. incip fuit dubitatum. col. ij. in. viij. vbi concor. referens q reuocatio obligationum non afficit bona feudalia pro dote. Afflic. in deci. ccxx. incip. in causa domini Joannis. col. pen. in. xvj. Afflic. in decis. cclxv. incip. illustrissime do. Bax. col. iiij. in. xxij. vbi loca concord. Bene facit quia statutum loquens de capiendis debitoribus non comprehendit doctores legum seu medicine, vel eorum filios, etiaz si essent clerici, non obstante aliquo priuilegio, vt per Marbe. in no. lix. incip. no. q legum.

Quod autez ista statuta non comprehendant nobiles nisi de eis mētionem faciant expressam, probo ex ipsismet statutis. Quia inferius in eo. statuto in ver. quas penas extendimus, dum imponitur pena recipientibus cessiones dignitatū a plebeis, subdit, etiam si tales nobiles fuerint. Ecce hic casum expressum in statuto, q statuentes non comprehendunt nobiles per generalem verborum expressionem, nisi expresse mentionez faciāt. Nec est dicendum non licere hanc interpretationez facere, q

15 respon. q ita debet fieri. Quoniam iure cauetur, † q vnum statutum declarat, ⁊ interpretatur aliud, vt per Bal. in. l. omnes populi. ff. de insti. ⁊ iu. Soci. in ɔsi. cxvj. incip. in presenti. col.

16 pen. ad fi. in. iiij. volu. † Et vna pars legis interpretatur aliā. l. verum. ⁊ ibi Bar. Bal. ⁊ Ang. ff. de peri. here. l. quemadmodum. ⁊ ibi Bar. in. §. hec verba. ff. ad leg. aquil. cum concor. vt per. Jas. in. l. qui filiabus. in princ. ff. de leg i. Deci. in. l. si quis iniquum. §. hec pena. ff. quod quisq̄ iu. Ancha. in repe. c. canonum. fol. lxxiiij col. j. sub ver. queritur etiam Bal. de consti. Deci. in. c. j. col. xvij. in med. ver tertio hic. de proba. Afflic. in decis. xliiij. incip. de tribus mihi. col. ix. vers. vndecimo inferens. ad verba testatoris Deci. in. l. vnum. col. xiiij. in med. versi. in glo. j. ibi. §. si per. Deci. in. l. j. col. xxxiiij. post princ. versi. tertio. ff. de offic. eius. igitur ⁊c.

Confirmo istam interpretationem, q superius cautum erat non suscipi ad dignitates plebeios, sed tantum nobiles regni, quoz igitur postes statutum prohibeat recipi cessiones dignitatum impetratarum a plebeis necessario intelligendum erat prohibitionem respicere nobiles qui soli erant capaces dignitatum, ⁊ nihilominus statutum dicit etiam si essent nobiles. Istud est apertissimum arg. q statuentes non comprehendunt nobiles, nisi de eis meminerint expresse. In casu primo poterāt dicere, non suscipiantur extranei et si essent nobiles, ⁊ hoc non pōt negari, si igit non dixerunt quū potuerint ergo noluerunt, ista q̄tia est ⁊ pbatur in. l. j. §. finali. C. de cad. tol. Si igit noluerūt nō video qūo nūc velimus interpretari statutū ɔ mētē iunc statuētiū. Verba. n. nō cōprehēdunt nobiles, sensus et deficit q non expresserunt quum potuerint. d. §. finantem. ergo ⁊c.

Confirmo q statuentes noluerūt extraneos nobiles excludere.

17 Quia nos hēmus q † per eosdē modos ɔiecturaf mens statuētium per quos coniecturatur mens testatorum, ita notab. dicit Ange. in consi. ccxxx. incip. Martinus Joannis de Florentia col. ij. ad fi. sequitur Jas. in. l. nemo potest. col. ij. in. xliij. ff. de le

18 ga. j. in. ij. lec. † Sed mens testātoris licz soleat multū attendi. l. in ɔditionibus. ff. de ɔdi. ⁊ de. hoc tñ itelligit qñ testātoris volūtas trāsiuit in dispōnē, non aūt sufficit imaginarie, ita voluisse testatorem casus est, ⁊ ibi Bal. ⁊ Jmo. in. l. qdā quū filiū. ff. de hered. instit. Soci. in ɔsi. lxix. inci. viso testō. in prin. in. ij. vol. Jas. in. l.

si quis quum filium.C.de lib.preter dicens limitari omnia iu-
ra volentia mentem magis attendi q̃ verba Deci.in.l.quum
quid.col.viij.ad fi.ver.in glo.in ver.ff.si cer.pet.in.j.lectu.⁊ in
ij.lect.col.xiij.in.xlij.Deci.in.l non omnis.post princ.versi.⁊
propter.ff.eo.titu.Deci.in.l.semper in stipulationibus.col.j.
in.iij.ff.de reg.iur. Ita igitur dicamus in isto statuto non com
prehendi ex mente eius extraneos si sint nobiles,nisi expressuz
sit,⁊ mens eorum transierit ad dispositionem.

¶ Quarto ꝙ extranei nobiles non comprehendantur posset in
stari,quia qui est extraneus ⁊ est nobilis habet mixturam,quia
19 non est simpliciter extraneus. †Differunt enim ea que sunt ta
lia simpliciter,⁊ que sunt talia secundum quid,quia verba acci
piuntur simpliciter non secundum quid.l.j.ff.de do.can.mort.
l.hoc legatum.ff.de lega.iij.c.maiores.§.item queritur.de bap-
tis. Deci.in.l.velle non creditur.col.j.ver.nonobst.de regu.
iur.Deci.in rub.ff.si cer.pet.col.vj.in.xxj.in.ij.lec.Deci.in.l.
j.col.xxiiij.in fi.in xlv.ff.de offi.eius.Deci.in.l.si idē cum eo-
dem.col.j.ad fi.ver.secundo responderi.ff.de iurisd.om.iudi.
Deci in rub.C.de pact.in fi.Deci.in rub.C.de secund nup.in
prin.Deci.in.l.quanq̃.col.pen.in.xliij.C.qui testa.fac.poss.
Dec.in.l.qui per successionem.ver.ex predictis.ff.eo.tit.De-
ci.in rub.extra de prob.col.xvij.in med.ver.Aret.hic.Unde
20 †statutum imponens penam pecuniariam pro homicidio non
habet locum in parricidio,vt per Ana.in consi.lxiij. incip.pre
supposita cōmuni opin.sequitur Deci.in rub.de probat.extra
21 col.xxx.in med.ver.confirmatur ista. †Quuz igitur istud sta
tutum faciat mentionem de simplici,idest de extraneo non po-
test comprehendere casum mixtum,ita Bar.in.l.ij.in princ.ff.
de verb.oblig.Jas.in.l.titie textores.col.iij.in.xxiij.ff.de lega.
j.tex.in.c.statutum de elect.in.vj.l.vim passam.§.prescriptio-
ne.ff.de adult.Fely.in.c.postulasti.col.xvj.post med vers.ad-
de etiam.de rescrip.doc.Jac.but.in.l.certi conditio.ff.si cert.
pet.sequitur Bal.in consi.cclxx.incip.ad euidentiam.ad fi.in
22 j.volu. †Quia appellatiōe generis nunq̃ venit species que hꝫ
aliquid vltra genus tex.est not.in.d.c.statutum.de elect.in.vj.
not.Abb.in.c.bone.col.j.in.j.not.de postu.prela.non dico in
fauorabilibus,sed in restringibilibus,vt sunt statuta. Ideo di
cit Jas.in.d.l.ij.col.pen.post princ.versi.vltra scribentes.ff.de
23 verb.oblig.†ꝙ quando simplicia sunt contraria inter se impos
sibile est sub simplicibus contineri casum mixtum, vt per euꝫ.
Que autem potest esse maior contrarietas q̃ inter nobiles,et
plebeios,qui denotantur per illa verba extranei?
24 Confirmo quia † si statutum faciat mentionem de ciue simplici
ter,non comprehendet ciuem secundum quid,nisi ratio statuti
ei conueniat,ita Soci.in consil.cxxix.incip.in causa.col.iij.ad
med.ver.tertio responde.in.ij.volu. allegat Bal.⁊ distinguit
vt per eum. Sed ratio statuti Regni Polonie non conuenit
cōtra nobilem extraneuꝫ qui sit qualificatus vir ergo,⁊c.Quod
autem non conueniat,patet,ratio statuti est ne sacerdotia viris
idoneis ⁊ dignis preripiantur a plebeis , vt pꝫ ibi in statuto.
25 Confirmo,quia † statuto prohibente mulierem contrahere sine
consensu propinquorum non comprehenderetur participans de
duplici sexu,quia non est proprie mulier,sed homo mixtus,ita
Bal.in.l.omnes populi.col.xiij.ver.item si statutum dicat.ff.
de iust.⁊ iu.cum concor.vt per Fely.in.c.rodulphus.col.xj.
ad fi.versi.ceterum.de rescrip.
26 Et † facta mentione clerici non veniunt clerici exempti , qr ipsa
qualitas exemptionis alterat naturam simplicis clericatus , vt
per Felyn.in.c.graue.colum.ij.post med.versicu.delegatus.
de officio ordinar.
27 Confirmo,qr † si statutum dicat posse inquiri contra militem,si
sempronius doctor existens delinquat,⁊ sit etiaꝫ miles,non in-
quiretur contra eum propter doctoratum,si per hoc reducere
tur ad terminos iuris cōis , ita Bald.in.l.si quis decurio.ad
fin.C.de fal.⁊ vt dixi in.c.quoniam contra.fol.lxxxvj.in.xliij.de
probat.vbi concord.Ancbar.in.c.j.fol.lxxv.col.iij.versi.ecce
alia.de consti. In proposito propter qualitateꝫ nobilitatis nō
excluderetur extraneus,quum ex hoc reducatur ad terminos iu-
ris communis, vel saltem ad terminos concessionis gratie fa-
cte per Papam.
28 ¶ Quinto ꝙ nobilis non excludatur posset instari,quia† statu-
tum faciens quem inhabilem ad aliquid dicitur penale ⁊ odio-
sum,ita Pau.de ca.⁊ Jas.in.l.si is qui heres.in fi.ff.de vulg.⁊
pup.⁊ fa.it not.per Bellen.in decis.dcclv.incip.si rector.⁊ est
29 decl.pe.col.ij.in prin.ver modo hic.de prebē. †Sed statuta
penalia vel odiosa non extenduntur,sed fit stricta interpretatio
etiam si esset identitas rationis,vt per Jas.in.l.cetera.§ sed ⁊ si
quis.col.iij.in.xviij.ff.de leg.j.cum concord.vt dixi in.l.qui ro
me.§.duo fratres.fol.xj.in.xcvij.ff.de verb.oblig.Quibus ad-
do Belleme.in decis.dccxlvj.incip.licet obseruet.col.ij.in fi.
de proba.vbi multi tex.cum multis que possem allegare. Et
per hanc rationem Corset.recedit a dicto Lap.inferens ꝙ si
alicui statuto fiat aliqua additio,non censet esse repetitum quo
ad additionem quod erat in statuto quo ad penam, ita Corset.
30 in singu.addit.incip.si alicui statuto de quo ibi vide. †Et vbi
imponitur pena priuationis illa nunq̃ imponitur nisi lex exp̄s-
se hoc dicat vt per Bal.in auct.ex testamento.C.de collat per
tex.in.§.sinautem.in auc.de non elig.secun.nub.no Fely.in.c.
translato.col.pen.post med.versi.item vbi imponitur.de con-
stitu. Igitur dum statuta excludunt extraneos non debent ex-
tendi ad nobiles extraneos.
¶ Sexto posset instari,⁊ dico ꝙ si iudicio literatorum, ⁊ alicu-
ius existimationis virorum supradictus nobilis alienigena est
aliqua insigni virtute preditus,ita vt excellere dicatur predi-
31 ctum statutum non excludit eum. Jure enim cauetur ꝙ†pro-
pter valde disciplinatos recedimus a statutis, tex.est valde no
tab.in.l.sed ⁊ reprobari.§.valde disciplinatos.ff.de excu.tuto.
⁊ ibi no.Bal.inferens alias fuisse determinatum minorē.xxv.
annis potuisse habere lecturam ordinariam propter excellen-
tiam,non obstante statuto contrarium volente , sequit Roma.
⁊ Alex.in.l.quū quid.ff.si cer.pet.⁊ ibi Deci.col.xj.in.xxxvj.
in.ij.lectu.Jas.in.l.iubemus.in fi.C.de iudi.vbi aliqua similia,
dicens nota dignum,Cepo.in.l.si contra.col.iij.in.iij.no.C.de
vsu.a.pro empto.ponens expresse ꝙ propter sciētiam magnā
seruantur in aliquo duo specialia scilicet ꝙ habeat priuilegia,⁊
in sua patria,⁊ in aliena vltra determinatum numerum, allegat
Nic.de neap.in.d.l.sed reprobari.⁊ tex.in.c.de multa.de pre-
bend.vbi dispensatur propter doctrinam,vt quis habeat duas
parrochiales,Fely.in.c.canonum. col.xiij.in med.in.xlix.de
constitu.cum concord.vt per eū.Fely.in rub.de maio.⁊ obed.
col.j.ad fi.ver.scolaris.vbi concor. Fely.in.c.clerici. col.j.in
fi.ver.nota etiam.de iudi.⁊ Cepol.in.d.l.si contra.ā allegata,
32 † ponit ꝙ propter insigne artificium debet quis a morte libera
ri per text.in.l.ad bestias.ff.de pen.⁊ eadem reperit Cepol.in
cautel.ij.incip.quando aliquis,dicens liberasse quendam Fer
rarie propter peritiam in ludo ensis,⁊ limitat vt per eum in.d.
l.si cōtra.col.iiij.ver.⁊ idem est. Et est rationabile,vt propter
scientiam fiat transgressio quia propter ignorantiam idem fit.
33 †Doctor enim ex studio veniens cum priuilegio doctoratus
debet denuo examinari,⁊ repertus indoctus reprobari, vt per
Fely.in.c.ex literis.col.iij.in prin.ver.⁊ adde.de constit.ele-
gans loca ⁊ ponens idem de doctore inutiliter legente scolari-
34 bus. †Et propter eminētem sciētiam laicus purus potest eli-
gi in episcopum,vt per Fely.in.c.clerici.col.pen.in fi.de iud.
per tex.in.c.statuimus.§.his omnibus.lxj.distin.
¶ Septimo posset instari,⁊ considero proemium statuti,quod
est introductum odio plebeiorum,⁊ fauore virorum literatorū,
⁊ eorum qui sunt idonei,vt clare dicit proemium. Quum itaq̃
35 † ex prohemio colligatur causa finalis disponentis, vt est tex.
melior de iure in.l.fi.ff.de here.insti.⁊ ibi Bar.Bal.⁊ alij cuꝫ
concor.vt dixi in.c.quero cōtra.fo.liiij.in.xxxiiij. extra de p̄ba.
Si iste nobilis non est plebeius,⁊ est qualificatus vir , non ex-
cluditur a statuto,quia iure cauetur ꝙ cessante causa prohibi-
tionis cessat prohibitio.l.quum tale.§.falsam.ff.de condi.⁊ de-
monstr.not.Soci.in consi.ccxxvij.incip.presens consultatio.
col.viij.in med.versi.confirmatur.in.ij.volu.
¶ Octauo posset instari.Licet iste nobilis non sit vere indige-
na Polonie,attamē cōsiderato proemio statuti fauēns viris
literatis,si est vir literatus,⁊ per papaꝫ habilitatus ad idioma
36 non excluditur a statuto,†quia statutum loquens in casu vero
habet locum in casu ficto quando est eadem ratio.l.gallus.§.⁊
quid si tantum.⁊.§.ꝙ si is.ff.de lib.⁊ posthu.vbi not.Bald.⁊
Alex.in dispu.incip.sigismōdus.col.lxvj.ad med.ver.nō ob.
⁊ col.liij.in med.ver.item confirmatur.vbi tex.concor.
¶ Nono posset instari,⁊ dico,non obst.si diceres lꝫ sit idoneus
vir nobilis iste est tamen extraneus qui excluditur,qr respō.ꝙ
in isto sunt due qualitates,vna idoneitatis,que a statuto appro
batur,⁊ fauore est a statuentibus insignita,alia qualitas extra-
37 neia statuto reijcitur. Tūc succedit conclusio†ꝙ qñ in perso
na vnius concurrunt due qualitates,⁊ respectu vnius resultat
dispositio affirmatiua,respectu alterius prohibitiua,attenden-
da est affirmatiua quo ad verificationem dispositionis, ita not.

Deml.

Beni.in.c.statutum.§.quum vero per glo.ibi in ver.eiusdem ciuitatis.col.pe.ver.no.ex ista gl.de rescri.in.vj.

Confirmo per tex.in.l.j.§.veteres. versi.si ex parte.ff.de acgrë.
38 pos.vbi† seruus licet habeat qualitatem negatiuam vt agrere non possit res hereditarias,tamen q habet aliam permissiuã, idest q legatus liis preualet in dispositione,⁊ potest aliarũ rerum hereditariarum possessionem acquirere,⁊ ibi expresse no. Soci.in.iij.no.q magis attenditur permissio q̃ phibitio.

Confirmo ẽt,nõ est dubium, q ista qualitas,vt viri idonei admittantur,que est in statuto, dicitur fauorabilis ,tunc succedit
39 cõclusio,quod† qualitas permissiua si est fauorabilis preualet prohibitiue,casus est in.l.si quis in graui.§.verum. versicul. hi quoqz.ff.ad sillania.vbi alienatus erat seruus cum pacto,ne posset alienari,ecce qualitatez prohibitiuam,qualitas autem pmissiua est,vt seruus qui mortem domini detexerit adipiscatur libertatẽ ex senatusconsulto sillaniano,si talis seruus detexerit mortẽ domini non obstante,qualitate ⁊ pacto prohibitiuo,liber efficitur,q est fauorabile,⁊ q qualitas est conformis originali statui in quo omnes liberi nascebantur igitur preualet ista qualitas idoneitatis illi qualitati alienigene,q permissiua qualitas est conformis originali statui in quo de iure admittuntur viri idonei etiam alienigene,⁊ q est fauorabilis vt patet.

40 Hinc est q† is quis promiserit inimicũ non offendere, si tamen postea inimicus exbanniatur ⁊ ex statuto vel alias liceat eũ offendere,ista qualitas permissiua attenditur,q fauorabilis, nec punitur propter trãsgressionem pacis fracte. ita Areti.in.l.q seruum col.j.in fi.ver.nec ob.ff.de ver.oblig.

Confirmo,quia presupposito q statutum prohibitiuum vel inhabilitans aliquem dicatur penale ⁊ odiosum vt per Paul.⁊ Jas.in.l.si is qui heres in fi.ff.de vulg.⁊ pup.succedit conclu-
41 sio,† q qñ sunt due dispositiones repugnantes seruatur ⁊ prefertur illa cuius ratio est fauorabilior,ita Bal.in.l.hac consultissima. col.j.ad fi.C.q testa.face.pos.sequitur Jas.in.l.tutie textores.col.v.in.xxxiij.ff.de leg.j.dicens esse valde notan.

42 Et† q attendatur qualitas que est magis fauorabilis non autem odiosa est doc.Barto.in extrauag.ad reprimen.in ver.nõ obstãtibus,colum.pe.sequitur Jas.in.l.j.§.j.col.pe.in fin.in.xij. post Roma.ibi.ff.de ope.no.nunc.

¶ Decimo posset instari,⁊ considero q in statuto edito p Serenissimum Regem sigismundũ,cuius copia est auscultata p Joan.vincentio clericum Gneznen.non fit mentio q a Leone. x.fuerit cõfirmatum istud statutum,sed solum a Clemente.vij. ⁊ in ista confirmatione non apparet de exclusione exterorum,sz de impedientibus facultates ordinariorũ. In copia vero statuti editi per Serenissimos Joann.Albertum , ⁊ Alexandrum Reges in quo est prohibitio exterorum non est alicuius pape confirmatio,⁊ illa copia non est auscultata per notarium aliquẽ ita vt possit ei credi,igitur statutũ nullum sine confirmatione, pape.Sed dato q sit confirmatio,non curo,ex infradicendis, volui tamen aduertere circa istas,copias transmissas ad me p Reueren.d.Archiepiscopum Gneznen.

43 ¶ Undecimo pro corroboratione supradictorũ allego q† statuta disponentia de non admittendis in collegium doctorum nisi sint ciues originarij,vel nisi habeãt certas alias qualitates sunt benigne ⁊ non rigide interpretanda,ita Bal.in ↄsil.relato per Jas.in.l.hmõi.§.legatum.col.pe.ad fi.ver.versi. secundo.ff.de leg.j.dicentem q in consulendo multum est solitus allegare illud.Qua decisione stante,istud statutũ quod est,quasi intermis debet benigne interpretari , nec est admittenda adeo exacta rigiditas,immo tanquam odiosum debet restringi,⁊ interpretatio pro admittendo extero viro idoneo extendi tanquã fauorabilis dispositio.

44 Non omitto etiam q† statuta vetantia posse esse canonicum nisi sit nobilis non valent ,⁊ non nocent ignobili virtuoso ita Abbas in.c.venerabilis.per illum tex.de preben.sequitur Felyn.in.c. super eo.colum.ij.in princip.in ver.secunda qualitas. de testi.

¶ Duodecimo audio esse statutum in regno Polonie q incole regni habeantur in omnibus,⁊ per omnia pro ciuibus polonis,si hoc esset verum statutũ istud non excludit istum nobilẽ
45 tunc quum erit incola,q iure cauetur q† stante statuto predicto incola est verus ciuis actiue ⁊ passiue. ita Ange.in.l.ij.§ furiosus.per illum tex.ff.de iur.codici.cum concordan.vt dixi in rubri.ff.sol.mat.fol.viij.in.xcvj.

46 Hinc est q stante predicto statuto† si aliud statutum dicat non posse creari priorem in ciuitate nisi sit ciuis originarius, ⁊ aliquis forensis recipiatur in ciuem in omnibus ⁊ per omnia poterit eligi prior ita Bald.in.l.omnes populi.col.pe.in med. versic.sed pone statuto.ff.de iust.⁊ iur.sequitur Jas.in.l.si rusticus colum.pe.in fi.C.de test.milit.⁊ posui concord.in alleg.ij.inci. presupposito.col.xij.in.xc.in.j.par.

Si igitur nobilis iste quum erit incola petet suscipi ad locum sibi concessum per Papam,non censetur excludi a statuto.pro hoc allego nota.consil.Pani.consil.cccxj.incip.videtur q dicta sententia,vbi dicit q† si statutum prohibet non ciuem eme-
47 re immobilia in loco sufficit q aliquis sit ciuis tempore traditionis,licet non fuerit tempore contractus.sequitur Fely.in.c. quum adeo.colum.j.in me.ver.destinato. de rescri. vbi alleg. decisiones ⁊ est tex.not.in.l.j.in fi.ff.de bon.pos.ex testa.mili. vbi dicitur,si quis ex alio numero translatus sit in alium,q̃uis ⁊ hinc exemptus sit ⁊ illo nondum peruenerit ,iure militari testatur.est.n.miles q̃uis in numero non sit,ideo dicit gl.in.c.proposito,ver.pergat.xxxij.questio.v. q q pergit de vna militia ad aliam iure secunde militie censetur.

Nec ob.si dicatur non erit nobilis polonus,licet sit nobilis, q respõde per ea que.s.dixi.ver.duodecimo.⁊ etiam quia quum erit incola regni poterit dici eum esse nobilem polonum. Sicut in
48 simili videmus q† statutum faciens mentionem de domo mea verificatur in domo per me possessa licet dominium vel proprietatem eius non habeam ita Paul.⁊ Jas.in rub.ff.de ope.noui nuncia.per tex.in.l.j.in prin.⁊.§ pretor ait cum seq.ff.ne.uis fiat.⁊ ibi Paul.infert q statutum loquẽs de domino fundi verificatur in vsufructuario. igitur eodem modo statutum loquẽs de nobili polono habebit locum in alio nobili,qui tamen, quo ad vsufructum,(vt ita dicam) sit incola regni polonie.

49 Confirmo,q †priuilegium concessum ciuibus trahitur ⁊ extẽditur ad incolas,ita concludit eleganter Bar.per plures rõnes in tracta represal.in.j.qõ.v.q.princip. sequuntur Paul. Ang.Aret.Ancb.relati per Soci.in consil.cxxix.inci. in cã que,colum.ij.in me.ver.tertio respondetur in.j.vol. vbi ponit q quicquid disponitur de ciue habet locum in incola propter omnimodam similitudinem rationis argumen.nota.in.l.ciues .C.de appellationib.

Ex his sequitur q etiam si non extaret statutum parificans incolas ciuibus,propter incolatum a iure parificantur,igitur non video quare excludatur nobilis iste si erit incola,⁊ tunc quum erit incola petens suscipi ad dignitatem. Licet.n.nunc sit alienigena,tamen quũ erit incola non erit extraneus,⁊ debebit susci-
50 pi . Pro hoc allego, quia† stãte statuto q petitiones bannitorum non debeant audiri si quis bannitus tempore banni contraxit ⁊ fuit deceptus,si postea tempore quo non erit bannitus velit in iudicio experiri,nõ repelletur,q tempore quo petit non est bannitus.ita Jo.an.in addi.spec.in titu.de emp. ⁊ vend.§. nunc.dicendum col.ij.ad me.in addi.incip.libellus iste,sequitur Socin.in consil.xliij.incipien. subtiliter post princip. in vij.in.iiij.volumin.

51 Hinc est q† si statutum velit non valere sententias collateralis nisi sit doctor legum ,sufficit q sit doctor tempore ferende sententie,licet tempore facti processus non sit doctor , ita Bald. in.l.precipimus.§.fi.per illum tex.C.de appel.sequitur Jas.in.l. ex facto.col.ij.in.xj.ff.de vulg.⁊ pup.

Infertur ex hoc q licet tempore phibito origo alicuius iuris mihi competat ,si tamen exercitium iuris illius confero ad tẽpus non prohibitum,vtiqz possum, nec obstat mihi exceptio temporis quo tale ius ortũ est . igitur non obsit huic nobili q tpe habite gratie a papa sit extraneus,dummodo tpe quo voluerit
52 suscipi sit incola,† quia incola de iure equiparatur ciuibus veris arg.no.in.l.ciues.C.de appel.⁊ per Soci.in consil.cxxix. col.na.ij.in med.in.j.volumi.

Confirmo,q actus qui exercetur in loco minus habili si eius effectus confertur in locum habilem valebit.l.fi.ff de offi. prefe. vrb.l.omnes.§.si apparitor.C.de episco.⁊ cleri.not.Maria.in tracta.de citatio.colum.xciij.in fi.ver.alia vero fuit. Anch. in c.postulasti.colum.xiij.post princ.ver.in contrarium. de foro
53 ↄpetẽ. † Non.n.refert quo tempore aliquid agatur sed in quod tempus effectus dirigitur,⁊ cõmunis dispositio indicatur secundum tempus in quo confertur.l.in tempus.ff.de hered.insti.l.quod sponse.C.de dona.ante nup.l.quum hic status.§.si sponsus.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.si eum.§.fi.eod. tunc.c .ne vxore de sepu.⁊ ibi Abb.l.in fuga.C.ad.l.ful.de pla.l.stichus seruus meus.ff.de manu.test.no.Bal. in.c.conquestus.col. j. post me.ver.queritur.de fer. cum multis que posui in repet. rub.extra de testa.in.xiij.per tres colum.vbi multe decisiones

probor. Quib9 addo nunc Abb.in.c.bone.col.ix.de elect.
Deci.in.l.pactum quod dotali inprin.C.de pact. Deci. in.l.ð
questione.colum vij.in princ.in.xv.C.eo.titu. Anchara.in.c.
postulasti.colum.xiiij.ad med.versi.in contrarium.de fo. com
peten. Bellem.in decisio.dccxliij.inci.supposito,q magistro.
colum.j.in princip.de feud.& dona. Bellem.in deci.dclxxx.in
cip.conclusio.supra in fi.de heret. Bellem.in decisi.dccxxliij.
incip.etiam extra rotam.colum.iij.post med.versic. redeo ad
materiam.de feud.vbi declarat,& inducit. Bellem.in decisio.
dcclv.incipien.si rector parochialis. columna.j. post princi.
de prebend. Bellem.in decisio.dccliiij.incip.supposita cõclu
sione post med.de conc.prebẽ. Deci in.l.et si qui in.iiij.no. per
illum tex.ff.de iurisdi.om.iudi. Deci.in rubric.C.qui testamẽ.
facere pos.in princip. Guid.pap.in consil.lx.incip.ad dubia eli
cita.colum.penul.in fin.versic.ad tertium. Felyn.in.c. in pre-
sentia.colum.x.in princip.versi.sexto,& vltimo.de proba. Fe-
lyn in.c.significauerunt.colũm.pen.in princip.versi. aduerte
tamen.de testib. Fely.in.c.postulasti.colum.j.ad med.versic.
gl.j.ne for.competen. Felyn.in.c.de causis.colum.ij.in princi.
versi.quarta declaratio.de offic.de leg.

Hinc est qd auditor existens in anania cui committitur cã curia
existente in vrbe, potest in anania decernere citationem,dũmo
do citatio fiat ad locum habilem,vtz in quo auditor in vrbe pro
tribunali sedebit,ita Bellem.in decisio.dcl.incip.curia Ro-
mana de iudi. Contrarium tamen in simili consuluit Gui.pap.
in consi.xxxvj.incip.citatus fuit vbi vide.

Hinc etiam est q procedit libellus peto contra vsurarium me
absolui a iuramento,& me absoluto contra eum procedi & ad re
stitutionem vsurarum condemnari,licet enim quis non possit
agere ante absolutionem a iuramento,tamen quia effectus diri
gitur ad tempus habile.s.ad tempus quando absolutus erit,ꝓ
cedet.ita Cepol.in.l.venditioni.colum.vij.in med.in.xx.C.de
vsucap.pro empto.vbi allegãs Bal.tenentem contrarium, di
stinguit vt per eum.

Videmus etiam q si pater non habebat filios,& fecit actum pro
filijs,si filij postea nascantur non conualidat ille actus,ita Ale
xand.in consil.clxx.incip.viso processu. versic.nec ob.q Jo.in
ij.vol.sequi Afflic.in deci.cccv.incip.si prestitus est in fi.

Similiter non valent statuta laicorum ex quibus indirecte pre-
dia pertinentia ad ecclesias subijciuntur oneribus a populo
imponendis,licet enim huiusmodi collecte habeant.causam ð
preterito & tempore quo statuentes poterant statuere,tamẽ for
mam habent postq̃ res facta est ecclesie,impossibile autem est
q tunc formetur obligatio vbi inuenitur persona que non põt
affici.ita Fely post allegatos per eum in.c.ecclesia.s. Marie.
col.xxvij.ad med.ver.tertio q,de consti.

Similiter licet spurius non possit aliquid capere a defuncto de
iure ciuili.§.final.in auc.qb.mod.na.effic.sui tamen si pater in
stituat spurium quum capere poterit valebit institutio ,vt per
Bald.in.l.fi.C.de his qui sunt sui vel alie.iur.dicẽs se sepius
ita consuluisse,sequitur Cepol.in cautel.xxxviij.incip.nunc vi-
demus.colum.v.versic.octaua.vbi de cautellis instituendi spu
rium,& repetit in fin.dicens,q est optima cautella instituendi
rebelles ne succedat fiscus. vt testator dicat,instituo rebellem
quando gratiam a domino habebit, vt per eum dicentem be-
ne notandum.

54 Confirmo supradicta,q† statutum volens vxores rebellium nõ
posse stare in ciuitate non comprehendet viduam,q2 desijt esse
vxor rebellis.ita Jacob.de aret.& Bar.in.l.titia sexo.§.vsuras
ff.de lega.ij.cum concor.vt dixi in rubri.ff.solu.matri.fol.vj.in
xxij.vbi in seq.similes decisiones. Si igitur iste nobilis velit
residere iam non erit extraneus,sed polonus.

Nec ob.si dicatur multa verba statuti non conueniunt huic nobi
li,puta,eo q nõ est natus in polonia. Quia videtur q similia
statuta non sunt ita rigide interpretanda vt.s.dixi. Alias seque
retur q etiam veri poloni nobiles nati in Polonia excluderẽ
tur a tali statuto. Probatur,finge nobilem polonum Rome
esse & Rome habitare,certe iste non poterit suscipi ad dignita
tes,dicit enim statutum ,tam ipsi q̃ parentes eorum habita-
rũt,& habitant in suis villis castris,& possessionibus. Sed ta-
lis polonus non habitat ergo excluditur,nec viuit iuribus re-
gni vt vult statutũ ergo excluditur. Quod vtiq3 non est dicen
dum,nec ea fuit intentio statuentium. Itaq3 interponendum est
quoddam temperamentum discretionis & boni iudicij circa in-
terpretationẽ,vt & omnes poloni nobiles admittãtur,& non om
nes extranei ita dure excludantur si alioquin viri sint nobiles,

& idonei. Quid si aliquis nobilis polonus non habeat castra er
go non admittetur iuxta verba statuti,certe admittetur,loqui-
tur enim statutũ de habentibus castra, Similiter si pater istius
nobilis Dalmate non viuit,non est dicendum obstare statutũ,
q2 pater eius non habitat tunc quando petit suscipi,intelligi.n.
debet statutum,si patrem habeat.

Quinimmo si subtiliter vellemus illud statutum interpretari,po
terit dici,q nedum tunc quum residere voluerit nobilis iste e-
erit polonus,sed etiam nunc si certum habet animum residen-
di in polonia,vt asserit se scripsisse Regie Maiestati,& poterit
55 euitare illa verba statuti loquentia de habitatione,quia† nõ di
citur quis habitare in loco vbi moratur,sed in loco ad quẽ ani-
mum habet proficiscendi.ita consuluit Soci.in consil.xxxv. in
cip.circa predictam.colum.ij.in med.versi.secundo magis in
j.volumi.per.l.perfectius.C.de annal.excep.& .§.si non absunt
in auctẽ.de here.& fal.allegat ss.no.per Barto.in.l.j.in fin.
ff.de heredib.instituend.
56 Et confirmatur,quia† vbi quis habet animum ibi fingitur esse
corpus,ideo ciuiliter possidens dicitur rem tenere,vt per So
cin.post Imol.in.l.iij.§.ex contrario.colum.vij.in prin.versicu.
quarto no.ff.de acq.pos.& a.optime que ponit Ludoui.Gome.
Rote auditor preclarus in commen.regu.cancella.fol.cxv.in
vj.alias est de impe.benefi.per obit.fa.car.q.xvj.in.vj.vbi tan
git q quis censetur esse ibi vbi est mentaliter non ibi vbi est cor
57 poraliter. † Fictio enim idẽ operatur in casu fictio quod ve-
ritas in casu vero.l.si filiusfa.ff.si cer.pet.no.Jas.in.l.si is q ꝑ
emptore.col.liij.in.ccxvj.ff.de vsuca.

¶ Sextodecimo posset instari. Non est dubium si statuentes
interrogati essent quando statuebant,an si nobilis vir alienige-
na, Dalmata presertim,quem poloni propter lingue affinitatẽ
& originem sue nationis beniuolentia prosequuntur, Doctor &
qualificatus,vt in thema te supra,velit suscipi ad dignitatẽ,con
cedẽ ne locus. Certe respondissent suscipiatur ,si ius habet.
Poloni enim a Dalmatia oriundi sunt,vt in historijs polono-
58 rum in princip. Tunc incedet conclusio† q statutum exten-
ditur ad casum in quo verisimiliter idem statuissent si recorda-
ti essent vel si interrogati essent,ita expresse glos.solennis & ibi
Bald. Ang.& alij in.l.tale pactum.§.fi.in glos.fina.ff.de pac.
no.Jas.in.l.titius.§.lucius post princip.in.j.ff.de liber. & po-
sthum.Jas.in.l.non licet.colum.ij.in.vj.C.de liber. prete. in-
ferens ad imperatorem condentem legem,cum concor. vt di-
xi in rubri.ff.de ope.no.nuncia.fol.viij.in.cxv. Quibus addo
Petr.Gerardi in singul.vij.incip.quando rubrica colũ.j.in
princip.& colum.ij.post princip.versic.non ob.Cepol.in trac.
de serui.aqueduc.col.xxxvj.in.xlix. Deci.in.l.sicut certi. co-
lum.ij.in.ix.C.de testa.mili. Afflic.in deci.cxlj.inci.qdã fran-
ciscus in med.ver.ad hoc respondebam.

¶ Quartodecimo posset instari. Et dico,q reges sunt nobilita
tis amatores, nobilitatis dico in genere,libentius enim nobi-
les q̃ plebeos amplectuntur,& hoc est naturale regum omniũ,
itaq3 quum odio plebeorum statuerit in fauorem nobilium non
censentur alienigene nobiles esse exclusi,licet enim nobiles po
lonos nominauerit,non tamen alios nobiles exclusit,quia† exẽ
59 pla non restringunt regulam.l.damni infecti in principio.ff.de
damn.infec.§.hactenus.institu.de gradi. cum concordan.vt di
xi in.c.quoniam contra fol. liij.in.viij.de probation. Quibus
addo Deci.in.l.j. columm. xxiij.in med.versicul. Jas.etiam.ff.
de offi.eius. Deci.in.l.j.colum.fi.in fi.ff.de offi.asse. Deci. in
l.j.post princi.ff.de iur.om.ind. Deci.in.l.hoc edicto. colũ.j.
in.ij.ff.quod quisq3 iur. Deci.in.l.ij.§ creditum.colũm.vij. in
med.versicul.in glos.fi.ff.si cer.peta. Deci.in.l.de questione.
colum.j.in princi.C.de pac. Deci.in.l.bonorum.colum.xix.in
med.versicul.in glos.fi.C.qui admit.in.j.lectu.& in.ij.lec.col.
xvij.in.xci. Deci.in.l.q̃diu.colum.j.in med.versi. vnde.ij.C.
eo.titul. Deci.in.l.posthumo.colum.vij.in med.versic.sed ta-
men.C.de bon.pos.contra tab. Deci.in.l.qui se patris ai.xviij.
post prin.versicul.sed breuiter.C.vnde lib. Deci.in.l.si emanci
pati.colum.viij.post princip.versic.non ob.C.de colla. Deci.
in rubri.extra.de proba.colum.xix.in fi.versi.sed dicatis De-
ci.in.c.j.colum.xxviij.in princip.versicul.octauo in vltimo de
proba. In simili igitur expressa mentio nobilium polonie ꝑ
non restringit mentem regiam Regis amantis omnes nobiles
nisi expresse dixisset,non extranei,& si essent nobiles vt.s.dixi.
Non obst. si diceretur,in statuto dicitur, nobiles poloni dũta-
xat,si dicitur poloni dũtaxat, ergo alij exclusi sunt , quia rñ.q
60 † in materia penali sicuti est ista,vt.s.deduxi,taxatiua tñ non
excludit

excludit casus similes glos. est in. l. fi. vbi Cy. & Saly. C. de re-
nocan. dona. & tex. melior de iure in. c. j. §. porro, cum sequen. in
titu. que fuer. prima causa benefi. amit. secundum Ba. d. ubi se-
quitur Deci. in. l. quod te. colum. penul in me. ff. si cer. peta. in
ij. lectur. Deci. in. l. j. colum. viij. post med. versic. non ob. alle-
gata. C. de eden. cum decisionibus & intelligentijs vt per Fely.
in. c. translato colum. penul. in princi. versicul. & ampliatur. de
constitu. & melius per Fely. in. c. pastoralis. colum. j. in princi.
versic. quarto sacit. de rescrip.
61 Hinc est q † statutum permittens aliquas tantum exceptiones
opponi, & non alias, non excludit quin opponi possint alie exce
ptiones similes. ita Ang. in. l. sciendum. ff de evic. cum concor.
vt per Jas. in. l. j. colum. penul. in. lxxvi. ff de offi. eius. Jas. in. l.
j. colum. ij. in me. versicul. secundo limit. ff. si quis ius dicē. non
ob. empera. vbi ex. concor. & etiam q per taxationem tantum dis
similia solummodo excluduntur.
62 Confirmo quia † si ex forma statuti non possint opponi nisi due
tantum exceptiones, scilicet solutionis & falsitatis, nihilominus
adhuc non obstante taxatiua poterunt opponi alie iuste & que
a iure nō sunt relecte exceptiones. ita tenet Anton. in trac. gua
rentig. in. x. q. sequitur Socin. in consil. cxxj. incip. in cā. colū.
ij. post princip. versic. confirmo. in iij. volumi. alleg gl. & Bar
tol. vt per eum, Ergo nobilis iste non excluditur, quia non vi
deo iniustitiam, vel iniquitatem si admitteretur, quinimmo so-
net iustitiam maximam, & equitati est maxime cōsonum, vt gra
tia a sede apostolica concessa locum habeat, & ex his est respon
sum taxatiue tantum.
Quintodecimo ex alio etiam capite posset instari contra di-
ctum statutum, non enim probabitur q fuerit vsu receptum,
63 tunc succedit conclusio q † statutum quod non est vsu receptum
nec moribus vtentium comprobatum nullas vires habet glos.
est ordin. in. c. j. in glos. ij. ad fin. & ibi doc. de treug. & pac. nota.
Deci. in. l. est receptum. in princ. ff. de iur. om. iud. vbi alle. cō
si. vt per eum Felyn. in. c. sententia. col. v. in med. versi. secun-
dus casus. de re iudica. inferens ad extrauagantes, & colum. j.
in princip. in. ij. vbi de statuto loquitur inferens post Ancha.
in clemen. j. de reb. eccle non alie. q sententia contra statutum
valet si non fuit in vsu. & idem repetit Fely. in. c. pastoralis. co-
lum. fina. post princip. versi. & idem de fide instrum. dicens be
ne not. contra extrauagantes, q sepe interrogaberis, & est im-
portans propter censuras in eis appositas Fely. in. c. qm̄. col.
v. in med. versi. & ista de consti.
64 Hinc est † q vnico actu contrario tollitur statutum vt per Fel.
in. c. quum accessissent. colum. xiiij in. xxxij. post Abbe. ibi, &
alios allegatos per eum de consti. & ibi ponit colum. xiij. in me.
versiculo septimo. limita quod eodem modo perditur ius de-
scendens ex priuilegio.
65 Hinc etiam est q † si statutum episcopi prohibet sub pena exco
municationis ne mulieres portent plas vel vestes sericeas, si tale sta-
tutum non fuit vniuersaliter obseruatum non incurritur pena ex
cōicationis & statutum non ligat. ita Car. in prohe. cle. colum.
66 penult. † Et idem in constitutione pape, quando ipso sciente
& tollerante non recipitur ad obseruantiam. ita Ant. & Abb. in
c. q: circa de cōsan. & affi. p gl. in. §. leges. iiij. dist.
67 Bene ta. † q: ad hoc vt statutum non liget & nullum robur ha-
beat satis est q a tempore conditi statuti transierint decem an
ni quibus non fuerit obseruatum statutum. gl. est in. c. fi. de cō-
suetu. no. Jas in. l. rem non nouam in fin. C. de iudi. & ibi similis
no. Roma. in singu. cij. incipien. consuetudo subdens q si lede
ret ius particulare necesse esset effluere. xl. annos vt esset vali-
dum. Igitur quum non constet q tempore Serenissimi Re-
gis Sigismundi fuerit obseruatum (quo ad dignitates loquor,
non quo ad episcopatus) dirum erit dare robur dicto statuto.
Quia in rei veritate copia ista statuti que non est auscultata, est
copia statuti Joannis Alberti & Alexandri regum, tempore
quorum non constat confirmationē a Romano pontifice esse
emanatam q: confirmatio Clementis. vij. non loqz de dignita
tibus nec de extraneis vt. Z. dixi.
Decimosexto posset instari, q statutum prohibēs extraneos
suscipi ad dignitates non intelligitur quando extraneus ex iu
ris dispositione venit, sed solum quando calumniose procurat.
admitti. Hoc suadetur ex prohemio statuti dum dicit, indigni
homines varijs artibus ingerunt se ad sacerdotia. Considera
68 † verbum artibus quod sonat in fraudem. c. quecunqz. xvij. q. v.
l. omnes C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. & ibi Alber. Conside-
69 randum † verbum ingerunt quod sonat in vim & fraudem ac te-
meritatem & vitium. c. mansifa. & ibi Archi. de elec. in. vj. & c.
j. §. fi. eod. titu. in. vj. vbi dicitur propria temeritate se ingessit
Que verba prohemij sunt maxime considerationis. l. fi. ff. de
here, insti. Si igitur in casu istius nobilis Dalmate non ap-
paret calumnia, non dolus, aut propria temeritas, non compre
70 henditur a statuto prohibente. Sicut in simili, † quando sta-
tutum prohibet alienari res possessas per alium, intelligitur, & de
claratur quando talis volens alienare calumniose alienare in-
tendit causa vexandi possessorem absqz aliqua iusta causa, ita
Socin. in consil. clxxj. incip. in presenti. colum. ij. in med. versi
cul. preterea. in. ij. volumi. vbi asserit se ita consuluisse, & q sub
scripserunt doctissimi viri.
Decimoseptimo posset instari. Si iste Dalmata est nobilis
& si est literatus vir dico, q non excluditur a statuto per illa ver
71 ba generalia, extranei, moueor, q: † nobiles presertim literati
honorant ab ecclesia pinguius qz alie persone, q: scientia pro-
dest nedum habenti, sed etiam toti vniuersali ecclesie, nam o-
bis sine literatis regi non posset, vt in auctē. habita. C. ne fil. p
pat. & dicit tex. in. c. quum ex eo. de elec. in. vj. q vniuersalis ec
clesia admodum indiget viris literatis. ista refert Abb. in. c. de
multa. colum. j. in. v. de preben. Tunc sic si ecclesia vniuersa-
lis summopere indiget viris literatis, non potest dici q per il-
la verba generalia, extranei, comprehendatur literatus vir, q
72 iure cauetur, q † per verba generalia quibuscunqz clausulis pro-
lata, nisi specialis mentio fiat, nunqz comprehenditur id quod
est necessarium glos. est expressa in. c. inquisitiones. de her. in. vj.
seqt Jas. in. l. j. col. iij. in. xv. ff. de vul. & pup.
Decimooctauo posset instari, statutum dicit non suscipiant
extranei, istud verbum extranei est verbum generis, quod com
prehendit generaliter omnes qui nō sunt poloni, & hoc in herē
do verbo generali, sed iste Dalmata preter id q est extraneus,
est nobilis, est doctor, est Referendarius apostolicus ac Pro
thonotarius, est Comes Palatinus, ac Baro, & de numero
Baronum, ergo est impossibile q a statuto excludatur, per il-
73 la verba generalia, extranei, quia † iure cauetur q vbicunqz spe
cies habet aliquid vltra genus suum appellatione generis non
venit illa species. ita expresse Abb. in. c. bone memorie. colū.
j. in. j. notab. de postula. prelat. dicens esse tex. no. in. c. statutum
de elec. in. vj. vbi appellatione ecclesie parochialis non venit
ecclesia parochialis collegiata, quia habet qualitatem collegij
vltra parochiam, & presertim hoc procedit in materia odiosa &
penali, vt ibi no. Joan. andr. & vult Bellem. in decisio. lxxj. in
cip. archiepiscopus de offi. lega.
74 Et ideo per istam conclusionem dicitur q † vbi requiritur certū
quid cum aliqua qualitate non est satis factum iuri si illud sole
interueniat nisi adsit etiam qualitas. glos. est reputata singu. in
c. notificasti. xxxiij. q. v. cum concordan. vt per Corset. in singu.
qualitas incip. vbi requiritur, & fac. tex. in. c. pisanis. de restitu.
spolia. Fely. in. c. at si clerici. §. de adulterijs colum. iiij. in prin
cip. versic. sed q non. de iudi.
75 Hinc est q quis † coactus vult non dicitur velle, quia coacta volū
tas non est spontanea voluntas, vt no. Abbas. in. c. j. per illum
tex. de regula. Deci. in. l. velle non creditur. colum. j. post me.
versic. quarto. de regul. iur.
76 Hinc dicitur q † accidens qualificatum adueniens enti facit rē
alterius speciei vt per Barba. in clemen. j. colum. xxv. de elec.
sequitur Fely. in. c. j. colum. x. ad me. versicol. item adducit. de
rescrip. per. d. c. statutum cum glos. iuncto. c. licet. de ele in. vj.
Fely. in. c. postulasti. colum. v. post med. versicul. & si diceret
de rescrip. dicens q mutat naturam entis, Unde si lego lanam
non venit lana tincta. l. si cui. ff. de leg. iij. cum concor. vt per eū.
Fely. in. c. licet ex suscepto. columna final. in med. versic. om-
ne de foro competen.
77 Hinc est q † statutum loquens de contrahente matrimoniū nō
habet locum in habente sponsam ante consummatū matrimo-
nium, vt per Anchara. in consil. xx. incip. p solutione dubiorū
versicul. tertio ponderandum sequitur Fely. in. c. tertio loco.
colum. j. post med. versicul. contrariam partem. de presumpt.
vbi de hoc vide. Quod autem istud statutum sit penale odio
sum, & restringibile probatur ex no. per Paul. & Jas. in. l. si is
qui heres. in fi. ff. de vulg. & pupil.
78 Confirmo, quia † si papa dat rescriptum contra istum clericum
& quosdam alios sub illa clausula generali non veniunt clerici q
sunt canonici, quia sunt dignitores simplicibus clericis. ita Jn-
nocen. in. c. sedes. de rescrip. sequitur Abb. in. d. c. bone. de po
stula. prelat. a. leg. etiam Fede. de sen. no. fely. in proh. c. grego.

co'n n.ij.ad fi.versicu'.sed veritas Fely.in.c.grave. colum.ij.
post med.versicu.delegatus.de offic.ordi dicens non venire
clericos exceptos. Igitur p illud verbum extranei non cõpre
bendentur viri qualificati vt.s.dixi.

Decimonono, posset instari, dato non concesso q statutum
probibeat suscipi extraneos, dico q per ista verba non exclu-
dentur ab vtilitate & a fructibus que sunt illius dignitatis, si in
79 eas extraneus ius babeat, Moveor quia † si statutum probibeat
forenses acquirere domos in civitate Ferrarie & aliquis leget
forensi domum, poterit forensis domum eam vendere & conseq
estimationem, nec obstabit statutum, ita Bald. in.l.quum que
stio.in fi C.de lega.dicens esse notabile, sequitur Ias.in.l.apud
iulianum.§.constat.colum.v.in.xxxv.ff.de legat.j dicens q ta
le statutum non probibet acquisitionem estimationis. Igitur
tale statutum non probibet buic nobili estimationem, idest vel
fructus solos vel equipollentes redditus ab eo prestandos qui
dignitate in illam babuerit, cum eo augmento quod requirit di
gnitatis titulus & autboritas. Sine causa enim tolleret ius
80 buic extraneo. † Et sicuti papa privans aliquem de facto be-
neficio tenetur ad aliud ei conferendum etiam si de plenitudi-
ne potestatis illud ei abstulisset vt per Bald. in.c.j.§ ad boc
per glos.ibi.de pac.iuramen.firman.sequitur Ias.in.l.ij. colũ.
iij.in.xiij.C.de rei vendica.dicens no.dignum. Ita multo for
tius episcopus vel quispiam alius impediens babentem ius ex
collatione pape tenet, & presertim in foro conscien.

Ex quibus concluditur quod quãvis nobilis extraneus exclude-
retur a susceptione, quod tamen non potest concedi vt.s.osten-
sum est, non tamen debet ab emolumentis excludi, quia statutũ
non vetat fructus percipi vel emolumenta. Diversa enim sunt
fructus decanatus & susceptio ad decanatum. multi enim sunt q
al erum tantum babent. vnde a diversis non bene infertur.l.na
turaliter.§.nibil commune.ff.de acquirend.possessio.l.inter sti
pulan.cum §.sacram.ff.de ver.ob.cum simi.

Considero etiam proemium statuti, dum assignatur causa conde
dendi statuti, dicitur ibi, q multi plebei & indigni bomines vi-
ris dignis, & idoneis sacerdotia preripiunt &c. Not.bic q nõ
dicitur exteros bomines preripuisse sacerdotia, sed plebeos, in
quorum odium statutum est conditum, non autẽ in extraneorũ
maxime si sint nobiles & qualificati.

Et licet statutum accurate videatur complecti qualitates nobiliũ
possessorum q a statuto admittuntur, eorũ tamen qualitates q
excluduntur insufficienter expresse sunt, si voluerunt oẽs extra
neos nobiles excludere, & sub generalitate verborũ nõ veniũt,

Hactenus perscripsi fundamenta quibus posset instari cõtra
statutum, q non excludit nobilem istum, vt.s.deduxi, & boc tã
ex mente statutarum q̃ ex verbis dicti statuti. Nunc autem
omissis omnibus supradictis, deveniẽdo ad id qd est solidũ, &
substantiale considerãdo id quod est indubitatum, Dico q etiã
si statutum & ex verbis & ex mente excluderet extraneum nobi-
lem, non babet locum in casu isto, nec potest tale statutum op-
poni mri predicti nobilis in suo casu. Quia papa providit de
decanatu derogando amplissime quibuscunq; etiaʒ statutis iu-
ratis & privilegiis, vt in brevi apostolico.

Fateor ergo quod statuta regni obstant suscipi extraneum, non
tamen eum pro quo & intuitu cuius papa derogat statutis, & quẽ
alias fortasse inbabilem babilitat, & boc motu proprio & ex cer-
81 ta scientia & de plenitudine potestatis. † Nibil enim potest re
sistere principi agenti de plenitudine potestatis vt per Bald.
in.c.j.colum.final.post princip.versicul.in contrarium. de cõ
stit.& ibi refert q mulier quedam dixit Imperatori Antonino
caracalle asserenti amplexus eius esse illicitos. domine si libet
licet. meminit Erasmus in apopbtegmatibus Anton. Cara-
cal'l.colum.dixi.& de nõ resistentia plenitudine potestatis dixi
concor.in.c.quõ contra.fol.cxxiij.in.l.j.de proba.

Aut igitur fatemur potestatem pape & tunc res est clara non ob
stare statuta, Aut negamus potestatem, more Lutberanorũ, &
tunc non est contendendum si in fundamentis discordamus.

Preterea in statuto non est exclusio extraneorũ, etiam si per pa
pam babilitas eis concederetur, nec est clausula, etiam si motu
proprio concederetur, nec est clausula, et si ius babeat. Quo
casu q ius babet non comprebenditur a probibitione generali
82 statutaria. Probatur, quia † si statutum probibet ne quis res
suam immobilem vendat forensi vel vendenti consentiat sub pe
na, ille qui consentit vendenti rem ad quam sibi ius competit
vel que sibi debetur, non comprebenditur a statuto, ita Ange.
post Bar.in.l.gallus.§.videndum in fin.per illum tex.ff.de lib

ber.& postbum. sequitur Ias.in.l.sciendum.§.si fundus.colum
na final.in.vj.ff.qui satisda.cogan.Deci.in.l.qui actionem ba
bet ad fi.ver.& ista.ff.de reg.iur.

Quum igitur non derogetur potestati successoris pape non po-
ssumus dicere statuta obstare, immo etiam si expresse deroga
83 retur, non posset, q † successori in papatu Leo vel alius papa
non potuit leges imponere a quibus non possit recedere vt p Ab
ba.in.c.j.colum.i.in.v.de constit.per.c.innotuit.de elect.& l.il
le a quo §.tempestivum.ff.ad trebellia.& no.in terminis Stap.
Balmata auditor Rote insignis in tracta.de literis gratie fol.
ciij.versicul.subsequenter ibi q per quascunq; clausulas papa
non potest ligare manus successori idẽ no. Pet.Biax. in tra
cta.elec.c.xxx.in.j.part.colum.final. Generaliter enim iure
84 cavetur q † par in parem non babet imperium not.Fely.in.c.
ex parte.colum.vij.ad fin.ver.verbum precise.de rescri. Fely.
in.c.que in ecclesiarum.colum.penult.post princip.versic. ce
terum.de constitu.Felyn.in capit.canonum.colum.vj.in prin
cip.versicul.& ad istum de constitu.inferens q papa non subij-
citur canonibus vt ibi per glos.in versicul. ab omnibus.& ibi
Ancbara.colum.iij.in princip.versicul.sol.gl.Felyn.in rubri.
de constitu.colum.j.post med.Felyn.in.c.nonnulli. colum. v.
post princip.versicul.amplia sexto.de rescrip. Felyn. in.c.de
cetero.colum.j.in med.versicul.fallit tertio.de re iudi. Deci.
in.l.est receptum post princip.ff.de iurisdi.om.iudi.vbi tex.cõ
cor.Capel.tolos.in deci.cccclviij.incipien.item similiter in fin.
Lanfranc.in repeti.clemen.sepe.post princip.in.ij.de re iudi.
Deci.in.c.j.colum.xix.in princip. versicul.secunda etiam de
probation.glo.in.c.nunc autem.xxj.distin.glo.in.c.acbatius.
xxiiij q.j.Lanfran.in capitu.quoniam.contra fol.xcv.alias.§.
de interlocutorijs.in.cxxxiij.licet sit arg.contra in.c.non liceat
pape.vbi no.gl.xij.q.ij.

Et boc est quod nobilitas non debet molesto ferre animo si eniʒ
Leo illis concessit aliquid, Paulus.iij.concessit etiam buic
nobili, suis vtens potestate, Nec Paulus revocavit concessa p
sessed per predecessores.

85 Nec debet † boc reprebensibile iudicari vt concessa per prede-
cessores per successores revocentur argumen.tex.no.in.c. non
debet, de consanguinitate.& affinita.vbi dicitur, Non debet repre
bensibile iudicari si statuta bumana secundum varietatem tem
porum varientur, quoniaʒ ipse Deus ex bis que in veteri testa-
mento statuerat nonnulla mutavit in novo. exemplificat Fely.
in c.si quando colum.pen.post princip.versicul.pro illa glos.
de rescrip. Felyn.in c.rodulpbus.colum.xiij.in princip.ver-
sicul. vbi aũt de rescrip. vbi de mutatione stilli curie romane.
Ludovic.Gomel.Rot.auditor preclarus in cõmen.reg.cance
cellarie.fol.viij.in.xvj.alias est in.ij.questio.probe.Ludovi.Go
mes.in eo.opere.fol.lxvj.in.ij.alias est in prefatione regu. de
impe.benefi.vacantium Ludo.Gomes.in eod. opere fol.clxj.
alias. in regu.de annu.poss.q.lxvij.in.iij.Ludovic.Gomes. in
eo.opere fol.clxxiij.in.iij.alias est.de trienna.pos.q.v.in.iiij.
Ludovic.gomes.in ea.reg.de trienna.poss.q.iiij.colum.final.
per totã.Staphi.Balmata Rote auditor solennis in trac. de
literis gratie fol.vij.in princip.versicul.postremo. Staph. in
eo.opere.de rescrip in informa brevium in princip.inferẽs ad
stilum circa commissiones. Et certe preter id q iura vetant
dici absurdum esset q reges successoribus manus ligarent.

Nec obstat si diceret ordinarius, nequeo assentire iuri istius ad-
86 vene eo q iura regni obstant, quoniam respondeo † Excusari il
lum qui iusta de causa non servat statuta ita Bar.in.l.apud iu
lianum.ff.ad macedo. Bal.in rub.C.qui admi.in prin.dicens de
episcopo iurante servare statuta sequitur Felyn.in.c.canonum.
colum.xiij.in princip.versicul.& pro isto. de constitu. Sed vo
87 luntas pape iusta causa est ordinario. ergo &c. † Voluntas eniʒ
pape ip babet presumptionem iuste cause etiam si non exprima
tur vt per Cyn.& Bald.in.l.rescripta in.iij.& iiij.C.de pre
ci.impe.offeren.cum concor.vt dixi in.c.quoniam.contra fol.
cxxiij.in.xxij.de proba. Quibus addo Hippo.in sing.vj.incl.
in principe vbi limitatio Innocen.in.c.ad aures. de tempor.or
88 di. Vani enim capitis est estimare superiorem non posse preci
pere sine cause cognitione vel sine expressione cause vt inquit
Abb.in.c.ij.insti.de rescrip.est enim ei parendum propter bo
num obedientie nec est querendum si subsit iusta causa, vt in.d.
capitul.ad aures.

89 Et ideo † si princeps sine aliqua cause cognitione mandaverit vt
aliquis furca suspendatur, potest cui mandat sine peccato exeq
vt per Cy.in.d.l.rescripta sequitur Fely.in.c.que in ecclesia-
rum

rum. colum. xix. in princip. versicu. quinta conclusio. de consti. ponens non admitti probationem in contrarium, et procedere etiam in statutis circa ius diuinum, et ponit sex limitatio. vt per eum.

Et ideo ordinarius non potest dicere quod iurauit obseruare sta
90 tuta, per. d. dicta. et etiam quia † mandatum principis excusat a dolo. l. mulier. ff. de lege commisso. vbi Bartol. l. non videtur. §. qui iussu. ff. de regu. iur. et ibi Deci. l. furtim. §. iussu. ff. de his qui notan. infa. l. iniuriarum. §. j. incip. si quis quod et ibi gloss. preceptum. ff. de iniur. l. quamquam. ff. de aqua plu. arcen. c. quod quis mandato de regul. iur. in. vj. vbi Dy. l. qui autem. §. apud labeonem. ff. que in fraud. credito. l. interdum. ff. quod fal. tu. au. l. nouissime eo. titu. l. ij. incip. in summa. §. j. incip. cassius. ff. de aqua plu. arcen. l. quod principis iussu. ff. eod. titu. l. iuste possidet vbi Barto. et doc. ff. de acquiren. poss. not. Affflic. in decis. cccxxviij. incipien. dominus paulus versic. fuit notatum. Dec. in. l. velle non credit in fi. ff. de regu. iur. Soci. in regu. cciij. incipien. iudices vbi limita. Dyn. in. c. qui prior in fi. de regul. iur. in. vj. Fely. in. c. ecclesia. s. Marie. colum. xij. in med. versic. nono. no. de constitu. vbi limitatio quando non rite preceptum est Fely. in. c. ex tenore. colum. v. in fin. versicu. declara. etiam de rescriptis.

Unde depositarius restituens depositum de mandato iudicis liberatur vt per Paul. post Bald. et Pet. in. l. final. §. finaliter. C. de bon. auto. iudi. poss. per gl. in. l. nam et si fur. ff. si cer. per. et. l. bone fidei. ff. depo.

Et si quis inspectam hereditatem adijt coactus non tenetur edicto pretoris. l. si quis. ff. ad silania.

Et si pretor decernat soluendam pecuniam minori sine curatore et debitor allegans minorem esse compulsus sit ad solutionem nihil ei imputandum est tex. est in. l. ait pretor. §. permittitur etias est. §. quid tamen. ff. de mino.

Unde si quis album pretoris iussu iudicis corrumperit excusatur et non tenetur. l. si quis id quod. §. j. alias fina. incip. dolo. ff. de iurisdi. omnium iudic.

Unde dicimus quod impeditus facto magistratus non tenetur nisi per se hoc affectauerit vel causam prebuerit. l. ij. inci. non exigimus. §. fina. incip. simili. ff. si quis cautio.

Hinc est quod si lancem depositam a te vni ex heredibus tuis soluam, alijs non tenebor si iudicis authoritate soluero, ita tex. in. l. si stipulatus. §. j. alias fi. incip. si lancem. ff. de solu.

Et qui soluit tyranno ex suo precepto liberatus est a suo creditore, idem si precepto iniusto principis obediens soluit creditori creditoris vt per Barto. in tracta. de tyrannide et Bart. in. l. si mulier. ff. rer. amot. cum concor. vt per Afflic. in decisi. inci. rex Alfonsus. colum. vij. in. xxvi. et sequen. et col. iiij. in. xvj. et per totum.

Et iussu iudicis facit licitum quod alias est illicitum. l. ait pretor. §. ij. incipien. quid tamen et ibi gloss. imputandum. ff. de minor. nota. Guid. pape in consil. xxxj incipien. in Jesu Christi nomine viso ad plenum in fi.

Hinc est quod quodlibet iuramentum intelligitur si potero, vt per gl. in. c. beatus. xxij. q. ij. no. Deci. in. l. quod te in. ij. lectu. colum. xiiij. in. l. ij. ff. si cer. per. Non dicitur autem posse quis quod est contra voluntatem pape. l. nepos proculo. ff. de verborum significa. cum sim. Ideo ordinarius non obseruando iuramentum non errat isto casu.

Confirma, quia si officiales rectorum ponunt aliquem ad torturam non precedentibus indicijs non tenentur si probant fecisse de mandato rectoris vt per Cep. in cautel. ccxiij. inci. officialis, vbi alia cautel.
91 Item licet ille † qui transigit de crimine videatur confiteri crimen. l. quum. ff. de his qui no. infa. ideo periculosum est accusato vel inquisito transigere cum aduersario presertim super crimine infamiam irrogante, Euitatur tamen infamia si fiat transactio authoritate et iussu iudicis. l. furti. §. qui iussu. ff. de infa. no. Cepo. in cautel. clxxxviij. inci. qui paciscitur versi. tertia, vbi cautella pro hoc.

Hic dicitur quod ab eo qui paret abest omnis suspicio fraudis presumendo vt per Dy. in. c. quod quis mandato. i fi. de re. iur. in. vj. per nulla iura vt per eum.
92 Et † qui authoritate iudicis expellit aliquem a possessione sua iuste possidet vt per gl. in. c. qui peccat ver. prelates per illum tex. xxiij. q. iiij. et non potest dici spoliatum fuit authoritate superioris vt per Afflic. in deci. ccc ij. incip. aliud dubium in. ij. Super quo tamen vide Decium. in. l. edicto col. iiij. in prin. ver. et etiam in. C. de edic. di. adri. toll. vbi etiam data in a superiore debet precedere citatio, alias incurrit penam, ac si propria autoritate ingressus esset possessionem vt per Alex. i. l. iuste. ff. de acq. pos. cum concor. vt per eum ponit etiam Fely. in. c. illud col. j. in fi. ver. dum subdit de prescrip. vbi concor. et similia. Vide tamen contra per Affli. in deci. ccclxj. inci. monasterium. co. iij. in. xij. et. xiij. vbi quod citatio non requiritur et omnino videndus Fely. pro et contra in. c. quum tam col. j. ver. ingrediens per totam. col. de offi. dele. vbi limitationes et distinctiones. per alteram partem assignatur ratio, quia decretum iudicis iniustum non excusat vt per Fely. in. c. de cetero. col. iiij. post med. ver. illud etiam de re iud. cum concord. vt per eum.
93 Non omitto pro confirmatione dictorum, quia † religiosi mendicantes non possunt transire ad alium ordinem, si tamen authoritate apostolica transeunt non imputatur eis. Bene verum est quod tales transeuntes etiam si habeant in secundo ordine prelaturas vel prioratus tamen non habent locum in capitulo neque vocem in eo tex. est in cle. vt professores de regul. et ibi Card. assignat rationes. no. Pet. de biax. in trac. elec. c. xxx. incip. vigesimooctauo in. j. par.
94 Similiter † licet habens non debeat venire contra factum defuncti tamen consentiente herede personi episcopus potest conferre beneficia non habenti qualitates in fundatione appositas ita Fely. dicens se consuluisse et obtinuisse vt refert in. c. quum accessissent. col. vij. post prin. ver. secundo restringitur de consti. dicens bene notandum. Regulariter tamen episcopus non potest disponere contra institutionem beneficij vel ipsam immutare vel contra eam venire vt per Inno. in. c. fi. de cle. non resi. legitur Pet. de Biax. i tracta. elec. c. ix. post me. Confer. in sing. pron. incip. tu habes post prin. Fel. i. d. c. quum accessissent. co. vj. post prin. ver. et per hoc de consti.

Immo ordinarius etiam si non preciperetur ei per papam sciendo eum quibus et non attendendo statuta non diceretur voluntarie contrauenire statu
95 tis. Quia iure cauetur quod † ille qui compelli potest si facit actum ad quem compelli potest non dicitur voluntate fecisse, sed pretextu imminentis necessitatis vt no. Bal. per illum tex. in. l. nouissime. ff. quod fal. tu. aut. et est dictum Jo. an. in. c. preterea fi. ij. de treuga. legitur Deci. in aucten. preterea. col. xiij. in pal. ver. finaliter. C. vnde vir et vx. Deci. in. l. j. col. pen. in. xxij. C. de edi. dicens sibi sentire Bar. hoc Deci. in. l. velle non creditur post prin. ff. de reg. iur. cum concor. decisionibus vt per Fely. in. c. quum. M. ferrarien. co. x. in prin. vers. an aut et ver. seq. de consti. Fel. in. c. ex parte. col. ij. ad fi. ver. secunda differentia. de testi. Fely. in. c. duobus. col. fi. in fi. de re iudi. Deci. in. l. quum te col. fi. in prin. C. de tran. vbi etiam arg. contra. Fely. in. c. j. col. j. in prin. ver. et inquantum. de offi. deleg. vbi concor. Fely. in. c. dilectus. in vlti. re. vbi concor. de simo.
96 Omnia. n. statuta † et omnes actus humani patiuntur intellectum vt non habeant locum si contra esset voluntas superioris principis vel pape, etiam si interuenisset iuramentum tex. est in. c. venientes. de iureiur. c. 10. §. quamquam. xxv. q. j. no. Bellem. in deci. dccxxv. inci. pro introductione col. ij. ad fi. ver. ij. de feu. gl. mag. post me. in. c. authoritatem. xv. q. vi. Fely. in. c. noster. col. v. in fi. ver. dicit. hic de iudi. Deci. i. l. j. col. j. ad med. ff. de offi. eius. et co. iij. in prin. Affli. in deci. cxj. inci. fuit dubitatum. co. j. i. ij. Affli. in deci. cccxxxv. inci. per deci. j. col. iij. in med. ver. verum, et vtrobique alleg. Lucam de pena in. l. nulli. C. de fun. patri. li. xj. licet recedat ab eo vt per eum. Anch. in rep. c. canonum. fol. xxij col. j. in med. ver. in istis. n. casibus de consti. Et licet gl. in. d. c. authoritatem dicat non posse a iure papam absoluere, tamen reprehenditur, vt per gl. in. c. si aliquid. iiij. q. iiij.

Hinc est quod citatus personaliter coram papa non potest se excusare quod impeditur recedere propter iuramentum prestitum imperatori, ita expresse Bellem. in decisi. clxxj. inci. charus. de iud. Et ad hoc facit quia papa super quolibet iure potest dispensare per viam commutationis dispensationis, vel totalis relaxationis, vt per Fely. post relatos per eum in. c. ij. col. v. i fi. ver. ex gl. de spons. iuramentum. n. ligat, nisi superioris voluntas resistat.

Hinc dicitur quod contra pactum humane societatis est non obtemperare superiori cuius authoritas est excepta ab omni iure, vt per glo. per illum tex. in. c. que contra mores. viij. dist.

Similiter si subditus dubitat quod preceptum prelati sui est contra Deum, adhuc non obstante iure debet ei parere, secus si credit quia debet parere in iustis et honestis, vt per gl. formidat in. c. nerui. xiij. dist.

Ideo dicitur quod que semel diffinita sunt retractari non debent, nisi maior authoritas se interposuerit tex. est in. c. quod bene. iiij. q. iiij.
97 † Et licet vassallus iuret fidelitatem domino quod iuuabit eum in omnibus causis, tamen contra patriam vel contra papam non debet vt per gl. in. c. de forma. xxij. q. v. et idem quando papa monet eum qui fuit vassallus tuus vt contra te arma moueat, qui iussus pape preiudicat iuramento et fidelitati prestite, ita Fely. in. c. que in ecclesiarum. col. xxvij. in fi. ver. secundus casus. de consti. alleg. Card. vt per eum. intelligendo procedere quando papa scit de iuramento, alias non vt per Anto. in. c. constitutus. de rescri.
98 Per istam rationem dicitur, † quod virgo Maria etiam si solenniter vouisset continentiam, quod tamen non fecerat, sed proposuerat continentiam seruare, licite potuit matrimonium contrahere

Deo renuelante, quia tacite intelligitur nisi superior aliter vo-
luerit, vt per glo. voti. in. c. sufficiat. xxvij. q. ij.
99 † Similiter statuentes non possunt appellationem tollere, non
quia appellatio sit defensio, sed quia est ius superioris cui non possunt
derogare vt per Bar. in. l. omnes populi col. xj. versi. iuxta pre-
missa ff. de iusti. et iu. sequitur Fely. in. c. j. in prin. de rescrip. Fe-
lyn. in rubri. de appella. colum. iij. in prin. versi. circa tertium.
Super quo tamen vide Felyn. in. c. ad reprimendam. colum.
fi. in prin. versi. ex dictis. de offi. ordi.
100 † Adduco etiam quia non valet votum de nunquam petendo dispen-
satione super voto a superiore, quia esset in preiudicium pape cu-
ius authoritas est excepta, ita Ricar. in. iiij. dist. xxxviij. q. ix.
ar. iij. sequitur, Fely. in. c. constitutus. col. iij. in fi. ver. authori-
tas pape. et col. vij. ad med. ver. generaliter. de rescrip. alleg. etiam
Jo. and. et Anto. in. c. non est. per illum tex. de voto. Fely. in. c.
ceterum. col. fi. de rescrip. alle. Card. in consi. xxvij. inci. in dei et c.
cum. q. excellen. vbi qui promisit sub pena non impetrare indulgentie si
impetrat facta promissionis mentione non incidit in penam per
textum in dicto capitulo ceterum. quia vult contrauenire au-
thoritati superioris.
Et attenta ista ratione superioritatis si dominus dat consulibus in castro
suo omnem suam iurisdictionem non poterit ab eis ibi puniri si ip
se ibi delinquat quia non potest a se abdicare ius sui superioris, ita
Card. in cle. j. in. iij. q. de reli. sequitur Fely. in. c. postulasti. col.
iiij. in fi. versi. dummodo ad hoc. de foro compeien.
101 † Et licet alias quis deberet credere literis saluiconductus,
tamen si ille qui eas concedit est delegatus vt rector vel officialis ci-
uitatum secus est, quia non potest concedere in preiudicium
superioris, vt per Angel. in disputa. incip. bononiensis. in. vj.
dubio, sequitur Felyn. in capit. accedens. il secundo, columna
prima, post principium, versicu. tene menti. vt lit. non contest.
102 vbi multa de hoc. † Et quod Alexander Papa. iij. Episcopo
confitenti in secreto simoniam promiserat indulgentiam si fateretur
coram cardinalibus, quem confessum postea deposuit allegan
do Archi. in. c. vilem. xxij. q. ij. et Archi. in. c. nos in quemquam.
ij. q. j. sequitur Fely. in. c. afferte. in. j. not. de presump. dicens vi-
disse quosdam iudices qui execrantur talem simulationem, sequitur
103 Hyppo. in sing. clxxvij. incip. maligna. col. j. vbi etiam ponit † quod
quando quis promittit si indicabit furtum quod ab indicante nihil pe-
tetur, si quis indicat non debebit ei seruari promissum alleg. Jo.
and. in rub. de fur. in addi. Spec. post Uber. in. l. si pro fure. ff.
de cond. fur. dicens esse perpetuo menti tenendum quia quotidia-
num. Hippo. in sing. ccj. incip. in confessum. Contrarium tamen con
suluit Jmo. in consi. cix. incip. visa inquisitione. quem sequitur Deci.
in. l. ea est natura. ad fi. ff. de reg. iur. dicens esse veriorem opi.
idem Deci. in. l. j. col. vj. in. xxiiij. in. ij. lect. C. de sent. que pro eo.
et in. j. lect. col. vj. in. ix. vbi refert Paridem volentem quod talis
confessio potest reuocari sicuti reuocari potest confessio facta metu tor-
mentorum, et idem vult Hippo. in. d. sing. ccj. in fi. allegat lo-
ca pro hoc dicens perpetuo tenendum menti, vt per eum.
Confirmo supradicta de excepta authoritate superioris, quia vide
104 mus † quod si Abbas iurauerit nullum se recepturum in mona-
chum sine licentia sempronij, si tamen episcopus precipiat, vt recipiat ali
quem poterit non obstante iuramento recipere, ita consuluit
Old. in consi. xcvij. incip. factum tale est quidam abbas.
Hinc est quod licet Paulus apost. promiserit se ad Hispanos iturum,
diuina tamen dispositione maioribus occupatus id implere non potue
rit, non propterea censendus est fefellisse Hispanos, quia quan
tum in ipsius voluntate extabat pronunciauit, effecturus, nisi
diuina dispositione preueniretur.
105 † Similiter Petrus apostolus non est credendus in sua non
perstitisse sententia, aut fefellisse dum dixit domino, non lauabis mihi pe
des in eternum, et tamen lauit, quod. n. non esse facturum se dixerat de
uine cedens voluntati peregit, nec per hoc fuit sibi contrarius, quia
propter reuerentiam noluerit, et propter obedientiam fecerit,
vt legitur in. c. beatus Paulus. xxij. q. ij. Et per illum tex. di-
cit glo. in summa. xxij. questio. ij. quod qui falsum iurat ignoranter
non dicitur periurus.
106 † Hinc est quod licet quis iuret tempore receptionis sue in canonicum ser-
uare statuta ecclesie, non erit periurus si postea impetret prouisio
nes aliquas contra statuta, et valebit impetratio, si est clausula
non obstante iuramento, per not. in. c. quum aliquibus. de rescripi. in
vj. idem si gratia esset motu proprio, quia pape authoritas intelli
gitur semper esse excepta, ita Rota in decis. ccxciij. incip. licet
quis sub titu. de consuetud. in nouis.
Aduertatur etiam, quod papa vel sedes apostolica que concessit confirma-
tionem statutorum per bullam concessit etiam et derogationem statutorum, et ha-
bilitationem ad dignitates. Si igitur non tenet ista derogatio
ergo nec bulla, quia ex eodem fonte, igitur et c.
107 † Bene fac. † quia iurans seruare statuta populi intelligitur quate
nus sint iusta alias secus glo est sing. in. l. j. §. fi. ff. de his qui sunt
sui. et ibi Nic. de neap. et Bal. no. quod generalis confirmatio priuile-
giorum non prodest iniquis sequitur Fely. in. c. ex pte. col. xvj. post me.
108 versicu. leges inserte. de rescripi. Et est textus expressus † quod
iurans seruaturum se statuta non ligatur ad illicita impossibilia,
et libertati ecclesiastice contraria tex. in. c. j. inci. contingit. de iureiur.
in. vj. cum concord. vt per Roma. in sing. dvj. incip. iurat.
109 † Et si episcopus iurat seruare consuetudines quas hactenus superio-
res seruare consueuerunt, veniunt solummodo consuetudines
laudabiles et honeste, ita Jnno. in. c. dilecti filij. de malo. et obe.
sequitur Corse. in sing. pactum incip. pactum. vbi concord.
110 † Et nedum ius superioris sed etiam ius tertij semper censetur exceptum
a iuramento, vt per Bal. in. l. nec patronus. ver. sed queritur C. de oper.
lib. not. Afflic in decis. ccccij. incip. agitur. col. ij. in. v.
Et ex predictis soluitur opposito si quis diceret quod principi parendum
sit in iustis. c. si dominus. xj. q. iij. et quod princeps non debet esse author per-
iurii. l. j. C. si aduer. vendi. Quia vt supra dixi authoritas pa-
pe excepta est in omni iuramento et dispositione.
Circa facultates concessas ordinarijs conferendi beneficia alternis
111 mensibus, vltra predicta ex quibus contrarius rimsio aduertendum est † quod
quando papa facit aliquam gratiam episcopo non ligat sibi manus quin possit
in eo negocio disponere eo modo quo voluerit, vt per Lap. in alle.
lxxxiiij. incip. domino papa. col. j. in fi. de conces. preb. per. c. j. incip. quia
112 cunctis. de conces. preb. in. vj. † Preterea per reseruationem ligat ma-
nus ordinario, vt per Rot. in decis. dccclviij. inci. dominus papa. post
113 prin. de reserua. in antiq. igitur ordinarij collatio nulla. † Papa
enim potest omnes ordinarios preuenire in collatione et manus eis
ligare. c. dudum. de preben. in. vj. et. c. quamuis. ll. ij. eo. titu. in. vj.
114 Rot. in decis. iij. inci. si statutum. post pri. in nouis. † Immo siue
de vaccanti siue de vaccaturo, siue prouideat, siue mandet prouide-
ri, siue de certo, siue de incerto beneficio, vbicunque papa manus ap
ponit ligat manus ordinario, vt per Rot. in decis. clxxxj. inci.
beneficia in nouis, et est dup. cum Rot. ccccx. in anti. idem vult Ro-
ta. dxxxvi. incip. ad mensem. in fi. de accepta. in antiq. et est dupl.
cum Rota Bisgne. vj. de concess preben.
Ista sunt Reuerendissime Domine, que de iure puto esse verissima,
et que etiam coram maiestate regia tueri polliceor.
Ex quibus concludo non obstare statuta iuri dicti nobilis nec facul
tates concessas ordinarijs ei in aliquo preiudicare, quin ius
pro eo sit firmissimum, ab omnibus immune oppositionibus,
saluo semper rectius sentientis consilio. Rome. M. D. xxxvj.
die. iiij. Septembris. Franciscus Vicon.

Cum conclusione firmata per Reueren. ac Excellentissimum
dominum Prothonotarium, ac Referendarium, Dominum
meum Franciscum Viconitinum, consulentem, Conuenio ego
Hieronymus Justinus de Castello, Consistorialis et fisci Ro
mani Aduocatus, ad maioris presidentie abbreuiator in Ro-
ma. curia, licet minimus. Et ad omnem penitus dubitationem
resecandam etiam illorum qui nodum in scirpo quererent, ad-
duci posse opportune arbitror consilium Anton. de butri. lv.
Cuius opinio in Curia ex mente Pontificis passim inualuit
ad not. per Fely. in. c. accedentes. col. iij. in fi. de prescri. et per
115 eundem latius in. c. nonnulli. col. v. ad fi. et col. vij. et. ix. † omnes
volunt apertissimam esse sedis apostolice intentionem, quod om-
nibus cuiuslibet qualitatis statutis derogare voluerit per clau
sulam, pro expressis haben. derogationi annexam. Siquidem
ex ea videtur id actum, quod omnia statuta aut priuilegia seu alia
similia inibi expressa seu inserta, ante oculos habendo ex certa
scientia plene per derogationem sustulerit. Et iccirco in fi-
dem subscripsi et subsignaui.

Hieronymus Justinus de castello.

Uiso plenissimo consilio Reueren. P. ac eruditissimi Domi
ni Francisci Viconitij, et subscriptione honoran. college Do
mini Hieronymi Justini quod per eos conclusum est, vt iuri
consonum approbo ego Joan. Loysius Aragona. U. J. D.
minimus, sacrique consistorij Aduocatus, et in fidem me pro-
pria manu subscripsi, sigilloque paruo, quo in similibus vti con-
sueui signaui, iudicio cuiuslibet alterius rectius sentientis sem-
per saluo. Laus Deo.

SVMMARIVM PRAECEDENTIS ALLEGATIONIS.

1 Statuta recipiunt interpretationem a iure communi etiam per improprietationem.
2 Statuta laicorum super rebus vel personis ecclesiasticis nihil valent.
3 Papa non potest submittere se iudicio imperatoris.
4 Statutum contra libertatem ecclesiasticam quale dicitur.
5 Actus dicitur esse illius qui illi authoritatem dat.
6 Confirmanti non confirmato ius tribuitur.
7 Actus confirmatus a papa dicitur papalis.
8 Resoluitur res per eas causas per quas nascitur.
9 Consensu alicuius fienda eius dissensu impediuntur.
10 Interpretari ad eum pertinet ad quem pertinet condere.
11 Statuta tantum disponunt quantum dicunt.
12 Omissum a verbis omissum est a dispositione.
13 Omissus casus in statuto relinquitur iuri communi.
14 Speciali mentione indigent que sunt nota digna.
15 Statutum vnum declarat aliud.
16 Legis vna pars interpretatur aliam.
17 Statuti mens coniecturatur eo modo quo testamenta.
18 Mens testatoris attenditur quando processum est ad dispositionem, nec sufficit imaginatio.
19 Tale simpliciter et tale secundum quid differunt, et verba simpliciter accipiuntur. et. 20.
Statutum de homicidio non habet locum in parricidio.
21 Statutum de simplici non comprehendit mixtum.
22 Species habens vltra genus non venit appellatione generis.
23 Mixtum nõ comprehenditur sub simplici, quando simplicia sunt contraria.
24 Statutum de ciue non comprehendit ciuem secundum quid.
25 Statutum de muliere non comprehendit hermafroditum.
26 Exempti clerici non veniunt appellatione clericorum.
27 Statutum de inquirendo contra milites non comprehendit militem qui sit etiam doctor.
28 Statutum inhabilitans aliquem dicitur penale et odiosum.
29 Statuta penalia stricte interpretantur etiam si sit identitas rationis.
30 Priuationis pena nunquam habet locum nisi lex expresse dicat.
31 Statuta negligunt et omittunt propter valde disciplinatos.
Scientia causat vt quis habeat duo priuilegia, vnum in patria aliud extra. ibi.
32 Liberari debet a morte quis propter insigne artificium.
33 Doctor repertus indoctus debet reexaminari.
34 Laicus eligitur in episcopum propter scientiam.
35 Prohemium ostendit causam finalem.
36 Statutum propter rationis identitatem verificatur in casu ficto.
37 Affirmatiua et prohibitiua dispositione concurrente attenditur affirmatiua. et. 38.
39 Qualitas permissiua fiet fauorabilis preferetur prohibitiue.
40 Promittens non offendere, Caium, si Caius banniatur et offensio permittatur, non transgreditur offendens.
41 Fauorabilior dispositio attenditur inter duas repugnantes. et. 42.
43 Statutum de non admittendis ad collegium nisi originarijs ciuibus est interpretandum benigne.
44 Statutum excludens a canonicatu non nobilem non nocet virtuoso non nobili.
45 Incola est verus ciuis actiue et passiue.
46 Statutum excludens priorem creari non ciuem originarium nõ excludit qui recipitur in ciuem in omnibus.
47 Statutum prohibens non ciuem emere, non nocet nõ ciui ementi si tempore traditionis sit ciuis.
48 Statutum loquens de domo mea verificatur in domo per me possessa.
49 Priuilegium concessum ciuibus trahitur ad incolas.
50 Statutum excludens bannitum petere, non nocet bannito contrahenti et petenti quando non est bannitus.
51 Statutum annullans sententias non doctoris non nocet sententie late per doctorem licet processus fuerit coram non doctore factus.
52 Incola equiparatur ciuibus veris.
53 Tempus in quod dispositio confertur attenditur non quo actus agitur.
54 Statutum excludens vxores rebellium non nocet vidue rebellis.
55 Habitare quis dicitur in loco ad quem habet animum proficiscendi.
56 Corpore ibi censetur quis esse vbi est animo.
57 Fictio idem operatur quod veritas.
58 Statutum extenditur ad casum in quo statuissent statuentes si interrogati essent.
59 Exempla non restringunt regulam.
60 Taxatiua tamen nõ excludit similes casus in materia penali. et. 61.
62 Statutum excludens exceptiones preter duas non excludit similes, iustas, et permissas a iure. et. 61.
63 Statutum non receptum vsu nullas vires habet, et idem in statuto episcopi. 65. Et idem in constitutione pape. 66. et in extrauagantibus. 63.
67 Statutum non obseruatum per decennium post conditum nullas vires habet.
64 Statutum tollitur vnico actu contrario.
68 Artibus verbum sonat in fraudem.
69 Ingerere verbum denotat temeritatem et vitium.
70 Statutum prohibens alienare possessiones per alium, intelligitur quando sine iusta causa et calumniose.
71 Litterati honorantur ab ecclesia plus ceteris.
72 Generalia verba non comprehendunt necessaria.
73 Species habens aliquid vltra genus suum non venit sub appellatione generis.
74 Actum fieri nõ sufficit nisi adsit qualitas requisita in tali actu.
Voluntas coacta non dicitur voluntas.
76 Accidens superueniens enti diuersificat speciem.
77 Statutum de matrimonio non habet locum in sponsalibus.
78 Rescriptum contra clericum et quosdam alios non comprehendit canonicos vel exemptos.
79 Statutum prohibens forensem acquirere domum, non prohibet domum vendere et consequenter estimationem.
80 Papa priuans te beneficio de plenitudine, de facto tenetur ad dandum tibi aliud.
81 Principi agenti de plenitudine potestatis nihil potest resistere.
82 Statutum prohibens rem vendere vel consentire non comprehendit consentientem vendere rem ad quam sibi ius competit.
83 Papa non potest successori legem imponere.
84 Par in parem non habet imperium.
85 Variantur statuta humana iuxta varietatem temporum, exemplo legis diuine.
86 Seruare statuta non tenetur qui habet iustam causam.
87 Pape voluntas semper habet presumptionem iuste cause.
88 Superior potest precipere sine cause expressione.
89 Mandatum superioris de suspendendo aliquo sine cause cognitione debet exequi.
90 Mandatum principis excusat a dolo.
91 Transigens de crimine videtur confiteri crimen, nisi sit superioris authoritate.
92 Possidere iuste dicitur qui authoritate iudicis expulit reum possessione.
93 Mendicantes transeuntes ad alium ordinem etiam si prelaturas consequentur nõ habent vocem aut locum in capitulo.
94 Iuspatronatus in fundatione qualificatum potest ledi per episcopum, qui confert nõ habenti qualitatem cum consensu patroni.
95 Voluntarie non debet facere qui facit id ad quod potest compelli.
96 Superioris authoritas semper censetur excepta a dispositione etiam iurata.
97 Iuramentum vassalli de iuuando dominum non arctat iurantem si papa precipiat contrarium.
98 Maria virgo licite contraxit matrimonium nõ obstante proposito continentie.
99 Appellatio non potest tolli per statutum.
100 Votum de nõ petenda dispensatione super voto nõ valet.
101 Sa ulcõductus lr̃e non possunt dari per delegatum.
102 Cõfitenti delictum si promittitur indulgentia, nõ debet seruari promissum. et. 103. vbi contrarium.
103 Furi promissa indulgentia si reuelabit, non debet seruari promissio, et ibi contrarium.
104 Iuramentum abbatis de nõ recipiendo in monachum sine cõsensu illorum non ligat episcopo contradicente.
105 Petrus apostolus nõ fefellit, dum dixit nõ lauabis mihi pedes, licet lauerit.
106 Iurans obseruare statuta nõ est piurus si impetrat a papa non obstante iuramento.
107 Iuramentum de seruandis statutis intelligitur quatenus sint iusta et licita vel possibilia et ecclesiastice libertati nõ contraria. 108. et intelligitur de cõsuetudine laudabili et honesta.
110 Iure exceptum est nedum ius superioris, sed etiam ius tertij.
111 Papa non ligat sibi manus faciendo gratiam aliquam episcopo.
111 Reseruatio pape ligat manus ordinario.

113 Papa potest preuenire ordinarios in collatione.
114 Papa vbicunqz et quocunqz modo manus apponit ligat ma nus ordinario.
115 Clausula quorum tenores etc. perinde operatur ac si omnia sa la ante oculos pape derogatiis essent.

ALLEGATIO. XXV.

Magna profecto intelligentia opus esset ad dilucidationes dubij huius, tamen pro virili mea adnitar ad vtrãqz partẽ argueñ do quod iuris erit terminare. Decisiones breuiter perstringã aliquas tantum inducendo, non tamen per viam argumento rum, vt euitem verborum multitudinem, qui recte sapit iudex ipsemet accommodabit casui habita praeoculis decisione. Hũc autem stillum neduin in hac questione, sed in omnibus semper tenui et tenebo, et quoniam nonnulli dicebãt numerum colũna rum in meis scriptis corrupte allegari, volui hic declarare, q in omnibus meis scriptis primam columnam allegare soleo pro principio, et secundam columnam pro columna prima et hoc ar gu. ab allegationibus autem et institutionum in quibus allega mus principium et postea. §. j. etc.

SVMMARIVM

1 Recipiens sortem simpliciter preiudicat sibi in vsuris interes se et accessorijs, et ibi limitatio, fallit si per stipulationez inter esse promittitur ibi.
2 Liberans debitorem a principali censetur etiam ab accessorijs.
Arbiter iudicat neduz de contentis in cõpromisso, sed etiam de accessorijs ibi in fi.
3 Acceptans vassallum ad obedientiam videtur remittere penã ingratitudinis, nisi protestet, et ibi limi. vide. 167.
4 Generalia verba restringuntur ad rem super qua litigatur, ex tenduntur tamen etiam ad appenditia, idemqz in connexis et co herentibus. 5. et. 26.
6 Connexorum idem est iudicium et vniformis determinatio etiã in contractibus stricti iuris.
7 Absolutio ab omni eo ad quod tenetur ratione tutelle extendi tur ad omnia.
8 Promissio de lite non inferenda super omnibus rebus in ven ditione cõtẽtis refertur ad omnia.
9 Cessio non potest fieri eius quod solutum est.
10 Generale legatum omnium non comprehendit frumẽtũ venale vel equos, vel pannũ lineũ venalia, nisi essent venalia tñ. 11. et ibi idez in iure renunciato.
12 Cedens iura in bonis patris comprehendit dotem maternam si aliud ius non habebat in illis bonis, et ibi limi.
13 Expressum censetur id quod non potest verificari nisi in vno et si specialiter esset exprimendum.
14 Verbum aliquod aut sillaba non debet esse superfluum in in strumento, vide contra. 169.
15 Solutione debiti extinguit omnis obligatio.
16 Ostense rei non est necessaria demonstratio.
17 Demonstrate rei quicquid adducitur frustra fit.
18 Demonstratio illa attendit que facit actum valere.
19 Relatio dz referri ad id ex quo dispõ non fit inanis.
20 Relatio non fit ad casum specialiter prouisum.
21 Persona sepe inseritur non vt pactum personale sit sed vt de monstret cum quo fit pactum.
22 Clausula generalis non refertur ad specificata.
23 Idem dictio denotat eandem in pluribus censuram.
24 Qui potest et non agit censetur nolle.
25 Ambigua conuentio contra proferentẽ interpretatur et ibi rõ.
27 Promittens nihil petere ex tali causa vel quacunqz alia, nõ pt restringere ad specificata tantum vide contra. 168.
28 Ad cognoscẽdam vim cõtrus eius verba inspici debent.
29 Verborum qualitas est maximum mentis testimonium.
30 Cursus pscriptione in re principali est et i accessorijs, et fructib9
31 Praescriptio tollit annuam pensionem et elidit in radice causaz et sequentia, et ibi de veritate.
32 Transactio super principali trahitur ad penam etiam si posset de per se peti.
33 Interesse promissum per stipulationem non comprehenditur a cessione principalis debiti.
34 Carceratione nulliter facta omnia sequentia nulla sunt.
35 Iuramentum super principali extenditur ad accessoria.
36 Contractus principalis si non valet nec accessoria.
37 Clausule omnes in contractu regulantur a suo principali.
38 Genus precedens non restrinsitur a specie sequenti, ideo lega to fundo instructo cum mancipijs omnia debent.
39 Genus specificatum tantum valet quantum species declarata, in terim tamen habet obscuritatem.
40 Generalis dispositio non refertur ad personas specialiter ex pressas postea.
41 Species plerũqz post genus exprimit ad maiorem declaratio nem, et vt tollatur dubitatio.
42 Copulam sequentia vltra precedentia augent dispositionem.
43 Legata cappa omnibus fratribus et priori biblia, vtrũqz debe tur priori.
44 Ordo verborum signat ordinem voluntatis. et. 45.
45 Verborum breui mutatione mutatur effectus.
46 Copula qñ requirit cõcursum copulatorum.
47 Interpretatio reijcit habita clara mẽte disponentis.
48 Voluntas ex verbis disponentis iudicatur.
49 Officium iudicis desinit super accessorijs lata diffinitiua sup pn cipali, officium tamen nobile nõ desinit. 50. et ibi exẽplũ et rõ.
51 Officiũ iudicis nõ deseruit actioni que sublata est.
52 Remisso delicto remissa est et qualitas eius accessoria.
53 Officium iudicis in inquirendo falsitatis reos tãdiu durat quã diu causa principalis.
54 Principali sublato oia accessoria tollunt limita non procede re si tollit principale de iure singulari. 55.
56 Petitio sortis principalis nõ ipedit peti vsuras et accessoria.
57 Rector ecclesie post dimissam eam repetit fructus sublatos a predone quum erat rector.
58 Post iudicatum super principali põt iudicari sup fructibus si peti possunt iure actionis vel officio iudicis.
59 Sortis principalis receptio nõ preiudicat peti interesse pmis sum per stipulationem.
60 Expẽs: debite officio iud. mercenario nõ possunt peti de p se, secus si pmisse sunt p stipulationem.
61 Iudex non cõdemnans victum in expensis non tenet resarcire si sunt pmisse per stipulationem.
62 Iudex male iudicans et soluens qñ possit repetere.
63 Pactum sup principali non porrigitur ad appendices.
64 Exceptio generalis super beneficijs cardinalium non extendi tur ad interesse.
65 Restitutio concessa super principali nõ extẽdit ad accessoria.
66 Accidens et subiectum non sunt idem, nec principale cũ acces sorio, nec sors cum pignore.
67 Renuncians vnũ nõ vr aliud renunciare tendens ad diuersa, et idem in seruitute, vsqz. 91. et. 100.
Electionem pdens actiue nõ perdit passiue. 67. in. fi.
68 Absolutio excõicati pp vsuras nõ liberat a restitutione.
69 Duplici vinculo obligatus recipiẽs liberationem ab vno, obli gatur in alio.
70 Remoto impedimento ex vna lege non remouet impedimẽtũ ex alia. et. 74. in fin.
71 Mutato principali mutat accessorium et eius qualitas, princi pale tamen remanet ex duobus.
72 Renunciatio hypotece rei vendende non tollit hypotecã ge neraliter ex alia causa.
73 Consentiens venditioni rerum paternarum non preiudicat hy potece ob dotem maternam.
74 Renuncians paterne successioni nõ preiudicat fraterne, licet in eisdem bonis patris.
75 Quot sunt ipedimenta tot esse debẽt sublationes ipedimẽto 2.
76 Priuilegiũ tollens vnũ non tollit aliud.
77 Cui cõpetũt duo iura põt vnũ remittere et aliud intentare.
78 Dispensatio de obtinendo alio psonatu est nulla si cura anima rum iminebat primo.
79 Rescriptum quod procedatur iuris ordine pretermisso nõ tol lit omnem solẽnitatem.
80 Licentia data clerico suscipiendi ordines a quocunqz episcopo an sit data cuiuscunqz episcopo conferendi.
81 Nullitatis cã nõ deserit p desertionẽ appellationis.
82 Appellans bis prosequens secundã appellationẽ quando pre iudicat prime.
83 Actore non probante reus absoluitur etiaz si suscepisset onus probandi et non probasset.
84 Motus proprius tollit defectum taciturnitatis non alios, et ideo vnum ex alijs annullat eum.

85 Uno concesso aliud non leditur.
86 Jus accrescendi non hȝ locum qñ quis excluditur iure pretorio, si iure ciuili potest succedere.
87 Renūcians priuilegijs nō renunciat iuri cōmuni si sibi ɔpetit.
88 Debitor habens pactum de non petendo ꝛ prescriptionem an excludat creditorem si sequetur pactum de petendo, non renūciata prescriptione.
89 Possessioni naturali renūtians nō renūciat ciuili, ꝯ pscribet.
90 Duorum separata sunt significata vnum nō cedit alteri, nec infertur ex diuersis corporibus.
91 Remissio iniurie non remittit dāna et expēsas vel interesse.
92 Recipiens sortem simpliciter non preiudicat sibi in pena commissa, qñ est clausula rato manente pacto.
Quī m hȝ vim clausule rato manente pacto. 92. in fin.
93 Cedens omne ius non cedit futurū, nisi dicat, quod habet vel habere sperat.
94 Interesse dicitur incertum.
95 Remissum si non acqrit cui remittit, remanet remittenti.
96 Transactio sup sorte extēdit ad accessoria qñ fit sup ɔctu principali, secus si super actione contractus.
97 Uulneratus remittens iniuriam potest pro expensis agere, qr habet duas actiones.
98 Actio persecutoria non tollit per penalem, nec econtra.
99 Emphyteota cessans non liberatur a pena legali per solutionem sortis.
100 Pro furto possunt simul intentari conditio furtiua, ꝛ actio furtis ad duplum.
Una pars ex copulatis alteram declarat: 101. vsqȝ ad. 107.
101 Legatum ɋngentorum liberis ꝛ eoꝝ parenti non debet liberis ex alio sequenti matrimonio.
102 Legans decem corbes frumenti ꝛ centum aureos singulis annis. eo tempore quo frumētū solui dȝ ēt pecunias deberi intelligitur voluisse.
103 Copulata successione duorum non prius vni debetur ꝙ alteri.
104 Indultum exercendi pontificalia in dioc. Feltren. ꝛ in alijs qñ operetur vt in alijs.
105 In precedenti copulato intelligitur illa qualitas q̄ est in seqnti.
106 Copule natura est exequare copulata.
Copule natura est repetere qualitatem precedentē, ideo lega eo fundo vt instructus est ꝛ domo vtrūqȝ instructū debet dari. 107. ꝛ ibi siue de augmento siue de diminutione tractetur, ꝛ limitatio.
107 Consilium Socini pro preposito Pratensi contra episcopum Pistoriensem.
110 Species post genus posite restringunt genus. 108. ꝛ. 109. qꝫ sub illo genere non venit qnicꝙ̄ de illa specie presertim quādo non potest ad aliud referri.
111 Inclusio vnius est aliorum exclusio quando est in potestate includentis excludere ꝛ includere.
Species emissa de corpore sui generis minuit genus. 112. secus si precedit species ibidem.
113 Correcta dispō non suscipit generis ampliationem.
114 Species in genere cōprehensas enumerans, genus declarat.
115 Quando copulatiua ponitur inter ea que sunt aliquo respectu idem, vt genus ꝛ species, tūc non debet vtrūqȝ cōcurrere.
116 Lego oēs robbas panamenta ꝛ alias massaritias domus, panamenta extra domum non veniunt.
117 Cessio dubia declaratur secundum quātitatem pretij recepti.
118 Quietatio generalis de omnibus que debētur sibi non includit nisi soluta tantum.
119 Generalis renunciatio ꝙ̄tūcunqȝ pregnans non comprehendit ius ex instro dotali competens.
120 Renunciatio generalis falcidie ꝛ omniū aliorum iurium, nō includit nisi ea que ex illo testamento.
121 Refutatio talis censet esse qualis est relatio qñ renunciatiōes sunt relatiue vel respectiue.
122 Quando dubitatur de intentione disponentis, recurrit ad cām ex qua mens colligitur.
123 Causa finalis illa censetur esse que inducit ad ita disponendum inspecta iuris dispositione.
124 Liberatio in dubio non debet extendi ad ea in quibus captio posset esse.
125 Generaliter quietans ꝛ dicens quia est sibi satisfactum, nō cōprehendit debitum conditionale.
Generalis liberatio ꝙ̄tūcunqȝ plena non comprehendit specialem debiti, ad quam cā liberationis non adaptatur. ibi.
126 Uniuersalis oratio restringitur quando cā liberationis nō est ei adaptabilis.
127 Geminata vniuersalis restringuntur a causa, ꝛ a termino restitutio, quod est causa.
128 Uoluntas amittendi strictius limitatur ꝙ voluntas acquirendi in acquisitione.
129 Quietatio generalissima restringit ad ratonē mense seu calculationis, non ad extra.
130. Renunciatio generalis lȝ possit se habere ad plura tamen restringitur a cā expressa.
131 Causa est potentior ꝙ ipsius effectus.
132 Effectus rerum ex causis colliguntur.
133 Premissa cā, si sequat generalis liberatio non expressa illa cā, liberatio omnia comprehendit ꝛ ibi limitat quando exprimitur cā in liberatione.
134 Specialis causa expressa restringit generalem renunciationē. ꝛ cā generalis ampliat specialem. ibidem.
135. Ratio adiuncta facit recedi a ꝓprio significatu verborum.
136 Ratio legis magis attendit ꝙ ipsa decisio.
137 Quia dictio denotat causam.
138 Limitata cā limitatum producit effectum.
139 Quod non est verisimile est imago falsitatis.
140 Generalia verba possibilia multa comprehendere restringunt ex mente partium.
141 Iuramentum restringit ad id super quod iuratum est.
142 Generalis clausula restringitur ad specificata.
143 Uoluntas contractuū magis ꝙ ꝟborum ɔceptio inspicitur.
144 Pretij ꝙ̄titas declarat an emptio fundi vsqȝ ad domum includat domum. ꝛ. 147. vbi de nemore.
145 Uendens titio domū cōem, ɔuenit ꝙ̄ti interest tītij hēe cōionem nisi ptiū declaret, an ptē tm̄ voluerit vendidisse.
148 Pretij ꝙ̄titas declarat ɔctū an sit locatio vel permutatio. Et an sit venditio vel locatio.
149 Pretij ꝙ̄titas declarat ɔctū ēt ɔ significationem verborum.
150 Contractus a conuentione legem accipiunt.
151 Cōuētū dr ēt qđ tacite colligit ex natura subiecte materie.
152 Cōuētum censet qđ verisimiliter actum fuisse censetur.
153 Uerisimilitudo pro lege habetur.
154 Per media declarant extrema, ꝛ econtra.
155 Uendita re venit etiā eius accessorium, nisi aliud ex mēte cōtrahentium censeatur.
Qualitas pactorum ampliat ꝛ restringit contractum ibi.
Teste dicente venditam rem pro. xv. alio pro. xx. qualitas rei declarabit pretium ibi versic. confirmo.
Teste dicente occidisse filium ex improuiso, alio qui ex composito, creditur magis primo. 155. ver. confirmo.
156 Figulus si vēdat oia sua vasa, venient ēt argētea ꝛ aurea, nisi qualitas ptij sit nō ꝓportionata venditioni.
157 Instro vēditio censet vēditum nomen debitoris in eo cōtētum, nisi pretij qualitas aliud suadet.
158 Cessio iurium hereditatis comprehendet vel non dotē maternam pro qualitate pretij.
159 Uendito castro pretium declarat an sint vendita bona particularia in eo contenta. ꝛ ibi contra.
160 Cōmodū regulat ab onere, qñ ponere qs inuitat ad ɔmodū.
162 Offm̄ iu. mercenariū nō durat ɔterminato negotio pncipali.
163 Principali sublato non tollitur id qꝫ stat de per se.
164 Expense non possunt peti quando debentur offi. iudi. mercenario si in snia condēnationis non comprehenduntur.
165 Cumulatio non pōt fieri si accessoria debētur iure actionis, se cus officio iudicis.
166 Officium iud. in ɔctu bone fi. tm̄ valet, ꝙ̄tū in stipulatione interrogatio ꝛ ibi quo modo intelligatur.
170 Superfluitas potius est tolleranda ꝙ qꝫ qs indebite dānum patiatur vel qꝫ quis donet. 171. vel quod sit contra volūtatem partis. 172.
173 Species subiuncta generi stat expositiue vel declaratiue ꝛ genus non stat vt genus.
174 Superflua dicta ad tollendā dubitationē tolleramtur.
175 Superfluum non dr qđ ponit magis distincte ꝙ prius.
176 Genus restringit a sua specie. ꝛ. 182.
177 Copula ponitur pro idest.
178 Mens magis attenditur in cōtractibus ꝙ verba. ꝛ. 179. ꝛ idē in statutis. 180.
181 Prescribens visitationē non prescribit pcurationē ei annexā.
182 Mandatum cum libera ꝛ quicquid natura casuum requirit,

restringitur a natura causarum.

183 Copula non auget dispositionem quando ex mente disponentis colligitur contrarium.

184 Ordo intellectus preponit ordini verborum. et. 187.

185 Nullitas an tollatur sublata appellatione.

186 Ordo scripture non attenditur quando apparet de ordine intellectus.

188 Ordo scripture non curatur quando verba idem sapiunt vel non sunt substantialia forme vel quando rationi non congruit. 189.

190 Unum corpus fit ex aggregatis non ex disgregatis.

191 Ordo rationis habet pro ordine verborum.

192 Ordo non curatur quando constat de voluntate et sumus in ordine nō substantiali.

193 Transpositio verborum non viciat contractum vel ultimam voluntatem.

194 Administratio prius decreta subsecuto postea inuētario, vz.

195 Exceptio contra actorem precedēs exceptionē cō iudicē vī ex ordine intellectus sequitur non precedens.

196 Prius aut posterius non est dare in his que vno contextu fiunt.

197 Mentiris salvo honore tuo, an sit iniuria pp̄terea prestōnē.

198 Verbum nullum adeo vniversale est quin civiliter debeat intelligi.

199 Nomina debitorum sepe pp̄ pericula minori precio vēdunt.

200 Ubi lo ora tempore contractus bona conscientia emitur minori precio propter pericula.

201 Quando debitor est dives et bone opinionis tāti estimat nomē debitoris quātus est valor veris.

202 Coniectura admittitur in incertis non autem in certis.

203 Exuberantia pretij sicuti arguit simulationem contractus, ita etiam parvitas.

204 Cedentis dicto non statur, nisi pbet vera numeratio.

205 Cessionarij confessio non preiudicat tertio, si non probatur numeratio.

206 Pēdēte iudicio contra cessū si cessionarius solvat, sequetur condemnatio.

207 Cessio facta coniuncte psone nō presumet fraudulenta.

208 Cessio ex causa dationis in solutum si est ficta nō valet et perditur debitum.

209 Cessio simulata quo modo cognoscitur.

210 Cessio nō potest fieri absenti.

211 Cedere actiones contra debitorem et dare nomen in solutum differunt.

212 Vendens ius non tenetur ad manutenendum quod sit aliquid sed quod sit ius.

213 Mercator si dicat tibi q̄ solvet tibi que tibi debeo, et postea decoxerit habes recursum contra me. secus si ille mercator p̄miserit id qd̄ tibi debeo.

214 Si quis instructus de qualitate tertij accipiat eum pro debitore suo, et decoxerit tertius, periculum est accipientis.

215 Datio in solutū tota vitiatur, si in aliqua parte sit plus debito.

216 Datio in solutum ultra dimidiū iusti pretij rescinditur.

217 Duplex funiculus difficilius rumpit q̄ simplex.

218 Quando fundus est pro tanto pignoratus quāti valet, tunc censetur tanquam proprius et relevat creditorem possidentem ab onere satisdandi.

Dubitatur primo an ex cessiōe omniū iurium facta per. do. Simonem Centurionem Jacobo et Martinū Perez. vigore quatuor obligationū et residui pro summa centum septem aureorū censeat cessum etiā ius interesse q̄ pretendit Simon habere et vr̄ dicē q̄ sic,
1 q̄ iure cavet q̄ † q recipit sortē simplr̄ preiudicat sibi in istis accessorijs, vt sunt usure interesse dāna et ī. in. l. fi. inc. si post. ff. de eo qd̄ cer. loc. et ibi bar. l. ij. me. nō exigimus. ff. si qs cau. i. celsus. ff. de arb. no. Ro. in cōsi. cxiiij. inci. lz in me. Jas. post gl. i. l. nō vtiq3. §. idē iulia. col. pe. ad fi. ff. de eo q̄ cer. loc. limitās nō pcedere qn̄ solutio fit adiecto et non principali creditori p. d. §. idē iulia. Jas. in. l. cētū capue. col. iij. in prin. ꝟ. ista lex. ff. eo. ti. et ibi. col. v. in prin. ver. quo. alleg. duas rōnes Jas. in. l. quum stipulatus sum mihi a pculo. col. v. in. xiiij. ff. de verb. obli. Alber. in. ij. par. stat. q. clxxvj. inci. statuto post prin. Sed Simō recepit sortem et quietauit ergo remisit interesse.
2 Cōfirmo † q̄ si libero debitorē a cā principali cēnis particulari et ita constet in instro intelligor liberasse ab oībus accessorijs de quibus nihil est dcm̄ ita determinat Bar. i. l. Aurelio. §. gaius. in fi. alias est in. vj. vel fi. q. ff. de lib. leg. alleg. l. si tibi. C. de trā. sequit Jas. in. l. fi. in fi. ff. de eo q̄ cer. loc. sequit Soci. in cōsil. xviij. incip. psequēdo col. j. ad me. in. j. vol. alleg. Bal. in. l. ab sentis. C. si cer. pe. Jas. in. l. si d certa. co. j. in. iiij. C. de trāf. post Saly. et doc. ibi dicens q̄ licet generalis transactio restringat ad specificata limitatur tn̄ in accessorijs vt fructibus, vel pena Jas. in. l. ij. in. ij. not. vt. ff. si qs cau. Jas. in. l. tres fratres. col. fi. i fi. ff. de pac. Similiter arbiter lz nō possit iudicar̄ nisi de cōtentis in cōpromisso. c. dilectus. de arb. poterit tamen de pena, vel interesse et de coherentibus. ita Spe. in tit. de arbi. §. sequitur. de quibusdam col. xxiij. in med. ver. sed an de pena vbi subdit quod Inno. tenet contrarium.
Secundo confirmo, quum Simon cedendo residuus non fuit p testatus de reservatione interesse videtur illud remisisse, q̄ vi-
3 demus in simili † q̄ si dominus post annum et diem recipit vassallum ad obedientiam vr̄ remisisse ingratitudinem more nisi fuerit protestatus, nam frustra de pena laborat qui contrarium acceptauit ex certa scientia ita Bal. in. c. j. co. j. in fi. ver. sed pone in ti. quo tempo. mil. limitans quādo esset iustus error. bal. in c. quum accessissent. in fi. de consti. inferens ad feudū alleg. le. post diem. ff. de leg. cōmis. Cy. et Bald. in. l. mevius. §. duobus. ff. de leg. ij. Alex. in consil. xl. incip. viso. col. pe. in fi. in. vj. vol. inferens ad recipientē canonē ab emphyteota Rome. in consi. cij. incip. viso. col. fi. in me. ver. tertio Jas. in. l. ij. col. xliij. in fi. et seq. vbi late post gl. examinat. C. de iur. emp. Alex. in consil. cxcvj. incip. visis in med. in. vij. vol. vbi distinctio qn̄ futurum vel preteritum canonem recepit.
4 Tertio † q̄ lz transactio per verba generalia soleat restringi ad rem super qua litigabatur. l. si ex pluribus. ff. de solution. capitul. qui ad agendum de procura. in. vj. clemen. non potest. eodem titul. clement. j. de prebend. vbi not. Imol. appendicis tamen etiam non expressa includuntur vt per Barto. in. l. si quis tibi per illum text. cum glos. C. de iudi. dicens nescire alibi sequitur Jas. in. l. si de certa columna. j. post princip. versicul. secundo. C. de transactio. vbi de istis appendicijs dicit esse text. vnicum in iure in. l. quia heres. ff. de acq. her. quē ibi no. pau. et Ang. et vult Jas. in. l. iz ver. tertio. C. de iudi.
5 Quarto † quia licet generalis clausula restringatur ad specificata tamen si simus in connexis et coherentibus dispositioni presbule secus est ista est glos. nota. in capitul. accusatus. versiculo iudicari. de hereti. in. vj. vbi transactio ratione connexitatis extenditur et eā sequunt multi vt retuli in. l. g rome. §. duo fratres fol. xvj. incip. cxcij. ff. de ver. ob.
6 Quinto pro Martino fa. † quia connexorum idem ds esse iudiciū et vniformis determinatio text. est quem Bald. semper in ore habet in. l. quid ergo. §. penulti. versicu. connexum. ff. de cōtra. iudi. tut. et hoc procedit etiam in contractibus stricti iuris tex. est not. in. l. lucius. §. paul. respon. versicu. nulla necessitate a contrario sensu et ibi valde no. Bald. ff. de admi. tut. cū multis decisionibus quas posui in. c. qm̄ contra. fol. cxxv. in. liij. et seq. per. iiij. col. extra. de proba.
7 Sexto fa. quia † si quis absolvit tictum ab omni eo ad quod teneretur ratione tutele administrate, absolutio ad omnia extendetur vt per Soc. in consil. xcij. inci. viso col. j. in. iij. m. iiij. volu. dicens esse casum et ibi gl. et doc. in. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. cum concor. vt per eum.
8 Septimo facit, † quia si quis promittat de lite non inferenda de talibus possessionibus molendinis et rebus omnibus contentis in venditione, illa promissio generaliter operatur et refertur ad omnia bona. l. pluribus. ff. de acceptil. ita Alexand. in consil. cxcv. incipien. pspectis. columna penulti. in princip. versicul. quinto. in. vj. volu. dicens hoc esse verum precipue quum salva ratione recti sermonis non possit talis promissio restringi ad particularia bona, vt per eum et in simili not. Alex. in cōsil. clxxxvj. incipien. zacharias. ad fin. in. vj. volumin. Arez. in consil. lx. incip. excellentissime in fi.
¶ Quod autem cessio Simonis non possit restringi ad sortem tm̄ principalē salva rōne recti sermonis, pbat sic. Aut illa verba cessit omnia iura vis referri ad interesse, et hz intentū Martinus. Aut vis referri ad sortem principalē, et tunc dico nō posse referri, quia demptis illis centum septem ducatis. Simon iam erat satisfactus pro reliquo vt patet. si igitur erat satisfactus
9 † non potest fieri cessio eius quid solutum est. l. modestinus. ff. de solu. glo. ipe. et Bar. in. l. si res obligata. ff. de le. j. bar. in

l. si minoris

h.si minoris a.l.ff.de admini.tuto.
¶ Stante igitur hoc q verba illa non possunt referri ad sortem
principalem iã solutã, necessario debent referri ad interesse, &
proinde determinãt interesse ac si expsse de eo actũ esset. Pro-
10 bat hoc in simili.† Si testator legat vxori o a que hz in domo
in tali legato nõ venit frumẽ. tum venale qd testator habebat in
domo, ita Bar. in.l.generali.§.vxori p illũ tex.ff.de vsuf.leg.&
idẽ disponit de pannis lini & lane vt per Bar in.l.omnia.ff.de
bon.dãna.dicẽtẽ de facto vidisse idẽ de mercatore equos legã
te vt per Pan.in.l.j.C.de %.sig. idẽ qñ qs obligat omnia bo
na sua q merces venales non veniũt.l.quum tabernam. vbi bar
11 to.ff.de pi.† Si vero non essent alia bona, vel alia eq, vel alij panni
in bonis testatoris vel obligati, tunc relatio fit ad venalia ita p-
bat tex.no.in.l.si fundus qui loca.ff.de fun.instr.tex.in.l.pedi-
culis.§ itẽ quũ quereret, & ibi gl. & Bar. multum no.ff.de aur.
& arg.leg.Jas.in.l.j.col.j.post princ.C.de verb.sig. Roma. in
sing.ccccxxvij.inc. in legato.fa.no.p Jas.in.l.si mater.§ j.in fi.
ff.de vulg.& pup. vbi renũciãs successioni cui renũciare non po
terat intelligit renũciare illi cui poterat ne sit vana renũciatio
12 & hoc si vnũ tm̃ ius erat vt p eum. ¶ † Similiter si filia cedit
omnia iura que hz in bonis patris, si nullũ aliud ius habeat nisi
dotis materne intelligitur cessisse illud, ne sit inutilis cessio, ita
signanter Bal.in.l.liberti libertiq3.col.vj post me.ver.si antẽ
testatore.C.de ope.liber.sequit Ale.in ςsil.ccxxxix.inci. ponde-
ratis his que col.i.in.ij.in.vj.volum.cum quatuordecim simili
bus decisionibus quas posui in.l.qui rome.§ duo fratres fol.
xxvj.in.cccxxxiij.& seq.p totã.col.ff.de verb.obli. que oẽs pos-
sem hic oportune alleg.non transcribo.
13 ¶ Ratio huius decisionis est q† li3 de aliqua re debeat specia-
lis mentio fieri si in dispõ ꝑlata non potest verificari nisi in v-
no illud vnum censet expsse noiatum.l.si domino.ff.de leg.j.
l.ij.ff.de lib.& posth.c.ex parte i il.j.vbi gl.& Abb.de offi.de-
leg.Jas.in.l.j.§.nunc videamus.in fin.ff.de ope.no. nun. dicens
q qñ actus põt fieri ex vna tm̃ cã illa ẽt si nõ exprimat presumi
tur expsse alleg.Bal.in.l.maximũ vitiũ.col.iij.vbi multa al
leg.C.de libe.preter.& qñ genus hz vnum solum indiuiduũ p-
inde est ac si in specie dictũ esset. ita Jo.an.in.c.in generali.co-
lum.j.ad fi.ver.quadragesimosexto.in meren.Bal.in.c. quoniã
ordinẽ.col.fi.ad fi.de rescri.dicens q qñq3 verba sunt genera
lia effectu tñ sunt singularia, q2 nõ possunt cõprehendere nisi v-
nũ indiuiduũ vt no.Jo.mo.in.c.si absenti.de pbend.in.vj.& ibi
Bal.infert q statutũ tale, q2 est nullũ, quũ debeat esse generale
verbis & effectu dicens tenendum menti q2 quotidie occurrit.
¶ Nec ob.si dicatur q illa verba omnia iura &c. habẽt aliud
ad qd referant preter interesse sc3 ad summam centũ septem du
ca. q2 rñ. q illa summa centum septẽ, & iura eoꝝ de per se satis
clare ostendant cessa, nec indigent adminiculo aliorũ verboꝝ.
14 Tunc succedit conclusio† q nullũ verbũ & nulla sillaba in in-
strumẽto debet intelligi supflua & vt nihil operetur iuxta doc.
Bal.in rub.C.de com.empti.in.ix.q.refert Jas.in.l.ij.§.credi
tum ad fi.ff.si cer.pet.alleg.gl.tanq3 in.c.solite.de maio.& obe.
gl.tẽ si ideo in.c.si romanoꝝ.xix.dist. ¶ Debet igitur intelle
ctus illis verbis omnia iura vt salua rõne recti sermonis non
sint supflua, non referendo ea ad interesse. Quia ςsidero q tẽ
pore cessionis nulla iura ςpetebãt Simoni quo ad sortẽ, nisi p
15 summa centum septẽ † p solutionẽ enim extinguit ois obligatio
tex.est insti qb.mod.tol.ob.in prin.no.Soc. expsse loquẽs
in cessione eius qd iã erat satisfactũ in ςs.xviij.inci.plenẽ do.
col.j.post med.in.j.vol.& ibi rõnes Spe.in tit.de exce.§ deõ.
de dilat.col.viij.ad me.ver.& vt plenius.Spec.instit.de instr.
edi.§.postq3.col.iij.in me ver.qd si solui Jo.an.in addi.Spe.
in tien.de acen.§.seqt videre.col.iiij.in fi.in addi.incip. exce-
ptionẽ. Jo.an.in tit.de exec.senten.§ postremo.co.ij in prin.in
addi.inci.§.se.Item Rot.in deci.dcclxix.inci.lego p anniuer
sario.col.fi.in fi.sub titu. de testa.in antiq.Bar.in cõl.lxvij.in
cip.satis dubie ad fi.Bar.in auc.de exhi.rei.post me.ver.qd
dicendum Soci.in.l.q vsufructum.col.iij.in.lx.ff de ver.obli.
Jas.in.l.si constante.col.xix.in.cxvij.ff.so.mat. Alb.in.lib.pre
statu.q.xxxvij.inci.& transeundo.Soci.in cõsi.lxviij.inci.in cã
que col.pe.post princ.in.ij.in.iij.vol.Soc.in ςs.lxxxix.incip.
dubium est, col.fi.in fi.in.iij.volu.Soc.in ςsi.c.incip.super cõ
trouersia.colum j.in prin.in.iij.volu.
¶ Et tamen in instro dr cedit iura ςpetẽtia. ostendat ergo qd
16 est id ad qd cõpetebat ius† q2 ostẽse rei nõ est necessaria demõ
stratio.c.cũ q de reg.iur.in.vj l.j.ff.de rest.in integ.l.j.§.fin.in
17 fi.ff.de ac.emp. & ibi doc.immo† fortius qcq3 qd demonstrat e rei
adiicit satis demonstrare frustra est ita expsse tex.in.l.j.in fi.ff.
de dot.pre.eg.no.Bal.in.l.certũ.in pri.ff.si cer pe.ad idẽ tex.
no.in.l.quũ serno. n fi.ff.de ςhẽ.emp.vbi dr demonstratione
fundi facta cõfines nominare supuacuũ est.id dicit tex.i.l. fi.C.
de don.qd enim verbis opus est q tex. effectus nullus seqt nec
lex.n.nec rõ legis curãt de supfluis demonstrationibus vt inqt
Jas.in.l.j.col.t.in.vj.ff.de lib.& post.p.l.fi.C.q admi. Nõ adu
cit p Bar.in.l.de etate.in.ij.q.prin.ff.de mino. q2 nulla ꝑte
tio põt fieri de manifesto qñ sit obscurior q3 manifestũ, & ibi in-
fert ad testẽ dicẽtẽ vidisse hoiem albũ, q si interroget qd sit al
bũ nõ dz rñdere, sz dicit, nescio tibi melius exprimere, & sic pro
summa cẽtũ septẽ expsse cessa nõ est necessaria alia demonstra-
18 tio alioꝝ verboꝝ. que si apponunt debẽt aliqd operari, † q2 qñ i
re disposita adijciunt due demõstrationes quaꝝ vna ςuenit rei
disposite, alia nõ, attendit illa que facit actũ valere, si rõ appo-
ret de alia re cui illa demonstratio aliter cõueniat vt dicit Jas.
in.l.si qs in fundi.col.iij.in.xxxiiij.ff.de leg.j.alleg.l quũ vulga
ri.ff.de do.pre leg.&.l.seruo alieno.§ si ab impubere.ff de leg.j.
19 † Per que iura dicit Alex.in consil.xvij.incip.circũspectus.
colum.penult.in med.in.vij.volum.q relatio debet referri ad
20 idex quo dispositio non redditur inanis † nec debet fieri relatio
ad eum casum cui specialiter prouisum est vt est tex.in.l si per
pretorem.§ deinde.ff.quib.ex cau.maio.l.j. & vtrobiq3 no.ff.de
posto.l.coheredi.§.qui partem.ff.de vulga.& pupillis Sed de
summa centum septem clara est cessio, ergo illa verba omnia
nõ possunt referri ad eã.ergo ad interesse, ne sit inanis dispõ.
¶ Nec obst.si dicatur q illa verba generalia referuntur ad sum
mam centum septem. quia respon. q illa summa est expressa nõ
tamen vt denotet limitatam cessionem, sed vt denotet residuum
lorius esse limitatũ in illa summa vt sciat cessionarius q3 ia sum
21 ma sit loatis in residuo. Sicut videmus q in simili† piersq3
persona in pacto inseritur non vt pactum persona.e censeatur,
sed vt demonstretur cum quo pactum factum est ita expresse
tex.in.l.iurisgentium.§ pactorum.ff.de pa.igitur ita in casu no
22 stro. ¶ † Confirmatur quia clausula generalis non refert ad
specificata tex.est no.in.l.doli clausula.ff.de verbo oblig.l.san
ctio legum.ff.de pen.vbi eleganter tex.dicit non esse verisimi-
le delictum vnum eadem lege varijs estimationibus coerceri,
cum tex.concor.vt per Soci.in consil.cl.incipien.& nos.colũ.
xxij.post princip.versi.octauo.in.j.volum.& concor.p Soci.
in consil ccxlix.incip.materia post princip.versic.primo in.ij.
volumin.cũ ςcor.vt per Soci.in consil.ccc.incipien.in cã in fi.
princip.versi.secunda in.ij.volumi.Areti.in consi.j.incip.de-
creueram in fi.prin.versi.tertio.Aretin.in consi.lxxxiij.incip.
quia multa.colum.v.in me.Jas.in.l.fi.col.iij.in prin.C.de. im
pu.& ali inferens non determinari speciem sub nomine colle-
ctiuo precedenti si de specie, specialiter fit mentio Jas.in.l si ff
de iussor.§.fi.col.iij.in.xvi.ff q sat.cog.inferens ad legem gene-
ralem q non deroget speciali Jas.in.l.quedam in.j.nota.ff de
eden.dicens q remediũ speciale excludit generale limitans vt
per eum Jas.in.l.ex facto.§ itẽ quero.in.j.no.ff.de vulg.& pu-
pil.loquens circa tẽpus & idem circa res & psonas vt per eum.
Ita in proposito non est verisimile eandem cessionem ducato-
rum centum septem varijs verboꝝ figuris determinari.
¶ Et hoc suadetur propter verbum earundem quod deno-
tat repetitionem precedentis qualitatis & denotat precessisse
23 aliam dispositionẽ, † quia de natura dictionis idem & eadẽ3
est denotare eandem in pluribus casibus censuram vt per glo.
in.l.quum hi.§.si vni in versicul.obligatus.ff.de transaction.er
go. impossibile est quod in eodem subiecto concurrantur,
scilicet pro summa centũ septem ducatoꝝ, ergo est duplex dis
positio & copulata, alias si ad vnam determinationem tende-
rẽt illa verba, vigore quattuor obligationum & earundem, resul
taret superfluitas quia sufficiebat semel nominasse obligatio-
nes quatuor, & esset contra nota.per Bald.in rubrica.C.de cõ
trahend.emptio. Igitur salua ratione recti sermonis non po-
test referri illa clausula ad summam taxatam pro centum sep-
tem ducatis. ¶ Preterea si intentio Simonis fuisset cedere
solum centum septem ducatos. & omnia iura tantum, nõne di-
xisset. Cessit omnia iura & actiones sibi competentes in sum-
ma centum septem ducatorum pro residuo maioris summe si-
bi debite vigore quatuor obligationum &c. Si igitur potuis-
24 set, ita exprimere & non expressit ergo noluit, † quia quoties-
cunq3 potes aliquid agere & non agis, censeris nolle agere
tex.e in.l.j.§.finali.C.de cad.tol. si no'uit tacitoꝝ ne cedet,
nec nũc dz taxatiue interpretari, q2 nõ agẽs sicut poterat, non

debet velle nunc, sicuti nunc vult. l. multum interest. C. si qs a'tc.
25 vel si. vbi glos. c. quum super abbatia. de offic. deleg. ¶ † Et sp
conuentiones ambigue & obscure interpretantur contra eum q
potuit eas apertius ponere. l. veteribus. ff. de pac. ratio est, qr
qui fundat intentionē suam siue augendo siue excipiendo tenet
eam probare. l. actor. C. de prob. sed probatio dubia nil relenat
c. in presentia. de proba. l. non hoc. C. vnde legi. ergo nimirum si
26 non prodest ei. ¶ Considera etiā † presuponēdo pro indubita
to q connexa & appendicia vel accessoria etiam si non expri
mantur veniunt in liberatione generali vt dixi s. in. iiij. & v. alle
gando glos. in. c. accusatus. de here. in. vj. & Bar. in l. aurelio.
§. gaius. ff. de libe. lega. Quia si Simon voluisset etiam inter
esse cedere, nō potuerat vti alijs verbis q̄ fuit vsus in. q. nostra.
27 Octauo la. q † si in instrumento continetur q talis promisit ex
causa transactionis nihil amplius petere occasione ei petite in
iudicio vel alia quacunq; de causa, isto casu verba non poterūt
referri ad specificata tātū salua ratione recti sermonis. ita Imo
la in. c. j. de transac. alleg. not. in. l. si ex pluribus. ff. de solut. & in
l. pluribus. ff. de acceptila. sequitur Alexand. in consil. xlviij.
incip. visis post prin. in. vj. volu.
28 Nono moueor, & considero q † ad sciendum vim & sententiam
ctus ipsius verba sunt inspicienda & attēdēda tex. est in. l. si qs
stipulatus sit stichum & l. huiusmodi, vbi Bar. ff. de verb. obl.
vbi dicit, celebrato siquidem cōtractu sub certa forma illa serua
da est nec est s. e addi vel detrahi vt est casus no. secundū Bar
to. ibi & in. l. in conuentionalibus. ff. de verbo. oblig. Sed hic
cessa sunt omnia iura ergo non est innuendum aliquid c. si ro
29 manorum. xix. dist. † nullum enim est maius mentis testimo
nium q̄ qualitas verborum inspecta vt per Bal. in rub. extra
de testib. Hinc dicit Tullius in orationibus, voluntas si taci
tis verbis intelligi posset, verbis omnino non vteremur, q non
potest, verba reperta sunt, non que impedirent, sed que indica
rent voluntatem.
30 Decimo q † debitor tutus prescriptione in principali debito vel
re principali est etiam tutus in vsuris & fructibus tex. est ex
pressus in. l. eos. C. de vsur. no. Roma. in consil. ccxliij. incipiē.
ad predictorum. in fi. Soci. in consil. xlj. incip. in presenti. col.
ij. in. viij. in. iiij. vol. Bal. in addi. Spe. titu. de posi. co. v. i me.
31 Undecimo † quia annua pensio tollit prescriptione & elidit cau
sam primam in radice, & quicquid ex ea sequitur elisum est ita
tenuit Azo. relatus per Bald. in addi. Specul. in titu. de lo
ca. colum. ij. post princ. ver. an vna & ibi argu. contra. sup quo
vide opi. & arg. per Bald. in addi. Spec. in titu. de positio. co
lum. v. post prin. versic. ponit colonus. vbi etiam attestatur q
Mod. communiter tenent opi. Mar. volentis non dinumera
ri prescriptionem nisi de anno in annum. videndus etiam Spe.
in titu. de emphy. §. nunc aliqua. colum. xiij. versi. xlj. per totaz.
colum. vbi argu. ad partes qui allegando opi. azo. per. l. pe. in
fi. C. de prescri. xxx. ann. alleg. M. contra & remittit ad no. in. l.
quum notissimi. §. pen. & l. si quis emptionis. §. fi. C. de prescri.
xxx. ann. & ibi Joan. and. in addi. alle. Cy. in. l. cperit. in. iiij. q.
C. e. ti. & que dicit ipse in. c. auditis in ver. solutionem. de pres.
32 Duodecimo quia † transactio super sorte principali trahitur ad
accessoria, vt est pena, etiam si penatalis esset que posset de per
se peti, ita Jas. post Paul. & doc. plenum tex. in. l. ij. in. j. no. ff. si
quis cau. dicens sing. Raph. in. l. quum stipulatus sim mihi a
33 procnlo. ff. de verb. oblig † Et per hoc posset responderi ad il
lud quod posset dici interesse esse promissum per stipulationē,
nimirum si non venit in cessione principalis debiti iuxta no. per
Jas. in. l. j. in. iij. C. de iudi. per. l. si marito. § fi. ff sol. mat. & per
gl. in. l. iij. §. si rem, & ibi Bartol. ff. de lega. iij. & glos. final. in. l.
non solum. ff. de rei vendi.
34 Tertiodecimo q si † similiter fecit facturas in personam domini
temporalis vnius ciuitatis, & a domino capiatur & cogatur per
sacramentum soluere mille, si dominus post in testamento man
det satisfieri male facta sua, debebunt ista mille satisfacere, quia
quum carcer ano fuerit facta illicite non per magistratum om
nia consequentia ob istam capturam facta sunt nulli momenta
ti, ita consuluit Didr. in consi. vo. incip. quedam maledicta. di
cens q petet dispensationem a iuramento.
35 Quartodecimo q † iuramentū super principali extēditur ad ac
cessoria. l. iusiurandum. ff. de iureiuran. l. soluit. §. si paciscat. ff q
bus mod. pign. vel hyppote. l. sed, & si possessori. versicul. & fru
ctus. ff. de iureiuran.
36 Quintodecimo q † si non valet cōtractus principalis non valet
accessorius. l. eius qui in prouincia vbi no. Socin. in. v. not. ff. si
cer. peta. & ibi Jas. in versic. quas vero. colum. j. in. iij. vbi con
cor. & similia. cum concor. vt per Jas. in. l. non dubium post bar
tol. & doc. col. pe. in. lvj. & seq. C. de legi. vbi sex decisiores diuer
37 se la. ad propositum. † Ideo oēs clausule apposite in ācm regu
lantur a suo principali vt est glo. no. in. l. si patronus. §. patro
num. ff. que in fraud. pat. & est tex. no. in. l. fi. ff. de consti. pecun.
quem pro sing. alleg. Bal. in. l. si absenti. C. si cer. pet. Igitur
ista clausula omnia iura debet regulari a suo principali qd est
residuum centum septem ducatorum, & sicut principale cessum
est ita et oia accessoria vigore dicte clausule.
Sextodecimo p Martino moueor. clarum est in principio esse
cessa omnia iura quatuor obligationum. cui annectitur summa
centum septem duca. pro residuo. ergo in omnibus & p omnia
38 iura cessa sunt q: iure cauet † q si qs legat fundū istructū & adii
cit cū mācipio vel aliqua aliare nō minuet nec astriget legatū
ad mācipiū tm̄, sed fundus pru instructus repis debebit, & man
cipium ex abundantia adiectū censebitur. tex. est in. l. quesitum
§. fi. incip. si quis fundū. ff. de fund. instr vbi no Bar. & doc. q
genus precedens non restringit a specie sequenti. dicens esse p
ba idā materiā. & de mente plerēntis est q talis species nō co
tineatur sub illo genere vt no. Jas. in. l. prescriptione. col. iij. in
xvj. C. si contra ius vel vtili. public. Si igitur generalis clau
sula non restringit a speciali que est summa centum septem er
go necessario refert ad interesse ne sit superflua per. s. dicta.
Decimoseptimo alleg. Bald. in. c. j. col. fi. in med. ver. in gl. de
39 rescrip. vbi dicit q † genus specificatum tantum valet quan
tum species declarata, sed anteq̄ sit declaratum habet in se ob
scuritatem alle. l. melius. §. duobus. ff. de le. ij. & l. si optio. ff. q &
a qu. h. & l. quum incertis. ff. de leg. j. Dato igitur q hic ille cla
omnia iura censeat specificata per illam summam centum se
ptem duca. non poterit tñ negari quin sit obscura ergo contra
Simonem interpretanda vt dicit tex. in. l. veteribus. ff. de pac.
40 Decimo octauo in simili † dispositio generalis circa psonas pre
cedentes non refertur ad personas postea specialiter expressas
circa idem ius vel circa eandem rem. l. alimenta. §. basilice. ff. de
ali. & ciba. lega. Bartol. in. l. titia. §. qui marco. ff. de ann. leg.
Soci. in consil. xlix. incipien. capio. columna. iij. ad fin. versic.
sed ad hoc in j. volumi.
Decimonono. Non debet haberi consideratio q post clausulā
omnia iura, sit annexa clausula specialis, pro summa centum se
ptem ducatorum & sic q videatur restringi genus ad speciem
41 vt. s. dixi quia † plerūq; post genus quod generaliter intelligit
l. stipulationes commodissimū. ff. de verbo. obliga. exprimitur
ex abundanti ad maiorem declarationem etiam species, vt per
Bar. in. l. quesitum. §. fi. ff. de fund. instr. Dyn. in. c. generi. ad
med. de reg. iur. in. vj. sequitur Soci. in consil. ccc. incip. in cā
colum. j. in med. versi. secundo in. ij. volum. & etiam gratia du
bitationis tollende. l. que dubitationis. ff. de reg. iu. vbi Dec s.
& in dubio videtur ab errante prolatum verbum speciei. l. ve
rius. ff. de probation.
42 Vigesimo considero illam copulam & residui † quia vltra prece
dentia quecunq; sequuntur post copulam augent dispositionē
tex. est in. l. ea tamen adiectio. ff. de lega. iij. l. triplici. ff. de verb.
signi. no. Soci. in consil. cclj. incip. quoniam. colum. j. in princ.
versic. sz premissis. in. ij. volumi. Soci in. l. si is qui ducenta. §.
verum. colum. ij. ad med. ff. de reb. dub. Bald. in. c. quum ordi
nem in fin. de rescrip. Roma. in consil. cccclx. incip. illa verba
ba Socin. in consil. x. incip. q̄uis. colum. j. in princip. in. j. vo
lumi. Soci. in consi. cxcv. incip. circa. colum. ij. ad fi. ver. qui
mo in. ij. volum. Socin. in consil. cclxxx. incip. considerata in
med. versicul. tertio. in. ij. volumi. Soci. in consil. xxxiij. incip.
circa. colum. ij. post princip. versicul. confirmatur in. iij. volu.
dicens q in fauorabilibus stat ampliatiue, in odiosis & stricte
interpretandis stat copulatiue alleg. Anton. & Jmol. in clemē.
in plerisq; de elec. & idem reperit Alexan. in consil. ccxvij. in
cipien. ponderatis. colum. j. in fin. versicul. nam illud in. vj. vo
lumi. vbi etiam alleg. Jacob. butriga. in dispu. de artificibus
late vt p eū & idē reperit Alexā. in cō. lxiij. inci. in cā col. j. in
fi. & col. fi. in prin. in. vij. vol. sequit et Jas. in. l. j. col. iij. ad me. v.
octano. limita. ff. de ius. & iur. vbi late p tres col. pcedētes ō ca
pula. Soc. in cō. xxxj. inci. viso. col. fi. in prin. in. iiij. vol. Soci.
in cō. lxij. inci. viso. co. j. in me. v. & in prin. l. iij. vo. Soc. i cō
sil. lxxxiiij. inci. accuratissime. co. ij. in pn. v. cōfirmāt in. iij. vo
lu. Ang. in dispu. inci. in refulgēti. col. iiij. ad me. v. sz tūc bar.
in cō. ccxvj. inci. addelandus. in me. v. pterea Bar. in trac. co
pule. Jas. in. l. si auie. colum. pe. ad fi. C. de succe. edi. Socin.
in. l.

in.l.quum anno.col.lxxxv.in prin.ff.de condi.& de.Jas.in.l.re
coniuncti.colum.ix.in.xxxviij.ff.de legat.ij. Barba. in.l.sci-
re debemus.columna.xij.ad fin.ff.de verbo.oblig.vbi de co-
43 pulatis vide aliqua. Hinc est propter copulam,† q si testator
legat omnibus fratribus cappam & priori Bibliam prior debe
bit vtrunq; consequi,ita Jas.post doct.ibi in.l.sed & aliam.C.
de leg.Bar.& Imo.in.l.iiij.ff.de stipu.serno.vide ibi Jas.cum
multis concord.vt per Jas.in.l.doli clausula.colum.penul.in
iiij.ff.de verborum obligatio.vbi etiam ponit sententes diuer-
so modo,vt per eum.

Nec obstat si diceretur q verba instrumenti debent preposte-
rari & intelligi, cessit iura pro summa centum septem &c.quia
respond.q primo cessit omnia iura,deinde copulat etiam re-
44 siduum, & ita etiam censetur voluisse Simon,† quia ordo
verborum signat ordinem intellectus, & voluntatis.l. quoties.
ff.de vsufr.l.quum pater.§.a te peto.ff.de leg.ij.alias est.§.pe-
nul.cum concord.vt per glo.in.l.nec enim ordo.ff.de sol. Bal.
in.l.fi.in.xiiij.oppo.C.de hered.insti. Bal.in.l.qui fideicom
missa.C.de fideicom. Bal.in.l.quum quidam.C.de ver.sign.
Ang.in.§.etenim.in auc.de hered.& falc.alleg.l. quidam in te
45 stamento.ff.de pe.leg.& ibi distinctio.† Et vis faciéda est in or-
dine verborum,vt in.c.si rector.in fi.xliij.distin.ex breui enim
verborum mutatione multum mutatur effectus.c.in grauibus.
iij.q.vij.not.Spec.in tit.de excep.§.viso quando.in prin.alle-
gat etiam.l.nam cauillationis.ff.de verb.signifi.

46 Vigesimoprimo† quia licet copula inter diuersas orationes re
specta diuersorum posita non requirat concursum copulatorū,
vt per Bar.in.l.si finita.§.eleganter.ff.de dam.infe.tamen qñ
in eadem oratione verba copulatiue proferuntur tunc vtrunq;
debet concurrere.l.si is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.se
quitur Soci.in consilio.iij.incip.quantum. colum.iij.in.xvij.
in quarto volumi.

47 Vigesimosecundo† quotiescunq; habemus claram mentem
disponentis frustra recurrimus ad interpretationem.l.j.C.de
liber.prete.no.Soci.in consi.xcj.incip.casus super.col.iiij.ad
48 med.versic.primo.in.iij.volu. † Et voluntas ex verbis ipsius
dispositionis iudicari debet nec ab ipsis est recedendum.l.ille
aut ille.§.quum in verbis.ff.de leg.iij.l.non aliter.in prin.eod.
tit.not. Bar.in consi.ccxvj.incip.addelandus.in med.ver.ad
quartum. Sed verba sunt clara & per consequens mens Si-
monis condennis omnia iura,ergo &c.

49 Vigesimotertio pro Martino allego in simili quia† lata diffi-
nitiua sententia super principali definit officium iudicis super
vsuris & accessoriis tex.est expressus in.l.iiij.inci.si deposita.C.
depo.si.sequitur Jas.in.l.edita.col.xij.in.xxxiij.C.de eden.glo.
50 in.l.j.C.de iudi. † Limitando tamen procedere in officio mer
cenario,secus in officio iudicis nobili quod non definit licet de
finiat causa principalis,ita singu.glo.in.l.fun.incip.stichus.§.
fi.ff.de condi.inde.quam ibi Bar.dicit menti tenendā, & An-
ge.esse meliorem q̄ sit in iure,vt refert etiam Jas.ibi col.fin.
in med.vbi post Bald.dicit notandum q extincto principali
etiam per sententiam accessorium stat de per se si potest peti of
ficio iudicis nobili,puta per restitutionem in integrum ratio
est,quia officium nobile succedit loco actionis.l.q si minor.§.
fi.ff.de mino.Bar.& doct.ff.de iur.om.iudi.& illam glo.l.fi.§.
fi.ff.de condi.inde.sequitur Jas.in.l.non vtiq;.§.ite3 iulianus.
col.fi.in med.ff.de eo quod cer.loc.

51 Et generaliter solet dici † q officium iudicis non deseruit actio
ni que sublata est not. Joan.and.in addi.Spec.in tit.de fructi.
& interesse.§.scias igitur.col.pen.post med.in addit.incip.sed
pone.Spec.in tit.de obli.& solu.§.sequitur videre.col.iij.in
52 med.versic.sed Od.fr.† Et ideo remisso delicto licet non fiat
mentio de qualitate delicti censetur remissa etiam qualitas ac-
53 cessoria,vt per Roma.in consi.cccclix.in fi.† Similiter offi-
cium iudicis in inquirendo falsos testes, vel producentes falsa
instrumenta durat tandiu q̄diu causa principalis, idest illa in
qua cū illis sunt producti, ita Cy.in.l.querela.C.de fals.sequit
Gandi.in opere malefi.in.j.rub.quid sit accusat.col.j.in prin.
54 ver.sed circa.† Et sublato principali omnia accessoria sublata
censentur.c.auditis.de procu.cum concor.vt per Rotam.l.in
cip.attentata.in princ.de appel.in nouis. Bart.in tract.ordi.
iudi.col.j.in med.ver.circa vero quartum.vbi lex.concord.
Bal.in.c.pastoralis.in fi.de fi.instru.al.eg.l.j.C.de lat.liber.
55 tol.& l.fi.C.de edic.di.ad.tol.† Intelligendo tamen qñ princi
pale tollitur de iure communi,secus si de iure singulari ista est
glo.not.in.l.fi.§.fi.in fi.ff.de condi.inde.& ibi not. Jas.in fi.alle
gando Ang.in.l.cum in cris.ff.de appel.multū notantē illam.

Explicatis his que pro Martino videntur vrgere pro Si-
mone nunc ponam aliqua,q cessio illa non comprehēdat inter-
56 esse. Primo quia videmus in simili† q creditor petendo in iu-
dicio sortem principalem non preiudicat sibi quin possit pete-
re vsuras interesse & alia accessoria tex.est in.l.j.C.de iudi.no.
Jas.in.l.iusiurandū.ff.de iureiu.post Albe.ibi,& est glo.in.l.si
duo.§.itē si duo.in gl.petat.ff.si qs cau.no. Jas.in.l.fi.col.viij.
in med.in.iij.ff.de eo qd cer.lo. Neq; n.semp extincto prin-
57 cipali accessorium extinguitur. † Hinc est q rector eclesie post
dimissam ecclesiam potest repetere fructus sibi per predonem
subtractos tempore regiminis vsq; ad tempus perceptionis se
cundi beneficij licet perierit actio per receptionem secundi be
neficij qz debiti sunt iure actionis,ita Spe.in ti.de actio.§ ex-
peduo.col.xix.in fi.ver.rector.alleg.glo. in.c.dudum.ij.ij.de
elect.& ponit Joan.and.in.c.de multa.super glo.habebat. de
58 preben. † Hinc est q licet quando iudicatum est super princi
pali nihil dictum fuerit de fructibus,si tamen sunt fructus qui
petuntur iure actionis,vel officio iudicis quod loco principa-
lis actionis intenditur,iuxta.l.q si minor.§.fi.ff.de mino.tunc
etiam de illis potest iudicare iudex post sententiam,ita Spec.
in tit.de dispu.& alleg.§.satis clare.col.fi.in princ.ver.quid si
de fructibus.facit tex.cū gl.in.l.ex diuerso.§ j.ff.de rei vend.
not.Soci.post glo.ibi in.l.si quis cum totum.§.plane.in prin.
ff.de excep.rei iudica.

Secundo pro Simone allego Jas in.d.l.j.post prin.vers.hinc
59 infero.C.de iudi.vbi dicit q † quando interesse est promissum
per stipulationem,non preiudicatur ei per receptionem sortis
principalis simpliciter quum iure obligationis de per se peti
possint allegat.l.si marito.§.fi.ff.solu.matrim.idem vult Jas.
in.l.fi.col.viij.in princ.ff.de eo quod cer.lo.

60 Tertio quia similiter videmus † q si expense debentur officio
iudicis mercenario non possunt peti de per se.l.terminato.C.
de fructi.& lit.expen.quando tamen sunt promisse per stipula-
tionem tunc,secus glo est in.l.non solum.in fi.ff de rei vendi.
facit glo.in.l.iij.§.si rem.ff.de leg.iij.glo.in auc.de exhib.re.in
prin.glo.mag.in.§.actionum.insti.de acti.glo.mag.in.§.opor
tet.in auct.de iudi.Campeg.in tracta.dot.q.cxciij.incip.fru-
ctus.in.iiij.par.tenet expresse Spec.in tit.de arbit.§.sequitur
de quibusdam.col.xxiij.in med.versic.quid ergo. Jas.in.l.j.§.
hoc iudicium.col.j.in.vij.ff.si quis iusdi.non obtempe.vbi alle
gat Cy.& Bar.tenere contrarium Ang.& Imo.in.l.paulus.
la.j.ff.de re iudic. Ex hoc infertur contra Roma.& Imo.in.l.
61 si tertius.§.si celsus.in fi.ff.de aqua plu.arc.† vbi volunt q si-
cuti iudex omittens in sententia condemnare victum in expen-
sis tenetur de suo resarcire,ita etiam teneatur q̄uis expense es
sent debite iure actionis,vel per stipulationem. Ista opin. Ro
ma.& Imo.confunditur qui promisse per stipulationē possunt
de per se peti,vnde negligentia iudicis non obest victori,sicu-
ti obest in expensis debitis officio iudicis mercenario, & ita
Jas.in.l.properandum.§.siue autem alterutra. colum.penn.in
xviij.C.de iud.reprehēdit Imo.per quattuor rōnes, vt per eū.
62 † Hinc est q licet iudex qui male iudicauit teneatur parti ad
totale interesse.l.fi.ff.de var.& extraor.cog.instit.de oblig.que
ex quasi delic.in princ.si tamen soluerit non habebit regressum
contra partem victam, q̄ iniuste sententiam obtinuit, imo non
poterit petere cedi sibi iura,vt per glo.in.l.mancipia.C.de ser
uis fugi.intellige tamen quo ad debita officio iudicis mercena
rio,secus si deberet aliquid per stipulationem, vel ex statuto,
quia tunc ista possent repeti per iudicem a parte victa, de hoc
tamen Jas.in.d.§.siue autem alterutra. ponit & recedit per ra-
tionem,vt per eum,que tamen non obst.in proposito.

Sed illud interesse est promissum per stipulationem, ergo sunt
diuersa,& non venit in cessione generali, qz non est accessorium.
Et etiam dato non concesso q sit accessorium adhuc non cen-
63 setur cessum in generali cessione,moueor quia † pactum super
principali non porrigitur ad appendices,ita Bald.per illum
tex.in.l.in his.§.mancipia.ff.solu.mat.& ibi Ange.dicens q
ille qui promisit retrouendere non tenetur ad fructus medij tē-
64 poris nisi mora interuenerit. † Hinc est q exemptio papalis
super beneficijs cardinalium ab impositione facta generaliter
omnibus beneficijs non extenditur ad interesse, vt consuluit
Abb.in consi.cxliij.incip.factum sic proponitur. sequitur Jas.
65 in.l.fi.§.fi.post prin.ff.de condi.inde. † Et restitutio concessa
sup principali nō extendit ad accessoria, vt sunt vsure.l.fi.§.fi.
ff.de condi.inde.not.Jas.in.l.lecta.col.ij.in.iij.ff.si cer.pet.

Lanario pro Simone tienede quia fors & interesse sunt diuo di-
uersa hoc probatur vel eo solo ꝙ diuersa nomina habent.l.si
66 idem.C.de codicil.† & quia accidens & subiectum non sunt idē,
nec principale cum accessorio l.iurisgentium.§.quinimmo.ff.
de pac.not.Bal.in.c.p.ei.g.col.pen.in fi.versi.quero vtrum.
de offi.de eg.inferens ad iurisdictionem primo datam & proro
gatam,nec sors principalis,& pignus,vt per Jas.in.l.labeo.co
lum.ij.post prin.ver.in prima.ff.de pac.dicens posse tolli vnū
alio remanente. Si igitur non sunt idem succedit conclusio ꝙ
67 † renuncians vnum ius non videtur aliud renunciare.l.si do-
mus.& ibi Bar.ff.de ser.vrb.predi.l.si mihi.in.j.vbi Bart.ff.
de ser.rusti.predio.l.si filius.versi.paulus.ff.de bon.lib.l.he-
res meus.ff.de condi.& demon.Bal.in.c.quum in cunctis.co
lum.pen.in fi.ver.in contrarium.de elect.dicens non tolli ser-
uitutem separatam sublata vna,idem not.Albe.in.ij.par.stat.
q.clxv.incip.Thomas.in med.tex.nota.Jas.in.l.j.col.iiij.in
xix.C.quando non peten.part.dicens procedere quando ten-
dunt ad diuersa,& col.xiij.in.xxxiij.ea.l.Jas.in.l.qui se patris.
col.pen.in prin.versi.& in questione.C.vnde libe.l.j.§ sed vidē
dum.vbi glo.ff.de succes.edic.Jas in.l.clam possidere.§ qui ad
nundinas,col.xiij.in.liiij.ff.de acqui.pos.Bar.& doc.in.l.nec
is §.j.ff.de acqu.here.& ibi Jas.post princ.in.iij.Socī.in.l.j.
col.xciiij.in fi.versi.circa octauam.ff.de vulg.& pup.& ibi Jas.
colum.xviij.in.lxxxiiij.Jas.in.l.re coniuncti.colum.xiij.in.cl-
xix.ff.de legatis.iij.

Ideo est ꝙ qui perdit electionem actiue non perdit electionem
passiue,quia potest eligi,vt per Bal.in.c.irrefragabili col.fi.
68 in fi.de offi.ordi. † Et quando vsurarius excōmunicatur pro-
pter vsuras licet sit absolutus a vinculo excōmunicationis non
tamen absolutus est a restitutione vsurarum quia due sunt obli
gationes,& licet tollat sententia non tamen debitum,ita Bal.
in.c.clerici.col.pen.in med.ver.venio.ad glo.de vi.& ho.cle.
69 † Et quum quis duplici iure siue vinculo diuisim per se sufficiē
ti alicui obligatus est,esto ꝙ priuilegium recipiat in vno rema
net aliud,ita Oldr.in consi.cclxviij.incip.questio est.colum.j.
post med.ver.preterea.alleg.l.seruus si hered.ff.de statulib.&
70 c.ex litarum.de ambo.& vsura.† Et ex remotione vnius impe
dimenti ex vna lege,vel ex vna dispositione hominis non re-
mouetur impedimentum ex alia lege,vel dispositione proue-
niens,vt per Albe.in.j.par.statu.q.cxlvij.incip.statuto.colū.
fi.in princi.alleg.l.si non lex.ff.de here.instu.& in.lxxiiij.in fi.
71 † Et licet mutato principali mutentur,& accessoria.& eius qua
litates.l.j §.quod licet.C.de impo luc.desc.l.si causa cognita.
C.de ica usa.tamē vno de duobus principalibus sublato rema
net alterum,vt per Gandi.in opere malefi.sub rub.de transa.
72 col.iij.in med.alias in § sed quum dicat.† Et renunciatio in-
surgens ex consensu prestito venditioni rei hypothecate hypo-
thecarium ius solum in ea re ex ea ce extinguit non autem ge-
neraliter generalem hypothecam tollit,aut ad eius extimatio
nem dilatatur,ita Roma.in consil.cxxxij.incip.vt te tenuit in fi.
alleg.esse tex.punctaliter in.l.iubemus.C.ad velleia.& in simi
li consuluit Pau.in consi.cxvij.incip.breuiter in casu quem se
quitur Jas.in.l.si vnus.§.ante omnia.col.fi.ad fi.ff.de pact.di-
cens esse perpetuo notandum illud consi.Paul.qui sepe fuit
73 interrogatus,† & est consil.quando filius consentit venditioni
rerum paternarum ꝙ non preiudicat hypothece sue occasione
dotis materne,videndus Socin.in consil.cc.incip.quoniam.
col.j.per totam.in.ij.volu.& est duplicatum consil.cxxv.in.iij.
74 volu. † Et renunciatio filie fac a paterne successioni non pre
iudicat renuncianti in fraterna successione,licet ista bona fra-
tris olim fuerint in paterna successione,ita Rom.in consi.clx-
vlij.incip.circa primum.in prin.alleg.l.fin.C.de in.delibe.
& l.j §.videndum ff.de succes.edict sequitur Aretin.in consi.
clxiij.incip.verum est.col.pen.per totam.& dixi concord.in.l.
qui rome §.duo fratres.fo.xvij.in.ccx.& fol.xvi.in.cxcvj.ff.de
verbo.oblig. Et sublatio vnius impedimenti alterius ad eun-
dem effectum concurrentis sublationem non inducit.c.ex offi-
cij.de sent.excom.c.ij.de fil.presby in.vj.not.Rota in decisi.
cccxxxi.incip suppositio.post prin versi.secundum.de rescrip.
& prebend.in nouis.& est quasi eadem cum Rota,Belleme.
decli.Rota in decis.cccclxviij.inci.extra rotam.post prin.de
rescrip.in nouis.Jo.and.in.c.indultum.col penul.post med.
versi.secundo sic.in mercur.Jas.in.l.in illa stipulatione.col.j.
75 in.iiij.ff.de verb.obl.& dixi.ā.in.lxx.vnde dicitur † ꝙ quot sunt
impedimenta tot esse debent sublationes impedimentorum.l.
pupilli §.si ex pluribus.ff.de oper.no.nuncia.cum concord.vt
per glo.in.c.quum pro causa.ver.tanquam excommunicatum.de
sent.excom.ita Roma.in consi.cccxxvj.incip.in presenti.col.
76 j.in princ.versi.secundo. † Et priuilegium tollens vnum non
tollit aliud not.Lap.in allega.iiij.incip.an dispositio.in med.
77 alleg.c.pastoralis.de priuileg. † Ideo cui competunt duo iu
ra contra eundem potest vnum remittere,& aliud intentare,ita
Oldra.in consi.lxiiij.incip.quodam canonico.in princ.dicens
78 multo fortius contra diuersos. † Et si obtinens prepositurā
cum cura dispensationem impetret de obtinendo alio persona
tu simul cum prepositura,tacito de cura animarum dispensa-
tio non valebit quia vnum impedimentum est sublatum.s.per-
sonatus aliud vero de cura remanet,ita Specu.in tit.de dis.&
dispensa.§.dicendum.col.vij.in prin.versi.sed nunquid nocet.
79 in fi. † Et si lex vel statutum,vel rescriptum dicat in aliquo ca
su procedendum iuris ordine pretermisso,non est presumendū
omnem solemnitatem esse sublatam.C.de inoffic.testa.l.si quan
do.c.ecclesia.il.ij.in fi.de elect.& sola plena cognitione sublata
remanet semiplena,ita Spec.in tit.de offi.om.iudi.§ postre-
80 mo.col.v.in med.versic.sexto querendum.in fi. † Et si exem-
pti habeant priuilegia a quocunque maluerint episcopo ordines
suscipere,& ad ipsum locum aliquis Episcopus accesserit non
poterit ibi absque diocesani licentia ordines celebrare,licet enim
clerico concedatur licentia,non tamen episcopo alieno in dio-
cesi concedentis,ita Spec in tit de cler.peregrin.§ j.in med.
versi.probitatis.ibi tamen subdit ꝙ videtur data licentia eo ca
su etiam episcopo,argu.c.in his.de priuileg.c.quia circa.§.
81 ex parte.de concel.preben. † Et deserta appellatione non vi-
detur deserta causa nullitatis,vt per Inno.in.c.sepe.de appell.
not.Bal.in addi.Specu.in titu.de appel.col.xvj.post med.
versi.ex hoc etiam.Bar.in.l.si expressim.col.v.in med.vers.
82 quero quando.ff.de appel. † Et appellans bis ab eadem sen-
tentia.l.j.dica,si prosequitur secūdam & non primam,non pre-
iudicat sibi quia duo iura habens omittendo vnum non preiu-
dicat in alio,intellige tamen quādo secunda appellatio est ple
nior prima,vel quā in secūda emēdat,vel mutat,alias non,ita Bal.
in addi.Spec.in tit.de appe.col.ij.post prin.ver.sed pone ꝙ
quis.alleg.l.si mandato §.interdum.ff.manda.l.peter.ff.de co
83 stren.pecu. † Et quando reus suscipit in se onus probandi pro
ut potest,iuxta not.in.l.ij.ff.de proba.licet non probet,tamen
actore non probante debebit absolui,non ob.ꝙ sicut actore nō
probante res ei non adiudicatur,ita ēt reo non probante non
debet coram reo remanere,quia reus habet duo iura ad abso-
lutionem eius tendentia primum ꝙ absoluitur actore non pro
bante,secundum ad idem eo suam defensionem probante.defi
ciente igitur hoc secundo remanet primum,ita Jo and.in ad-
di.Spec.in tit.de probat.§ probare.col.iiij.in fi.in addi.inci.
obtinuit.in fi.alleg.c.ij.de resti.in integ.in vi.& c.licet.de sen.
excom.& c.i.iij.de mili.vcsta.& c.i.voluntarie.C.de execu.rei iu.li-
mitando nisi reus specialiter se obligasset ad perditionem cau
84 se si non probaret se dominum,alleg.c.i.de resti.spol. † Et li-
cet motus proprius tollat defectū taciturnitatis,alios tñ defe-
ctus,vt natalium,etatis,vicium corporis,bigamie,& similes nō
tollit.& ad nullitatem dispositionis sufficit vnum ex pluribus
defectibus remanere,ita Rota in decis.cxij.incip.dicebant.in
85 fi.de preben.in nouis.† Et duobus habitis vno cōcesso aliud
non ledo nisi expresse hōc agatur,ita Joan.and.in.c.in genera
li.colum.ij.in princip.versicu.quadragesimooctauo.in mercu
86 ria. † Et si aliquis potest succedere duplici iure scilicet preto
rio,& ciuili quamuis excludatur ab vno scilicet pretorio expres
se vel tacite tamen non habet locum ius accrescendi ex quo po
test venire alio iure,scilicet ciuili,ita Jas.post doct.in.l.j.col.
87 xij.in.xxxij.C.quando non peten.part. † Et qui renunciat pri
uilegijs non intelligitur renunciare iuri communi qui vtrunque
ei competit,ita Jas.in.l.j.col.iij.ad me.ver.scdo.ff.si quis in ius
88 voca.non ier.† Et si aliquis ex contractu mutui vel alio est ef-
ficaciter obligatus cui creditor fecit pactum de non petendo,
deinde transactis.xxx.vel.xl.annis debitor fecit simpliciter pa
ctum creditori de petendo,creditor vigore secundi pacti nō po
terit petere,quia debitori competunt due exceptiones,pacti de
non petendo & prescriptionis,ideo licet pactum de non peten-
do tollatur per pactum de petendo,tamen debitor renuncian-
do vni exceptioni non renunciauit alteri,scilicet prescriptio-
nis,ita Jas.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret.colum.x.in.xxx-
vij.ff.de pact.dicens esse not.q.in materia illius.§.deinum.in
xxxviij.per totam columnam.post Jac.de are.ibi tenet cōtra-
rium,quia venit in necessariam consequentiam prescriptio
ad pactum

ad pactum de petendo, ⁊ ibi in fi. dicit cogitādum, quia passus
89 est pulcher ⁊ subtilis. † Et licet possessio naturalis non sit vti
lis quo ad prescriptionem quia ciuilis causat eam, vt per Bart.
in. l. iij. §. ex contrario. ff. de acqui. pos. tamen potest esse vtilis
quo ad alia plura, puta quia renunciando vni non censetur alij
renunciare, ita Jas. in. l. j. col. xiij. in. xlviij. ff. de acquiren. poss.
90 Ideo dicimus † ꝙ quorum separata sunt significata, ⁊ voces
significantes vnum non cedit alteri, ⁊ quorum separata sunt cor
pora de vno ad aliud non infert. l. sed si ante. ff. de excep. cū con
cord. vt not. Bal. in. c. j. col. ij. in med. versic. nono. in tit. de ca
pit. qui cur. vend. Bal. in. c. constitus. post princ. versi. itē sepa
ratorum. de rescrip. Bal. in. c. pastoralis. in fi. de appel.
Ultimo pro confirmatione ⁊ ornamento istius quarti fundamē
ti pro Simone adduco decisionez in materia interesse, ⁊ dico,
91 † ꝙ per remissionem iniurie tacite vel expresse non intelligun
tur remissa damna interesse, vel expense, ita Bal. in. l. si tibi. §.
j. ff. de pac. sequitur Alex. in consi. clxviij. incip. requisisti. in. ij.
volu. Jas. in. l. j. col. ij. in. xvj. ff. de pact. dicens post Bal. Sis
cautus, vt in instrumento pacis facias remitti omnia damna, ⁊
interesse si vis plene remitti.
92 Quinto principaliter pro Simone moneor † quia quādo ex con
uentione aliquis tenetur ad dandam certam rem, ⁊ si non dede
rit promisit penam si contingat post commissam penam credi
torem recipere sortem simpliciter non preiudicat sibi quin pos
sit petere penam quando est adiecta clausula rato manente pa
cto, ita Bart. in. l. fi. col. pen. ff. de eo quod cer. lo. per. l. qui fi
dem. ff. de transac. Imo ⁊ doc. in. l. si insulam. col. pen. ff. de ver.
oblig. Alex. in consi. ccvj. incip. viso ⁊ examinato. post princi.
versi. vnde. in. vij. volu. inferens ad emphyteotam. Jas. in. l. cū
stipulatus sim. col. v. in. xiiij. ff. de verb. obliga. inferens ad em
phyteotam. Spec. in tit. de actio. §. sequitur. col. iij. in fi. sed iu
ramentum habet vim clausule rato manente pacto, vt. l. si quis
maior. ⁊ ibi omnes doc. C. de transac. Alex. in consi. ccvj. incip.
viso. post princ. in. vij. volu. Igitur in casu isto non censetur re
missum interesse etiam propter receptionez sortis principalis,
quum sit obligatio iurata.
93 Quinto † cessio iurium comprehendit presentia tantum non au
tem futura, ideo qui vult plene cedere dicit in instrumento, ce
dit omne ius quod habet, vel habere sperat, vel posset habere,
ita Bar. per illum tex. cum glo. in. l. heredem. ff. manda. Bal.
in. l. si ita scripsisset. in. ij. not. ff. de lega. ij. sequitur Jas. in. l. j. co
lum. iiij. in fi. C. quando non peten. par. Alex. in consi. clxiij. in
cip. visis. col. j. in. iiij. in. vij. vol. vbi concord. Sed in casu isto
non dicitur, que habet, vel habere potest, sed tantum, que habet
ergo non comprehendit interesse quod non est liquidum, ⁊ ha
94 betur pro re futura, † quia interesse dicitur incertum. l. si penam.
ff. de verb. oblig. Si igitur interesse non comprehenditur per
95 illam cessionem, ergo Simon recte egit, † quia quod non que
ritur illi cui remitto remanet apud me remittentē. l. nec vtiles.
ff. ex quib. cau. maio. l. quum quis. § si debitorem. ff. de solu. cuȝ
concord. vt dixi in. l. qui rome. §. duo fratres. fol. xxviij. in. ccc
lxxxvj. ⁊ in. cccxcvj. ff. de verb. oblig.
96 Sexto pro Simone allego, † quia licet transactio super sorte, ⁊
sic de negotio principali extendatur etiam ad penam, ⁊ accesso
ria, intelligitur tamen quando transactio fit super contractu prin
cipali cuius occasione debet̄ sors. secus tamen quando fit tran
sactio super actione sortis, tunc enim non extenditur ad actio
nem pene, vel accessorij, ita sing. Bal. in. l. terminato in. ij. not.
C. de fruct. ⁊ lit. expen. per tex. in. l. si proferre. § i. ff. de condit.
furt. vbi transactio super conditione furtiua, ⁊ sic super actione
que competit ad rem principalem non extenditur ad actionem
furti que competit, ⁊ penam, sequitur Jas. in. l. ij. post princi. in
ij. not. ff. si quis caut. dicens esse subtile, ⁊ peregrinum, ⁊ ibi re
probat Alex. aliter tenentem, vt per eum super qua. l. vide Jas.
in. l. ij. colum. xlvij. in princi. versi. non obst. C. de iure emphyt.
Sed hic est cessio actionum super sorte principali in summa
centum septem, ergo ⁊c.
97 Septimo allego, † quia si vulneratus remisit iniuriam pecunia
recepta poterit tamen pro expensis factis postea agere, ex iniu
ria enim due nascuntur actiones, vna ad penam, alia ad rem, ⁊
acto vna potest agi alia, ita Spec. in tit. de accusato. § viso de
actore. col. iij. in princ. versi. quid si vulneratus. alleg. l. pretor.
§. j. ff. de iniur. ⁊. l. si quecunqȝ. §. fi. ff. ad. l. aquil. ⁊. l. si quis vxo
ri. ff. de fur. ideo dicit Bar. in rospu. ix. incip. iudex per imperi
98 tiam. col. j. in fi. versi. e contrario. † ꝙ quando sunt due actiones
vna penalis alia persecutoria vna non tollitur per aliam, alleg.
99 l. ancille. C. de furt. † ideo Jas. in. l. ij. col. xlvj. in med. versi. ter
tio. C. de iure emphy. ꝙ in emphyteota cessante debito tempo
re soluere, solutio sortis principalis non liberat eum a pena lega
100 li. † Ideo etiam quum pro furto rei mee sint prodita duo reme
dia, vnum conditio furtiua ad restitutionem rei aliud actio fur
ti ad duplum vel quadruplum, licet ad diuersa competant pos
sunt simul intentari, vt per Jas. in. l. j. post princ. in. iij. C. de fur.
idem not. Jas. in. l. certi conditio. col. iij. post prin. in. xj. ff. si cer.
peta. ⁊ colum. vij. in. xxij. col. Jas. in. l. si duo patroni. §. idem iu
lianus. in princ. ff. de iureiur.
Octauo cōsidero ⁊ est verum, ꝙ vnum ex his copulatiue cessis,
scilicet summa centum septez est cessio sortis principalis, ⁊ hoc
non negat Martinus, igitur necessario dicendum est alterum
ex istis copulatis, scilicet illa verba omnia iura, ⁊ actiones de
bere intelligi eiusdem nature ⁊ qualitatis, ⁊ per consequens ꝙ
101 determinat sortem tantum principalem. Moneor, † quia sicut
ei vna pars in alternatiua expresse declarat aliam partem du
biam, vt in. l. j. ff. de reb. dub. ita vna pars ex copulatis alteram
partem orationis copulatiue declarat si sit dubia ⁊ qualificat,
ita notab. consuluit Roma. in consi. ccxxxj. incip. premissorum,
vbi consuluit ꝙ si testatrix legat centum liberis, ⁊ eorum pa
renti sub hoc verbo liberis non comprehenderentur filij ex secun
do matrimonio eorum patris, sed solum liberi ex primo matri
monio, quia durante vita primi mariti qui ad legatum copula
tus est, filij secūdi matrimonij nullo modo haberi possunt, ⁊ sic
qualitas mariti qualificat, ⁊ declarat dubium verbum liberorum,
⁊ istud consil. Roma. sequitur Soci. in. l. j. in prin. ff. de reb. du.
Soci. in consi. cclxxx. incip. considerata. in med. versi. secundo.
in. ij. volu. Soci. in consi. xiij. incip. post consilium. colum. fi. in
med. in. iij. volu. Socin. in consi. xxj. incip. viso. col. pen. in. xv.
102 in. iij. vol. ¶ † Confirmo quia si vir relinquat vxori ex tali fun
do omni anno decem corbes frumenti, ⁊ decem libras, iste li
bre decem copulate non debent solui alio tempore ꝙ frumen
tum, ideo quia frumentum quod est copulatū non soluit̄ in inte
rio anni, sed eo tempore quo recolligitur, vt. l. firmio. §. paren.
⁊ ibi not. ff. quando di. leg. ced. eodem modo ille decem debe
bunt solui eo tempore, ⁊ vniformiter intelligi, ita Bar. in. l. si le
gatarius. §. j. alias fi. incip. quum ita. ff. de leg. ij. sequitur Ro
ma. in. l. qui hoc anno. ff. de verb. oblig. ⁊ ibi Jas. col. fi. ad fin.
Soci. in consi. iiij. inci. quantum ad primum. col. ij. in. x. in. iiij.
volu. Jas. in. l. in testamento. col. ij. post med. versi. secundo. C.
de testa. mil. Jas. in. l. j. col. iij. in. iiij. ff. de insti. ⁊ in. dicens se ali
bi non legisse. Soci. in. l. j. col. j. in princ. in. vj. ff. de rebus dub.
Jas. in. l. iam hoc iure. col. fi. in prin. ff. de vulg. ⁊ pup. ¶ Ideo
103 Roma. in consi. cxxxviij. incip. nona. col. fi. in princi. dicit † ꝙ
quando testator successionem vnius cum successione alterius
copulauit iuris presumptione non videtur voluisse vni prius
successionem deberi ꝙ alteri propter copulaz, que equalificat.
¶ Similiter Soci. in consi. cclx. incip. in causa. col. iij. in me.
104 ver. tertia. in. ij. volu. dicit † ꝙ in indulto dicebatur authoritate
presentium indulgemus ꝙ possit exercere pontificalia in dio
cesi nanuteñ. ⁊ in alijs, quum in alijs non possit dici concessum
ex pristina potestate, ergo nec in istis, ita Soci. ibi. ¶ Confir
105 mo, † quia natura copule est, vt intelligatur in precedenti illa
qualitas que in sequenti proxime ponitur glo. est no. in. l. si fir.
in glo. j. ff. quemad. serui. amit. not. Jas. in. l. rogasti. §. si seruus.
in princ. ff. si cert. pet. Jas. in. l. iusiurandum. §. procurator. post
106 prin. ff. de iureiu. ¶ † Et de natura copule est exequare copu
lata, ⁊ ea ad equalitatē reducere. l. ꝙnia. vbi Bal. C. de impu.
⁊ alijs. glo. in. l. ij. ff. de ope. lib. cum concord. vt per Jas. in. l. fi.
col. pen. in fi. C. de succes. edic. ⁊ ꝙ denotetur paritas seuidenti
tas terminorum in casibus copulatis, vt per Bal. Saly. Pa.
⁊ Alex. in. l. ij. C. de succes. edic. tex. in. c. j. §. j. de feud. marcb.
107 Jas. in. l. naturaliter. col. iij. in. vij. ff. de acqui. po. ¶ † Item de
natura copule est repetere qualitatem precedentem tex. est in
l. sei⁊. §. gaio. vbi Bar. ff. de ins. instru. vbi si lego illum fundū
vt instructus est ticio, ⁊ demum, nedum fundus instructus ve
niet, sed etiam domus instructa, ⁊ sic vna pars copulatorū qua
lificat aliam, not. Jas. in. l. iij. §. filius. col. ij. in prin. versi. quar
to. ff. de libe. ⁊ posth. not. Oldr. in consi. cclij. incip. ad questio
nem. in med. versicu. item coniungit. Albe. in. j. par. statu. q.
lxx. incip. item quero. col. iiij. in prin. Soci. in consi. liij. incip.
in presenti. col. ij. ad med. ver. circa secundam. ⁊ col. iij. in med.
versi. ⁊ ad primam. in. j. volu. limitans quando in eadem oratio
ne, secus in diuabus. Soci. in consi. lxxx. inci. primum. col. iiij.
in prin. ⁊ est Cons. clxxxvj. in. ij. volu. Areti. in consil. j. incip.

decreuerant.col.ij.in med.versi.hoc premisso. Alexã.in consi.
c.incip.visa.post prin.in.ij.in.vj.volu.dicens siue tractetur de
augmento siue de diminutione siue fauore vel non, cum con-
cord.vt per eum Alex.in consi.xcix.incip.super primo.col.fi.
in med.in.vj.volu.Bar.in consil.clv.incip.facti continentia.
col.fi.in med.Jas.in.l.diuus.col.v.in.xxiiij.ff.de re iud.glo.in
l.ij.ff.de dot.preleg.Bar.in.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vi.tri.⁊ ole.
leg.Jas.in.l.diuortio.§.si vir col.j.in prin.ff.sol.mat.vbi limi-
tatio.Jas.in.l.marcellus.col.j.in prin.ff.ad treb.Soci.in con-
si.cclxxv.incip.reuerendissimus.col.pen.in med.in.ij.volu.
inferens q si sit mentio de episcopo Pistorien.⁊ alijs officia-
libus intelligi debet de alijs eiusdem qualitatis, vt per eum,⁊
ibi ad instantiam Cardinalis de medicis credo q fuerit olim
papa Leo.x.qui erat prepositus prati prout nunc est Cardi-
nalis de Rodulphis, consuluit contra canonicos,⁊ clerum pra-
tensem pro preposito in materia exemptionis.

In proposito propter summam centum septem que est de sorte
principali,⁊ precedens clausula omnia iura debet regulari ad
sortem principalem.

108 Nono moueor,† quia quando post genus ponit enumeratio
specierum, species ille restringunt genus in dubio, casus est in
l.sed si adjiciatur.ff.pro soc.l.quum delationis.§.cui fundus.ff.
de fun.instru.⁊.§.fi.incip.quidam.ea.l.⁊.l.legata.ff.d sup.leg.
Bar.post glo.in.l.quesitum.§.si quis fundum.ff.de fund instr.
in.ij.princ.arti.sequitur Aretin.in consi.lxxiiij.incip.diligen-
109 ter.col.fi.in princ.declarans.† q quando genus,⁊ species ca-
dunt inter res relictas vbicunq precedit dispositio generalis,⁊
sequitur dispositio super aliquo indiuiduo contento sub gene-
re, dispositio super indiuiduo operatur hoc q sub dispositione
generali precedenti nõ venit aliquid amplius de illa specie sub
qua est indiuiduum expressum. Socin.in.l.prima.col.fi.in fi.
110 ff.de rebus du.¶ † Et hoc est verum maxime quãdo non po-
test ad aliud referri, vt not. Soci.in consil.cclx.incip.in causa,
co.x.post med.versi.confirmatur.in.ij.volu. Hinc dicit So-
ci.in consi.xxv.incip.dominus Franciscus.col.vj.post princi.
111 versi.sexto.in.j.volu.† q quando quis includit vnum specifice
de alijs pariter inclusis,⁊ est in potestate includentis includere
112 ⁊ excludere inclusio vnius est aliorum exclusio. ¶ † Et licet quã
do precedit species ⁊ subijcitur genus copulatiue non euellitur
species de corpore generis, sed ex abundanti exprimitur, regu-
lariter tamen species que euellitur de corpore sui generis mi-
nuit genus, scilicet eo detrahendo,⁊ aliter disponendo q sit di-
spositum in genere,⁊ hoc quando precedit genus,⁊ sequit spe-
cies restrictiua, ita Bal.in.c.quum ordinem.col.fi.in prin.de
rescrip.a..eg.l.heres meus.§.due staine.ff.de leg.iij.⁊.l.alimẽ
ta.§.variace.ff.de alimen.⁊ cib.lega.⁊ idem ponit Bald.in.c.
113 j.col.j.in fi.versi.ibi speciale.de rescrip.dicens † q coarctata
dispositio non suscipit generis ampliationem,⁊ q species ante
posita non restringit generis predicatum, sed postposita restri
git, nam anteposita est principium ordinis, postposita termi-
nus, vt not. Cy.in.l.quum questio C.de lega.¶ Et ista multũ
114 fac.p Simone, quia postponunt species,† ⁊ qui species in ge
nere comprehensas enumerat genus declarat, vt inquit Oldr.
in consi.ccxliij.incip ad obiectus.col.ij.in med.versi ad istud
fac.not.per Deci.in.l.in toto iure.col.fi.in prin.ff.de reg.iur.
115 ¶ † Bene facit quia quando copulatiua non ponitur inter di
uersa, sed inter ea que non sunt omnino idem sed aliquo respe-
ctu, prout sunt genus,⁊ species tunc non debet vtrunq concur
rere ad verificationem copule, sed genus per speciem determi
natur ⁊ restringitur,⁊ exponitur ⁊ pro idest, ita Bar.in.l.si is
qui ducenta.§.verum.col.pen.in prin.ver.vt ergo de copula.ff.
de reb.dub.sequitur Soci.in consi.ccxxij.incip.circa presen-
tem.col.pen.in med.ver.fi.confirmatur.in.ij.volu.¶ Addu-
co etiam Deci.in consi.xcij.incip.viso puncto.in.j.volu.vbi
116 consuluit q † si testator reliquit vxori omnes robas pãnamen
ta, lanea,⁊ linea,⁊ alias massaritias domus illa qualitas do-
mus posita in fine orationis refertur ad precedentia,⁊ ea quali
ficat, ita q solum legata censentur robbe,⁊ pãnamenta domus
alia vero pannamenta que essent extra domum non veniunt in
tali legato,⁊ ibi Deci.ponit non esse differentiam an qualitas
aliqua in precedenti, vel in sequenti ponatur, quia vis consistit
q in eadem oratione comprehendatur, vt per eum.

Decimo moueor,⁊ considero q est expressa causa quare Si-
mon cedit Jacobo, quia recepit ab eo totidem similes centum
septem ducatos, igitur pro centum septem solummodo cessio
117 facta est, quia iure cauetur,† q cessio dubia regulatur,⁊ decla

ratur secundum quantitatem precij recepti a cessionario tex.est
⁊ ibi not. Paul.in.l.si ex pluribus.ff.de solut.not.in.l.per di-
uersas.C.manda.⁊ est tex.vbi not.Bal.in.l.si ex maiore.C.de
118 excep ¶ † Confirmo quia si quis facit quietationem genera
lem confitens sibi solutum de omnibus que recipere debet, nõ
in alijs censebit facta quietatio q in his que soluta sunt, ita cõsu
luit Roma.in consil.ccccii.incip.pro decisione.col.fi.in fine.
119 ¶ † Similiter si mulier renunciat iuribus competentibus si-
bi in hereditate legitima, donationibus, legatis sibi factis,⁊ alijs
quomodolibet,⁊ quacunq de causa talis generalis clausula
restringetur ad specificata,⁊ non comprehendet ius virtute
instrumenti dotalis, ita Socin.in consilio.ccxiiij.incip.cum
in presenti.col.j.in med.ver.confirmatur.in.ij.vol.⁊ in simili
consuluit Fulg.in consi.xxxix.incip.ad id de quo queritur quẽ
sequit Jas.in.l.si de certa.col.fi.post prin.ver.tertio C.de trãs.
220 ¶ Tertio confirmatur istud decimum fundamentum,† quia
si mulier renunciet relictis sibi ratione debite portionis iure
nature seu trebellianice ⁊ falcidie vel qualibet alia ratione vel
causa, ista clausula non refertur ad id ius quod sibi competeret
ex alia causa, sed ad ius existentibus testamentis de quibus a-
gitur.ita Bartol.in consil.xc.incipien.dilecto.colum.j.in fi.
121 versiculo primo.¶ † Quarto quia quando renunciationes sunt
respectiue siue relatiue talis intelligitur renunciatio qualis est ip
sa relatio.ita Bald.in capitu.j.colum.fina.in med.versic.vi-
122 timo.in titul.impera.Lotha.euge.pa.¶ † Quinto quia vbi
dubitatur de intentione disponẽtis recurrimus semper ad cãm
ex qua mentẽ eius colligimus ⁊ interpretamur, ita Alexand.
in consil.xlviij.incipien.visis.colum.penult.post princip.in.x.
in.vj.volumin.alleg.l.final.ff.de heredib instituen.cum simi.⁊
123 ibi subdit † quod ea censetur esse causa finalis que inspecta iu-
ris dispositione inducit ⁊ arctat ad ita disponendum.l.j.⁊ ibi
124 Bartol.C.de fal.cau.adie.le.cum concor.vt per eum.† Et li-
beratio in dubio non debet extendi ad ea in quibus captio pos
set esse.l.quum aquiliana.ff.de transactio. Sed in questio. no-
stra summa centum septem fuit causa cessionis, vt patet in in-
125 strumento, dum dr q totidem ⁊c. ¶ † Sexto quia q̃ntũcunq
verba liberationis sint pregnantia ⁊ plena si tamen causa libe-
rationis non potest ex proprietate sermonis adaptari ad ali-
quam speciem debiti illam non comprehendit vnde si creditor
in generali liberatione dicat se ideo liberare qz est sibi satisfa-
ctum vel solutum, ista liberatio non comprehendet obligatio-
nem conditionalem, quia ista causa non potest conuenire obli-
gationi conditionali.ita notab. Angel.in consil.clxxxix.incip.
visa dicta quietatione.sequitur Aretin.in consi.clxiij.incipiẽ.
126 verum est.colum.iij.post med.inferens q † oratio q̃ntũcunq
vniuersalis restringitur, vt non comprehendat ius cui causa li-
berationis expresse in instrumento non est adoptabilis allegat
casum,⁊ ibi Bar.in.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de legat.ij.⁊
127 tex.in.l.si is qui animo.ff.de acquir.poss. † Et licet dictiones
vniuersales geminate plus operentur aliquando, iuxta.l.bali-
sta.ff.ad trebe.tamen restringuntur a causa, vt.d.§.dulcissimis.
item a suo termino restrictiuo, terminus autem restrictiuus est,
128 cã, ita Areti.in.d.consi.col.iiij.post me. † Maxime quia in
amissione iuris sui strictius limitatur voluntas amittendi quam
econtra voluntas acquirendi in acquisitione, vt dicit glo.nota.
⁊ ibi Bar.in.l.j.ff.de acqui.here.⁊ in.l.aquiliana.in fi.ff.de trã
129 sac.¶ † Septimo confirmo quia verba quietationis quantum
cunq generalia restringuntur ad rationem mense, seu calcula-
tionis non autem ad ea que non sunt de mensa sed extra, ita Jas.
per illum tex.in.l.emptor.§.lucius.in fi.ff.de pac.limitans nisi
esset dictum ex cã tam pertinet ad mensam q̃ non. ¶ Octauo
adduco no.verba Soci.in con.xxiiij.incip.visis.col.iij.in me.
130 ver.primo.in.j.volu.dicentis. † Posito q renunciatio gene-
ralis possit se habere ad plura, tñ si causa renunciationis in ea
exprimitur, talis causa regulat causatum, vt no.in.c.cum cessan
131 te.de appell.† quoniam potentior est cã, q̃ ipsius effectus, vt
in auct.multo magis C.de sacro eccle.l.si pater.ff.de adoptio.
132 † Effectus enim rerum ex causis colliguntur.l.ij.§.fi.⁊.l.seq.
ff.de do ⁊.l.voluntas.C.de fideicom.l.fi.C.de predi.curi.lib.
xj. Et in terminis renunciationis, tradit Bald.in.l.iubemus.
C.ad velleia.⁊ in.l.j.versicu.quo ad tertium C.qui admit.
133 ¶ † Nono quia licet quando prius fuisset habita mentio de
vera causa si sequeretur generalis liberatio illa causa non ex-
pressa, tunc liberatio omnia comprehendet, vt per Bart.in.l.
ita pretextu.la.ij.ver.iuxta premissa quero C.de transac. Ta-
men quando in ipsa liberatione quedam causa particularis ex-
primitur

primitur illem per modum cause tunc clausula generalis re-
stringitur ad specificata, ita Areti. in consi. lx. incip. excellen-
134 tissime. in fine. ¶ †Decimo sicuti causa generalis ampliat di
spositionem specialem, vt in. l. quum pater. §. dulcissimis. ff. de
leg. ij. ⁊. l. si is qui. ff. de acquir. pos. ita, causa specialis expressa
restringit generalem renunciationem, ita Soc. in. l. j. col. xcv.
post princ. ff. de vulg. ⁊ pup. alleg. Bal. Saly. Rom. ⁊ doc. in
l. filium. C. de iure delibe. ⁊ Roman. in. l. nec is. §. j. ff. de acqui.
here. Et quum causa cessionis habeatur pro ratione sequitur
135 † q sicuti ratio adiuncta dispositioni facit recedi a proprio si-
gnificatu verborum antecedentium, vt per Bal. in. l. si seruis
legatis. §. qui quinq;. ff. de leg. j. ita etiam causa cessionis que est
summa centum septem receptorum a Simone restringit gene
136 ralitatē verborū, omnia iura. † Et sicuti magis attendit ratio
legis q̄ ipsa decisio, vt per glo. in. l. quum tale. §. legato falsa.
ff. de condit. ⁊ demon. glo. fi. in. l. ij. C. que sit lon. consuet. Jas.
in. l. pactum. §. si quum mihi. col. j. in prin. ff. de pact. Ita etiam
magis debet attēdi causa cessionis q̄ ipsa verba generalia ces-
sionis, quia per causam debent regulari. Quod autem in casu
isto summa centum septem receptorum fuerit causa cessionis
Simonis probatur, dum dicitur quia totidem centum septe
137 a Jacobo recepit. † Dictio enim quia denotat causam tex. est
in. §. longe. insti. de lega. glo. in rub. C. de fal. cau. Bar. in. l. de
monstratio. §. q autem. col. j. versi. secundo quero. ff. de condi.
⁊ demon. Stante igitur q centū septem sunt eā, prout in termi
nis nostris not. Rota in decis. clxxij. incip. cessio. ad med. sub
tit. de alien. iud. mut. in nouis. non debet censeri cessio vltra il-
138 lam summam, † quia limitata causa limitatum producit effe-
ctum. l. cancellauerat. ff. de his que in test. delen. l. age cum ge
miniano. ⁊ ibi Jas. in. ij. not. post Bal. ⁊ Saly. C. de transa. di-
cens q quotidie allegatur illa lex ad hoc allegat etiam. l. in
agris. ⁊ ibi Bar. ff. de acqui. re. domi. ⁊ Jas. in. d. l. age deci-
dit multa similia, ⁊ posui concor. in. l. qui rome. §. duo fratres.
fo. xxviij. in. ccclxxxv. ff. de ver. oblig. Undecimo prterea veri-
simile non est q pro summa centū septē Simon multo maiorē
summam cederet, quia iactaret suū qd nō presumit, quā potius
quelibet causa presumatur q̄ iactatio, vt in. l. quū de indebito.
139 ff. de probat. si non est verisimile, ergo ⁊c. † Quod enim non
est verisimile est imago quedam falsitatis, vt inquit Bal. in. l.
j. C. de ser. fugi. sequitur Alex. in consi. cxc. incip. plura. col. ij.
ad fi. in. vj. volu. dicens quia experimentum sermonum vero-
rum est, vt concordent cum rebus sensatis. l. milites. ver. opor
tet. C. de quest. Si igitur ista fuit verisimilis Simonis mens
tunc bene succedit quod not. Areti. in consi. clxvij. incip. ele-
140 ganter. col. j. in prin. † dicēs q verba generalia possibilia mul
ta comprehendere ex mente partium restringuntur, allegat in
ra, vt per eum. Restringatur igitur generalitas verborum ad
141 summam expressam, sicut etiam videmus, † q iuramentum re
stringitur ad id super quo iuratum est, vt. l. si duo patroni. §. si
quis. ff. de iureiu. Bal. in. c. quum inter. in fi. per illum tex. de
142 renunc. Et passim notatur † q generalis clausula restringi-
tur ad specificata. l. si de certa. C. de transact. vbi omnes. c. qui
ad agendum. de procu. in. vj. cle. non potest. co. tit. clem. j. de
preben. vbi not. Imo. cum concor. vt dixi in. l. qui rome. §. duo
143 fratres. fol. vj. in. cxcv. ff. de verbo. obli. † Iustum est enim vo-
luntates contrahentium magis q̄ verborum conceptionem
inspicere, vt dicitur in. l. si. C. que res pig. obli. pos. ⁊ text. in. l.
in conuentionibus. ff. de verb. sign. ⁊. l. promittendo. ff. de iure
delib. l. sed celsus. §. j. ff. de contrahen. emp. l. ita stipulatus. §.
sabinus. ⁊ versi. ex sententia. vbi glo. ff. de verb. oblig. cum his
que ponit Jas. in. l. in conuentionalibus. col. fi. per totam. ff. de
verb. oblig. vbi notabilia ponit.
144 ¶ † Duodecimo si vendo tibi fundum vsq; ad domum, quia
domus potest icludi in fundo ex qualitate precij presumimus
vtrum domus includatur, vel non, ita Bar. post Dy. in. l. pa-
tronus. §. j. incip. sempronio. col. pen. post prin. ff. de leg. ij. di-
cens esse tex. cum glo. in. l. propter in stipulationibus. ff. de re
gu. iur. sequitur Alex. in consi. xxxiij. incip. considerantis. in fi.
in. vij. volu. Ange. in. l. quicquid astringende. in prin. ff. de ver
bo. oblig. Soci. in. l. verum. §. questitum. post prin. in. ij. ff. de re
bus dub. ⁊ pro confirmatione istius fundamenti fac. quinq; de
145 cisiones quas pono in versi. decimoquarto. ¶ † Confirmo q
si quis vendat domum communem Sempronio ignoranti cō
munionem videtur vendere totam iure proprio, ⁊ poterit con-
ueniri quanti interest emptoris q alius in ea partem habeat,
si tamen precium non est conforme ad emptionem totius do-
mus, sed solum ad partem, censebitur vendidisse solum partes
suam ⁊ eius solum quod habebat venditor, ita Roma. in consi.
cccxcvj. incip. in casu. in med. versic. his autem. Jas. in. l. si do-
mus. §. si fundus. col. iij in. xxiiij. ff. de leg. j. vbi alleg. text. pro
146 hoc. ¶ † Hinc est q ex comparatione q̄titatis ad rem presu
mitur venditio vel contractus emphyteoticus, vel permutatio.
l. quum te. ⁊ ibi per Cy. C. de pac. inter emp. sequitur Bal. in
147 c. si proponente. in fi. de rescript. ¶ † Ideo si venderentur bona
tuij omnia, ⁊ emptor pretēdat inclusa et am nemora vicina bo-
nis tuij, si probatur q bona vendita absq; nemoribus valent
precium de quo in instrumento non comprehendent talia ne-
mora, ita Soci. in consi. xlvij. incip. consilijs. col. iij. in me. ver
sicu. preterea. in. j. volu. alleg. doct. tenentes hoc, vt per eum.
148 ¶. † Similiter ex quantitate precij colligitur an sit locatio,
vel venditio glo. est not. in versi. agendo. in. l. j. §. j. incip. qui su
perficiē. ff. de superfic. sequitur Bald. in. c. requisiuit. in fi. de
his que me. cau. Bald. in. c. litere. col. fi. in med. versi. modo.
de dilat. inferens ad cognoscendum si contractus est emphy-
teoticus, Soci. in consi. cvij. incip. vt in questione. col. ij. post
princ. versi. item sequeretur. in. j. volu. cum concor. ⁊ per So
ci. in consi. lxxxiiij. incip. accuratissime. col. iij. in. xiij. in. iij. vo-
lu. Soci. in consi. lxxxviij. incip. considerata. col. j. in med. ver
sicu. aliquando. in. j. volu. Soci. in cons. ccxlviij. incip. quod.
col. j. in med. versi. secundo. in. ij. volu. Soci. in consil. cclxvi.
inci. in cā. col. iij. in me. ver. nec vi. in. ij. vol. vbi ꝯcor. Aret. in
consi. clx. incip. longa. col. viij. in med. Alex. in consi. xliiij. in-
cip. omissis. post prin. in. ij. volu. Alex. in consi. lxxiiij. incip.
ponderatis. col. fi. ad med. in. v. in. vj. volu. vbi concord. Bal.
in. l. emptorem. col. ij. versicu. item quero de comitatu. C. loca.
Alex. in consi. ciij. incip. quoniam. col. pen in med. in. v. in. vj.
volu. Bal. in addit. Spec. in titu. de loca. col. ij. post princip.
versi. ⁊ no. Bar. in dispu. iiij. incip. publicanus. col. ij. in med.
versi. ⁊ sic potest. Jas in. l. ij. col. v. in. xxij. C. de iure emphyte.
vbi concord. ⁊ col. vij. in. xxxv. Jas. in. l. ij. col. fi. ad fi. ff. si cert.
pet. Soci. in. l. verum. §. questitum. post prin. in ij. ff. de reb. du.
vbi concord. Jas. in. l. quo minus. col. xiiij. in. lxxu. ff. de flumi.
149 Jas. in. l. filiosfa. §. diui. col. xxiij. in. cxlv. ff. de leg. j. ¶ † Ideo
licet ex significato verborum comprehendatur aliqua res ta-
men si attenta quantitate precij non sit verisimile partes de il-
la re sensisse non comprehenderetur talis res, ita Aret. in consi.
vj. incip. viso. col. pen. in fi. allegans Bar. in. l. semper in stipu
lationibus. ff. de regul. iuris.
150 Terciodecimo moueor, † quia contractus a conuentione le-
gem accipiunt. l. j. §. si conueniat. ff. depo. l. legem. C. de pact. l.
legem. C. loca. c. contractus. de reg. iur. in. vj. not. Soci. in con
sil. vij. incip. nunc questionum. post prin. in. j. volu. cum multis
152 que possem allegare. † Sed conuentum dicitur nedum quod
verbis expressum est, sed etiam quod tacite colligit ex natura
subiecte materie, vt per glo. ⁊ Bar. in. l. semper in stipulatio-
nibus. ff. de regul. iur. cum concord. vt per Roma. in consilio.
xciij. incipien. visis. in fine. Roman. in consilio. dx. incipien.
quo ad primum. colum. vij. in med. versicu. his tamen. alleg.
152 c. quanto. de consti. ¶ † Similiter actum censetur ⁊ conuentū
quod verisimiliter actum fuisse censetur, ita Socin. per illum
tex. in. l. vbi est. in. ij. not. ff. de reb. dub. Sed ex supradictis ⁊
infradicendis ex natura materie subiecte est q regulatur con-
tractus a quātitate precij, ergo perinde est ac si lege caueretur
153 cessionem pro summa centum septem esse. † Verisimilitudo
enim pro lege habetur, vt not. Bart. in consi. xlij. incip. quum
questio. in fi. Ideo dicit Bal. in. c. secundo requiris. ad fi. de
appella. referendo Joan. mona. in. c. romana. de appell. in. vj.
154 † q materia debet esse capax impressionis, ⁊ q per media de
clarantur extrema, per extrema declarantur media per vnum
extremum declaratur aliud extremum.
Decimoquarto pro Simone allego, ⁊ ista poterant continua-
155 ri supra in duodecimo fundamento, † quia licet vendita re in
dubio alia res ei accedens similiter vendita censeatur. l. credi
tor. §. fi. ff. de actio. emp. l. predijs. §. balnea. ⁊. §. qui domum. ff.
de leg. iij. hoc tamen intelligitur nisi ex mente vel coniectura
contrahentium aliter videatur sensum, vt inquit text. in. l. teste
trix. §. fi. ff. si seruit. vendi. ex qualitate enim pactorum que ap-
ponuntur in contractu restringitur, ⁊ ampliatur effectus con-
tractus ⁊ declaratur qualis contractus sit etiam impropriā-
do verba que aliam speciem contractus videntur significare,
ita Areti. in consilio centesimoquadragesimonono, incip. pau
cis. post princ. alleg. Bart. ⁊ Bal. vt per eum. ¶ Confirmo

fide carb.in.vj.fac.tex.in.§.alio.insti.quib.mod.test.infir.seq
tur Deci.in l.edita.colu.xiiij.in.ixviij.C.de eden. Forti.in.l.
gallus.colum.xlvij.ff.de libe.et posthu.fac.tex.in.l.vel que.in
fi.et ibi glo.fi.ff.de relig.et sumpti.fune.
Non ob.Bar.in.l.generali.§.vxori.cum fi.in.x.et seq.quia est ad
quod referantur scilicet ad summam centum septem.
176 Non obst.not.in.xxij.per.l.doli clausula.quia respo.† quod genus
restringitur a sua specie.hinc videmus quod licet imperator in.l.
quum acutissimi.C.de fideicō.dixerit multum generaliter se
dedisse amplissimum euentum etc.tamen quia subiecit speciem
generalitas vltra speciem non extēditur, vt per Soci.in.l.quā
anno.col.j.in.v.ff.de condit.et demonst.
Non obst.not.in.xxiij.per verbum earundem, quia cessat contra
177 rium exponendo† copulam, et pro idest iuxta glo.in rub.C.de
ser.et aqua.et in rub.ff.vnde legi.et vnde cogna.et in rub.ff.de no
ua.et deleg.et in rub.C.de vind.lib.et not. Abb.in.c.monaste
rio.in.iij.de vi.et honest.cleri.quod quando copula ponitur inter
duo quorum alterum est sequella seu effectus alterius expon
itur pro idest alleg.fa.l.j.et quod ibi not.ff.de pac.
178 Non obst.not.in.xxviij.† quia etiam in contractibus mens ma
gis attenditur quam verba.l.si in venditione.cum glo.pen.ff.com
mu.predi.l.si.C.que res pig.obli.pos.cum concor.vt per Ias.
in.l.si quis filium.col.fi.in prin.C.de lib.preter.vbi ponit pul
chra de mente et voluntate Ias.in.l.iurisgentium.§.pretor ait.
col.pen.in.xv.ff.de pact.vbi glo.et concor.dicens quod licet ibi
non minus attendantur verba in contractu quam mens,tamē veri
tas est quod magis attenditur mens licet si mens aliquo mō non
possit probari standum sit verbis.l.j.§.si is qui nauē.ff.de exer
cito.Ias.in.l.si tibi pecuniam.post princ.ff.si cer.pet.vbi con
179 cor.glo.et tex. † Et quod mens magis attendatur quam verba text.
in.c.propterea.de verb.sign.et c.intelligentia.eo.tit.vbi glo.
concord.et doc.Io.and in.c.bone.col.vj.vbi concor.de elect.
Od.in cons.ix.Ias.in.l.quūis.in.ij.C.de fideicom.Ias.in.l.cū
180 virum.in.ij.C.eo.tit.cum multis que possem allegare. † Et
ēt statutis mens magis attēdit quam verba.l.scire.§.si maxime.ff.
de excu.tut.Soci.in consi.j.post prin.in.j.vol.vbi concor.Ol
dra.in consil.cccxxx.col.fi.dicens quod non est locus ministerio
verborum si aliter de mente constat.l.non aliter.ff.de lega.iij.
cum multis que omitto.
Non obst.not.in.xxx.scz.l.eos.C.de vsur.quia respon.non esse ac
cessorium interesse per stipul.promissum, vt per glo.superius
cit.in.d.l.eos.vbi expresse dicit quod sublato principali non tol
litur vsura per stipu.promissa.secundo respon.per no.Hosti.
in.c.cum officij.de prescri.vbi determinat quod cum prescriptio
181 sit stricti iuris,† si prelatus prescribat visitationem non prescri
bit procurationem regulariter ei annexam,sequitur Roma.in
consi.ccclxviij.incip.presens.col.pen.in fi.versi.quinto.
Non obst.not.in.xlij.per l.et tamen.ff.de leg.ij.quia vltra.§.dic.
rnd.per not.Bal.in.c.quod translationem.in med.ver.quero
182 in quodam.de offi.deleg.† vbi ponit quod si quis in mandato det
liberam et concessit quicquid natura causarum requirit, illud ver
bum liberam restringitur,nec poterit vltra quam natura causarum
regrit,et hoc in virtute speciei restringentis genus antecedēs.
183 ¶ † Secundo respond.quod licet copula augeat dispositionem,
limitatur tamen quando contrarium colligitur ex mente dispo
nentis,ita Bar.in.l.is qui ducenta.§.rerum.ff.de reb.dub.seq
tur Soci.in consi.cclxxix.incip.viso.col.fi.ad fi.in.ij.volum.
Non obst.no.in.xliiij.per l.quoties.ff.de vsufr.quia licet secundum
ordinem litere precedat vestio generalis,tamen que ad intellectum
184 est specialis tantum,† et licet ordo verborum talis sit ordo tñ
intellectus aliter se habet,vt not.Bal.in addi.Spec.in tit.de
appel.col.xxj.post med.versi.statuitur dicit,ponens quod quando
dicitur dico sententiam nullam,et si qua est appello,secundum
185 ordinem intellectus appellatio est principalis,† et adeo sublata
appellatione tanquam principali tollit nullitas accessoria, et hoc
tenet Saly.in.l.j.C.si de momē.pos.glo.sing.in.l.j.C.quā prouo.nō
est nec.et ibi Saly. Et bene verum quod Ias.in.l.j.col.iij.in.viij.
ff.de iust.et iu tenet contrarium quod nullitas sit que principaliter cum
appellatione intētata post Bar.et Imo.vt per eum.¶ Secūdo
186 rnd.quod † non attendit ordo scripture quādo apparet de ordine in
tellectus.l.quum pater.§.fidei.ff.de legat.ij.not.Barto.in.l.
ita tamen.§ q sospectā.ad fi.ff.ad treb tex.in.l.nec m.ordo.ff.de so
lu.l.quidam.ff.de pec.leg.no.Alex.in consi.clxj.incip.visis post
med.ver.et per hoc in.vij.volu.For.in.l.gallus.§.quidam.col.
xxiiij.in me.ver.itē nihil.ff.de lib.et post.vbi vide Ias.in.l.iij.§.
propter.ad fin.ff.de liber.et posthu.

187 † Immo ordo intellectus magis attenditur quam ordo scripture.
l.non enim.ff.de sol.et ibi By.Bar.in.l.scenola.ad fi.ff.ad tre
bel.Old.in consi.cccxiij.incip.thema tale est.col.fi.in me.Bar.
in consi.fi.incip.dña cato.ad fi.Ias.in.l.si eū.§ qui iniurias.co.
v.in me.in.xxvj.ff.si quis cau.Hinc dicit Bal.in.c.quum dile
188 cta.col.j.post me.ver.item no.de rescri.† quod ordo seruandus est
quādo verba preposita et postposita non sonant idē vel sunt de sub
stantia forme,sed si idem sapiunt nec sunt de substātia forme nō
189 curamus de ordine. † Et licet sit seruandus ordo scripture.c.in
Christo patri.de conse.di.ij.tamen illud verum est si rōni congruit,
quia maior est ordo rōnis quam scripture.l.talem.ff.de here.insti.et
non omnis preposteratio viciat.l.si mancipium.§.j.ff.de euict.
et l.pen.C.cōi diuid.et interdum preposterari ordo verborū propter
habendum sanum intellectum scripture,vt not.in.l.quum ven
deres.ff.de contrahen.emp.ita Bal.in.c.cāmque.in med.ver.itē ser
uandus.de rescrip.Hinc dicit Bal.in.c.capitulum sancte cru
190 cis.col.pen.ad fi ver.ex his.de rescrip.† quod inter vocem et vo
cem tempus est scz instans,tamen de hoc instanti nō curat lex, vel
canō,saluo quod in platione verborum vnus,et idem actus debet esse cō
tinuus quia oratio non debet diuidi temporibus distinctis, quia ex ag
gregatis non ex disgregatis fit vnum corpus contractus, et di
191 uisio corrumpit integrale. † Et ordo rōnis habetur pro ordi
ne verborum.l.titius.§.lutius.ff.de li.et post.et quod no.Inn.in.c.
postea requisisti.de preben.ita Bal.in.c.congregato.post
192 princ.de elect.† Et licet in dubio voluntatis ordo attendatur tamen quādo
constat de voluntate tunc ordo non curatur,si sumus in ordine
non substantiali,ita Ang.in.§.etenim.in med in auc.de her.et
193 fal.et est tex.expressus in.§.ante heredis.insti.de leg. † Tran
spositio etiam verborum non viciat contractum, vel vltimā vo
luntatem.l.preposteri.C.de testa.not.Ias.in.l.consilio.C.eo.tit.
194 † Ideo est licet prius decernatur administratio a iudice, et post
ea subsequatur inuentarium,et datio fideiussoris ista preposte
ratio nihil viciat quia non est vis an administratio decernatur in
principio instri,vel in fi.licet sit tutius in fi.ita Bal.per illū tex.
195 in.l.fi.in.v.not.multum notans.C.de magi.conue. † Simili
ter exceptio declinatoria debet primo opponi alias pars vī cō
sentire in iurisdictionem iudicis.l.fi.C.de excep.c.inter mona
sterium.de re iudic.et si si in vna scriptura primo quis opponat
contra actorem secundo contra iudicem, ex ordine intellectus
vī primo opposita exceptio contra iudicem,ita Bar.in.l.quā
dam cōsulebat.col.fi.per illum tex.ff.de re iud.cum concord.
vt per Ias.in.l.ij.§ prius.col.ij.in.xiiij.ff.de vulg.et pup.vbi in
fert contra decisio.Bal.in.l.nec ei.§.j.ff.de adopt.dicens esse
196 falsum,vt per eum. † In his enim que vno cōtextu fiunt non
est dare nec prius,nec posterius,vt per Ias.in.l.illud.col.j.ad
197 med.ff.quod quisque iur.vbi infert cōtra Bar.† tenentes si di
cas,mentiris saluo honore tuo iniuria precedit a declarat quod ha
buisti animum iniuriandi,licet dicas saluo honore, secus si prote
statio precederet,ita Bar.in.l.si quis extraneus.ff.de acquir.
here.dicit Ias in.d.l.illud.non esse in consideratione quid pre
cedat,vt per eum,vide ibi quia refert tenentes cum Bar.
Non obst.illud verbum omnia iura,argu.c.si romanorum.xix.
198 di.cum fi.quia rnd.† quod nullum verbum est adeo vniuersale quod ex
consideratione debitarum circunstantiarum non debeat ciuiliter
intelligi,et limitationem recipere,ita eleganter Oldr.in consil.
clxviij.incip.factum est.ad fi.ver.ad aliam pro quo vltra text.
allegatos per eum de quibus dixi in.l.qui rome.§.duo fratres
sol.xvij.in.ccxix.ff.de ver.ob.est ho.tex.et ibi glo.Bart.et Ias.
in.l.stipulatus sum dominum.ff.de verb.obl.Ias.in.l.j.col.iij.in
xvij.ff.de leg.j. Unde ēt in.l.j.ff.de leg.j.dicit quod oia sunt exequa
ta legata fideicōmissis,tamen in multis differūt,vt ibi per gl.et doc.
199 Non ob.si rñderes ad no.in.l.si ex pluribus.ff.de sol.† quod ple
rumque noia debitorum propter multa picula que in exigendo consistunt
longe minori precio vēdi solēt quam sint debitū,vt per Pau.et doc.in
l.per diuersas C.mand.per tex.in.l.si nomen.ff.de her.vel act.vē.
ideo dicit Soci.in consi.clxxj.inci.dm profecto.col.fi.in fi in
ij.vol.quod propter dubium litis euentum posset quis ēt iustam cām pe
dere iudicis defectu,tum ēt quia debitor posset effici inops,ideo mi
nus est habere actionē quam rem.l.minus.ff.de reg.iu.et quod ridiculū
est dicere tantum esse in actione quantum in re. Unde Innoc.in
200 c.in ciuitate.de vsur.† concludit quod cum bona conscientia pōt quis
emere actionē imo oīa ipe contra ēt pro minori precio quia ex
ponit se piculo,ista refert Soci.subdēs,quis ergo credat quod ille
pro eodē pcio emat in pecunia numerata nomē debitoris in la
co distātia propter multa picula,et expēsas,et illō consi.Soc.est dupli.
tum consi.cxliij.in.j.vo.et loquitur Soc.in cessionario. Quia

ad predicta multipliciter rñdeo primo ꝙ quum Martinus sit
satis diues & honesta persona ɔsideratio periculi & expensarũ
non debet facere interpretationem minori precio emptam istã
actionem a Jacobo. Pro hoc allego consiliũ Are. in consi.
clx. incip. longa est. col. vi. in princi. ver. & pro tribus vbi dicit ꝙ
201 † licet actio personalis nõ estimetur semꝑ tanti quãti est summa
quam continet sed aliquãdo minus propter pericula expensas
labores & dubium euentum litis, vt per Bar. Cy. & Salycet. in
l. per diuersas. C. mandati. & fa. tex. & ibi Bar. in. l. sed si vir. §. j.
ff. de condi. & demonstra. & in. l. quantitas. vbi Bar. ff. ad. l. fal.
& Barto. in. l. vbi pure. ff. ad treb. tamen quia cessant iste qua-
litates quando debitor est diues, & soluendo, & causa nõ est du-
bia, vel est leuiter dubia, & debitor est persona legalis, & bone
opinionis, tunc tanti estimatur nomen debitoris quantus est
valor, seu summa que est in obligatione, ita proprie Areti. di-
cens, ꝙ ita solenniter declarat Anch. in. c. peccatum venia. co
lum. xxiiij. ver. xv. quero de emptione vbi per totã col. referẽ-
do casum qui sibi occurrit Venetijs, & inferendo ad doc. Bo-
nonien. qui a datiarijs non valentes exigere salaria cõueniunt
eum eis, vt per eum. ¶ Secundo respon. ad not. per Pan. in
d. l. per diuersas. ꝙ procedunt quando nescitur in rei veritate
quanto precio empta sunt nomina, in casu autẽ nostro patet ma
nifeste ꝙ Jacobus satisfecit Simoni summam centum septem
202 vt fatetur, † ergo in incertis non in claris coniectura debet ad-
mitti. l. si alij. ff. de vsufr. lega. l. in his. ff. de conditio. & demon
stra. l. continuus. §. cum ita. vbi glo. ff. de verbo. obliga. glo. fi.
in. c. si. xxx. q. v. glo. mag. in. c. de illicita. xxiiij. q. iij. Dy. in re-
gul. semel malus. de reg. iu. vi. Jo. fab. in. §. j. insti. q. test. tu. da.
pos. Bar. in princi. insti. qui testa. tu. da. pos. cum infinitis que
possem allegare. ergo notat in. l. si ex pluribus vendicãt sibi lo
cum hic. ¶ Tertio respond. ꝙ Pan. dicit ꝙ quandoqꝫ emi-
tur minori precio, ergo non sumus in. l. regula nã ad ea. ff. de le
gi. ¶ Quarto respon. ꝙ consi. Socy. ãallegatum est pro Si-
203 mone, loquitur enim in materia cessionis, † & dicit ꝙ sicut exu
berantia precij arguit simulationem cessionis, ita etiam paruita-
tas precij, & ꝙ propter hoc si ipse esset iudex non admitteret ces
sionarium, vt per eum ibi col. fi. in fi. igit ne presumatur simu-
latio debet intelligi cessio in concurrente quantitate centum se
ptem expressarum. ¶ Quinto respon. ꝙ non potest haberi cõ
sideratio periculi propter quod minori precio censeat empta
maior summa quia in instrumento Simon fatetur tantum esse
204 satisfactum, & videtur non valuisse cessionem, † quia non statur
dicto cedentis dicentis se precium recepisse ne fiat fraus le-
gi, vt est de mente glo. in. l. per diuersas. C. mand. & eam appro
bant ibi Bar. Saly. & Pan. sequitur Soci. in consil. lxvi. in-
cip. frustra. col. iij. in prin. in. j. volu. dicens ꝙ licet Bal. ibi ali
ter sentiat, tamen idem Bal. sequitur opi. Bart. in. l. j. C. ne li.
& ꝙ sit necessaria probatio vere numerationis not. Soci. in cõ
sil. xviij. incip. supradicta. col. iij. in med. ver. vlterius. in. j. vo-
lu. Roma. in consi. lxxxvi. inci. viso questionis. col. j. in fi. vers.
secundo. Bar. in auc. de equali. dot. in fi. prin. dicens ꝙ si op-
ponatur simulatio debet probari vera numeratio allegat etiã
tex. in. l. ab anastasio. in ver. & re ipsa persoluat. C. mand. & hoc
vult Rot. in decis. clxxvij. incip. cessio. in med. sub tit. de alien.
205 iu. in nouis, dicens esse communem. † Et talis confessio cessio
narij preiudicat tantum ei non autem tertio, vt per Bar. in. d.
l. per diuersas. dicens se consuluisse. sequitur Soc. in consi. cc-
206 xl. incip. circa. col. j. in fi. vers. secundo, in. ij. volu. † Bene ve-
rum est ꝙ si incohetur iudicium contra cessum & pendente iu-
dicio cessionarius soluat precium quod prius asseruit soluis-
se cedenti sequitur condemnatio, vt per Bal. in. d. l. per diuer
sas. in. xiij. q. C. mand. sequitur Soci. in consi. xlj. incip. viso in
207 dicto. col. ij. in prin. versi. tertio. in. iij. volu. † Nec presumitur
fraus, vel simulatio quando cessio fit coniuncte persone, vt no.
Cy. in. l. qui stipendia. C. de procu. quod procedit ratione per
sone, vt quia dicatur potentior, sed ratione cause vel forme sic,
vt not. in. l. j. C. ne lic. potent. ita Bald. in. c. nonnulli. col. iij. in
208 princ. versic. item notandum. de rescript. † Quod si talis ces-
sio fieret ex causa dationis insolutum creditori si debitum fin-
gitur vbi non est non valet cessio, & perditur debitum propter
talem fraudem, ita ꝙ cedens non potest amplius agere, vt per
Are. in consi. xcv. incip. in presenti. col. pen. ad fi. ver. circa se-
209 cundum. post Bar. in. l. per diuersas. C. mand. † Triplicem
autem modum cognoscendi cessionem simulatam ponit Rot.
in decis. clxxvij. incip. cessio. post princ. in ver. additio. de alie.
iud. in nouis. de quo Spec. in titu. de cessio. actio. §. j. col. ij. &
210 in discursu. † Absenti etiam cessio fieri non potest, vt per Ro.
in consi. lxxxvi. incip. viso. col. fi. in med. versi. primo. & seq. vbi
alleg. quattuor fundamenta pro hoc. ¶ Sexto resp. ad no. per
Pan. in. l. per diuersas. per id quod singu. ponit Jmo. in. l. si
211 cer. §. si heres. ff. ad treb. vbi dicit † ꝙ aliud est dare simplici-
ter nomen in solutum & cedere actionem, & tunc periculum no-
minis transit in cessionarium. l. pupilli. §. soror. ff. de solu. & hoc
non est in. q. Simonis aliud est cedere actiones contra debito-
rem suum solutionis causa creditori suo, vt sibi satisfiat, & hoc
casu periculum nominis est cedentis casus est cum glo. in. l. ij.
C. de nouat. & sequitur Soci. in consi. xxxvij. incip. visa princi.
col. j. in med. ver. nec etiam. in. iiij. volu. quum itaqꝫ Simon fit
in isto vltimo casu non potest dici ꝙ Jacobus minori precio
emerit propter pericula, q: non sumus in datione in solutum,
nec est periculum Jacobi, sed Simonis donec Jacobus satisfa
ctus sit, & ita Soci. in. d. consi. infert cedentem conueniri posse
a cessionario, & non esse liberatum ante solutionem et factam ꝑ
debitorem, & hoc declarat Soci. in. d. ɔsi. col. fi. in me. in. xxiij.
212 quod cõsi. puto. notandum pro Simone. † Ratio predictorꝫ
est nam quando ius aliquod emitur sufficit vẽditori prestare ꝙ
illud ius sit, nec curat quid ex illo iure percipiat, vt not. Bar.
in. q. iiij. incip. publicanus. post princ. ver. secundo. & est tex. in
l. si pupilli. §. soror. ff. de solu. l. si ea res. ff. de actio. empt. l. inter
causas. §. abesse. ff. manda. & est cessionarij periculũ, nimirum
si minori precio emitur maior summa. Confirmatur in simili
213 q: sicut Bar. in. l. singularia. ff. si cer. pet. vcit † ꝙ si dico mer
catori, vt soluat tibi illud quod tibi debeo, & ille mercator pro-
mittat tibi ego sum liberatus, tamen si mercator tibi aliquid nõ
promisit, sed solũ dixit ꝙ tibi solueret certe nõ sum liberatus,
& ideo si interim talis mercator decoqueret poteris tu contra
me recursum habere, & ista secunda pars est indubitata apud
omnes, vt inquit Soci. in. l. qui vsufructum. col. iij. ad fi. versi.
circa secundam. ff. de verb. ob. vbi in col. seq. late examinat pri-
mum caput istius conclusionis an sit verum, de quo idem So
ci. in consi. lxiiij. incip. in causa. col. iij. in med. ver. confirmatur.
in. ij. volu. dicens ꝙ contra primum caput cõiter [illegible] od. tenẽt
in. d. l. singularia. & ibi refert tenẽtes ɔ̃ Bar. de quo Jas. in. d.
l. singularia. col. xij. in. xxxv. & seq. per. iiij. col. super quo articu
lo videndus Alex. in consi. clxxiij. inci. visis per totum. in. vij.
volum. Igitur Jacobus posset contra Simonem habere re-
gressum si Martinus interim efficeretur non soluendo. Est
214 bene verum † ꝙ si Jacobus scienter instructus de qualitate
Martini accepisset eum pro debitore suo periculum esset Ja
cobi, vt per glo. in. l. si quis stipulatus sit stichum aut pamphi
lum. §. fi. ff. de verb. ob. gl. in. l. si is a quo. § fi. ff. vt in pos. le. no.
Alex. in consi. xxxiiij. incip. consideratis. in prin. in. vij. volu. &
ibi de materia. Campeg. in trac. dot. q. cexij. incip. an delega-
tio. in. ij. par. vbi per totaꝫ examinat an delegatio pauperis de
bitoris facta per maritum vxori perimat actionem de dote, iux-
ta no. in. l. si quam dotem. §. si mulier. ll. j. ff. sol. ma. vbi Bar.
¶ Nec obst. si diceretur ꝙ est datio in solutum inter Simo-
nem, & Jacobum, q: si hoc assereret Martinus multum firma
retur ius Simonis, q: ista datio in solutuꝫ esset multo maioris
precij ꝗ̃ sit debitum centum septem ducatorũ. Iure enim ca
215 uetur † ꝙ si datio in solutum in aliqua parte sit plus debito to
ta datio vitiatur insolidum, ita expresse Bar. in. l. si non fortẽ.
§. si centum. in med. ver. tene ergo. ff. de cond. inde. dicens mul
tum tenendam menti, cum concord. vt ibi per Jas. in. §. not. di-
centem post Pan. quod est notabilissimum, & vtilissimum, de
quo late per Soci. in. l. iuste possidet. col. fi. per totum. ff. de ac
qui. pos. vbi videndum, sequit Bal. in consi. xc. incip. propo-
216 nitur. in prin. in. j. volu. † Et stante datione insolutum vltra di
midium iusti precij rescindit, iuxta. l. ij. C. de rescin. ven. ita ex-
presse Old. in ɔsi. xxxvij. inci. ad primũ. in fi. Itaqꝫ dũ Marti
nus studeret euitare decisio. Jmo. & Soci. ãalleg. incideret in
Charibdim ꝙ cessio non valuit, vnde Simon rõne in. eresse ꝑ
missi ꝑ stipulonem potuit agere, nec releuat exceptio cessionis
inualide. ¶ Septimo rñd. ad no. ꝑ Pani. in. l. ꝑ diuersas. ꝙ
forte ꝓcederet nisi in. q. nr̃a repiret in rei veritate ꝙ summa cẽ
tũ septẽ, solũmõ, & nõ plus erat residuũ sortis ꝓncipalis, prout
est, isto. n. casu ɔcurrũt duo, primũ ꝙ summa, & cũ cessionis est
specificata, igit̃ iuxta eã restringẽda. Scdm est q: illamet sum
ma repit̃ eẽ residuũ sortis igit̃ militat dispõ. l. si ex pluribus. ff.
217 de so. † q: duplex funiculus difficilius rũpit̃ ꝗ̃ simplex. l. fi. §.
si vero pt̃. C. ad sdo. §. pe. i auc. d ɔsan. & vte. fra. l. si dom'. ff. d ser.
vr. ꝓd. no. Old. in ɔsi. ccxlvj. inci. sciẽ tale est. col. fi. i me. cũ si

Concurrens

Concurrens enim quantitas in aliquo actu multis operatur, que
19 alias non fierent. † Unde videmus ꝙ licet creditor non dicatur possidere quo ad hoc vt releuetur ab onere satisdandi, hoc tamen est verum nisi fundus esset ei pro tanto pignoratus quanti valet, tunc enim censetur tanquam proprius, & releuat ab onere satisdandi, vt per Jaso. post Bal. Albe. & Alex. in. l. sciendum. §. possessor. ad fi. ff. qui satisd. cogã. Soci. in. l. j. §. per seruum. col. j. in. xj. ff. de acqui. pos. fac. not. per Jas. in. l. manumissiones. col. pen. in. x. ff. de insti. & in. & in. l. si res obligata col. ij. in. xij. ff. de leg. j. Ita in proposito etiam si alias cessio non deberet restringi ad summam specificatam debiti cedentis, si tamen debitum cedentis conuenit precise cum summa cessa debet sequi conformitas virtualis inter summam cessam & causam cessionis scilicet debitum cedentis.

Non obst. alia adducta pro Martino, quia soluitur ex quatuor dictis principalibus fundamentis allegatis supra pro Simone, vel a dictis doctorum in locis allegatis pro Martino, non insisto causa breuitatis, longius enim euagatus sum ꝗ͂ putaueram. Et alia vrgentiora negocia instant. Franc. Mico.

ALLEGATIO. XXVI.

¶ Casus est talis, super quo fuit septem vel octo allegationes sequentes. Reseruata erat pensio Francisco Miconitio super fructibus monastery sancti Joannis in venda Padoane diocesis, exempta ab omni onere imponendo per sedem apostolicam, cum amplissimis clausulis. Cui reseruationi accessit iuramentum & obligatio in forma camere ab abbate sancti Joannis, & ab abbate sancte Marie noue de vrbe, ex qua, data mora abbatis sancti Joannis, promiserat teneri abbas sancte Marie noue. Contigit ꝙ congregatio montis Oliueti fuit per pontificem grauata in medietate omnium fructuum suorum monasteriorum, & fuit data facultas dictis abbatibus retinendi medietatem omnium pensionum, si quas alicui soluere tenerentur, cum clausulis efficacissimis, etiam si pensiones essent exempte.

Adueniente termino natiuitatis, agente Francisco ad pensionem sibi debitam, abbas excepit per breue apostolicum, licere sibi retinere medietatem pensionis. Non obstante tamen exceptione, abbas sancte Marie noue fuit excommunicatus ob non solutionem, per auditorem camere, tandem, solutio interuenit, & ista sententia transiuit in rem iudicatam. Inter alia fundamenta est vnum, videlicet quia breue apostolicum non faciebat mentionem pensionum etiam si essent iurate. Et circa hoc instatur in duabus primis allegationibus.

Successiue abbas sancte Marie videns ꝙ coactus fuit soluere non obstante facultate sibi concessa retinendi medietatem pensionum, obtinuit breue apostolicum in quo expresse declarabatur ꝙ mens pape fuerat grauare omnes pensiones etiam iuratas, itaqꝫ adueniente alio termino sequenti. s. sancti Joannis baptiste quum nollet soluere confisus in dicto breui, fuit intentatum iudicium coram Gubernatore vrbis, in quo non obstante dicto breui declaratorio Abbas predictus fuit excommunicatus & declaratus ob non solutionem mediantibus allegationibus sequentibus, fundamentum fuit. Quia in secundo breui non fuit facta mentio rei iudicate obtente pro Francisco in termino natiuitatis. Et ita etiam in isto secundo termino data est res iudicata non obstante secundo breui declaratorio.

SVMMARIVM

¶ Papa non derogauit pensioni iurate, nec derogare voluit. ¶ In breui abbatum non est motus proprius, nec est clausula quorum tenores haberi &c. ¶ Dato ꝙ essent predicte clausule adhuc non tollitur dispositio iurata, si ex ea non leditur preeminentia pape, sicuti est in casu nostro, quia nil ad Papam si abbas integre soluat pensionem Francisco.

1 Non sufficit aliquem aliquid velle, nisi voluntatem ad actum deducat.
2 Voluntas dicitur imperfecta quando est imperfectio ratione solennitatis etiam si adsit ratione voluntatis perfectio.
3 Annullatiua clausula non comprehendit ea que specialiter nõ possunt tolli.
4 Juramentum obligat precise, nec potest remitti per superiorẽ.
5 Jurantem in fauorem partis papa non potest absoluere, nisi iuramentum sit illicitum.
6 Jurate prouisiones non comprehenduntur a dispositione pape, etiam si esset rescriptum geminatum. 11.
7 Jurans non impetrare saluum cõductum, si impetrat non facta mentione iuramenti nihil ei prodest.
8 Papa habet iustam causam ignorantie eorum que coram eo gesta non sunt.
9 Constitutio derogans pactis non derogat pacto confirmato alia confirmatione.
10 Juramentum habet vim clausule derogatorie.
11 Periurij exceptio repellit a limine iudicij.
13 Juramenti tacita derogatio non sufficit.
14 Superioris authoritas censetur excepta si superior habet notitiam actus.
15 Juramentum non potest remitti per superiorem si non agitur de interesse eius sed priuatorum. 36. et. 41.
16 Pape rescriptum grauans pensionem non obest pensioni iurate si de iuramento non meminit.
17 Exceptio firmat regulam in contrarium.
21 Rescriptum contra ius non valet.
22 Motus proprius non ampliat gratiam, vt aliter intelligi debeat gratia ꝗ͂ sit expressum.
23 Clausula ex certa scientia non tollit ius tertio.
24 Obreptitium rescriptum non prodest ꝓp clã ex certa scientia.
25 Clausula ex certa scientia non supplet defectus substantiales.
26 Juratum pactum non tollitur lege vel consuetudine.
Leges fiunt motu proprio. 16. in fi.
27 Motus ꝓprius etiam in beneficialibus non preiudicat tertio. & licet tollat vitiũ surreptionis tñ non alia impedimenta. et. 28..
29 Certa sciẽ nõ excludit vitiũ surreptiõis nõ exꝑsso motu ꝓprio.
30 Motus proprius non probatur per testes, & eo non expresso impetratio censetur ad partis petitionem. xxxj.
32 Clausula ex certa scientia non refertur ad ea que sunt facti alieni, & ignota pape.
33 Papa sepe fallit in appositione clausule ex certa scientia. 43. vbi idem de motu proprio.
34 Lex si est lata ad postulationem partis habet naturam priuilegij a parte impetrati.
35 Lex extrauagans non censetur motu proprio lata.
36 Motus proprius tollit dispositionem iuratam. Immo intelligitur, cum ver. seq. 37. 38. et. 39.
38 Frustratorium potius debet esse rescriptum ꝗ͂ ꝙ quis indebite damnum patiatur.
40 Data licentia aliquid faciendĩ, intelligitur seruata solẽnitate.
44 Rescriptum continens duo specialia non valet.
46 Habetur pro tali, denotat fictionem.
47 Fictio non habet locum vbi non est equitas.
48 Fictio est dispositio iuris per quam non verũ ꝓ vero accipit.
49 Lex nunꝗ͂ fingit super fictione, sed super veritate.
50 Fictio & presumptio non possunt concurrere.
51 Tacita iuris dispositio non inducitur ex actu tacito.
52 Fictio est quod certum est esse falsum presumptio autem super eo quod est dubium.
53 Juramenti obseruatio est fauorabilis quando potest seruari sine preiudicio anime.
54 Motu proprio clausula posita in initio non reddit omnia in rescripto concessa motu proprio.
55 Ut petit̃ vbĩ, in signatura non refert ad oĩa capĩa ꝓcedentia.
56 Non obst. clausula non tollit ea que sunt facti, nec statuta.
57 Generalitas dispositionis noue intelligitur de habilibus, & nõ prohibitis.
59 Rescriptum non faciens mentionem de alio habente clausulã derogatoriam nil operatur.
60 Tacitus actus non sufficit vbi requiritur expressus.
61 Tacitum & expressum non parificantur quando tacitum venit ex legis presumptione.
62 Generalia verba non determinãt ea que sunt diuersi iuris, nec ea que sunt precipua. 63.
64 Diocesis appellatione non venit ciuitas principalis.
65 In genere non potest quis quod non potest in specie.
66 Necessarius actus nunꝗ͂ venit per clausulas generales.
67 Juramentum non potest apponi etiam vigore consuetudinis si non fuit prestitum.
68 Juramentum est de forma, nec sufficit relatio aliqua ad id.
69 Juramentum prestitum non potest remitti etiam per legem.
70 Priuilegio nunquam derogatur nisi de eo specialis mentio fiat.
71 Non obst. clausula non tollit concilium generale.

72 Reseruata beneficia non veniunt sub clausula motu proprio.
73 Lex corrigens censetur corrigere omnes leges interpretãtes, vel declarantes actum correctum.
74 Generalia verba non sufficiunt vbi lex requirit expressionem pro forma.
75 Juramentum in presentia scripturarum non operatur nisi tangantur scripture.
77 Generalis clausula non sufficit quando mentio expressa debet fieri respectu certe persone.
78 Juramenti mentio est de forma.
79 Juramentum et res iudicata equiparantur.
80 Rescriptum non faciens mentionem de re iudicata etiam si sciat de sententia est nullum, nec satis est nisi de qualibet notabili clausule fiat mentio. et. 81.
81 Rescripta debent conformari equitati et iuri.
83 Rescriptum non seruatur si lederetur ius tertii non nominati in rescripto, etiam si princeps dicat non obst. iure tertii. 84.
86 Fortuitum casum in se suscipiens censetur periculum in se suscipere.

Papa non voluit derogare pensioni Francisci, probatur, quia non derogauit clausulis ita appositis, et licet videatur verbaliter voluisse, tamen virtualiter non voluit. † Non enim sufficit ꝙ quis
2 velit aliquid, nisi voluntatem suam ad actum deducat mediis ad id necessariis tex. est singu. in. l. quidam cum filium. ff. de hered. insti. et ibi Bal. et Imo. et per illum text. limitantur omnia iura volentia attendi debere voluntatem disponentis, quia intelligitur quando disponens processit, vt supra dixi, et sequitur Jas. in. l. si quis filium ad me. C. de liber. preter. Jas. in. l. quum quid. col. iiij. post princ. ff. si cer. pet. Bald. in. l. quum virum. col. fi. C. de fideicom. Soci. in consil. lxix. incipiẽ. viso. col. j. in princip. in. iij. volu. dicens non sufficere imaginari sufficiẽti cõsideratione aliquem aliquid voluisse, Alex. in consi. ccij. incip. viso themate. in med. in. vij. volu. col. fi. in fi.
3 Hinc dicimus † ꝙ licet voluntas sit perfecta ratione voluntatis, tamen quando adest imperfectio ratione solennitatis dicitur voluntas imperfecta glo. est in. l. si is qui. ff. de testam. not. Bart. in. l. j. in. iiij. q. ff. de iure codicil. Jas. in. l. si filius qui in potestate. col. v. in. xxvij. ff. de libe. et posthu.
Igitur ratione omisse derogationis clausularum in obligatione positarum voluntas Pape non obest Francisco, nec dicitur voluntas Pape.
In nofortius ꝙ papa non potuerit preiudicare Francisco ostẽ-
3 do sic. † Quecunque amplissima clausula annullatiua non comprehendit in se ea que annullare intẽdens nõ posset specialiter tollere. l. si pater. ff. que in fraud. cred. l. mcius. §. pen. ff. ad mu. incip. not. Jo. and. in. c. fi. de immun. eccle. in. vj. Igitur etias si derogasset in clausulis iuramento, non obesset Francisco, qꝛ
4 † iuramentum obligat precise, nec potest remitti per superiorem, vt per Abb. in. c. constitutus. de rescript. dum alleg. glo. in. c. quanto. de iureiuran.
5 Item † a tali iuramento prestito in fauorem partis papa non potest absoluere nisi constet ꝙ sit illicitum, vt per Card. in cle. j. §. fi. de iureiur. sequitur Deci. in. c. significasti. col. pe. in me. de postu. prela. Deci. in. c. constitutus. col. pen. de rescri. glo. in. c. auctoritatem. xv. q. vj. cum concord. vt per Alex. in cons. cexvij. incip. visa quali quali. col. ij. post. princ. versi. preterea. ad principalem. in. vj. volu. dicentem communiter teneri hanc opin. Jas. in. l. adeo. in fi. ff. de iureiur. limitans quia potest ex causa, vt per doct. per eum allegatos.
Sed insistendo in isto vero et reali fundamento, obligatio ista est in forma camere iurata, et in breui non derogatur iuramento expresse igitur pensio Francisci iurata non comprehẽditur a dis-
6 positione pontificia, † quia generalis non obstantia vel prohibitio pape non comprehendit prouisiones iuratas glo. est singu. in. c. quum non deceat. in glo. fi. de elect. in. vj. iuncto. c. quum contingat. de iureiur. et est tex. in. c. constitutus. de rescrip. no. Roma. in consi. cccxcij. incip. presens. col. pen. in med. versi. secundo respondetur. Roma. in sing. vij. incip. ꝙ dispositio loquens quando derogatur pactis, Dome. in cõmen. reg. cance. fol. xij. in. xx. alias est in prin. q. v. in fi. vbi limitatio quãdo per viam legis disponitur, Roma. in consi. cccci ij. incip. in causa. in fi. Anto. in. c. j. de his que fi a ma. par. c. Ancha. late in cõsil. cccxij. incip. nisi legibus et canonibus, vbi quasi in terminis nostris consuluit Soci. in consi. ccxxxix. incip. presentis. col. pen. post princip. versi. confirmatur. in. ij. volu. vbi allegat consi. Bar. et Ray. cum aliis vt per eum, et est dupli. cum consil. cxxxj. in. iiij. volu. loquens in statuto, Alex. late in consi. xxvij. in. j. volu. Soci. in consi. cxxj. incip. in causa reclamationis col. pen. in med. in. iiij. volu. Alex. in consi. cxxxvij. incip. visa quali quali. col. j. et col. ij. per totam. in. vi. volu. vbi refert multos tenentes cum glo. attestans esse communiter approbatam et ibi multipliciter respondet ad contraria que possent allegari ꝙ sublato principali tollitur iuramentũ, quia respondet non procedere hoc in iuramento specialiter Maria. in. c. j. col. xv. post princi. versi. exceptio est. de lit. contest. dicens impediri litis contestationem si non sit facta mentio iuramenti, Jas. in. l. omnes. col. fi. in med vers. secundo C. si contra ius. vbi concor. Jas. in. l. si mihi et tibi. §. in legatis. in. j. lec. in prin. ff. de leg. j.
7 Hinc est ꝙ si quis iurauit non impetrare saluumconductum a principe si postea impetrat non facta mentione iuramẽti nihil oberit dispositio principis, ita ꝯsilit per plures rõnes Paul. de ca. relatus per Alex. in consi. lxij. incip. in causa et lite. col. fi. in fi. in. vij. volu. alleg. Ang. Cy. et Salyc. vt per eum, et idem consuluit Alex. in consi. xxxviij. incip. visa petitione. in. ij. vol. quem sequitur Jas. in. l. quoties. in. ij. not. C. de preci. imp. offe.
8 Ratio est quia † papa habet iustam causam ignorantie eorum que coram eo gesta non sunt. c. j. de consti. in. vj. ideo nõ potest dici remittere illud quod ignorat, arg. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. l. clodius. ff. de acqui. hered. cum si.
9 Confirmatur, † quia ꝯstitutio derogans generaliter pactis seu contractibus non intelligitur derogare contractibus ꝯfirmatis aliqua alia confirmatione, vltra semetipsos, vt per glosam fi. in cle. dudum. §. verum. ver. pacta. de sepul. sequitur Rom. in consi. dxvij. incip. in casu preposito. in fi. allegans rationẽ qꝛ difficilius tollitur duplici robore confirmatum. c. j. de treug. et pac. Roman. in consilio. cccxxxvj. incipien. ꝙ indultum. colum. ij. post med. versicu. sexto.
Et licet posteriores dispositiones derogent prioribus, tamẽ qñ in priori est clausula derogatoria secus est, nisi specifice exprimatur glo. est communiter approbata in. l. pacta nouissima. C.
10 de pac. † Sed iuramentum habet vim verborũ derogatoriorum adeo ꝙ sequens actus non valeat sine speciali reuocatione, vt per Joan. andr. in. c. quod semel. in mercur. Bart. in. l. si quis in principio testamenti. ff. de leg. ij. per text. in. l. quum pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. vt per Jas. in. d. l. pacta. in pnc. Jas. in. l. si mihi et tibi. §. in legatis. in prin. ff. de leg. j. in. j. lectu.
Vlterius dato non concesso ꝙ per papam esset derogatum iuramento, dico fratres non posse excipere contra obligationem quia iurauerunt, nec obtinere rescriptum in contrariũ, nec ob-
11 tento vti, ergo eis obstat † exceptio periurij que repellit a limine iudicij, ita expresse Alexã. in consil. cxxxvij. incip. visa quali quali. col. pen. in prin. ver. nec subsistit. in. vj. volu. facit no. per Jaso. in. l. ait pretor. colum. j. in. xiiij. ff. de iurein. dum alle. Anto. et Imo. in. c. constitutus. de rescrip.
12 Et † iuramentum non preiudicatur obligationi iurate, nisi de ea fiat mentio ꝙ etiam si rescriptum pape esset geminatum et geminatum mandatum, adhuc nihil obest, ita Jas. in. l. nec damnosa. col. fi. in fi. C. de pci. imp. off. ptex. in. c. ꝯstitutus. de resc.
13 † Nec sufficit tacita derogatio iuri, vt p Rot. in decis. cccxxx. incl. si iudex. in me. de rei. in nouis, dũ alle. c. ꝯstitutus. de res.
14 Nec ob. † si dicatur ꝙ quelibet conuentio intelligitur excepta, idest saluo potestate superioris, qꝛ illud intelligitur quando superior habet notitiam iuramenti, ita tenent Anton. Abb. et Imo. in. d. c. constitutus. de rescrip.
15 Secundo respond. † ꝙ illud intelligitur. s. ꝙ partes non ligent manus superiori in eo ꝙ est ius superioris, sed si non agitur de interesse superioris, sed priuatorum, put sumus in casu nostro, tunc iuramentum precise obligat, nec per superiorem remitti potest, vt per Abb. in. d. c. constitutus. dum alle. gl. in. c. ꝙ. de iurein. pt. n. inf. m istud seruari absqꝫ preiudicio salutis eterne.
Preterea allego quasi in terminis consi. Ancha. in ꝯsi. cccxij.
16 incip. nisi legibus et canonibus, † vbi cõcludit in scriptoria resignata cum iure reseruata pensione, ꝙ non obstante dispõne pape grauante dictam pensionem, quia de iuramento non fuit facta mentio, nihil obfuit obligationi iurate, vt ibi per eum.
Vlterius dato non concesso ꝙ papa fecerit mentionem iuramẽti, et ꝙ sine causa potuerit preiudicare Frãcisco, adhuc fratres non debent audiri, quia in ista pẽsione sunt clausule que in aliis exemplis pensionibus non reperiuntur.

Ex hoc infero, dato q aliis exemptis pensionibus preiudicetur per istud breue, tamen huic pensioni cautellate prout est, nihil obesse, patet manifeste.

Primum est quod quero. Nonne huic pensioni .cx. duca. preiudicaretur, si esset locus breui apostolico? Certe sic. Igitur non obest Francisco, quia ex conuentione pensio Francisci est libera ab omni onere, ab omni grauamine, ab omni ipositione.

Nec obst. si dicatur, quod Papa grauat & non congregatio, qa respon. q Franciscus preuidit fore qnq; vt Papa vellit preiudicare pensioni, & nihilominus voluerunt omne id quod per Papam fiet in preiudicium huius pensionis obesse monasterio non autem Francisco. Quid enim est dicere, promitto tibi pensionem liberam ab omni grauamine papali & apostolico nisi qd, quicquid Papa ordinauerit in contrarium, preiudicet monasterio non autem Francisco, & hoc multo clarius demonstrant verba supplicationis & obligationis in forma camere que omnino debet bene considerari.

Confirmatur ista mens, q: comprehensi sunt casus tam similes expressi quam etiam dissimiles, & sic cessat argumen. capituli sedes. de rescrip.

17 Preterea consideretur, quia † in ista conuentione est exceptio impresstitoz soluendorum Venetis, & igitur ex conuentione partium in omnibus non exceptuatis, etiam si papali authoritate aliquid imponeretur, firmatur regula in contrarium vt p Barto. in. l. quesitum. §. denique. ff. de fun. instr. cum simi.

Accedit etiam q ista pensio est ex onceroso titulo, scz ex causa resignationis Francisci ad vnionem & vtilitatem monasterij.

18 Vlterius † non solum sunt verba geminata, sed etiam vltra geminata, dum dicitur pensio ab omni onere, ab omni grauamine, ab omni impositione libera, igitur ex mente contrahentiu, etiam si alias posset ledi ista pensio, tamen propter istam geminationem, immo trinam reiterationem, quilibet casus possibilis ledere pensionem Francisci debet reijci, iuxta nota. in. l. basilica. ff. ad trebelianum.

19 Consideretur etiam quia in pactis † ista exceptio pro Francisco non est restricta in euentum grauati monasterij tantum, sed indefinite dicitur sit exempta ob omni onere, nec magis applicatur grauamen fructibus monasterij q emolumento pensionis, ideo equipollet vniuersali, ac si dictum esset, exempta pesio sit ab omni onere tam in: ntu monasterij q intuitu pensionis imponendo, q: oratio indefinita equipollet vniuersali. l. in vsu turis. ff. de verb. signifi. cum simi.

Quibus stantibus dico q non solum non est derogatum clausulis pensionis Francisci, sed etiam si derogatum esset, omne grauamen tenderet in preiudicium monasterij, non autem Franci-

20 sci, quia contractus ex conuentione legem accipiunt, † & si Fraciscus sciuisset fore quandoq; vt pensio sua lederetur non resignasset pro pensione duca. cx. vt in simili dicit Ancha. in dicto consi. cccxij. quod est videndum omnino pro Francisco.

Preterea quum de iuramento non sit facta mentio si rescriptum haberet locum contra Franciscum, esset contra tex. in. c. ostitutus cum similib. a. alleg. ergo admitti non debet, † quia rescri-

21 ptum contra ius non valet & statim debet abijci. c. rescripta. xxv. q. ij. nisi dictum esset, non obstante tali iure vt per Hostien. & Abb. in. c. pastoralis. in fi. de fi. instru. alleg. videndam glo. in c. j. de consti. in. vj. & plenius no. in. c. nonnulli. de rescrip.

¶ Nec obst. etiam si esset motu proprio editum breue pro fra-

22 tribus, † q: motus proprius non operat quo ad expressa in dispositione, vt aliter intelligi debeant q sit expressum, quia non ampliat gratiam vel vim verborum, ita singulariter. no. glo. in clemen. per literas. versic. directas. de preben. in. vj. sequitur Alex. in consil. ccxv. incip. non obstat post princip. in. vij. vol.

23 alleg. etiam Lap. in alleg. v. in fi. † Similiter clausula ex certa scientia non habet locum quando per eam tolleretur iur tertij & singularis persone, & idē in motu proprio vt dixi in. c. qm̄ contra. fol. xciiij. in. xlij. de proba. quia tunc non habet vim specialis derogationis vt sing. vult Bald. in prohe. feu. versi. an vero presumat principem alleg. no. in auctēn. quib. mod. natu. efficiun. sui sequitur Alexan. in consil. supradicto vbi etiam re-

24 fertur † q quando substantia rescripti est obreptitia rescriptum est censendum obreptitium non obstante clausula ex certa scientia, quia illa tanq; accessoria non validat rescriptum, sed capit naturam sui principalis, ita Bald. in. l. fina. C. sen. rescin. non

25 posse alleg. l. fin. ff. de his qui a non domi. manu. † Similiter si Papa ex certa scientia aliquid confirmat per talem confirmationem intelligitur confirmare & supplere defectus solennitatis non autem substantialia nisi talis confirmatio fieret cum cau cognitione & vocata parte quia tunc omnia confirmaret alleg. Rotam in dec. ccxxvj. sed corrupte alleg. est deci. ccxxx. incip. Papa confirmando, sub titu. de confir. vtil. vel inutil. & nouis vbi alleg. loca. Immo. tenentis hoc.

Vlterius ad motu proprium respon. quia lex fit motu proprio

26 † & tamen nec lex nec cosuetudo tollit pactiones iuramento cofirmatas nisi de eis caueatur expresse, ita Oldr. in consil. xciij. incip. magister, colum. penul. post princip. alle. inar. c. j. de pa. & capit. vbi periculum de electio. ad fin. & cap. super cathedra de sepul. q autem leges fiant motu proprio no. Bart. in auc. quas actio. C. de sac. sanc. eccle. Bar. in. l. j. C. de bon. vac. li. x. Bar. in. l. j. C. de pe. bo. subla. li. x.

Nec ob. si dicatur sumus in beneficialibus, quia nego, immo in

27 pensione. Sed posito q † in beneficialibus, dico q etiam in eis motus proprius pape non facit preiudicium tertio vt per Anton. & Cald. in. c. mandatum de rescrip. & ibi Imol. col. pe. & Gemi. in. c. postulasti. de rescrip. alle. gl. iiij. in capit. si motu proprio, & ibi Jo. an. de preb. in. vj. Rot. in decisio. cxij. incip. dicebant. domini in nou. & Rota in deci. cccclxxxix. in nou. in fi. Rota. in deci. ccccxlv. in antiq. Rota in deci. dccclviij. inci. dominus papa. colum. ij. in princip. versi. secundo de rescru. in antiq. dicens q non remouet ius alterius.

28 Et licet † motus proprius tollat vicium surreptionis non tamē tollit alia impedimenta glo. est solēnis. in clemen. si romanus. versic. validam. de preben. nec firmat rescriptum in preiudicium tertij vt per Maria. in trac. de citatio. col. lvij. ad fi. alias est & articulo. vij. casu. xxx. in fi.

Nec ob. no. per Barto. in. l. j. C. de per. bon. subla. quia non loquitur in rescripto prout est nostrum, sed in lege, & nusq reperitur q aliquid fiat motu proprio, nisi in scriptis sit clausula motu proprio vt per doc. in. c. si motu proprio. de preben. in. vj. per illum

29 tex. ideo dicit Rota † q certa scientia principis, non expresso motu proprio in literis, non excludit vicium surreptionis. ita

30 Rota in decis. cxj. incipien. licet. in nouis. Hinc etiam est † q licet alias in omni materia testes obtineat vim scripture, tamē motus proprius per testes non potest probari nisi sit clausula motu proprio. vt per Rotam in decisio. cxxxj. incip. nota. q in c. de proba. in antiq. Ex quibus aperte colligitur non esse motum proprium pro fratribus ideo cessant omnia allegata per eos. s. Rota. ccxciiij. & pbi. in capi. j. de iureiuran. in. vj. & in. c.

31 j. de fil. presby. in. vj. quia † non sumus in motu proprio, quo nō expresso in dubio presumitur concessum ad postulationez partis vt per Barto. in. l. j. C. de bon. vac. lib. x. cum simi.

Et hoc suadetur, quia pensio debita Francisco est quid facti, sed ea que sunt facti papa censetur ignorare nisi ei specificentur ad instigationem partis, vt est tex. in capitu. j. de constitu. in. vj. & ibi glos. facti. quomodo igitur possibile est q papa grauauerit motu proprio Franciscum, quum nescierit pensionem Franci-

32 sci ergo &c. Quia † etiam clausula ex certa scientia non refertur ad ea que sunt facti alieni & que verisimiliter non sunt nota pape, ita Bald. in. l. impetrata. C. senē. rescin. non posse sequitur Corne. in consil. clxxxix. incipien. quoq; colum. ij. in med. versi.

33 & dicit in. iiij. volu. dicens esse pulchrū dictū & ibi † q papa sepe fallitur in appositione huiusmodi clausularum.

34 Imo dico fortius † q etiam si esset lex que tamen ad postulationem partis esset lata, sortiretur naturaz priuilegij a parte impetrati, licet alias censeatur lex lata motu proprio glos. est singul. in. l. j. C. de bon. vac. lib. x. & ibi ponderat Bar.

Vlterius dato non concesso q istud breue esset lex adhuc non posset dici motu proprio lata, licet enim lex censeatur lata mo-

35 tu proprio, vt sepe dictum est. † si tamē talis lex esset extrauagans secus esset, ita Bar. in. l. fina. C. de peri. bon. subla. licet de hoc dubitet Areti. in. c. causam col. ij. in med. de resti. sed istud breue est extrauagans, immo est priuatum breue ergo &c.

36 ¶ Non ob. Rota. ccxciiij. in nouis † dum vult quod motus proprius tollit dispositionem iuratam non facta mentione de iuramento, quia respon. quod in casu nostro cessat, quia non sit motus proprius vt. s. dixi. Secundo dico, dato non cōcesso quod sit motus proprius, non infertur bene a casu per Rotam decisio ad casum nostrum, quia tex. alleg. per Rotam loquitur in his que concernunt ius superioris, vt expresse patet in. d. c. venientes de iureiuran. & in his fateor quod authoritas superioris sit cepta a iuramento, secus in his que concernunt ius tertij priuari, vt est soluere alicui aliquid, quia in his authoritas superioris non leditur nec est excepta, sed iuramentum debet serua-

ri in forma ita expresse Deci. post Abb. in capitu. constitutus. column. fina. in princip. de consti. Deci. in c. significasti. column. penul. de postula. prela. Abb. in d. c. venientes in. iij. not. de iur. iuran. Igitur cessante ratione et diuersitate facti insurgente, debet cessare dispositio decisionis Rote. Quia hic non sumus in aliquo quod tangat ius superioris. Quid enim ad papam si fratres soluant pensionem Francisco? certe nihil.

Ex quo clarius mentem Rot. Rote ita dicit, quia in obligatione censet excepta auctoritas superioris, ideo motus proprius pape tollit dispositionem iuratam. Ergo si nos sumus in casu in quo auctoritas superioris non sit excepta, non tollit iuramentum per motum proprium. Quod autem simus in tali casu patet ex notatis per Deci. et Abb. in d. c. constitutus. Igitur sicuti cessante ratione cessat lex, ita cessante identitate facti et ratione, cesset Rote decisio.

Et quod mens Rote fuerit ista, et non generaliter decidendi, suadetur, quia aliās communis opi. contrariaretur, que vult auctoritatem superioris non censeri exceptam in his que non sunt iuris superioris, sed priuatorum.

Confirmatur iste intellectus Rote quia quum sit clarum quod papa non potest absoluere a iuramento in preiudicium tertij, nisi probaretur iuramentum illicitum vt per Car. in clemen. i. §. si. de iureiuran. cum concordan. vt dixi. Supra princip. in v. vbi probatur quod ista est communis. Non est verisimile Rotam sentire quod motus proprius pape tollat iuramentum, etiam si non ageretur de preiudicio suo. quia Rota decideret contra communem quod non est dicendum. Sed si agitur de suo iure tunc bene potest preiudicare iuramento per motum proprium.

37 Confirmatur iste intellectus ex eo, quod nusquam alibi est legere † quod motus proprius tollat iuramentum. et licet eum sequatur Phil. in capitu. i. columna fina. de iureiurando in. vj. tamen non extendit eam generaliter, sed recitat de verbo ad verbum igitur intelligitur vt supra.

Vlterius dato non concesso quod fratres habeant motum proprium, Dico quod regula cancellarie De non tollendo ius quesitum tollit omnem difficultatem. Dato enim quod vigore breuis possint retinere aliquid ex pensione debita Francisco propter hoc tamen papa non liberat eos ab obligatione qua tenentur Francisco nec est aliquod verbum quod hoc innuat nec est verbum aliquod vetans Franciscum a fratribus petere pacta sibi seruari. Nec ob. si dicatur ergo breue est frustratorium fratribus, quia respon. quod franciscus indebite ; meteret si breue haberet

38 locum. nunc succedit conclusio † quod potius verba rescripti debent censeri frustratoria quam quod quis indebite damnum patiatur glos. est singul. in. l. fina §. in computatione vbi Jas. in fin. C. de iur. delib. cum concord. vt per Socin. in consil. xxj. incip. viso testamento colum. iij. in fin. versic. ad hoc respond. in. iiij. volu. Et illud fundamentum licet videatur cauillosum prima facie tamen quia fratres non seruant pacta inita, puto quod sit concludens de iure, non enim Franciscus dedisset beneficium pro pensione. ex. ducat. si sciuisset fore quandoque vt grauetur ius petitio, et in rescripto expresse not. Jas. in. l. cautos. colum. fina. versicu. nec ob. C. de transac. Succedente igitur regula De non tollendo ius quesitum erimus in terminis iuris, et per consequens fratres tenebuntur ad pensionem iuxta conuentionem iuratam.

• ℭ Respon. ad clausulam quorum tenores.

Concludendo dico quod Rota debet intelligi in terminis tex. quem alleg. s. c. venientes. de iureiuran. iuxta no. per Bart. in. l. non solum. §. si liberationis. ff. de liber. leg. Sed tex. ille loquitur de iuramento per quod tollebatur appellatio, et per consequens preeminentia pape ledebatur minorum si auctoritas sua fuit excepta a iuramento, vt ibi per Abb.

Vlterius Rota si bene consideretur loquitur in themate ex quo ledebatur preeminentia pape, dum iuramentum erat circa sta-

39 tuta et pena de non admittendo canonicum vltra numerum. cum rum si auctoritas eius est excepta, vt Abb. in capitu. quanto. colum. ij. in. ix. post princip. ver. quis autem de iureiur. quia ista materia spectat ad papam vt ibi dicit Abb.

Ista volui dixisse de intellectu dicte decisionis Rote quia non legi alibi, nec puto aliter posse eam intelligi, nisi velimus asserere contra communem eam decidisse. quod non est dicendum, presertim quum nihil alleget preter tex. in d. c. venientes, qui procedit vt supra dixi in pertinentibus ad preeminentiam pape.

Et dum dicebas. s. quod nusquam vetetur franciscus petere pensionem iuxta pacta, Solum enim datur facultas fratribus retinendi, dico quod fratres satis paruerunt breui apostolico non soluendo in tempore, ex eo enim satis possent dici retinuisse non pro-

pter ea tamen liberantur pro semper quin soluant id quod retinuerunt.

40 Videmus enim in simili quod † quando lex concedit simpliciter licentiam alicui faciendi actum quem prius facere non poterat intelligitur concessisse, seruata tamen solennitate satis enim est quod concedat licentiam prohibito absque eo quod etiam deroget solennitati glos. est nota. in. l. si quando in princ. in glos. j C. de inoffi. testa. sequitur Jas. in. l. preses. columna. j. in. vj. C. de transaction.

41 Nec ob. si diceretur † nonne papa potest tollere iuratam dispositionem: quia respond. quod non nisi subsit causa puta quia iuramentum illicitum et ista est communis vt per Alexand. in consil. cxxxvij. in. vj. vt supra allegaui ver. immo in quinto.

Nec ob. si dicatur, si potest expresse tollere iuramentum ergo et per clausulam motu proprio, virtualiter licet non expresse, quia

42 respond. † quod quando per clausulam motu proprio vellemus tollere iuramentum in fauorem tertij prestitum, incideremus in vnum inconueniens quod non est quando expresse tollit iuramentum. Inconueniens autem est tale primo, quia fingeremus esse causam tollendi iuramenti etiam si non constaret de ea, secundo quia fingeremus sublatum iuramentum quum tamen non constaret de tali derogatione expresse, sed due fictiones non admittuntur simul. l. j C. de dol. promis. ergo non debet tollerari per clausulam motu proprio derogetur iuramen-

43 to, Presertim quod † sepissime decipiuntur pontifices dum apponunt illam clausulam et etiam clausulam ex certa scientia vt inquit Alexand. in consil. cxix. in. iiij. volum. sequitur Corne. in consil. clxxxix. incip. quoniam. colum. ij. post med. versic. et dicit in. iiij. alleg. hoc dicere Rotam vt per eum decisio. cccxxvj. sed eam corrupte alleg. Hinc dixit Bald. in. l. j. ad fin. C. quando

44 lic. ab empt. l. decisio. quod † rescripta principum non valent si continent duo specialia capi. ij. de fil. presby. in. vj. c. non potest

45 §. fina. de prebend. in. vj. † Et rescripta principum debent ita interpretari vt non contineant duo specialia, ita Bal. in. l. si. columna. ij. ff. de constitu. pecu. Immo in casu ista essent tria specialia quia quum non sit clausula motu proprio fratres nollent habere pro motu proprio contra capi. si motu proprio. de preben. in. vj. Que due fictiones non concurrunt quando expresse derogatur iuramento. Dico igitur, aut sumus in expressa derogatione dispositionis iurate, et tunc cum causa potest derogari, aut sumus in derogatione tacita resultante ex virtute clausule motus proprij et tunc dico quia concurrunt due fictiones non posse derogari iuramento, argumen. l. j. C. de dot. pro. cum simil. nisi iuramentum lederet preeminentiam vel iurisdictionem pape, eo enim casu pro tuendo neruo ecclesiastice disciplinae omnia iura succurrunt ad manutenendam potestatem pape et eius iura. et ita procedent omnia iura et decisiones in quibus papa tollit iuratas dispositiones sicut est Rote allegata per fratres. Sed si fratres persoluent integram pensionem Francisco prout promiserunt, non video in quo iuramentum istud ledat preeminentiam pape igitur etc.

• ℭ Istam conclusionem teneo etiam si in tali motu proprio esset clausula quarum pensionum tenores habere volumus pro expressis. Quia licet alias soleat dici quod tales tenores habentur ac si essent pre oculis pape. nihilominus si recte considerentur verba, ista clausula improprietatem et fictionem inducit aliud

46 † enim est habere tenores expressos, aliud habere eos pro expressis, quia primum deno. in veritatem, secundum vero fictionem iuxta doc. Bar. in. l. si maritus. §. legis iulie. ff. de adulte. l. mercis la. j. ff. de verborum significa. et est doct. Bar o. intro hoc. l. ff. de legat. j. vbi aliud est esse ciuem, aliud haberi pro ciue quia posterius improprie et ficte. cum multis simi. vt per Jas. in l. pretor. §. sine in prin. ff. de op. no. nun.

Confirmo quod motus proprius et etiam clausula quorum tenores non tollant iuramentum, quia quum clausula pro expres-

47 so habentes sit fictio, † et fictio nunquam locum habeat vbi non est equitas vt probatur in. l. denique. ff. ex quib. cau. maio. Jas. in. l. iiij. §. cato colum. iiij. in princip. ff. de verbo. obligatio. quomodo possibile est vt iuramentum sit pre oculis pape mediante ista fictione, quum ex hoc resultet iniquitas non autem equitas. iniquitas autem est quia Franciscus sine culpa sua pensione debita de

48 fraudatur. Quod autem sit fictio probatur † quia fictio est iuris dispositio per quam non verum possibile tamen esse verum pro vero accipitur, vt per Card. in clemen. quod autem la. xiij. q. de electio. sequitur Jas. in. l. si is qui columna. xliij. in. clxvij. ff. de vsuca. pro emp.

Confirmo etiam adducendo aliud inconueniens. Si ex clausula

sule motu proprio tolleretur iuramentum, ex hoc primum esset
presupponendum ⁊ fingendum quod sit licita causa tollendi
iuramentum, quo stante, ⁊ non probata vere legitima causa di-
co esse impossibile tolli iuratam dispositionē virtute dicte clau
49 sule motu proprio ⁊ per istam fictionem, quorum tenores ec. † quia
lex vel princeps qui est lex animata in terris quando fingit super
aliquo actu nunquam fingit super fictione, sed super veritate, ideo
termini talis actus debent esse certi, ita Bald. in l. bello per
illum tex. ff. de exc. tuto. Si igitur fundamentum vnius fictio
nis debet esse veritas naturalis vt dicit Bald. non potest fin-
gi esse ante oculos pape iurata dispositio, vt ei derogetur, nisi
precedat vere causa licita ⁊ probata quare iuramento derogetur,
quia vt .s. dixi non potest papa derogare iuramento sine causa
legitima, intelligo de causa, inter fratres ⁊ Franciscum.
Confirmo, Nec obst. si quis vellet asserere aliquod ex .s. dictis
duobus esse presumptionem non autem fictionem, quia etiam
50 ad hoc respondeo † quod fictio ⁊ presumptio non possunt con-
currere tex. est in l. seruum filij. ff. de leg. j. no. Socin. in l. j. § si
vir in. xvj. ff. de acqui. posses. Socin. in l. j. colum. v. ff. de vulg.
51 ⁊ pup. Soci. in l. ij. col. x. in. xxij. ff. e. ti. † dicēn quod ex actu fi
ctionō solet tacita iuris dispositio induci. idem Soci. in l. si fi-
lius qui patri colum. pen. eod. titu. Igitur non probata vera
⁊ naturali causa derogandi non potest tacite derogari pensio-
ni iurate per clausulas motu proprio ⁊ quorum tenores ec. sed
52 in rei veritate est fictio † quia fictio est super eo quod certum
est esse falsum presumptio autem super eo quod est dubium gl.
est no. in l. j. § accedit versicu. presumitur C. de rei vxo. act. cū
concordan. vt per Ias. in l. si is qui. columna. xliij. in. clxviij. ff.
de vsucaptionib.
53 Immo quando † obseruatio iuramenti quando potest seruari sine
alterius preiudicio censeatur esse fauorabilis dispositio vt p Ias.
post Barto. in auten. sacramenta puberum colum. xvij. in fin.
in. lxxij. C. si aduer. vendi. etiam si presumeretur aliqua causa dē
rogandi iuramento, si expresse non derogauit papa presumitur
noluisse derogare, ⁊ presumitur voluisse fauorabilem materiam
iuramenti tueri quia fortior presumptio tollit minus fortem. l.
diuus vbi glos. ⁊ Bartol. ff. de in integ. restitu. cum simi. Si
enim potuit derogare expresse ⁊ non derogauit censetur noluis
se. l. j. § sin autem C. de cadu. tollen. quia si voluisset vtique dero-
gasset, ita expresse dicit ille tex.
Non omitto dum dominus procurator fratrum inter loquen-
dum dicebat fratres non teneri quia sunt executores pape in re
tinendo. sicut enim fratres non tenerentur resarcire Francisco
si gubernator vrbis mitteret ad Franciscum vt solueret pape cen
sum, ita ēt tunc non tenebuntur, quia retinēt nomine pape. Ad
hoc respond. quod in casu predicto fratres non tenerentur quia
papa non grauat Franciscum occasione pensionis aut imposi-
tionis facte super pensione. sed vbicunque pensio grauatur aut
monasterium semper fratres tenebuntur ex conuentione. Ac
cedit etiam quod contra fratres posset agere Franciscus tanquam
contra eos qui manifestarunt pape ⁊ suggesserunt vt grauaren
tur pensionarij, Qui enim causam damni dat damnum dedisset
videtur, que qualitas non est in casu domini procuratoris su-
pra posito.
Nec ob. quod dicebat idem Dominus procurator quod auto-
ritas superioris est excepta ab omni iuramento, quia vltra re-
sponsiones .s. datas dico quod hoc procederet quando exemptio
pensionis esset ab onere imponendo per episcopum vel alium
minorem papa. Sed in obligatione iurata est exemptio ab om
ni impositione papali, ergo prouisum est huic obiectioni, ⁊ Frā
ciscus voluit fratres teneri, ⁊ ita promiserunt ⁊ iurarunt.
Itaque oppositio non obstat, quia si papa grauat Franciscus non
expresso nomine pensionis fratres non tenebuntur, sed vbicun
que in grauamine sit mentio pensionis, dico quod fratres in se
susceperunt casum, quia promiserunt pensionem fore liberam.
ab omni impositione pape que tamen non esset libera si graua-
mini esset locus. ⁊ ista est vnica ratio ⁊ vnicum fundamentum.
Nec obst. si dicant fratres, soluimus tibi, si pape executores gra
uant te, quid ad nos quia respond. quod si sub nomine pensio
nis grauamen venit possum replicare contra fratres pēsio ista
non est libera, quia grauatur pensio, igitur obserua promissa, vt
sit tuo periculo sicut promisisti nec ob. quod dicas, solui tibi
quia respond. licet solueris, adhuc tamen non est libera, nihil
enim interest an grauamen in tuis manibus vel in meis supue-
niat, Sed hoc inspicitur an pensio grauetur. sed hic grauatur
ergo tuo periculo.

Ad motum proprium reuertor. ⁊ dico, quod etiam si breue esset
motu proprio, illud est motu proprio inquantum breue grauat
fratres in nouem millibus ducatis, nec valet consequentia, er-
54 go etiam in retinenda pensione. Quia † licet in breui aliquo in
initio sit clausula motu proprio, tamen non censentur omnia ca
pitula in breui contenta motu proprio concessa. nisi repetatur
clausula predicta, ita notab. consuluit Corne. in consil. cccxiij.
Incipien. alias per med. colum. iij. post med. versic. tamen hoc
⁊ versicu. nec ob. in. iiij. volumi. ⁊ ibi dicit alias ita fuisse con-
55 sultum per Capeam, quod verbum † vt petitur in signatura po
situm non refertur ad omnia capitula preserti si aliqua erant
iuri communi contraria, ⁊ ibi respondet ad argumē. quod clau
sula refertur ad precedentia ⁊ ad sequentia, vt per per eum, ⁊ p
sertim firmat hoc quando vltra principium, in aliquo alio loco
dicatur motu ⁊ scientia similibus.
Postquam probaui non esse motum proprium pro fratribus, ⁊
etiam si esset non preiudicaret Francisco venio ad secūdum fun
damentum scilicet non obstan. Et dico quod in breui fratrū in
clausulis non obstantibus tolluntur solūmodo priuilegia ⁊ sta-
tuta ⁊ consuetudinem quo ad effectum alienandi bona, vt ibi pa-
tet, non insisto.
Sed dato non concesso quod papa dixisset non obstan. quecunque
forma pensionis assignate Francisco, adhuc dico non esse subla-
56 tam pensionem iuratam, quia † ea que sunt facti non tolluntur
per clausulam non obstante ⁊ ideo statuta non tolluntur per eā
vt per Bart. in extrauagan. ad reprimen. versic. non obstan. se
quitur Corne. in consil. cxxxv. incipien. licet videatur colum.
fina. in med. versicu. item est aduertendum in. ij. volumi. Sed
ista pensio iurata est facti ergo ec.
Secundo moueor, quia iurata pensio est quid maius quam sit
pensio simplex, vnde succedit conclusio quod in dispositione vel
clausula generali non debeat comprehendi capitu. sedes. de re
57 scrip. vbi docto. † Et generalitas dispositionis none intelligit
semper de habilibus ⁊ non prohibitis. l. j. C. de sacrosan. eccle.
l. fina. C. sine cen. vel reli. no. Corne. in consil. clxxij. inci. in hac
colum. penul. in med. in. ij. volum. Igitur clausula non obstā.
non potest determinare iuramentum, ⁊ ita vult Joann. in capi.
j. colum. si. de fil. presby. in. vj.
58 Tertio moueor quia † iuramentum habet vim clausule deroga-
torie vt per Joan. and. in capitu. quod semel in mercu. cum cō
59 cordan. vt dixi supra in. x. Sed † rescriptum contrarium non
derogat precedenti habenti clausulam derogatoriam nisi fiat
expressa mentio de dicta clausula vt per Anton. in capitu. ce-
terum. ⁊ in capitu. nonnulli. de rescrip. Bartol. in l. si quis in
princip. ff. de leg. iij. ergo ec.
Nec obst. si dicatur quod sit mentio per clausulam quorum te-
nores ec. ⁊ per clausulam non obstan. quia respond. quod text.
in capitu. constitutus, ⁊ glos. in capit. quum non deceat de ele
ctio. in. vj. requirunt indiuiduam mentionem, vt volunt docto.
60 quos .s. allegaui. † Sed tacitus actus non sufficit vbi requiri-
tur expressus vt per glos. in capitu. j. de reb. eccle. non alien. in
vj. vbi Geminia. text. in l. j. § si pup. ff. de constitu. pecun. cum
concordan. vt per Compeg. in tracta. dot. q. lxxxj. incip. si sta-
tutum in fin. in. v. par. cum multis que posses allegare, ergo iu-
rate pensioni non est derogatum.
61 Nec obst. si dicatur quod † quandoque parificantur tacitum ⁊ ex
pressum, quia istud non procedit quando illud tacitum venit ex
legis presumptione vel fictione vt per Bald. in l. centurio ad
fin. ff. de vulgar. ⁊ pup. Ias. in l. quum quod colum. j. in. vj. ff. si
cer. petn. sed clausula quorum tenores est fictio vt .s. probaui,
considerando verbum pro expressis ergo ec.
Quarto moueor, quia pensio iurata est alterius nature ⁊ alterius
iuris quam sit pensio non iurata, ⁊ hoc propter obligationem
62 qua tenetur Deo iurans. † Sed verba generalia non deter-
minant ea que sunt alterius iuris quam sit id super quo princi-
paliter agitur vt per Innocē. in c. ex literis. de iurepa. Bald.
in l. a procuratore C. man. ergo ec.
63 Quinto moueor quia † clausula generalis nunquam comprehen
dit id quod est precipuum vel quod est caput. l. eos. C. de aq-
duc. lib. x. no. Barba. in rubrica C. qui admit. colum. iij. Hinc
dicit Bald. in l. ex omnibus. ff. de offic. presid. quod Italia nō
dicitur prouincia quia est domina prouinciarum. Sed pensio
exempta cum iuramento est exempta ⁊ obligata Deo interce-
dente qui est caput omnium, ergo sub generali mentione exem
64 ptarum pensionum non venit. Sicut etiam † appellatione
diocesis non venit ciuitas principalis in ea diocesi vt p Abb.

in capitu. rodulphus. in. iij. de rescrip. Ita etiam sub verbo
generali non debet venire obligatio facta Deo maximo.
65 Sexto moueor† non potest quis in genere illud quod non pōt
in specie. l. qui iure. ff. de testam. milit. Hostien. in capitu. iua vt
lit. penden. Sed in specie non potest derogare iuramento si
ne iusta causa vt est communis opin. supra allegata, ergo nec
in genere. & quatenus in specie derogando admittatur presum
pta causa, dico quod in generali non potest admitti, quia con
currerent duo specialia vt. s. dixi.
Septimo moueor, non est dubium iuramenti mentionem esse
necessariam vt per glos. in. d. c. quum non deceat. de elec. in. vj.
66 Sed ego habeo de iure† quod quādo sumus in aliquo actu ne
cessario nunquā ille actus venit nisi fiat specialis mentio, data q
qualiscunque clausulas subijcias glos. est expressa in capitu. inquisito
res. de hereti. in. vj. sequitur Ias. in. l. actione. colum. iij. in. ix.
C. de transactio. ergo &c.
67 Hinc videmus† quod licet clausule solite apponi censeantur ap
posite, iuramentum tñ quia regrit formalitatē verborū, nec suffi
cit suppletio, non poterit per sapientem in instrumento ordina
ri vt apponatur vt per Ias. in. l. ex ea parte. colum. penu. in. ix.
ff. de verborum obliga. dicentem bene ligandum ad dignitā q
atas de facto vidit in causa multū ardua Soci. in consi. lxxxv.
incip. viso. colum. j. in fin. versicu. nec iuramentum in. j. volum.
alleg. Anton. in. c. pen. de iureiur.
68 Confirmatur quia† in materia iuramenti non sufficit relatio ali
qua ad iuramentum quia pro forma est ipsa inrotio vt est text.
in capitu. penult. incipien. clericus. de iureiuran. & ibi no. Bal.
& Abb. quos sequitur Ias. in. l. hac consultissima. §. nuncupa
tionem, ad fin. C. de testam. ex quibus aperte colligitur non ve
nire iuramentum per clausulam quorum tenores, relatiuam, &
presumptiuam ac fictionem inducentem.
Probatur etiam argumento a difficultate tollendi iuramentum,
69 quia videmus quod† postquā est prestitum iuramentum non po
test remitti etiam per legem vt per Ias. in auct. sacramenta pu
berum. colum. xxj. in. lxxxij. C. si aduer. vendi.
Octauo moueor summa ratio est que pro religione facit. l. sunt p
sone. ff. de relig. & sump. fune. quum igitur obligationis iurate
obseruatio sit religionis & Dei priuilegium, succedit conclusio
70 † quod priuilegio alterius nunquā derogatur nisi de eo mentio
fiat specialis capit. veniens. de prescri. Bald. in. l. non plures.
in fin. C. de sacrosan. eccle. sequitur Phil. in capitu. j. colum. j.
in vlt. no. de consti. in. vj. Si hoc est in priuilegio priuatorum
quāto magis in priuilegio religionis & Dei.
71 Nono moueor, † clausula non obstante non tollit dispositiones
concilij generalis vt singul. per Archi. in capi. j. de constitu. in
vj. sequitur Ias. in. l. omnes. in. iiij. C. si contra ius vel vtil. pub.
Igitur non debet posse tollere priuilegium Dei max. mi quod
in iuramento habet.
72 Decimo moueor† sub clausula, motu proprio non veniunt benefi
cia reseruata vt per Rotam in decisio. cccclxxxix. inci. mnetius
ad fin. de preben. in nouis, ergo non debet venire iuramentum
Deo reseruatum principaliter.
73 Undecimo moueor, † quoties vna lex corrigit aliam intelligit
corrigere omnes alias tendētes ad interpretationem vel decla
rationem eius ita Cyn. in. l. transigere ad fin. C. de transact. se
quitur Ias. post Bald. in. l. edicto post princip. in. j. notab. C.
de edic. diui. adri. tol. Igitur dispositio capit. constitutus. de
rogans non posse tolli iuratam obligationem per rescripta pa
pe censetur derogare omnibus alijs que tendunt per viam in
terpretationis ad hunc finem derogandi iuramēto. Sed clau
sula quorum tenores, & clausula motu proprio ex interpretatio
ne, & presumptione vel fictione derogat quando derogat, ergo
male, ergo non obest Francisco.
74 Duodecimo moueor: propinquius ad terminos iuramenti, † q
vbicunque lex in aliquo actu pro forma requirit expressum ver
bis, non sufficit illud implere verbis generalibus quāuis videa
tur equipollere ita Ias. colligens ex doc. Bart. in. l. pretor ait,
colum. fina. in princip. ff. de oper. noui nuncia. Hinc est quod
75 † quando constitutio exigit iuramentum tactis scripturis non
est satisfactum constitutioni si prestatur iuramentum sub presen
tia scripturarum sine tactu glos. est approbata in capi. vt circa.
de elect. in. vj. & in clemen. j. versicu. tacta de here. Ex quibus
76 patet† materia iuramenti esse specifice tractandam, nec admitti
77 sic equipollentiam. † Similiter quando respectu certe perso
ne debet fieri mentio expressa non sufficit generalis clausula,
per verbum quascunque & cuiuscunque qualitatis, quia demonstra
tio nominatim requiritur glos. est singul. in capitu. inquisito
res in versicu. expresse. de hereti. in. vj. Anto. & Imo. in cle
men. constitutionem per illum tex. de elec.
78 Tertiodecimo moueor, quia mentio iuramenti est, de forma, vt
in capitu. constitutus. de rescrip. in versicu. irritum, sed de iure
quando aliquid requiritur de forma debet precise & ad vnguē
impleri nec sufficit per equipollens vt per Alex. & Ias. in. l. §.
colum. iij. in. xviij. ff. de lib. & posthu. vbi post argumen. ita con
cludit & confirmat.
79 Quartodecimo† iuramentum & res iudicata equiparantur vt p
Soci. in. l. iusiurandum ad fi. ff. de iureiuran. per tex. in. l. sed &
si possessio i §. penul. ff. eod. titu. Ias. in. l. ix. colum. iij. in. xv. ff. e.
titu. † Sed rescriptum non faciens mentionem de re iudicata
80 est nullum licet faciat mentionem de sententia. l. fina. C. senten.
rescin. non pos. c. exposita de arbi. cum concor. vt per Ias. in. l.
causas in prin. C. de transac.
Quintodecimo, posito quod tollatur iuramentum, dico ex alio
81 non preiudicari pensioni Francisci† quia non sufficit fieri men
tionem dispositionis contrarie, nisi fiat mentio etiam de quali
bet notabili clausula in fauorem aduersarij posita iuxta not. per
Abb. in capitu. ex conquestione. de restitu. spoliato. colum. j.
post princi. Sed vltra iuramentum renunciarunt fratres om
nibus papalibus dispositionibus edendis in contrarium de iu
re & de facto. item promiserunt non vti rescriptis impetrandis
& multe alie clausule sunt de quibus non fit mentio ergo &c.
Sextodecimo moueor quia princeps in dubio presumitur vti or
dinaria potestate, & non ledere tertium, vt per Bald. in. l. reste
82 stamentum. C. de testa. † Et verba rescripti debent cōformari
equitati & iuri adeo q verba eius non paterentur glos. est solē
nis in. c. pastoralis. xxiij. q. j. sequitur Oldra. relatus per Ias. in
l. causas. colum. fin. in med versi. secundo. C. de transac. Sed
si fieret interpretatio prout volunt aduersarij, non solum non
cōformarentur equitati, sed iniquitatē maximam continerent, vt
propter grauamen impositum congregationi montis Oliueti
Franciscus pateretur detrimentum indebite.
Confirmatur illud fundamentum, quia vt patet ex conuentione,
omne grauamen fratres in se receperunt, igitur rescriptum non
83 debet obesse Francisco quia de iure est quod† forma rescripti
nō est seruanda, quando ex eo lederetur ius tertij non nomi
nati in rescripto vt per Ias. post Bald. in. l. quoties versicu. ex
tex. C. de preci. impe. off. vbi Ias. dicit no. dignum & menti tenē
84 dū immo soluitur† etiam si appareat quod princeps velit dero
gare iuri tertij, puta quia expresse dicat non obstante preiudi
cio Seij. intelligitur de paruo & non de magno preiudicio glo.
est no. in. l. sed quum ab herede in glos. fin. ff. ad trebellianum se
quitur Ias. in. l. beneficium. colum. iiij. in. xliij. ff. de const. prin
cip. Sed hic esset magnum preiudicium Francis. presertim
quia singulis annis traheretur in exemplum, & pensio sua non
esset exempta ergo &c.
Non omitto quod etiam si vigore breuis fratres possent retinere
pensionem, tamen vigore conuentionis debebunt postea solue
re, quia omnem papalem impositionem periculo suo recepe
runt. ergo non sunt audiendi, quia dolo facit qui petit qd restituru
rus est. l. c. dolo facit de reg. iur. in. vj. igitur &c.
85 Imo maiores casus in se receperunt, quia† quum promiserint pē
sionem integram non obstante ruina pestis & bellorum renun
ciando etiam. c. odoardus quod. c. presupponit maius graua
men quam sit impositio papalis de qua agitur, que duo cū
mala ex ira dei & ab authoritate maioris superioris quam sit
papa procedunt vt in auctentica vt non luxur. non video quare nō
teneantur, stante promissione. & si non concluderetur ita, obliga
tio esset frustratoria, & non esset dare casum in quo pensio solue
retur, quia fratres semper dicerent, authoritas Dei vel pape
est excepta. Igitur quum renunciarint vtrinque authoritati &
in omnem casum se obligauerint, omni casu etiam cogantur, ad
86 soluendum. Bene fa. pro hoc quia† specialiter dicitur quis
casus fortuiti periculum in se suscipere, quando dicit, suscipio
in me casum fortuitum, licet non enumeret singulariter casus
fortuitos. ita Bald. in. l. iuj. § quesitum. ff. si quis cautio. Bar
tol. & docto. in. l. iulius ff. de liber. & posthu. Sed isti fratres
susceperunt omne periculum grauaminis in se ergo &c. F. Bl.

ALLEGATIO. XXVII.

SVMMARIVM

1 Fortuitos casus in se recepisse dicitur qui omnem casum for
tuitum

tuitum recepit, et.6.

2 Periculum continet id quod non cadit in specie casus fortuiti, ꝛ.6.

3 Clausula generalis post specificata habet vim specificati.

7 Incognito iuri renunciatur quādo quis obligat se animo in omnem euentum obligandi.

8 Generalis promissio tantum valet in genere ꝙ̄tum specialis in specie.ꝛ.9.ꝛ operatur id quod specialis.13.

9 Substitutio pupillaris excludit matrem.

10 Renuncians omni legum auxilio post aliquas exceptiones dr renunciasse omnibus similibus, ꝛ iuribus.

11 Non obstante iuris vel facti exceptione, ista verba tollunt omnem defensionem.

12 Expressum dicitur quod verisimiliter expressissent si interrogati essent contrahentes.

14 Clausula cum omnibus alijs quibuscunqꝫ post specificata cōprehendit ēt de necessitate exprimenda.ꝛ.23.

15 Maiora expressis comprehenduntur ratione adiuncti.

16 Clausula alio quouis includit maiora expressis.ꝛ.23.

17 Venditor non tenetur re euicta per compromissum, nisi dicat teneri volo quoquo modo euincatur.ꝛ.23.

18 Clausula quocunqꝫ onere simili vel dissimili comprehendit omnē casum possibilem comprehendi.21.et.24.

19 Promittēs soluere rome Senis Florentie, ꝛ quocūqꝫ alio loco pōt ēt in distātiori loco, sed non nimis.

20 Clausula cuiuscunqꝫ materie comprehendit quouis mō possibilis comprehendi.ꝛ.23.

21 Clausula quouis alio comprehendit ēt que impropria dicuntur esse tale.ꝛ.23.

22 Donans quod est plus fortius donat quod est minus.

23 Quodcunqꝫ aliud, istud verbum non patitur restōnem, idē modo aliquo, idem, in omnibus ꝛ per omnia.

24 Quoscunqꝫ verbum in legitimationis facultate comprehendit eos qui non poterant alias.

26 Clausula cuiuscunqꝫ conditionis ꝛ status comprehendit etiam ēt, clericos.

27 Quibuscunqꝫ verbum in contractibus non restingitur ad habiles, ꝛ operatur augmentum.

28 Generale verbum dꝫ generaliter preiudicare.

29 Renuncians mulier omni legum auxilio absqꝫ enumeratione renunciat velleiano, ꝛ.30. vbi quod contraueniens debet repelli, ꝛ per talem renunciationem statutis est renūciatum.31.

32 Iuramentum appositum generali renunciationi habet vim speciali a renunciationis.

33 Iuramentum fideiussioni appositum facit teneri in plus quam principalem.

34 Iuramentum equipollet expressioni derogatorie.
Iuramentum non operatur specificationem qn̄ abest cōsensus in genere ꝛ in specie alias secus.34.in fi.36.

35 Iuramentum mulieris obligate parit renunciationē velleiani.
Iuramentum tamen operatur ꝙ̄tum certioratio.

36 Iuramentum minoris excludit eum etiam a restr. in integ. 65.

37 Iurans super facto videtur iurasse super omni iure descendēte ex illo facto.

38 Iuramento intelligitur quis promittere curare ꝛ facere.

39 Curare ꝛ facere promittens intelligitur qn̄ cum effectu.

40 Grauamini dans causam habet causam cur ei imputet.

41 Depositarius tenet ad casum fortuitum.

42 Depositarius non liberatur propter preceptum factum a tertio ne restituat.

43 Indēnitatem promittens cogitur iudicium suscipere.

44 Liberam rem promittens tenetur ad id in quo nō est libera.

45 Fieri aliquid non sufficit nisi sit cum suis qualitatibus.

46 Durare debet dispositio in his que habent tractū successiuū.

47 Fideiussore facto non soluendo cogitur debitor aliū dare.

48 Tempus acti non inspicitur, sed in quod effectus dirigitur.

49 Natus non dicitur qui statim decedit.

50 Res non dicitur peruenisse si statim euicta est.

51 Solutio que non durat qꝛ impeditur a tertio non liberat.

52 Obligatus dare in paschate tenetur ad duo ad dandum ꝛ in paschate dandum.

53 Duo vbi requiruntur vnum non sufficit.52.ver.ꝛ vbi.

53 Connexe producta non possunt nisi connexe tolli.

54 Obligatus restituere possessionem plenam ꝛ liberam tenet ad factum ꝛ ad modum facti.

55 Obligatus ad duo faciendo vnum non euitat penam.

56 Mandatum seruandum est ꝛ qualitas mandati.

57 Sententia contra formam mandati est nulla, ꝛ etiaꝫ contra qualitatem forme.

58 Prouisus de beneficio si reprobatur superest vaccatio.

59 Mandati qualitas debet seruari a procuratore.

60 Claudicare non debet contractus in equalitate.

61 Dubius ꝯctus declaratur ex eo qꝺ alter contrahens ꝓmisit.

62 Promissio libera propter rē declarat ēt rem illā fore liberā.

63 Promissio nuda suppletur a causis precedentibus.

64 Vicinitas scripture est prima ad quam recurritur in dubijs.

65 Mens contrahentium preferetur verbis ambiguis.

66 Debita res si tradatur adhuc peti potest si quid deest ei.

67 Solutio rei deteriorate facto debitoris non liberat eum.

68 Clausula in executiuis non ampliat gratiam.

69 Clausula de plenitudine potestatis vel non obstan. non auget virtutem priuilegij.69.nec disponit dispositionem sed dispositum custodit.70.ꝛ non operatur in his que sunt facti, sed que in iure consistunt.71.

72 Derogatio generalis non comprehendit clausa in corpe iuris.

73 Iurām est de iure diuino ꝛ initit iuri naturali.

74 Iurām non debet negligi propter domini authoritatem.

75 Periurium est maius delictum homicidio.

76 Superioris authoritas non excusat in delictis.

77 Obediendum non est domino iubenti contra scripturas.78.ꝛ seq. etiam imperatori.79.ꝛ.80.

81 Iurans soluere tenetur soluere ēt si superior ꝯtrium iubeat.

82 Periurij materiam non prestat lex.

83 Iuratus actus non fit contra bonos mores etiam si a lege ciuili prohibeatur.

84 Contra bonos mores fit quod a canonibus improbatur.

NEminē credo dubitare, quod fratres tenerentur releuare indemnē Franciscum ab ista impositione pape grauante pensionarios. Si in conuentione dictum esset, promittimus pensionem liberam.cx.dnc.etiam si papa expresse grauauerit pensionarios ad cōtributionem ꝛ ēt si expresse dixerit, cui contributioni volumus non posse Franciscum ꝯdicere, ꝛ fratres ei non teneri declaramus ꝛ decernimus.

Si igit̄ ꝓbauero ꝙ fratres in pactis ꝓmiserunt releuare Franc. indēnē ab impositione expresse grauāte Francis. puto ꝙ iudicis ptes erūt i repellēdo exceptiōes fratrū, ꝛ in ꝯdēnādo eos. Qꝺ fratres susceperim in se onus ēt si expresse grauaret Francisc. vt ꝓ portione pēsionis ꝯtribuat ꝓbo sic, primo ex fundamento allegato p aduersarios, volunt.n. ꝙ generalitas clausule quorū tenores opet̄ specialē derogationē iuramenti, Si hoc est verꝫ ergo posito ꝙ tollat iuramentum, ex clausula generali dicente, ab omni grauamine simili ꝛ dissimili, resultat ꝙ i specie fratres renunciarūt, impositioni moderne ꝑ papam facte Qui enīꝫ totū dicit nihil excludit.c.si romanoꝝ.xix.distinc.cum simi. ꝛ renunciarunt iuri dicenti generalitatem non sufficere.

1 Sed ne in ḡnalibus regulis versemur secundo moneor. †Qui generaliter in se suscipit oēm casum fortuitum pinde tenet̄ ac si oēs casus specificasset vt p Bart. post gl. in.l.titius.ff.de lib. ꝛ posth. Bar. in.l.iiij.§.quesitum.ff.si qs caut. post glo. vbi oino vidēdum p Fran. id dicit Aret. in ꝯl.xxxiij.incip. consultatio col.pe. post prin. versi. sed tn̄ ꝙ in ꝯctibus ꝛ vltimis voluntatibus tn̄ valet generalis ꝙ̄tum specifica renunciatio.

Tertio in conuentione dicitur, periculo suo teneri volunt nō obstante quacunqꝫ impositione simili vel dissimili, sed ego habeo
2 ꝙ †periculū habet se in plus ꝙ̄ casus fortuitus qꝛ periculū cōtinet ēt illud qꝺ nō cadit in specie casus fortuiti vt p Paul. de cast. in.l.iiij.§.quesitum.ff.si quis caut.

Quarto moneor, fratres expsse enumerarūt spēs grauaminū, puta, pestis guerraꝝ, grādinum ꝛ casuū similiū ac dissimiliū. tūc
3 succedit ꝯclō † ꝙ qn̄ qs obligat̄ enumeratis aliquot casib9 deinde subdit clām ḡnalē, illa clā hꝫ vīꝫ specificati vt p Bar.i.d.§. q̄situm in fi.ff.si qs cau. ꝛ est communis opi. vt attestatur Angel. in consil.ccxix.incip. arbitror.col.ij.

4 Nec ob. si diceret̄ nō ꝯpbēdi maiora expssis, qꝛ rñ. ꝙ † ipositio ista papalis nō est maior expssis, qꝛ pestis grādo ꝛ guerra pcedūt ab authoritate Dei vt i auc. vt nō luxu. Secūdo rñ. ꝙ ꝯuētio
5 tollit istō argūm † dū dꝫ ab oi onere simili vel dissimili quo casu Bar. in.d.§.q̄sitū in fi. vult venire maiora expressis, presertim vt verba aliqꝺ operētur vt per ibi ver. queris glo.

6 Quinto moneor, † quando in cõtractibus aliquis suscipit in se ex
presse casus fortuitos, etiam si nullus specificet tenet de omni
casu, siue dicat de casu siue apponat verbum periculi, siue nõ,
ita expresse Paul. de cas. in. d. §. quenti ver. in gl. ibi extra, al
leg. glo. ibi ⁊. l. que fortuitis. C. de pig. act.
Sed in casu isto concurrit iam verbum fortuitarum impositionũ
q̃ verbum periculum ⁊ vtrũq; in se recipiunt fratres ergo ⁊c.
7 Sexto moneor. † Quotiescunq; quis habet animum obligandi
se in omnem euentum, potest renunciari etiam iuri incognito,
dummodo de eo in genere cogitet quia scientia in genere vin
cit ignorantiam in specie vt not. Abb. per illum tex. in. c. spo
sto icam. in vi. no. de regul. ⁊ tex. in. l. qui iure militari vbi no
ta. Ang. ff. de test. milit. l. sub pretextu. lo. ij. vbi Bar. C. de trã
sac. cum multis que possem allegare. Sed patet de animo fra
trum tam ex obligatione stipulata, q̃ etiam ex capitulis scri
ptis manu abbatis. s. M. noue, ⁊ etiam ex imprestitorum exce
ptione ergo ⁊c. Et confirmatur, † q: tantum valet generalis p
8 missio quo ad contenta in genere quantum specialis quo ad cõ
tenta in specie. l. si duo in fi. ff. de admi. tuto. l. si chorus. vbi bar
tol. ff. de. eg. iij. cum multis que possem allegare. Hinc vide
9 mus † q sicut specificata substitutio pupillaris excludit matrẽ
l. papinianus. §. sed nec impuberes. ff. de inoffi. testa. ita substi
tutio pupillaris comprehensa in breuiloqua, casus est in. l. luci⁹
ff. de vulg. ⁊ pup. Et quatenus aliqua decisio reperitur con
traria dico quod est fallentia ad istam regulam, vt voluit om
nes doc. inter quas fallen. nũq̃ reperitur esse casus noster.
10 Septimo moneor, quotiescũq; aliquis post aliquas exceptio
nes in instrumento expressas renunciat omni iuri ⁊ legum au
xilio incidunt in renunciatiõe omnes alie exceptiões ⁊ om
nia legum beneficia, ita consuluit Soc. post Alex. relatum p
eum in ꝯs. cc. incip. qm̃ ex forma. col. pen. in med. versi. item in
ij. vol. ⁊ est duplicatum cum consil. cxxv. in. iiij. vol. Sed in ca
su isto renunciarunt est. c. odoardus. ⁊ ẽt omni legũ ac iuris au
xilio ergo ⁊c. fac. que dico in ver. xxviij.
Octauo moneor, q: in conuentione renunciarunt iuri dicenti ge
neralem renunciationem non sufficere, ⁊ voluerunt teneri per
inde ac si oẽs casus specifice expressissent ergo ⁊c.
11 Nono promissa est pensio cum † clausula non obstante qualibet
iuris vel facti exceptione, que verba non importãt aliud nisi q
non possit aliquid in facto vel in iure allegari quibus median
tibus minueretur pensio tollunt enim dicta verba omnem exce
ptionem ⁊ defensionem, ita Soc. in consil. cclxxxviij. inci. circa
primum col. penul. in princ. versi. tertio in. ij. vol. alleg. tex. i. l.
thais §. titius. ff. de fideic. lib. quem ad hoc alleg. Bal. in ad
di. Spe. in tit. de emp. ⁊ vend. in prin. ver. verba.
12 Decimo moneor, † id habetur pro expresso ⁊ specificato quod
contrahentes expressissent verisimiliter si interrogati essent gl.
est sing. in. l. tale pactum. §. fi. incip. pater in glo. fi. ff. de pact. ⁊
ibi Jas. post Bal. dicunt procedere etiam in conuentionibus,
⁊ idem vult in contractibus Deci. in consil. cxc. incip. circa pri
mam colum. ij. in princ. versicu. sed predictis in. j. vol. Deci. in
consil. v. incip. visis. col. ij. post princ. in. iij. volu. Sed fratres
vtiq; expressissent ergo ⁊c. q autem expressissent probo sic, quia
renunciarunt maioribus casibus ⁊ suo periculo voluerũt teneri
vt est renunciatio. c. odoardus. de sol. qui casus est fortior isto,
⁊ ẽt q: in capitulis initis inter fratres ⁊ franciscũ promittunt pẽ
sionem ẽt si fructus in totum minuerent dicti monasterij. si igit
promiserunt in fortiori casu, promisissent in minus forti, si tem
pore conuentionis fuisset cognitum istud grauamẽ in pratica.
13 Undecimo † quod in genere exprimitur dicitur esse eiusdem ef
fectus ac si in specie exprimeretur vt per Soc. in consil. cexc.
inci. qm̃ presens ad fi. ver. nec a tali in. ij. vol. alle. gl. no. i. l. si qs
mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. here.
14 Duodecimo allego, † q: regalia non veniunt in venditione nisi
expressa eorundem mentio facta sit. c. j. de cap. qui curi. vendi.
⁊ tamen si rex vendit opidum cum expressione angarie piscatio
nis passagij cum clausula cum omnibus alijs quibuscunq;. pp
generalitatem sequentem ad species expressas complectuntur
regalia, ita consuluit Roma. contra ducem Calabrie in consil.
cclxxj. incip. visis iota. Et maxime quãdo intercessit aliqua ex
ceptio, que firmat in non exceptuatis vt ibi per Roma. Si
militer expressum dicitur quod ex coniecturis colligitur, vt ibi
per Roma. Sed in casu isto, est clausula generalis, est exce
ptio imprestitorum Ueneris, ⁊ sunt coniecture ⁊ capitula vt s.
dixi ergo ⁊c. Et ideo dixit Zeneri. in disputatio. incipien. in sa
15 cro colum. lxxvj. ad med. versicu. vltimo † quod ratione adiun
cti comprehenduntur maiora expressis alleg. Anton. ⁊ Bald.
vt per eum ⁊ idem dixit. col. lxxx. post prin. ver. vel dic exem
plificando in dictione quouis.
16 Tertiodecimo moueor, † quia licet dictio alio grauamine non
soleat includere grauamina maiora expressis aut dissimilia vt p
glos. in. l. si fugitiui. C. de seru. fugit. tamen quando cum dictio
ne alio iungitur dictio quouis tunc maiora expressis compre
henduntur ita Alex. in consil. xcv. incipiẽ. repetitus post pn.
in. iij. in. vij. volu. alleg. glos. not. in clemen. j. in versicu. quouis
de re iud. ponderatam ibi p Imol. iuncto tex. ⁊ est si. glos. quo
uis. in clemen. ij. de reb. eccle. non alie. sequitur Jas. in. l. hmõi,
in princi. ff. de verb. ob. dicens bene no. istas duas gl. ⁊ ibi bar
bat. col. ij. in med. alleg. concor. Sed in conuentione est clau
sula, quacunq; alia q̃cũcunq; fortuita ⁊ enormi ergo ⁊c.
17 Quartodecimo allego, † licet venditor non teneatur re euicta p
compromissum. l. si dictum. §. si compromisero. ff. de euic. nota.
Jas. in. l. scimus. colum. fi. versic. limita istum. C. de inoffi. testa.
tamen si dixit se velle teneri quoquomodo res euinceretur tene
bitur glo. est notab. in. l. quum penam. ff. de arbi. ⁊ eam constet
approbatam dicit Jas. in. l. ij. §. pretor ait col. fina. ad med. versi.
pro ista. ff. q sat. cog. sequitur Alexan. in consi. vij. incip. atten
ta col. ij. in princip. in. vij. volumi. dicẽs venire casus maiores
expressis ⁊ idem vult Soci. in consil. ccxlij. inci. circa primum
post prin. ver. ex quibus in ij. vol. Igitur dato quod alias fra
tres non teneantur quando grauãtur pensionarij, tamen quia p
miserunt teneri ex quocunq; fortuito ⁊ enormi casu grauet pẽ
sio de iure debent succumbere.
18 Quintodecimo dico † Doctores vbiq; firmare quod generalis
clausula non comprehendit dissimilia expressis. tamen nusquã
est legere, q si est posita clausula a quocunq; onere simili vel
dissimili quin propter verbum dissimili comprehendatur qui
libet casus possibilis comprehendi. ⁊ istud fundamentum mul
ti facio quia quodlibet verbum in instrumento dz operari vt p
Bal. in rub. C. de contra. emp. in. ix. q.
Sextodecimo, si bene consideremus casus specificatos ⁊ casus im
positionis de qua agitur, non reperiemus esse dissimilitudinẽ
aut maioritatem. Sed dato q esset aliqua dissimilitudo, dico
19 q † in materia stricta per clausulas generales veniunt maiora
expressis dum tamen non sint multum maiora, ⁊ ideo promit
tens soluere Rome Senis Florentie ⁊ quocunq; alio loco po
terit cogi in distintiori loco dummodo non sit multum distan
tior vt per Anton. ⁊ Abb. in. c. j. de iudi. Roma. in consil. c
lxxx. inci. si admittimus. Sed ista impositio est multo maior
ab expresso ⁊ renũciato onere pestis guerrarũ grã dinis. capi
tuli odoardus. ⁊ alijs similib⁹ ⁊ dissimilib⁹ oneribus ergo ⁊c.
Decimoseptimo consideremus pacta ⁊ mens contrahentium,
q: in omnem euentum conuentum est solui debere integram pẽ
sionem, Si enim Abbas in venda esset commutata tunc teneretur
sanc. M. noue Abbas, vel Abbas Uenetiarum. Et ista can
cellatio satis indicat mentem contrahentium vt omni casu pen
sio integra soluatur.
20 Decimooctauo moueor. † Uerba ista cuiuscunq; materie vel
forme ampliãt vt veniant omnia ea que quouis modo etiã lar
ge possent venire, vt per Alex. in consil. lxix. incip. perspectis.
ad fin. in. vj. volum. Sed in conuentione ista sunt strictiora v
ba, ergo venire debet ista impositio. Quod aũt sint strictiora v
ba patet, quia dicitur, quacũq; de cã q̃cũcũq; fortuita ⁊ enor
mi a quocunq; onere simili vel dissimili.
Decimonono ẽt si impropria ista impositio diceret ꝯprehendi a
ꝯuentione, adhuc dz ꝯprehendi q: stãtibus clausulis vt. s. dixi
21 † ista clausula quenis alia ꝯprehẽdit ẽt ea que improprie dice
rentur esse tal e gl. est sing. iuncto tex. in. l. ij. in versi. alias. C. de
quad. prescr. consuluit Alex. in consil. xl. incip. in cã ⁊ iure in
fi. in. vij. volu. volens q si conuentio dicat quenis alia psona vi
gore istius clausule ꝯp̃hẽdet ciuitas vel castrũ. q nõ sunt psone.
22 Uigesimo moueor, † qui voluit donare id q est plus fortius id
q est minus censet voluisse vt p Are. in. l. qui totam. ff. de acq.
here. quẽ ibi sequitur Jas. co. pe. in. xxx. ⁊ fa. q: q pluris ẽ vtiq;
tanti est. l. quũ furti. ff. de in lit. iur. Sed fratres conuenerunt
integre soluere ẽt si ad inopiam deuenirẽt ⁊ esset locus. c. odo
ardus de so. ergo a fortiori voluerũt teneri p ipositiõe hodierna.
23 Uigesimoprimo, nõ est dubiũ † verbum qcũq; aliud oia ꝯpre
hẽderẽ ⁊ restrictiõnẽ nõ pati tex. in. c. solut. i fi. de maio. ⁊ obe.
vt p Soci. in ꝯs. clxxxviij. incip. visa bulla col. pe. ad me. v. pre
terea. ij. vo. ⁊ idẽ dt Soc. de clamõ aliquo i ꝯs. ccxlij. inci. cir
ca primum post princ. ver. ex qbus in. ij. volu. ⁊ idem de verbo
quibuscunq;

quibuscunque ponit Soc. in consil. cclvij. incip. visis. colu. fina. ad fin. in. v. volu. post Bald. relatum per eum ꝛ idē de verbo cuiuscunque vel cuiuslibet no. Socin. in consil. cclxxiij. incip. in presenti. column. iiij. ad med. versic. postremo in. ij. volumi. ꝛ idem de verbo omnibus ꝛ per omnia no. Soci. in cons. cclxxxiiij. column. fi. in prin. in. ij. volumi. ꝛ idem de dictione quecunque vel quisque no. Imerl. in disputa. inci. in sacro col. lxxx. post principium. versic. vel dic. ꝛ idem de dictione quenis no Alexan. in cōs. vij. inci. attentis. column. ii. in princip. in. vij. volu. Sed in casu isto sunt verba ab omni onere ordinario ꝛ extraordinario ꝛ etiam ratione guerrarum, pestis, sterilitatum, grandinū inundationum aquarum, ac omni alio grauamine simili vel dissimili ꝛ in positione etiam de facto quacunque auctoritate ecclesiastica vel seculari apostolica vel papali, etiam si pro subsidio contra infideles vel alia de causa cōtingentia quacunque forent ꝛ enormi, que omnia Abbates in se recipiūt ꝛ periculo suo teneri voluit ergo ec...

24 Vigesimo secundo moneor quia videmus † in simili q licet comes non possit infames legitimare si non est ei expresse concessum, tamen quando est appositum verbum quoscunque poterit; ita Soc. post Alexan. relatum per eum in cōsi. iij. inci. in causa domini. col. fi. in med. ver. ne ob. in. iij. volu.

25 Vigesimotertio dico † sic expressum fuisse istum casum vel ex generali clausula de qua supra vel ex illa clausula expressa, simili vel dissimili, ꝛ pro hoc allego Aret. in consil. ciij. incip. breuitas. column. ij ad fi. ver. tertio.

26 Vigesimoquarto moneor † quia verbo cuiuscunque conditionis ꝛ status comprehendunt non solum laicos, sed etiam clericos glos. est sing. ꝛ peregrinum in. l. promittendo in. j. glo. ff. de iu. dotium ꝛ ita ponderat Barba. in consi. cxxiij. incip. scripsit ecclesiasticus. colu. in. ij. in. iiij. volu. inter consil. Alex. Ias. in. l. quodcunque col. pe. in med. ff. de verb. obl.

27 Vigesimoquinto moneor quia † verbum quibuscunque qualiscunque ꝛ similia licet in dispositione legali vel statutaria restringantur ad habiles, in contractibus tamen non restringuntur ad habiles immo operantur augmentum, ita egregie Bald. in. l. fin. col. j. C. sine cen. vel reli. sequitur Ias. in. l. ij. §. pretor ait col. fi. ad med. versi. secundo. ff. qui satis. cog. Ias. in vsib. feudo. column. xvj. in. xiiij.

Vigesimosexto adduco dictum forte vulgare, sed in proposito nō
28 negligendum, quia iure cauetur q † generale verbum debet generaliter preiudicare. l. fina. in fi. C. de dot. promis. vbi no. Ange. sequitur Ias. in. l. qui rome. §. duo fratres co. xxvij. in. lxix. ff. de verb. obli. dictum bene notandum.

29 Vigesimoseptimo, moneor, † q renunciationem factam a milite in genere de omni beneficio etiam sine aliqua specificatione tollitur velleianum ꝛ omne aliud beneficium. ita expresse tenet Bartol. in. l. si sub conditione. ff. de testa. tutel. fac. not. per Spec. in titu. de renun. ꝛ conclu. §. j. versi. cessat ꝛ versi. seq. cū concor. vt per Ias. in. l. de his colum. penul. in princ. ff. de transac. sequitur Ias. in. l. ad egregias. column. final. ad med. ff. de iureiur. igitur renunciatio fratrum ꝛ specifica ꝛ generalis debet eos repellere quācunque exceptionem velint opponere. fa. que dixi. s. versicu. septimo. ꝛ dictam decisionem Bartol. sequitur Soci. in consil. cxxvj. incip. diligenter. column. j. ad fin. ver. confirmatur in. j. volumi. ꝛ est ... cum consil. clxxx. in. ii. volu. Soci. in consil. ciij. incip. in causa column. fi. in med. in. iij. volu.

30 † vbi concludit post relatos per eum q stante dicta renunciatione omni. il. auxilio, ꝛ iuramento censetur iurans cogitasse d omni legum auxilio quo talis renunciatio posset impugnari. ꝛ per consequens q contradicens debet repelli Soci. in regula ccdix. inci. materia. in fi. Quibus stātibus etiā si bulla habeat vim legis fratres renunciarunt ei ꝛ per consequens debent cogi ad obseruandum contractū quia per eius obseruantiā non vergunt in detrimentum salutis eterne. c. si vero. c. quum cōtingat
31 de iureiur. cum sim. † Et licet per renunciationem omni legum auxilio non sit renunciatum statutis vt per Bald. relatum per Ias. in. l. omnes populi post princip. in. vii. ff. de iusti. ꝛ iur. tamen hic est renunciatum etiam statutis. licet etiam contra illud dictum Bald. sint argumen. per eundem Ias. in. d. l. omnes columna. iij. in. xxiij.

Vigesimooctauo moneor ꝛ probo q fratres expresse renunciarunt ꝛ breui ꝛ bulle cuiuscunque tenoris mediante qua pensio nō solueretur integra, quia renunciarunt omni legum auxilio, ꝛ in
32 tantum. † Iure enim cauetur quod licet renunciatio sit generalis tamen quando apponit iuramentum renunciatio habet vim expresse, ꝛ specialis renunciationis doct. est no. Bal. in. l. j. in ij. q. ꝛ ibi Saly. C. cōmo. sequit Soci in consil. cxlvij. incip. visa facti. col. fi. ad fi. in. j. vol. vbi etiam ponit quod notarius potest ad instantiam partis extendere specialem renunciationem quia in fi. instrumenti dicitur q extendatur ad sensum sapientis vt ibi per eum ꝛ predictam decisionem Bal. sequitur Aret. in consil. xxviij. incip. diligenter col. pen. post med. ver. ꝛ hoc maxime Imol. in. c. j. de cōmod. ꝛ in. c. quum contingat. de iureiur. Roma. in. l. j. §. si quis ita co. fi. ff. de verb. obli. ꝛ ibi Alexan. ꝛ Barba. col. xij. ad med. versi. imo. Ias. in. l. si cōuenerit col. ij. in. xv. ff. de iur. om. iud. Ias. in. l. j. col. pe. in. xx. ff. si quis in ius voc. non ie. Ias. in. l. certum in. iij. ff. si cer. pet. Barb. post Roma. in. l. sciendum. col. lxx. in fin. ver. limitar. ff. de verb. ob. vbi allega. etiam Anto. in. c. cū contingat. col. viij. de for. cōpe. Aret. in consilio. xxxiij. incipien. consultatio column. penult. ad med. versiculo secundo.

Vigesimonono etiam moneor, fideiussor non potest obligari in
33 plus quam principalis. l. grece. §. illud. ff. de fideiusso. † tamen quando est appositum iuramentum etiam si in duriorem causam accessisset tenet eius obligatio, ꝛ si non valet vt obligatio fideiussoria valebit vt principalis, quia iuramentum operatur vt si actus non valet vt fit debet valere omni alio modo quo melius valere potest ita Bart. in. l. si quis pro eo in. viij. mēbro. ff. de fideius. cū simil. vt per Alex. in consil. xxix. incip. clarissime doctor col. fin. in fi. in. vij. volu. Igitur obligatio ista iurata valeat quocunque meliori modo valere potest.

34 Trigesimo † quando in primo testamento adest clausula derogatoria necesse est in secundo fieri mentionem de ea specialem l. si quis in prin. ff. de leg. iij. tamen si adest iuramentum sufficit, ita sing. Bal. in. l. sancimus. column. fi. C. de test. igitur iurata renunciatio omni legum auxilio haberi debet ac si expresse iuratum esset in casu de quo nunc agitur.

Et licet aliqui voluerint contrarium, illorum tamen dicta procedunt quando nō est cōsensus nec in specie nec in genere ꝛ tunc verum est deficiente consensu in genere iuramentum non operari specificatione. ita passim doc. intelligūt, ꝛ no. Ias. in. l. si ita quis promiserit. §. ea lege col. vj. in. xxxviii. ff. de verb. obl. Ias. in. l. sancimus. col. j. in. xiiij. C. de testa. ita expresse distinguens post doctores ꝛ ibi dicit q ista est veritas ꝛ eandem distinctionem repetit post doc. Ias. in. l. si mihi, ꝛ tibi. §. in legatis in. j. lectu. colū. pen. in fi. in. xviij. ff. de leg. j. ita dicēs procedere tex. l. fi. C. de nō nu. pecu. qui p aliquos alleg. in contrarium ꝛ istam dist. in. seq. Barba. in. l. sciēdū. col. lxxj. in prin. ff. sed iud. ff. de ver. oblig. Ale. in consi. xiiij. incip. visis col. v. ad fi. in. xviij. in. vj. vol.

Trigesimoprimo alleg. q si mulier fideiubet ꝛ non obligat nisi
35 fuerit certiorata de velle. toto tit. ff. ꝛ C. ad velleia. ꝛ tamen † si in fideiussione iurat ēt si non renunciauerit velleiano obligat q iuramentum hz vim specialis renunciationis, ita expresse Barb. in l. j. §. si quis ita col. xij. ad med. ver. nō ego. ff. de verb. obli. alleg. tex. in. c. ex rescripto. ff. de iureiur. Igitur in proposito ēt si non expresse iurauissent fratres suscipere periculum oneris imponendi pensionarijs, propter iuramentum censet expressum ꝛ specificatum, ꝛ illum tex. in. c. ex rescripto ponderat Roma. in. l. sciendū. ff. de verb. ob. ꝛ ibi Barba. col. lxx in fi. ver. limitat ꝛ Ias. col. x. in. xxxi. vbi mirabilis limitatio ꝛ col. xij. in me. ver. secundo. vult Soc. in regula. cclxxiij. incip. mulier in. ij. Ale. in cons. xiiij. inci. visis col. v. in fi. in. xix. in. vj. vo. dicēs expresse ēt si nō fuerit certiorata. Alex. in cōs lxvj. incip. visa facti col. j. in. vj in. vj. vol. alleg. tenentes idem Ias. in. l. ne passim in. v. C. de in. ꝛ fac. ign. vbi post aliquos allegata in contrarium dicit ita tenendum quia iuramentum tantum operatur quantū certioratio prout in duobus locis not. Bald. per illum tex. in. d. c. ex rescripto. Ias. in auc. sacramenta puberum col. xiij. in. liij. C. si aduer. venditio. ꝛ ibi col. xiiij. in. lvij. dicit illum tex. ponderatū originaliter p bal. licet Paul. ꝛ Roma. sibi ascripserint ꝛ istam opi. q iuramentum absque specificatione velleiani operet renunciationem tenent relati per Ias. in. l. in repudianda. ff. de acquir. her. vbi post relatum Io. an. tenentē contrarium dicit ita teneas, q male sentit Io. and. ꝛ respondit ibi ad tex. Io. and idem vult Barba. in. l. iiij. §. cato. col. xiiij. in med. ver. item facit. ff. de ver. oblig.

Trigesimosecundo allego decisionem Bal. in. l. ij. C. de rescin. venditio. vbi dicit quod quando minor iurauit non venire contra contractum excluditur a veniendo contra contractum etiam per remedia que ignorabat sibi competere puta per remedium rest. in integr. vt quia ignorabat se lesum ꝛ sibi competere beneficium restitutionis, ꝛ ibi respond. ad illud quod posset dici

quod iuramentum non extenditur ad non cogitata, quia illud
verum est, quando nec in specie nec in genere cogitauit, secus
si saltem in genere fuit cogitatum ⁊ sequitur Bald. Alexand.
in consil. xliij. incip. visis. col. v. in fi. in. xviij. in. vj. vol. vbi sube
37 dit † q qn̄ quis iurat sup facto videt̄ iurare super omni iure de.
scendente ex illo facto. l. duobus. §. si quis iurauerit. ff. de iureiu
ran. cum concor. vt per Alex. in. d. consil. ⁊ istud vltimum no.
Bar. ⁊ Ias. in auten. sacramenta. col. xiiij. in. lv. C. si adver. vē
di. Igitur fratres q̄ iurarunt super solutione ⁊ promiserūt nō
contrauenire, non debent ex aliquo capite audiri. ⁊ dictam de.
cisionem Bald. sequit̄ Alex. in consil. lxvj. incip. visa col. i. in. v.
in. vj. vol. dicens esse approbatā opi. a collegio mediolanensi ⁊
ita seruari de consuetudine.
38 Trigesimo tertio moueor, † q: in iuramento intelligitur qs p̄
mittere se facturum ⁊ curaturus vt probatur in. c. ex literis. de
sponsal. gl. fin. in. c. ex rescripto de iureiu. no. Ias. in. l. quod te
col. viij. in. xxiij. ff. si cer. pe. cum concor. vt per Ias. in. l. stipula
tio ista habere. colum. j. in. vj. ff. de verb. obli. Igitur etiam si
papa grauet Franciscum fratres debent curare ⁊ facere vt pen
39 sio sit libera ⁊ exempta prout promiserunt. Et † qn̄ quis pmis
sit se acturum ⁊ curaturum, tūc demū dicitur se egisse ⁊ curasse
si quod curauit sequutum est cum effectu vt per Soci. in. l. qui
dam relegans per illum tex. colum. j. in. iij. no. ff. de reb. dub. sz
isti fratres non solum non curarunt, pro Francisco, immo cōtra
procurarunt ergo ēt si alias impositio deberet Francisco noce
re, tamen q: eā procurarunt fratres qui promiserunt pensionem
liberam, isto casu omne grauamen debet fratribus imputari. ha
40 bemus enim de iure † quod qn̄ quis ex conuentione vel alias est
immunis ab aliquo grauamine, si ipsemet dat causam grauamini,
illud grauamen debet illi ⁊ non alteri insonti imputari. l. vete
res. ff. de ui. acto. pecun. ⁊ arg. l. quidam cum filium ⁊ ibi not. p
Bar. ff. de verb. oblig. si subtiliter indicantur, not. in simili per
Soci. in consil. xxvij. incip. visis instrumen. col. vj. in. xxxj. in
iiij. volum. ⁊ generaliter dr̄ q qui damni cām dat censetur dam
num dedisse. c. fin. incip. si culpa de iniur. l. qui occidit. §. fin. ff.
ad. l. aq. cum sim. Sed papa nesciuit pensionarios quatenus fa
cti capitu. j. de constitu. in. vj. nisi per eos suggestum esset ergo
culpa eorum.
Trigesimo quarto moueor. fratres promiserunt, ⁊ omnem casus
fortuitum suo periculo receperunt ergo parificant̄ depositario
41 † q: periculum casus fortuiti spectat ad depositariū pecunie, vt
per Bar. in. l. si quis nec causam. ff. si cer. pet. ⁊ ibi Ias. col. fin.
42 ad fi. † Sed depositarius non liberatur a deposito propter
preceptum factum a tertio ne restituatur pecunia deponenti vt
probatur in. l. pen. incip. si quis vel pecunias in fi. C. depo. no.
Bar. in disputa. vj. incip. lapus col. j. post med. ver. sed in casu
igitur pp mandatum pape grauans pensiones vel dans licen
tiam retinendi non debent liberari.
Trigesimo quinto moueor, ⁊ dico q quatenus executores pape
grauarent pensionem Francisci q fratres tenentur suscipere
iudicium, ⁊ defendere, vt pensio sit libera, q: quum ipsi omnem
casum fortuitum ⁊ omne periculum in se susceperint ⁊ periculo
suo teneri voluerint succedit conclusio q idem est dicere pmit
43 to defendere ⁊ pmitto indēnem prestare † ⁊ qui indēnitatē p̄
mittit cogit̄ suscipere iudicium ita expresse Bar. in. l. pater in
princ. per illum tex. in prin. iuncto versi. q si ratum ⁊ iuncta. l.
ij. ff. de dot. preleg. dicens tenendum menti quia alibi nō reperi
tur sequitur Alex. in consil. xxix. incip. clarissime doctor col. fi
nal. ad fi. in. vij. volumi.
44 Trigesimo sexto moueor pēsio est promissa libera, † sed vbicūq
res super qua ɔctum est promissa est libera, quicqd soluit pro
ea eo q non sit libera debet a promittēte solui tex. est in. l. qui
tibi. C. de euictio.
Trigesimo septimo moueor ⁊ Considero non sufficere q fratres
soluant Franc. pensionem, sed iuxta conuentionem debēt libe
ram ⁊ exemptam soluere ab omni grauamine, sed si Franc. gra
uaretur non esset solutio pensionis libere, sed solutio pensionis
45 grauate. ergo ⁊c. probatur hoc † quia non sufficit aliquid fieri,
nisi fiat cum suis qualitatibus requisitis vt est doc. Bart. in. l.
falcidia. §. quum hoc post glo. ibi. §. quid sit aūt per illum tex.
ff. qd. ex cau. in pos. ea. cum si. vt per Maria. in. c. ex parte. b.
col. fi. ad fi. de for. cōpet. ⁊ est tex. in. l. j. §. ait pretor, ⁊ ibi no. bar
to. ff. ne qs in loc. pub. c. lz cām vbi no. Abb. in. xij. no. de prob.
Paul. per illum tex. in. l. v. §. in eum ff. ne quis eum qui. ⁊ ibi
Ias. alleg. decisiones concor. ⁊ legit illum. §. in ɔtextu. l. j. ⁊ al
leg. rationem, q: factum qualificatū cēset̄ vnum ⁊ idem.

Trigesimooctauo moueor. si diceremus per solutionem factam
Francisco liberatos esse fratres etiam si postea executores pa
pe grauarent Franciscū p pensionis rata. istud esset cōtra ius
dicere quia non sufficit pensionem tempore solutionis esset li
beram, sed semper neqz enim diceretur libera pensio nisi tā tē
pore solutionis qz in futurum esset libera. probatur hoc in simi
46 li † quia in dispositionibus successiuum tractum habentibus nō
satis est in initio esse nisi in futurum duret ista est doc. Bal. in
l. humanitatis col. iiij. C. de impub. ⁊ alijs subst. alleg. tex. in. l.
siquis ita legauerit. ff. de condi. ⁊ demon. sequitur Ias. in. l. si qs
colum. fina. in princ. versi. quarto. C. de insti. ⁊ substi. vbi alleg.
47 Paul. ⁊ Alex. tenētes hoc ⁊ Imo. † Hinc est q fideiussor de
mu si ex post ad inopiam deuenerit poterit debitor cogi vt ma
nuteneat idoneitatem promissam. l. si ita quo. §. fi. cum. l. seq. ff.
vt in poss. lega. l. litibus versi. item remouetur ⁊ ibi Barto. co
lum. fin. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj.
Immo magis refert quod qualitas in processu temporis duret
quam in initio solutionis, quia alias obligatio pro pensionario
48 esset verbalis † ⁊ non refert quo tempore quid agatur, sed in q
tempus effectus dirigitur. l. in fuga. C. ad. l. falcid. de pia. l. stri
chus seruus meus. ff. de manu. test. no. Bal. in. c. conquestus.
colum. j. post med. ver. queritur de fer.
49 Hinc dicimus q † non dicitur natus qui statim decedit. c. fij. in
cip. nam et ego de verb. signi. Nec dicitur esse quod est, sed
inutile. c. inter corporalia. §. sed neqz de translatio. prelato. l. j.
§. final. ff. quod cuiusqz vniuer.
Et in effectu paria sunt non soluisse pensionem, ⁊ soluisse, sed non
liberam per supradicta ⁊ multa que possem adducere, inter a
50 lia allego † quia ista duo parificantur, rem nūqz ad me peruenis
se, vel peruenisse ⁊ postea a me euictam esse ita Bal. in. l. si fra
tris. C. cōi. vtri. iudi. arg. tex. in. l. fin. ff. de con. ob cau. ⁊. l. j. C.
eo. tit. sequitur Soc. in consil. xxv. incip. prosequendo col. ij. in
prin. versi. tertio. in. iiij. vol.
51 Allego etiam † quia solutio que debet durare si non durat quia
a tertio impeditur non liberat soluētem. l. qui fit. ff. de solu. ⁊. l.
si rem meam. ff. eod. titu. vbi gl. dicit, ita debet solui vt ab eo e
uelli non possit ⁊ tex. in. l. qui sibi aut sicio. ff. eod. tit. ideo dicit
tex. in. l. stichum aut pamphilum. §. si creditor. ff. eo. ti. neqz. n.
debitorem pecuniam soluisse credendum est, a quo solutum e
uincitur qui omnes tex. satis stringunt contra fratres si consi
derent. Ideo dicit tex. in. l. qui res suas eo. titu. q solutio rerū
non potest nisi ex euentu liberare. s. quo casu certum erit rema
nere eas, sed hic pensio non remaneret Fran. ergo ⁊c.
Et licet verbaliter videantur fratres teneri solum ad solutionem
pensionis integre, virtualiter tamen ad duo tenentur, ad soluen
dam integram, ⁊ ad liberam pensionem, vnde licet soluant inte
gram, non sufficit nisi sit libera tractu temporis sicuti videmus
52 † q qui debet soluere in die paschatis ad duo tenetur. s. ad sol
uendum, ⁊ ad soluendum in die pascatis, ne liberatur per solutio
nem tantum. l. celsus. ff. de arbi. not. Rome. in consi cccxlviij.
incip. queritur versi. quartus. Soci. in consil. lxxviij. incip. sup
predicta in prin. in. iij. volumi. ⁊ pro isto fundamento est tex. in
l. hec scriptura. ff. de condi. ⁊ demonst. ⁊ melior tex. in. c. quum
dilecti. §. sed contra de dolo ⁊ contu.
Et vbi duo requirunt̄ vnum non sufficit. l. fi. vbi gl. ⁊ Bald. ff. d
duob. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. l. j. §. illud. ff. ad silla
nia. cum sex decisionibus alleg. per Ias. in. l. j. colum. j. per to
tum. ff. de insti. ⁊ iur. non transcribo addo Rotam in deci. ccc
xlj. incip. fuit dubitatum in med. de insti. in notis.
Sicuti igitur connexe in obligationem deducta sunt duo. s. solu
tio integra, ⁊ pensio libera. ita etiam pro extinguenda obligatio
53 ne vtrūqz connexe debet adimpleri † quia que connexe produ
cta sunt non possunt nisi connexe tolli vt per Bal. in. c. i presen
tia colum. penul. in med. versic. quero que est de proba. alleg.
l. j. ff. si vsufr. pete. l. tria predia. ff. de serui. rust. pred. no. Soci.
in. l. j. col. xev. ad fi. in. lv. ff. de vulg. ⁊ pup.
54 Allego etiam tex. ad propositum multum notab. † quia si quis
tenetur possessionem restituere plenam ⁊ liberam ad duo tene
tur, scilicet ad restituendum, ⁊ ad liberam restituendum, quod
est dicere tenetur ad factum, ⁊ ad modum facti, nec sufficit alte
rum sine altero ita expresse tex. in. c. fi. incip. pisanis. ⁊ ibi glos.
ad modum de restitutio. spoliato. dicens quod qui peccat tam
in facto quam in modo, non valet quod agitur ⁊ ibi gloss. pos
sessionem ⁊ etiam gloss. fin. tamen dicit quod obligatus tene
tur facere quod creditor plene ⁊ libere possit pensiones ⁊ ef
fictus percipere, quia parificantur quod quis agat contra
formam

formam obligationis, vel citra formam, vt in.c.si cui.cum glo.
de elec.in.vj.& in.c.prudentiam.de offi.deleg.not.Jo.and.in.
c.rationi.col.fi.in princ.versi.ad hoc facit in mercu. Et certe
illum tex.reputo notabilem ad propositum.
55 Hinc dicit Rota † q qui debet duo facere faciendo vnum non
euitat penam, que est aduersarij victoria, arg.l.j.de ordi.iudi.
& nihil actum dicitur quum quid superest ad agendum.l.sillē-
nianum.C.ad silleni.ita Rot.in decis.cccclxv.incip. extra ro-
tam.col.j.in prin.ver.tertio.in tit.de testi.& vtila.in nouis.igi-
tur fratres soluendo nil dicuntur fecisse, nisi prestent liberam.
Ideo dicit Bal.in.c.pen.incip.quum venissent.col.j.post me.
56 versi.item not.per illum tex. † q non solum est seruandum mā-
datum, sed etiam qualitas mandati.
57 Et † sicut non valet sententia lata contra substantiam forme man-
dati, ita nec contra qualitatem forme, siue concomitantias ip-
sius forme, ita Bal.in.c.sententia.in prin.de re iud.sequit Jas.
in.l.transactionis.in prin.C.de transac.
58 † Hinc est q disponente papa de beneficio vacante, vel vacatu-
ro quum & beneficio, & persone voluerit prouidere, si reprobet
persona, non tamen deficit beneficij vacatio & prouisio facien-
da, ergo debet remanere in potestate pape, ita Rom.in consil.
cccxxv.incip.circa primum.col.pen.in princ.versi.ceterum.
quia censetur vnum qualificatum.
Qualitates enim vltra factum principale sunt multe considera-
59 tionis, hinc est q † procurator non solum tenetur seruare man-
datum, sed etiam qualitatem mandati.c.quum venissent.& ibi
not.Bal.de eo qui mit.in pos.cau.rei ser.sequitur Jaso.in.l.si
procurator.in princ.C.de transac.Jas.in.l.qui rome.§ callima-
chus.col.iij.in.x.ff.de verb.oblig. Igitur non sufficit q fra-
tres soluant, nisi etiam liberam pensionem tueantur ab omni-
bus impositionibus.
60 Trigesimonono moneo, † bona fides non patitur, vt si do tibi
rem liberam, & tu des mihi aliam rem liberam, in re mea per-
petua libertas requiratur, in tua autem mihi tradita, libertas
non perpetua, quia contractus claudicaret contra.l.ij.& per totū
titu.C.de condi.ob cau. Sed quādo fuit assignata pensio Frā-
cisco, promisit Franciscus, beneficium resignatum per se fore
liberum ab omni pensione, & grauamine, ergo mens fratrum, &
Francisci fuit, vel ex hoc solo liberam pensionem perpetuo da-
61 re, † quia vbi dubitatur de mente inspicimus alterum ex con-
trahentibus quid & qualiter promiserunt, vt ex eo colligat mēs,
ista est doc.Bal.in prelud.feud.col.iij.post med.vers.pro in-
tellectu.sequitur Alexand.in consi.lxiij.incip. in causa & lite.
62 ad fi.ver.& per hec.in.vij.volu. † Sicuti igitur beneficium re-
signatum per Franciscum est promissum liberum perpetuo, ita
pensio per fratres promissa debet censeri libera perpetuo, ne
sit inequalitas, & deceptio allego pro hoc tex.& ibi not.per So-
ci.in prin.in.l.j.ff.de reb.dub.vbi verbum dubium declaratur
63 per aliud verbum adiunctum, cum alijs alleg.per eum. † Vn-
de videmus q promissio nuda que reperitur in libro mercato-
ris suppletur a causa que potest colligi ex scripturis preceden-
tibus in eodem libro, ita sing.Jo.and.in rub.de depo.sequitur
Jas.in.l.qui filiabus.col.j.in.iiij.ff.de leg.j.sec.text.in.d.l.qui
64 filiabus.cum materia. † Hinc etiam videmus q licet sint mul-
ta declarantia mentem dubiam vicinitas tamen scripture est
prima ad quam recurri debet, vt per Paul.de cast.in.l.si ser-
uus plurium.§.fi.ff.de leg.j. Itaque quum pensio sit assignata
Francisco libera, ob causam q cessit beneficium liberum per-
petuo, non video quare etiam pensio non debeat iudicari per-
petuo libera.
Ex quibus omnibus quum appareat de mente fratrum promit-
tentium, succedunt not.per Jaso.in.l.in conuentionalibus.in
65 fi.ff.de ver.oblig.vbi expresse dicit, † q vbicunque de voluntate
contrahentium appareat quauis verba sint ambigua, semper inten-
tio preferenda est, quum nunquam verborum series potentior
sensu existat.l.iij.ad fi.C.de lib.prete.sm Ang.in consi.ij.inci
pien.certum est.col.pen.ita Jas. Igitur quum promiserint li-
beram pensionem, tueantur eam, quia ista fuit, & Francisci, eo-
rum mens indubie.
Quadragesimo etiam moneo, q per solutiones non liberentur
fratres nisi prestent liberam, & allego tex.in.l.etiam si circa.ff.de
66 sol.vbi expresse dicitur, † licet res que debebatur tradita sit, q-
diu tamen aliquid iuri deest, puta si ius quoddam cautionis su-
perest, adhuc ipsa res petenda est, ita expresse ibi tex.igitur vl-
tra solutionem integram dent pensionem liberam, & concord.
pts.in.l.si rem meam.eo.titu.

Preterea quum ex facto, & relatione fratrum papa grauauerit
pensionarios, licet soluant pensionem, tamen adhuc tenentur
67 ad liberam soluendam, † quia solutio rei deteriorate facto debi-
toris non liberat eum tex.est in.l.qui sibi.§.j.alias fi.incip.qui
stichum.ff.de solu.papa enim non scit ea que sunt facti nisi ei p
fratres insinuentur.c.j.de rescrip.in.vj. Sed ista breuia sunt
emanata instantibus fratribus, vt patet in secundo breui, dum
dicitur expositum nobis fuit, & ibi, commoditati vestre consu-
lentes &c.ergo &c.
Non obst.clausula quorum tenores, & clausula non obstātis.
q vltra alias responsiones datas in alia informatione, respon.
non esse applicatas pensionibus exemptis, sed priuilegijs, vt
68 patet. † Secundo dic q clausule in executiuis posite non am-
pliant gratiam text.est sing.in clem.j.de preben.& ibi multum
exclamat Abb.dicens se nescire alibi & expresse de clausula nō
obstan.not.ad hoc propositum Rot.in decisi.dccclviij.incip.
dominus papa sub titu.de rescrip.in antiq.colum.iij.post me.
versicul.circa secundum.dicens post relatos per eam q non
tollit ius quesitum tertio.
69 Confirmo † quia clausula de plenitudine, vel non obstan. non
auget virtutem priuilegij, ita Bald.in.l.eam quam.columna
decima.versicu.sed pone.C.de fideicom.sequitur Soci.in con
silio.cxx.incipien.memini.colum.vj.in med.versicu.preterea.
in tertio volumi.
Ideo dicit Bal.in.c.si diligenti.col.pen.in med.de prescript.
70 † q clausula non obst.non disponit dispositionem, sed disposita
custodit, & confirmat.
71 Hinc etiam dicit Soci.in.d.consil.cxx. † q predicta clausula
operatur in his in quibus princeps habet scientiam, vt sunt ea-
que in iure consistunt, secus in his que sunt facti, allegat tenere
hoc Bald.in.l.fina.C.senten.rescin.non poss.cum alijs con-
cord.vt per eum.
Dico etiam q priuilegium obligationum iuratarum vel q non
censeantur sublata per dispositiones non facientes mentionem
expressam est in corpore iuris clausum, vt in.c.constitutus.de
72 rescript. † Sed generalis derogatio priuilegiorum facta per
principem non comprehendit clausa in corpore iuris gl.est or-
dina.in.l.heres absens.in princip.ff.de iudic.cum concord.vt
per Roman.in consilio.ccccxcviij.incip.in casu.colum.penu.
in princip.versi.prima.
Preterea, & istud puto q iudicantes semper pre oculis de-
beant habere, iuramentum semper debet obseruari nisi probe-
tur contra salutem anime tendere.c.quum contingat.cum si.&
nisi sit contra bonos mores. Sed solutio integra pensionis nō
est talis ergo &c. Nec ob.si diceret esse contra bonos mores
quum fiat non assistente papa, vel resistente per breue, quia re-
spon.vt in alia allegatione dixi potius debere obediri deo cui
iuratum est q principi vetanti ne soluatur, vt allegant Jo.and.
74 in.c.in malis.col.pen.post princ.in mercuria. † Quia iura-
mentum est de iure diuino, & innititur iuri naturali, vt not.glos.
in.c.authoritatem.xv.q.vj.sequitur Alex.in consi.lxvj.incip.
visa facti.col.fi.j.in.vij.in.vj.volu. Neque enim excusat periu-
rantem patris, vel superioris authoritas, vt est tex.in.c.ij.inci.
qui compulsus.xxij.q.v.vbi periurus est miles qui peierat cō-
pulsus a domino, quia plus dominum q animam suam dilexit
75 † sed periurium est maius homicidio delictum, vt in.c.ille qui.
xxij.q.v.quia ille corpus perdit periurans autem animam, vt
dicit ibi tex. Si igitur tex.ille non excusat deierantem a per-
iurio etiam vbi interuenit vis a domino prestita quāto minus
debent excusari fratres periuri per breue, vel bullam pape non
cogentis eos ea potestate, vt omnino non possint aliter euade-
re. Nunquam enim papa indignabitur contra eos si pacta
seruabunt.
76 Confirmo † q in delictis non excusat authoritas superioris per
tex.in.c.non semper.xj.q.iij.vbi dicitur, non semper malus est
non obedire precepto, quum dominus iubet ea que sunt contra-
ria deo tunc ei obediendum non est. Alibi tex.in.c.sequ.inci
77 pien.si dominus dicit, † si dominus precipit contraria sanctis
scripturis magis obediat subditus spiritus q corporis domi-
no, si enim malum precipit responde, oportet Deo magis obe-
dire q hominibus, ita tex.Hierony.
78 Unde dicit Ambrosius in.c.iulianus.xj.q.iij. † q quando Ju-
lianus Imperator apostata habens sub se milites christianos
precipiebat, vt aciem contra christianos dirigerent, tunc Deo
magis q illi obediebant, & idem dicitur in cap.imperatores.
in fin.ead.q.& causa.

79 Et in.c.qui resistit.xj.q.iij.† si aliud iubet imperator aliud Deus
maior potestas Deus, da veniam o Imperator, tu carcerem,
ille gehēnam minat, nec oʒ minor irasci si maior prelatus est.
80 Hinc est † ꝙ quando Nabuchodonosor iusserat, vt aurea sta-
tua adoraretur qui talia facere noluerunt Deo probibenti pla
cuerunt, vt inquit tex.in.c.imperatores.xj.q.iij.
Ex quibus satis aperte colligitur non obstāte breui, vel bulla pa
pe seruari debere iuramentum, vnde in terminis nostris ꝓpria
81 dicit Joan.in.c.in malis.col.fi.ad fi.in mercur.† ꝙ si obliga-
tus per iuramentum potuit debitum soluere, non obstante pre-
cepto superioris contrario, voluntarie dicitur contra iuramen
tum venisse si non soluit, et sic est periurus.c.querelam.de iu-
reiur.ita expresse Joann. and. igitur fratres periuri nisi inte-
gram pensionem soluerint.presertim quia papa non cogit eos
viam periurio aperire, immo expresse dicit tex.in.c.si vero.de
82 iureiur.† nolumus alicui dare materiam veniendi contra pro-
prium iuramentum, ne ambo periurij videamur, et idem di-
cit imperator in.l.j.C.si aduer.vend.
Hinc legimus ꝙ reges egiptiorum iudices adigebant ad iusiu
randum, vt etiam si quod per ipsos Reges iuberetur quod iu-
stum non esset, ne iudicarent porro potentia ferocieqꝫ regia op
posita est iuramenti religio, vt ꝑ Eras. in apophthegmatibus.
fol.cccexiij.in.xxvj.
Secundo modo respondeo ꝙ solutio integra pensionis non ob-
stante breui vel bulla pape non dicitur contra bonos mores ꝓ
batur per do.per Soci.in consi.lxxviij.inci.in presenti.col.vij.
83 in med.versi.nec est verum.in.j.volu.vbi expresse dicit † ꝙ ac
tus iuratus, vt pura donatio non dicitur fieri contra bonos mo-
84 res licet a lege ciuili sit probibita, † quia illud dicitur esse con-
tra bonos mores quando improbatur a lege canonica et cōside-
ratis bonis moribus secundum canones, vt declarant Bald. et
doc.in.l.pactum.C.de colla.et Bal.in.l.pacta que contra.C.
de pac.Jmo.in.c.quum contingat.de iureiur. Sed ista solu
tio si fieret nusqꝫ a canonibus dicitur esse contra bonos mo-
res ergo etc. Francisc. Nicon.

ALLEGATIO. XXVIII.

SVMMARIVM

Fratres fuerunt in mora etiā si nemo esset Venetijs pro reci-
pienda pensione nomine Francisci. Debet stari simplici
verbo Francisci de damnis passis et expensis.
1 Exceptio super accessorijs non potest opponi sopito negocio
principali.
2 Litere excommunicationis etiam si non relaxentur dicuntur
esse sententia, et solutio dicitur facta vigore sententie.
3 Confessio emanata porrecto libello habet vim sententie.
4 Solutio spontanea purgat metum, et impedit exceptionem. 5.
Solutio partis operatur elisione in facultatis excipiendi.
6 Soluens in loco non obligato potest cogi, vt etiam alia ibi
soluat.
7 Oblatio solutionis non dicitur realis solutio nisi pecunia sit in
conspectu.
8 Debitor tenetur offerre debitum ad domum creditoris, et si nō
reperitur creditor consignet pecuniam iudici, vel fiat procla-
ma, alias tenetur ad penam. 9.contra.11.et solu.ꝙ est cōis.
10 Contumacem esse non sufficit nisi quis accuset eum.
11 Promittens stare simplici verbo tertij nō potest reuocare post
declarationem, nec reuocatur nisi quādo creditor est effectus
ribaldus, vel neqꝫ.13.et.17.et limita, nec obstat ꝙ inuitatur
quis ad delinquendum.14.nec debet prestari iuramentum.
15.vide.19.
18 Iuramento remisso oritur actio, ac si iuratum esset.
19 Testi vni potest credi ex conuentione partium.
20 Interesse non debet probari sed statur simplici verbo si conuen-
tum est, et ita debet iudicari.
Interpellatio non est necessaria quando obligatio est iurata.
21.iu n.versi.preterea.

Multipliciter Probatur istos fra
tres fuisse i mora sol-
uendi, primo ex literis missiuis excusantibus se
et dicentibus velle retinere propter solutam an
natam pro Francisco in quo succubuerunt, vt
est notorium, ergo etc.

Secundo dicunt in literis velle retinere partem propter impo-
sitionem factam a summo Pontifice. Et in hoc etiam succu-
cubuerunt, ergo etc.
Tertio dicitur, fratres non esse in mora, eo ꝙ non habuere cui
legitime soluerent Venetijs. Ad hoc multis modis respon.
primo ꝙ probatum est dictos fratres sciuisse quis sit procura-
tor Francisci, et eidem in termino proxime preterito soluisse, vt
patet ex literis recognitis.
Sed omissis his, dico ꝙ per solutionem factam isto mense Fe-
bruarij fatentur, et manifeste ostendunt moram, ideo rei demon
strate non est necessaria demonstratio.l.j.ff.de dot.prelegat.
cum similibus.
Vlterius aut ista solutio fuit mediante sententia, aut voluntaria
1 si mediante sententia, tunc sequitur † ꝙ sopito negocio princi-
pali contra te, tu non potes super accessorijs, et dependentibus
exceptionem opponere.l.eos.C.de vsur.fac.tex.in.l.in bone fi
2 dei.C.eo.tit.† Licet in rei veritate solutio dicatur facta vigore
sententie etiam si non fuerint relaxate litere, vt per Soci.in cō
sil.clxix.incip.circa primum.col.pen.in med.versic.secundo.
potest se tueri.in.ij.volu.
Hinc dicit glo.litis contestationem in.§ suscepto.in auc.de ex-
3 hiben.reis.† ꝙ confessio emanata porrecto libello operatur vim
probationis, et quasi sententie.
Si autem solutio est spontanea, similiter preiudicant exceptio-
4 nibus opponendis. Sicuti videmus in simili † ꝙ solutio spō
tanea sequens purgat metum, aut turpitudinem commissam,
ex quibus competebat exceptio tex.est in.l.si ob turpem.vbi
not Jas.in.ij.not.ff.de condit.ob turpem caus.text.in.l.ij.vbi
glo.C.quod metus caus.
Preterea ꝙ per solutionem quocunqꝫ modo factam preiudica
uerint exceptionibus si que competijssent allego Pet.Cyn.et
5 Ang.in.l.si certis annis.C.de pact.vbi decidunt † ꝙ per solu
tionem partis scienter factam renunciat soluens exceptioni sue,
per quam poterat elidi obligatio ex qua nascebatur actio ad pe-
tendum, ita expresse dicunt, et eos sequitur Roma.in consi.cc-
xxij incip.dubitabatur in med.
6 † Confirmatur etiam quia quādo quis habet exceptionem non
soluendi in certo loco, si semel soluat in illo loco preiudicat sibi
quo ad alia, vt etiam ad alia in illo loco soluēda cogi possit tex.
est not.in.l.si fideicommissum.§.fina.ff.de iudic.nota.Angel.
in.l.j.in fi.C.de fideicom.
Igitur fratres qui terminum preteritum soluerunt Aurelio, etiā
si non constaret de mandato possunt cogi soluere eidem arguē
do de loco ad personas quod argu.procedit.l.
Colligitur etiam ex literis missiuis ꝙ ista exceptio procuratoris
non existentis Venetijs non retardauit eos, quia inter exce-
ptiones fratrum non est posita, immo Aurelius scribit eos fuis
se Venetijs, et dixisse, nolle soluere nisi medietatem, quam ta-
men etiam non soluerunt, ex quibus omnibus coniunctis con-
stat de mora iudici.
Nec obst.si diceretur ꝙ fratres.d.Aurelio dixerunt velle solue
re, quia ista verba sum paratus soluere non habent vim realis
7 oblationis, † quia actus realis debet esse proximus non remo-
tus a re, nec habet vim solutionis similis oblatio, nisi res sit in
cōspectu Bar.in.l.pretor ait.§ si quis paratus.ff.de ope.no.
nunc.Bal.in.l.acceptam.versi.modo venio ad opiniones.C.
de vsur.cum concor.vt per Jas.in.l.j.§.fi.col.fi.in.viij.ff.quod
quisqꝫ iur.Roma.in consi.ccliij.incip.spiritussancti.post prin
cip.versic.ceterum.ibi concord.Socin.in consi.xliiij.incip.in
presenti.in princ.in.j.volu.vbi concord.Soci.in consil.cxlin.
incip.dixi profecto.post princ.ver.preterea.in.j.volu.et est du-
pli.cum consi.clxxi.in.ij.volu.
Vltimo ego libenter velle doceri, quo modo erit possibile fra
tres non fuisse in mora, quum nec soluerint, nec solutionis loco
in defectum more creditoris deposuerint?
8 Habeo enim de iure, † ꝙ debitor tenetur ad domum creditoris
accedere, et consignare, vel offerre pecunias tex.est in.l.qui de
cem, et in.l.si soluturus.ff.de solu.
9 Et † si creditor non reperiatur tunc ad hoc, vt debitor euitet in
teresse, et penam debet authoritate iudicis facere consignatio-
nem pecunie, et si creditor esset forensis debet fieri proclama,
ita decidit Bar.in.l.si reus.in fi.ff.de procura.per illum tex.
et enim ibi sequitur Pan.et alij, et consuluit Ancha.in consi.lx-
xxvj.incip.pro faciliori.et text.in.l.acceptam.C.de vsur.sequit
Alex.in consi.lxxv.incip.in causa.col.fi.in med.ver.secundo.
in.vij.volu.Alex.in consi.xx.incip.circa consultationem.col.
pen.

pen. in med. versi. ego alias. in. vij. volu. dicens necessarium esse pro- elationem ex qua appareat non stetisse per debitorem, quin creditor esset satisfactus.

20 Confirmatur supradicta decisio Bart. in. l. si reus. † quia non sufficit ꝙ aliquis citatus sit cōtumax, nisi alia pars compareat ⁊ accuset contumaciam non comparētis, ita Bar. in. l. arbiter. in. j. ff. de arbi. cum concor. vt per Jas. in. l. properandum. §. ⁊ si quidem. col. j. in. v. not. C. de iudi. per illum tex. ⁊ ibi reprehendit glo. quendam sententem ɔtrarium. igitur non potest obijci mora creditoris nisi eam debitor probet accusasse, ⁊ ꝙ per eum non steterit.

21 † Non ob. consi. Dec. dlxvj. dum refert Alex. in consi. ⁊ Jo. de ana. volentes ꝙ dictū Bar. in. l. si reus paratus. procedat de consilio, non de necessitate. Quia multipliciter respō. primo, ꝙ Alex. consuluit in his que deponi non debēt, vt per Alex. in. d. consi. xcij. in. j. volu. Secundo respon. ꝙ Alex. ⁊ Ana. non reprobant Bar. sed dicunt tutius esse deponere, ergo sentiunt non tutum esse non deponere, ergo iudex debet magis in opin. Bar. tanꝙ tutiorem inclinare, presertim quando ex contrario, vt sunt in casu isto constat solutionem non fuisse factaʒ ex alio fundamento ꝙ ex mora procuratoris Francisci, vt patet per literas missiuas. Tertio respon. ꝙ doc. ab vtraqʒ parte sunt equales numero, pro Francisco est Bart. ⁊ Ancbar. ⁊ Alex. in consi. supra relato, contra eum autem est Anan. Alexand. ⁊ Deci. Sed Alex. quia vtramqʒ opin. secutus est aut reijci debet, aut potius teneri ꝙ pro Francisco sentiat, quia in duobus consilijs, sequitur Bar. contra Bar. autem in vno tantum scilicet. xcij. Itaqʒ preponderare debet opi. Bartol. ⁊ Ancbar. opin Dec. ⁊ Bologn. quia non est opin. Anan. sed Bologni. in additio. ad consil. v. Et presertim quia ista opi. confirmatur ex nota. per Barto. in. l. arbiter. in prima. ff. de arbi. vt supra dixi. Quarto respond. ꝙ opin. Bar. in. l. si reus. sequitur ibi Pau. ⁊ alij, ⁊ est vera ⁊ communis, quia eandem tenet Bar. in. l. si seruum. §. nūc videamus. in fi. ff. de verborum obl. ⁊ pro ista opin. alleg. tex. qui bene probat in. l. acceptaʒ. C. de vsur. ⁊ cum Bar. ibi transeunt doc. ⁊ sequitur ibi Jas. in fi. ⁊ cum Bar. videtur transire Soci. in. l. qui rome. §. seia. colū. iiij. in. xij. ff. de verb. oblig. dum referendo Bar. in. d. §. nunc videamus. cum eo transit, ⁊ idem videtur sentire Soci. in. l. quidam. in. iij. not. ff. si cert. pet.

Preterea ꝙ isti fratres fuerint in mora probatur in ista pensione est iuramentum, ergo absqʒ interpellatione constituitur in mora debitor, ista est doct. Jmo. post Joan. and. in. c. breui. colum. j. ver. nota diligenter. de iureiur. ⁊ licet aliqui aliter senserint tamen ista est communis opin. vt per Deci. in. l. quod te. col. x. in. xliij. ff. si cer. pet. vbi alleg. tenentes hoc.

¶ Obligatus est Abbas, ⁊ monasterium quo ad expensas damna ⁊ interesse Francisco, ⁊ promisit stare simplici verbo eiusdē absqʒ alia probatione, aut iuramento, vt in instrumento patet, igitur res est clara.

Nihilominus vt etiam iuris non desit authoritas adduco doct. Bar. in. l. fi. incip. in huiusmodi. ff. de preto. stipu. vbi expresse

22 concludit, † ꝙ stante promissione supradicta licet ꝓmissor possit reuocare anteꝙ stipulator declaret, tamen postꝙ declarauit standum est declarationi, est bene verum ꝙ si enormiter declararet ista damna, esset locus reductioni ad arbitrium boni

23 viri. † Et quoniam dicebatur heri ꝙ contra Bar. est communis opi. ego puto cum Bar. esse communem opin. idcirco allego tenentes ⁊ sequentes Bart. Sequitur eum Bald. in. c. tuis. de testi. Bal. in. c. ⁊ si christus. col. j. in med. ver. ibi, sine cessitas de iureiur. Bal. in. c. ceterum. de iuram. calum. Are. in consi. xiiij. incip. viso. col. ij. in med. Gandi. in opere malefi. sub rub. de multis questio. extra occurre. col. fi. in med. Aret. in. c. proposuisti. col. ij. in. vij. de probat. Alexand. in consilio. lviij. incip. visis. col. fin. in fi. in. vj. volum. loquens in interesse, Alex. in consi. clxxxviij. incip. viso. col. pen. in prin. in. vij. volu. cum concor. vt per Jas. in. l. iusiurandū. post prin. ff. de iure iuran. vbi post relatos qui tenuerunt contrariuʒ, ⁊ post aliquot argu. facta per eum dicit communem opin. esse cum Bar. ⁊ esse veram opin. ⁊ eam seruari, vt etiam Alb. ibi attestatur, ⁊ ibi respondet fundamento de periurij inuitatione, ⁊ ponit ibi limitationes col. pen. in fi. vt per eum, vbi videndum de materia, ⁊ istam opin. sequitur Jas. in. l. admonendi. col. xliij. in. c. ff. de iureiur. vbi decisiones confirmantes hanc opin. idem Jas. colum. lxxxj. in cc. vbi refert tenentes hoc reprobata opin. Spe. ⁊ respondet ad argumen. in contrarium, tenet Jaso. in. l. j. §. eodem. alias fi. col. iij. in med. ff. de verb. oblig. Soci. in. l. qui rome. col. iij. in med. vers. in glo. obtulerit. ff. eo. tit. Barba. in. d. l. j. §. fi. col. iiij. in med. ff. eo. titu. Jas. in. l. si ab arbitro. colum. j. post med. ff. qui satisd. cog. Gomel. in. §. item si quis postulante. col. xj. in. xxiij. insti. de acti. vbi per duas col. arguendo ꝓ ⁊ contra multa ponit de hoc.

24 † Et licet aliqui tenuerint nō valere tale pactū qꝛ inuitaretur quis ad delinquendum, inter quos fuit Pet. Cy. Bal. ⁊ Saly. tamen vt supra deduxi communis est contra eos, vt attestatur et Soci. in consi. xc. incip. visis quibusdam. col. pen. post princi. versi. sed his non obstantibus. in. iiij. volu. vbi late quasi in terminis nostris consuluit valere tale pactum, nec licere reuocari, ratione iuramenti, sicuti est in casu nostro, ⁊ ibi respondet contrarijs.

25 † Et licet alias forte requiratur iuramentum super interesse, tamen hoc non requiritur quando pacto cautū est, vt stetur simplici verbo creditoris, ita expresse Soci. in dicto consi. xc. col. fina. post princip. ⁊ in med. versi tertio quod consi. omnino est videndum pro Francisco.

Vltra Soci. confirmo, quia hic est renunciatum expresse iura-

26 mento, tunc succedit conclusio, † ꝙ nedum quando est actualiter iuratum, sed etiam quando est remissuʒ iuramentum oritur actio ⁊ exceptio ac si iuramentum esset prestitum text. est in. l. non erit. §. si neqʒ. cum. l. seq. ff. de iureiur. ⁊ text. melior de iure in. l. nam ⁊ postea. §. iureiur. ⁊ ibi ad hoc not. Roma. ⁊ Saly. eo. titu. sequitur Jas. in. l. ait pretor. alias est. l. iij. §. iureri. post principium in. iij. ff. eod. titu. vbi argumen. confirmans hoc, ⁊ ibi reprehendit quandam decisionem Jonan. fab. contrariam vt per eum.

27 † Et licet soleat dici ꝙ debitor potest reuocare illam facultateʒ declarandi, illud tamen non habet locum nisi quando creditor esset effectus ribaldus, vel alias neꝙ homo, vt per Soc. in dicto consi. xc. col. pen. Jas. in. l. si ab arbitro. col. j. ad fi. ff. qui satisd. cogan. post Ange. Jmo. ⁊ Come. in. d. l. fi. ff. de presto. stipul. Jas in. l. iusiurandum. col. fina. in princ. ff. de iureiur. dicens alias, ita fuisse iudicatum, quia sine noua causa superuenienti non potest reuocari illa facultas, ⁊ ita dicit se sepius consultum respondisse, ⁊ ita iudicaret, que noua suspitio deberet allegari ⁊ probari, arg. l. si cum cornelius. ff. de solu.

28 Confirmatur principalis conclusio, † quia ex conuentione partium potest induci, vt credatur vni testi. l. theopompus. ff. de dot. preleg. l. fi. C. de fideicom. ita decidit Spec. in ti. de teste. §. restat. versi. licet autem. sequitur Areti. in. c. proposuisti. colum. ij. post med. de probatio. Alexā. in consi. clxxxviij. incip. viso processu. col. pen. in princ. in. vij. volu. Jas. in. l. admonendi. col. xliij. in. c. post Ang. ff. de iureiur. cum restrictione, vt ꝑ eum. Jas. in. l. j. §. fi. col. iij. in med. ff. de verbo. oblig. cum concord. vt per eum, ⁊ cum restrictione, vt per euʒ, ⁊ est videndus omnino Bar. in. d. l. theopompus.

29 † Nec ob. ꝙ Spec. in ti. de probat. §. videndum restat. col. ij. versi. quid si ibi dicitur, voluerit in principali conclusione nostra, ꝙ iudex taxabit in sententia, prout sibi videbitur, quia respond. ꝙ dictum Specu. est reprobatum, vt per Bart. in. d. l. fi. ff. de preto. stipu. Jas. in. l. admonendi. colum. lxxxj. in med. in. cc. ff. de iureiuran.

Vltimo allego Mar. ari. in. c. dilecti filij col. j. in fi. ver glo. fin. in princ. de fo. compet. vbi ponit ista verba precise, Vinc. ⁊ d.

30 m. in. c. quum causam. J. de testi. † dicit ꝙ male facit iudex absoluere reum ex eo ꝙ non sit probata quantitas interesse, ⁊ ita intelligit quod no. Bar. ⁊ Bar. in. l. ij. C. de rescin. vend. ⁊ quod not. per Bart. in. l. fi. C. de iure domi. impetr. ⁊ hoc perpetuo notabile, quia quotidie contingit, ⁊ ego pluries consului, ⁊ pluries in causis obtinui. Ita Marian. vbi ꝗ. quibus veris existentibus prout sunt non video quare non debeat stari assertioni Francisci de expensis damnis, ⁊ interesse. Franc. nico.

ALLEGATIO. XXVIII.

SVMMARIVM

¶ Breue posterius est surreptitium non facta mentione litis, ⁊ sententie, ⁊ rei iudicate super retētione. ¶ Res iudicata super primo termino nariui. atis est res indicata elidens breue retentionis quo ad omnes terminos. ¶ Terminus natiuitatis ⁊ terminus sancti Joannis est vnus, ⁊ eadem pensio, ⁊ idem corpus. ¶ Exceptio fratrum ad terminum natiuitatis est eadeʒ exce-

prio que fit ad terminum sancti Joannis, ergo non debet posse amplius deduci. ¶ Retentio per fratres non poterat fieri nisi in primo termino. ¶ Declaratio pape non tollit ius quesitum Francisco, ergo &c.

8 Processus ad ulteriora non obstante exceptione operatur effectum pronunciationis super ea.
2 Prius quid debet esse in rerum natura ꝗ̃ in exercitio.
3 Dilatio extensa differt a dilatione data.
4 Exemplari deficiente deficit exemplatum.
5 Non ens non potest remanere.
6 Consequens destruitur destructo antecedenti necessario.
7 Antecedenti sublato tollitur consequens.
8 Medio excluso excluditur etiam id ad quod pervenitur.
9 Res iudicata facit de non ente ens.
10 Nove probationes non admittuntur contra rem iudicatam.
11 Rescriptū non faciens mentionem de sententia est nullum. 21.
12 Sententia lata ex causa irrationabili non efficitur ex rōnabili.
13 Rescriptum potius debet esse frustratorium ꝗ̃ damnificans indebite.
14 Excipere prohibitus censetur prohibitus etiam agere qñ &c.
15 Servo prohibita sunt que sunt facti, & ea que iuris qñ &c.
Propositum retentum in mente non operatur. 15. in fi.
16 Voluntas non sufficit si non venit ad dispositionem.
17 Privilegij innovatio nullum ius tribuit de novo.
19 Res iudicata facit de falso verum.
20 Dubium non dicitur de quo est regula iuris.
21 Libellans non potest emendare post quesitum ius tertio.
23 Quod reducitur ad aliud censetur idem cum illo.
Idem dicitur esse in quo non mutatur res, persona, vel causa licet accidentia alterentur, & idem dicitur cuius rei species eadem consistit. 25. & eadem causa dicitur que pendet ab alia simul cum illa, licet diversa causa. 44. vide §. eadem causa.
24 Exceptio rei iudicate habet locum si eadem actione agatur cū alia qualitate, idem si idem est finis agendi licet varietur modus agendi. 26.
27 Verba verificantur in primo termino, & prima vice, & seq.
28 Mandatū de providendo non comprehēdit nisi primo vacatā.
35 Verba intelliguntur per prius non per posterius.
36 Constitutio declaratoria recipit omnes ampliationes declarat.
37 Unum & idem non desinit esse ens divisum gratia commodioris culture.
38 Aurem tangens totum hominem dicitur tetigisse.
39 Exceptio rei iudicate habet locū quando petitio est generalis prosecutio autem specialis, & quando est identitas personarum, & questionis etiam si non sit identitas actionis. 41. idem qñ petitur actione negociorum gestorum id super quo est sententiatum per actionem mandati. 45. idem quando possunt peti plura ex eadem causa, & primo agas ad unum, postea ad omnes. 46. Idem quando sententia est super dependente alio. 48. Idem in. 54. ubi vide idem in. 55. et. 56. & infra eod.
40 Exceptio solutionis excludit actionem, & inducit debiti confessionem.
41 Unum expresse agitur, & aliud in consequentiam inducitur.
42 Res iudicata inventa ut controversie finiantur.
47 Sententia super principali preiudicat in fructibus.
49 Ubi duo propter unum utrobiqꝫ semper unum.
50 Unum formaliter potest esse quod est essentialiter multiplex.
51 Unum totum efficitur ex pluribus differentibus specie.
52 Una via est & si per plures fundos imponatur.
53 Eadem causa dicitur quando decisum in prima sententia discutitur in secunda instantia etiam ad diversam rem, idem fingitur si unum est de alio licet sint diversa. 54. Idem dicitur etiam si quid sit non utiqꝫ pristina qualitate, aut q̃litate. 55.
56 Exceptio rei iudicate super. 1. habet locum contra agentem super. 11. pedes altius tollendi, idem si petisti primo fundum, postea usufructum. 57. Idem quando pronunciat super negocio principali postea ad penam agitur. 58. Idem quando sententia fuit super parte fundi, & petitur nunc communi dividūdo. 62. Idem si agens ad hominem succumbat, & agat nunc tanqꝫ ad suum ex testamento. 63. Idem quando agitur nunc ad appenditia prosecutorum. 64. Idem quando sententia est generalis sicut petitio, & prosecutio fuit specialis maliciose. 65. Idem quando in agendo, quis dixit sibi rem debitam non expressa causa. 67. et. 70. Idem quando egit non prosecutus aliquibus speciebus quia preiudicat in omnibus. 68. Idem quando primo egit mandati nunc autem furti quia origo non titulus inspicitur. 84. Idem quando absolutio habet perpetuam causam veritatis tunc in perpetuum obstat. 50. Idem quando nunc discutitur quod iam discussum est inter easdem personas licet sententia non sit lata super eo quod nunc discutitur. 102. Idem quando petitur illa quantitas super qua pronunciatum est tanquam non debita. 112. & supra. Exceptio rei iudicate. eo.
59 Sententia dicitur lata contra ius etiam quando fertur contra mentem iuris.
60 Reservatio iuris in sententia non fit sine causa.
61 Exceptio censetur facta secundum naturam rei excepte.
96 Excipiens simpliciter non allegata causa censetur omne ius deduxisse.
69 Eadem causa dicitur ubi est eadem origo, vide. 73. & supra, idem dicitur.
71 Agens in rem non expressa causa omne ius deduxit.
72 Quando pronunciatur rem meam esse simul pronūciatur tunc non esse.
73 Causa proxima inspicitur quando queritur an sit eadem res.
74 Extensio fit etiam in penalibus ne legis intentio eludatur.
75 Frequentioris usus causa excluso uno excluduntur & alia similia.
76 Extensio non dicitur sed proprius intellectus ubi est eadem ratio.
77 Pluralitas resolvitur in singularitates si est eadem ratio.
78 Equiparatis duobus dispositio loquens de uno habet locum in alio.
79 Eadem ratio comprehendit omnes casus non per extensiones, sed tanqꝫ genus species.
80 Dispositio de uno habet locum in alio eiusdem qualitatis re, licet non nomine.
81 Electionem cassari petens quis contra consuetudinem cēsetur deduxisse omne ius ex consuetudine petitorium, & possessorium.
83 Iuramentum super facto tollit debitum respectu omnium personarum.
85 Primis personis non potest aliquid aliorum remanere.
86 Rescriptum non debet servari quando leditur ius non nominati in eo etiam motu proprio editum, etiam si dicatur expresse non obstante iure fabij.
88 Qualitas dicitur genus.
89 Exceptione compensationis opposita si pronunciatur non obstante & non potest amplius opponi si est res iudi.
90 Expressum dicitur in omni materia quod dixissent si interrogati essent statuentes.
91 Accidentia diversa non faciunt diversitatem rei si substātia est eadem, idem qualitatum diversitas. 93. et. 95. ubi de possessione.
74 Specie non differunt que differunt conditione aliqua.
97 Iustitia vel iniustitia possessionis non facit differentiā in possessione.
98 Conditionalis creditor dicitur creditor.
99 Exceptio in aliquibus casibus porrigitur ad similes.
100 Pape declaratio circa gratias iam factas alicui non potest tollere ius quesitum alicui, & talis declaratio censetur facta a papa circumvento per importunitatem. 101.
103 In his que uno spiritu continentur non considerantur singule partes.
104 Diversitas actuum non inducitur quando necessario fit diversitas actus alicuius.
106 Qualitas non augens obligationem, sed modū solutionis moderans non dicitur mutatio.
107 Absolutus de vulnere non potest iterum accusari propter homicidium ex illo vulnere.
108 Habens gratias duas sub eadem data succumbens in una non prohibetur uti alia, secus si diverse date.
109 Multa verba unam stipulationem faciunt, ubi similia.
110 Legatum annuum solvens cogitur etiam alia legata solvere eidem.
111 Substitutiones pluribus casibus a testatore facte, sunt una substitutio si casus illi non differunt specie.
113 Perimus repellitur ab agendo.
114 Exceptio rei iudicate est exceptio litis finite.
115 Declaratoria super re clara dicitur nova concessio.
116 Decernimus verbum est novi iuris inductivum, & per illud inducitur preceptum.

Presuppono

PResuppono vnum, Ad quod
est aduertendum, videlicet, ꝙ super exceptio-
ne fratrum circa retinendam medietatem pen-
sionis est pronunciatum pro Francisco senten-
tialiter, & iacta solutio pensionis de mense Februario preteri-
1 to, iuxta not. per Bar. in l. a procedente. C. de dila. † vbi quan
do cognoscatur cum plena discussione super exceptione, cense-
tur super ea pronunciasse procedendo ad vlteriora, argu. l. j. C.
de ordi. iudic. & plene per Abb. in c. j. de ordi. cogni.
Facto isto presupposito quo modo erit possibile euitare surre-
ptionem istius breuis in quo fit mentio retentionis iam sibi cō
cesse per aliud breue, & ad quod breue in isto posteriori fit rela
tio, quum non fuerit expressum pontifici etiam iam esse senten
tiam & rem iudi. super iure dicte retentionis, & super dicto breui
ad quod fit relatio, & a quo insurgit radix nome retentionis.
Radix enim iam extincta non potest suscitari, aut qualificari. l.
si res. §. aream. ff. de solu. Et difficilius edificatur vbi deest fun-
2 damentum. c. si paulus. xj. q. j. † Non enim debet quid esse
prius in exercitio ꝙ in rerum natura, vt per Bal. in dispu. in-
cip. accusatus. col. j. post princ. versi. item.
Et difficilius extenditur id quod non est ꝙ id quod est. l. sed si ma-
nente. ff. de precar. Unde dicit Ias. in l. qui pro tribunali. co-
3 lumna. viij. in. xxxvj. ff. de iudic. † ꝙ aliud est nouam dilatio-
nem dare, aliud primam extendere, si enim prima non est, non
extenditur.
4 † Et vbi deficit exemplar deficit exemplatum, vt per Bald. in
auc. si quis in aliquo. in prin. C. de eden. per. l. in testamento. ff.
de condi. & demon. Sed per rem iudicatam, vel sententiam
quo ad Franciscum extincta est retentio, extinctum primum
breue, ergo secundum surrepititium & nullum.
5 Ulterius, quod non est prorogari, aut qualificari non pōt, † nec
potest remanere apud aliquem quod apud eum non est. l. pen.
C. de erro. mili. anno. lib. x. not. Soci. in consi. xxxvj. incip. re-
cta. col. pen. in fi. in. j. volu. Et quod nullum est validari non
potest. c. audiris. de electio. Quo modo igitur primum breue
quod est effectum nullum quo ad Franciscum propter rem iu
dicatam potest validari?
Si enim recte consideretur, istud breue est relatiuum ad primū,
6 igitur † destructo antecedenti destruitur consequēs, presertim
quando antecedens est necessarium, vt per Alex. & Iaso. in l.
7 nec in §. heres. in. ij. not. per illum tex. ff. de acquir. here. † Et
vbi consequens fundatur in aliquo antecedenti sublato antece-
denti tollitur, & consequens, vt per Rot. bisigne. v. in fi. de consuet.
Ideo dicit Bal. in consi. ccxxxviij. incip. quidam magnus. col.
8 fin. versi. item excluso. † ꝙ excluso medio per quod deuenitur
ad aliud, & illud excluditur ad quod per tale mediū oportebat de-
uenire, quia non habet ordinatam & in iure fundatam consequē
tiam, vt. l. j. C. de capti. & not. in simili Soci. in consil. xxxj. inci.
prosequendo. colum. j. ver. quarto. in. j. volum. loquens quan-
do excluditur vna persona, quia excluduntur omnes alie ab ea
descendentes.
Igitur quum sit res iudi. contra predictam exceptionem, & quū
9 † res iudicata faciat de ente non ens, vt per glo. singu. in l. si nō
sortem §. heredi. ff. de condic. indeb. & not. Ias. in l. mihi. verum
debito. colum. ij. in. ij. ff. de conductio. indebit. primum breue ha
betur ac si non esset.
10 Hinc volunt iura † ꝙ quia res iudicata pro veritate habetur,
noua instrumenta, & noue probationes nō admittuntur contra
eam. l. sub specie. C. de re iudi. l. imperatores. ff. eo. titu. c. inter
monasterium. & c. sabotta extra eo. ti.
11 Et propter istam considerationem volunt iura, † ꝙ si super vno
negocio est sententiatum, rescriptum principis super tali nego
cio non faciens mentionem de sententia fit nullum. l. fi. C. sent.
rescin. non pos. Igitur rescriptum istud super negocio reten-
tionis nullum, quia super retentione est sententiatum, & est res
iudicata.
Et licet si istud secundum breue fuisset productum quando pri-
mum, forte esset maior ratio habēda pro fratribus, nunc tamen at
12 tenta sententia nihil debet obesse, moueor, † quia sententia que
potuit ferri ex causa rationabili si sit lata ex irrationabili non
mutilatur aut efficitur ex rationabili, ita Bal. in addit. Spec.
in titu. de senten. col. v. in med. versi. in casibus. & hoc idem te-
net Ange. in §. & hoc insuper. colum. penul. in. vij. versicu. ego
credo. in auctem. vt spon. largi.
Non est negligendum etiam, ꝙ quum primum breue fuerit cla-
rum, & non in aliqua parte obscurum, non debet ab isto posterio
ri, interpretationem aliquam recipere, quia interpretationes,
& coniecture reijciuntur in his que clara sunt. l. continuus. § quū
ita. ff. de verbo. ob. Nec potest dici dubium, aliquod, sed mali-
ciam fratrum querentium cum aliena iactura locupletari.
Nec obst. si diceretur ergo istud breue esset frustratorium, quia
13 fateor, † potius enim rescripta debent censeri frustratoria ꝙ vt
quis indebite damnum patiatur, vt per glo. relatam per Ias. in
l. cunctos. col. fi. versi. nec ob. C. de transac.
Nec obst. si diceretur, istud iudicium est diuersum ab illo in quo
fuit sententiatum, quia est diuersa summa, quia dico, ꝙ est eadem
exceptio, & hoc patet in effectu, quia volunt retinere iuxta for-
mam primi breuis, super quo breui est pronunciatū. Nec ob.
si diceretur non fuit pronunciatum super exceptione pensionis
iurate, de qua nunc agimus. Quia respon. ꝙ super retentione &
facto retentionis fuit pronunciatum, & hoc satis est ad redden-
dum rescriptum surrepititium, fratres enim sicuti supplicando
dixerunt dubitari an comprehendantur iurate pensiones, de-
bebant dicere. Et super quibus iam pronunciatum est, & facta
solutio, allego pro hoc glo. sing. in l. ij. ff. de pos. here. petit. vbi
actio quam intendit bono. possessor iure hereditario est semper
actio ciuilis, & non alteratur eo ꝙ pretor postea eam veluti pal
mites, & propagines ad quasdam alias personas deriuauit, ita
nec alteratur exceptio propter istud secundum breue. Quum
igitur omiserint duas species per quas causa retentionis nar-
rate per eos dicitur decisa scilicet sententiam, & solutionem, nō
ne apertius eorum dolus colligitur & certe sic igitur breue surrepititium.
Itaque ad reijciendum rescriptum post litē decisam, satis est, de-
cisum esse negocium, licet nō sit decisum cum ea qualitate que
postremo reperitur in rescripto. Iura enim hoc bene conside
rarunt ꝙ in rescripto post decisam causam semper est aliquid
quod in primo iudicio non fuit deductum, & hec est propria
rescripti virtus, quibus tamen reiectis iura voluerunt sic mo-
to per sententiam non labefactari causam est in cap. ex parte. de
arbitr. vbi videndum.
Immo dico plus, si iura abhorrent versari ea que per sententiā
terminata sunt, nisi exprimantur, etiam si fundamentum iuris
impetrantis aliunde ex rescripto pēdeat, a fortiori debent ab-
horrere, vt per dolosas cauillationes post sententiam, non solū
deducatur in iudicium, & aperiatur iudicium de nouo, sed etiā
ius fundamentale in negocio impetretur in preiudicium illius
qui habuit sententiam. Et istud fundamentum est, verum sicu
ti Deus est Deus.
Et probatur naturali ratione, quia si cui iter prohibetur multo
magis iter cum armis ad offendendum prohibetur.
Dico igitur, sicuti iura prohibent impetrari rescripta contra ne
gocia terminata, nisi de eis fiat mentio, ita etiam prohibent, &
multo fortius impetrari rescripta, per que nedum deuenitur ad
iudicium, sed etiam impetranti ius acquiritur contra semel iu
dicatum, quia quod non posset directo impetrare impetraret per
indirectū contra tex. in c. quum quid vna via. de reg. iu. in. vj.
14 † Hinc videmus, ꝙ si quis prohibetur excipere, censetur etiam
prohibitus agere, si per talem actionem deueniret ad exceptio
nem, ita Baldus in additione Specu. in titulo de arbitr. vers.
sicut. sed quid si statutum. sequitur Socinus in consilio. ccxcix.
incipien. cupio primum. colum. final. in medio. versiculo secun
dum. in secundo volumi.
15 † Similiter quum seruus sit prohibitus ea que sunt iuris facere
§. sed quum factum. institutis de stipulatio. seruorum. censetur
etiam prohibitus posse ea que sunt facti quando ex tali facto se
quitur ius tex. est in l. quod seruus. ff. de acqui. pos. not. Soc.
in l. j. § municipes. § j. ff. eo. tit.
Nec obst. si dicatur ꝙ pape intentio fuit derogare omnibus pē
sionibus etiam iuratis, quia respondeo ꝙ istud propositum
fuit in mente retentum, & nihil debet operari. capitu. j. in versi-
cu. licet voluntatem habuerit, & ibi glos. & Abba. de eo qui mit
tit in possessionem. Presertim quum ante istam declarationē
sit res iudicata pro Francisco non obstante breui & exceptio.
16 Nec sufficit voluisse nisi ad dispositionem sit processum. l. quis
dam quum filium. vbi Baldus, & Imol. ff. de heredibus insti-
tuend. & per illum textum limitantur omnia iura mundi volen
tia magis attendi mentem ꝙ verba, ita inquit Ias. in l. si quis
filium. C. de liber. preter. igitur &c.
Preterea stante re iudicata contra primum breue ꝙ istud sit
nullam vim habens, allego in terminis Abb. in c. ex parte. ij. j.
in. viij. not. per illum tex. de priuile. vbi ponit verba formalia.

no tribuit, ⁊ ideo si primum priuilegium potest probari falsum, secundum corruit, etiam si fuit innouatum ab habente potestatem de nouo cõcedendi, quia in dubio non videtur velle de nouo concedere, sed ius antiquum si quod competebat confirmare, vt hic in fi. ⁊ in. c. quum dilectu. de confirma. vti. vel inutil. Igitur probata re iudicata contra primum breue probatur ⁊ contra secundum confirmatorium, quum ex eadem radice prodeat.
18 Vlterius istud breue emanauit ad instantiam fratrum, † ergo intelligitur si vera sunt narrata. c. ex parte. ⁊ ibi Dec. post Abbat. in. ij. notab. de rescrip. Sed quum dixerint in breui, dubitari ab aliquibus an comprehendantur pensiones iurate, falsum expresserunt, quia iam erat sententiatum, ⁊ erat super isto articulo res iudica. ergo non erat dubium aliquod, quia res iudicata pro veritate habetur. l. ingenuum. ff. de statu hom. l. res iudi
19 cata. ff. de regulis iuris. † Immo res iudicata facit de falso verum, ⁊ de abusiuo facit rectum, vt per Bald. in. c. nihil est. column. ij. ad med. versi. item not. de elect. ⁊ facit de non vero verum vt per Bal. in. c. quum causam. colum. fin. in fi. de probat. igitur propter istam falsi suggestionem debent carere impetratis, ita tex. in. c. super literis. de rescrip. quia debuerant dixisse certum esse non comprehendi iuratas pensiones, attentare iudicata. Nec obs. si dicas res iudica. est super vno termino, quia de eo etiam debebat fieri expressio pape. Vltra supradicta, ꝙ expresserint falsum dicendo rem esse dubiam, probatur ꝙ quasi sit regula ⁊ decisio in corpore iuris clausa, non comprehendi obligationes iuratas in dispositione quantumuis generali, vt probatur in. c. constitutus. de rescrip. cum sim. Tunc incedit
20 conclusio, † ꝙ non dicitur esse dubium de quo est regula iuris licet sint aliqui casus excepti, ita dicit not. Bar. in. l. quoties. ff. si quis cautio. sequitur Iason. in. l. cetera. columna prima. in fin. ff. de legatis primo.
21 † Allego etiam per declaratoriam ⁊ rem iudicatam contra exceptionem, ⁊ contra breue est quesitum ius Francisco, igitur secundum breue confirmatorium etiam si esset ex certa scientia non preiudicaret, nec confirmaret in preiudicium tertij, idest Francisci, vt per Deci. in. c. sua nobis. column. penul. in fi. versicu. ex cuius. de confirmat. vtil. vel inutil.

Et ad hoc fac. regula cancellarie volens per quascunque literas nunquam tolli ius quesitum tertio.

Vlterius ex productione primi breuis non est dubium super retentione ortam esse controuersiam, ⁊ quesitum esse ius Franci
22 sco, sed de iure est † ꝙ quando ex productione libelli est quesitum ius aduersario non potest producens in preiudicium aduersarij emendare tex. est not. in. c. ab eo. de elec. in. vj.

Accedit etiam ꝙ verba posita in executiuis non immutant naturam principalis narrati, tex. est not. in clem. j. de preben. igitur verbum additum de pensionibus iuratis non immutat exceptionem iam propositam ⁊ elisam, quia est eadem exceptio.

Et licet videatur fortior exceptio ista, quam illa prima, tamen quia non differt nisi in plus ⁊ minus, ideo non dicitur differre ab illa prima, quia quod est secundum plus ⁊ minus non dicit dif
23 ferre specie. l. si. ff. de fund. instru. † Vnde dicitur, illud quod reducitur ad aliud censetur idem cum illo, vt not. Alexã. in. c. omnis autem lex. in med. iij. distin.

Immo ꝙ ista exceptio sit eadem cum illa que fuit primo opposita, moueor, quia idem dicitur esse illud in quo non mutatur res persona, vel causa licet aliqua qualitas vel accidentia alterentur, ita expresse Lap. in alleg. lxxvij. incip. tabellio. col. penul. post med. ver. premisso. alleg. l. proponebatur. ff. de iudi. Sed hic est eadem exceptio, eedem psone, eedem causa, ergo ⁊c.

Nec obst. si dicas ꝙ retentio pensionis iurate non fuit intentata, quia respond. ꝙ istud est quedam quantitas, que non alterat fa
24 ctum, idest exceptionem, ⁊ ideo succedit conclusio, † ꝙ absolutoria lata in actione, parit exceptionem rei iudicate, si iterum eadem actione cum additione alterius quantitatis agatur, ita expresse text. nota. in. l. in delictis. §. fin. incipien. si detracta. ff. de noxali. ⁊ ibi Bartol.
25 Hinc dicit text. in. d. l. proponebatur. in fi. ff. de iudi. † ꝙ eadem res est cuius rei species eadem consistit, sed exceptio in plus ⁊ minus est eadem specie. l. si. ff. de fun. instru. ergo ⁊c.

Notandum est etiam ꝙ in excludendis exceptionibus finis ad
26 quem proponuntur est potissima consideratio. † Et ideo licet varietur modus agendi, si idem est finis agendi, obstat excep. rei iudicate tex. est in. l. duobus. ff. de excep. rei iudic. not. Abbas in capitulo aduersario in fine, de exceptio. Sed finis illius exceptionis, ⁊ istius presentis est idem, quia volunt retinere medietatem, ergo ⁊c.

¶ Considero etiam vnum, ⁊ dico ꝙ vigore breuis dantis facultatem retinendi semel tantum, fratres non potuerunt nec possunt nisi in primo termino retinere, sed in primo termino propter solutionem factam renunciarunt iuri retinendi, ergo ⁊c.
27 † Moueor, quia verba in dispositione aliqua pro iure restringuntur ad primum actum vel terminum, ⁊ pro prima vice. l. quum pater. §. pater certum. vbi Barto. ff. de leg. ij. l. eum qui calendis. ff. de verborum obligationib. Et ideo si fuerunt vel negligentes, vel ignorantes non potuerunt in alio termino retinere tex. est quasi in terminis in. c. si clericus. de prebẽ. in. vj.
28 † Hinc est ꝙ mandatum de prouidendo de beneficio non comprehendit beneficium nisi primo vacans. capitu. mandato de prebend. in sexto.

Tertio istud fundamentum confirmo propinquius ad terminos
29 retentionis. † Quia si alicui datur licentia retinẽdi duo beneficia, intelligetur ista licentia de duobus primis beneficijs nõ de alijs, ita tex. in. c. non potest. de preben. in. vj. igitur retentio medietatis intelligatur de primo termino. Et si fuerunt negligentes, eis imputetur, vt dicit tex. in. c. si clericus. eo. tit. in. vj.
30 † Quarto confirmo quia si quis habet potestatem eligendi consulem, ⁊ eligat bannitum prohibitum eligi, non poterit amplius eligere, quia siue bene siue male in prima electione consumpta est potestas, ita Alberi. in. iij. part. statuto. questio. xcj. incip. statutum. colum. penulti. ad fin.
31 † Quinto quia si compromittentes dicant ꝙ arbitri possint prorogare compromissum, intelligitur de vna, ⁊ de prima prorogatione, vt per Baldum in. c. fina. colum. iij. ad finem. versicu. si autem. de consuetudi.
32 † Sexto quia si testator instituit ventrem vxoris sue non videtur posse comprehendi nisi ille qui tunc erat in vtero, ⁊ ideo alius posthumus postea genitus dicetur preteritus, ita Ang. in consilio. ij. incip. simon notarius. col. ij.
33 † Septimo quia si testator relinquat fratribus minoribus in festo sancti Francisci vnam pitantiam, intelligitur de primo festo sancti Francisci, ita Bar. in. l. quum quid. ff. de ann. leg. Bar. in. l. eum qui calendis. ff. de verb. oblig.
34 † Octauo, stante statuto ꝙ in predijs finita locatione intelligatur facta reconductio eisdem qualitatibus, nisi per tres menses ante sit renunciatum, istud statutum intelligetur de prima reconductione, ⁊ non de alijs sequentibus, ita consuluit Alexan. in consilio. xvj. incipien. breuiter in casu premisso. in. iij. vol.
35 † Nono moueor, quia verbum simpliciter prolatum intelligitur per prius, ⁊ non per posterius, vt per Bal. in. l. j. C. de succes. edic. igitur intelligatur de primo termino, ⁊ non de alio.

Decimo ista potestas retinendi est conditionalis, idest postquam persoluerint fratres. ix. millia ducatorum, retineant medietatẽ pensionum, ergo de primo termino, non de alijs, quia dispositio conditionalis intelligitur de prima vice, ⁊ ideo quando promittuntur, vel legantur fructus ex tali fundo, tunc fructibus nõ natis primo anno, vel consumptis non debent ex annis sequentibus, ita Bartol. ⁊ docto. in. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. obli. Sed in primo termino medietas est soluta per fratres ⁊ res iudic. igitur extincta medietas primo termino nõ debetur in reliquis.

¶ Redeo ad supra tacta, ⁊ dico ꝙ secundum breue laborat eodem morbo quo primum, quia primo breui renunciarunt fratres per rem iudic. ⁊ per solutionem, ⁊ ad hoc allego Soci. in consil. xxiij. incip. circa predictum. col. vij. in prin. ver. xx. in. j. vol.
36 vbi expresse dicit † ꝙ constitutio declaratoria seu confirmatoria recipit omnes declarationes, ampliationes ⁊ limitationes constitutionis declarate, alleg. glo. vt per eum.

Non ob. si dicatur super isto termino non fuisse ortam rem iud.
37 quia respon. † ꝙ quando vnũ ens diuiditur in plura gratia cõmodioris solutionis, vel culture non desinit esse vnum, ⁊ idem tex. est in. l. gaius. §. j. inci. titius. ff. de leg. j. ⁊. l. plane. la. j. §. fi. ff. de leg. j. vbi pars fundi fundus dicitur, igitur quum sit vnica obligatio super omnibus contentis in instrumẽto verum erit dicere super eodem agi, non super eodem in indiuiduo, sed sup eo
38 dem tanquam super parte totius summe integralis. † Qui enim an rem tangit totum hominem tetigisse vf. l. vulgaris. ff. de fur. ⁊ ibi Trebat. tenuit furem totius aceruj esse qui ex aceruo modium tantum sustulit. Nec ob. ꝙ Vlpianus de equitate aliud sentiat, quia illud est quo ad restitutionem ablati.

Aliter etiam respondeo, quia exceptio fratrum fuit large proposita, tanquam liceret retinere, si in prosecutione restringunt

ad ter-

ad terminum terminum decursum, illud fuit dolosis, ergo obstat
eis exceptio rei iudicate. allego pro hoc tex. que ibi per Bar
39 tol. in l. de rebus. ff. de arbitris. † vbi quando petitio est genera
lis, ⁊ prosecutio specialis maliciose, obstat excep. rei iudi.
40 † Et licet exceptio solutionis, et similes principaliter, ⁊ expres
se extinguant actionem, tamen secundario, ⁊ in consequentiam
inducunt debiti confessionem, vt no. Soci. in l. non vtiqȝ. post
princ. versi. tertio. ff. de excep.
Non inconueniens ergo dicere q pronunciatio fuerit facta ad eli
41 sionem pretensi crediti fratrum, vel retentionis. † Quia vide
mus q licet vnum expresse agatur aliud tamen in consequen
tiam inducitur, iuxta plene not. per Bart. in l. si fideiussor. in
princip. ff. de lega. i.
Preterea q illa exceptio, ⁊ ista nunc sit eadem, considero ra
42 tionem, † quare est inuenta exceptio rei iudicate, scilicet vt sin
gule controuersie singulis actionibus finiantur, ⁊ esset litium fi
nis, ita Socin. post Cuman. in l. singulis. per illum textum. ff.
de exceptio. Si igitur constat primum breue non potuisse ex
tendi magis ad secundum vel tertium terminum, q ad primu,
non video quare iudex non debeat habere illam exceptionem
eandem cum ista, alias esset contra rationem supradictam, ⁊ li
tium nunqȝ esset finis.
Quod ista sit eadem exceptio, ⁊ q fratribus obstet exceptio rei
iudica. allego text. in l. iulianus. ⁊ ibi Soci. ff. de exceptio. rei
43 iudicate. vbi dicit, † nota q identitas questionis, ⁊ personarum
facit q obstet exceptio rei iudicate, nec consideratur identitas
actionis ad idem allegam. l. eadem. ff. eodem titu. Hic est text.
ex quo colligitur q etiam si non esset eadem exceptio, si est idē
titas questionis ⁊ personarum obstat exceptio.
Ulterius secundum breue dependet a primo, igitur obstat exce
44 ptio que obstaret primo breui. † Quia eadem causa, ⁊ questio
dicitur illa que pendet ab alia simul cum illa licet in veritate
concurrat diuersitas causarum, ita expresse Soci. in l. de ea
dem. in fi. per illum tex. ff. de exceptio. rei iudica. ⁊ istum text.
multi facio ad propositum.
45 † Et ideo sententia lata in actione mandati parit exceptionem
rei iudicate si idem petatur actione negociorum gestorum, ita
Soci. in d. l. de eadem. in ij. not.
Allego etiam Soci. in l. iulianus. ff. de excep. rei iud. in ij. not.
46 vbi dicit not. † q vbi plura peti possunt ex eadem causa, si agi
tur ad vnam rem, ⁊ postea ad omnes obstat exceptio rei iudica
te, igitur licet primo sit actum pro vno termino, agendo nunc
ad reliquum debet obstare exceptio rei iudicate.
47 Preterea q ista sit eadem exceptio moueor, † quia sententia la
ta super principali pindicat in fructibus ratio est quia fructus
nati post litem contestatam processerunt ex radice iam victa,
ideo illius naturā sequuntur sicuti habetur in simili de credito
re, vt in l. si mater. in fine. ff. de exceptio. rei iudica. ita expresse
Socinus in l. si quis quum totum. §. idem si quis. columna
penulti. in med. versicu. tertia. eod. titu. Igitur quia ista ex
ceptio procedit ex radice prime contra quam est res iudic. eo
dem iure censeri debet.
48 † Ubicunqȝ vnum dependet ab alio, sententia in vno parit exce
ptio. rei iudica. in alio, puta in fructibus, ita glo. Barto. ⁊ do
cto. in l. ex diuerso. § i. ff. de rei vendi. sed terminus preteritus
cum isto termino ab eadem obligatione, ⁊ ab eisdem literis apo
stolicis pendet, immo in eternum est forma immutabilis, ⁊ po
sterius breue dependet a primo. ergo ⁊c.
Immo quum ista petitio sit eadem in quantitate, ⁊ ex eodem in
strumento, ⁊ ex eadem causa, ⁊ ex eadem ratione, censent vnū
49 ⁊ idem, † quia vbi duo propter vnum vtrobiqȝ semper vnum,
vt not. Bal. in c. ex tenore. colum. pen. post med. versic. item
not. de rescriptis. Et ibi dicit q si sunt due scripture propter
vnum contractum vtrobiqȝ tamen est tantum vnum, idest vnus
contractus. Et ibi in versic. item possunt dici q de vna im
petratione possunt fieri duo instrumēta, quia licet due sint scri
pture vna tamen est realitas. l. vnum. ff. de testamen. quia vnū
est intellectuale. In proposito, licet diuersis terminis solua
tur pensio, vna est pensio, licet enim due sint solutiones, vel plu
res, vna est tamen realitas.
50 † Nec inconueniens q illud quod est essentialiter multiplex sit for
maliter vnum, ita expresse Socin. in rubrica. ff. de vulga. ⁊ pu
pil. column. penul. in princi. vbi exemplificat, si stipulor stichum
⁊ pamphilum licet essentialiter dicatur multiplex stipulatio,
formaliter tamen est vna.
51 † Immo plures dispositiones etiam specie differētes efficiunt
vnum totum, si ad vnum finem referuntur, ita recordor legisse
apud quendam Petrum Crinitum in repeti. rub. ff. de lega.
i. column. xxvij. Igitur quum censeantur vna res non debent di
uerso iure censeri. l. cum qui edes. ff. de vsucap. Et certe reali
tas iudicantis non deberet pati exceptionem istam haberi pro
diuersa ab illa prima, aut pensionem istam haberi pro diuersa
ab illa prima, quum formaliter sit vna pensio, ⁊ forma magis at
tenditur q ratio, vt per Bald. in l. prima. ff. de libe. ⁊ posthu.
sequitur Deci. in capitu. de appellationibus. colum. j. in med.
versi. tertius casus. de appel.
Quod sit eadem pensio, ⁊ idem corpus, confirmo per text. in l.
52 vna via. ff. de serui. rustico. predio. vbi dicitur, † vna via est ⁊ si
per plures fundos imponatur, ⁊ per vsum in parte retinetur
seruitus tota. igitur licet in pluribus terminis soluatur, vna ta
men pensio est, ⁊ est locus exceptioni rei iudicate.
Considerandum est q fratres producto breui protestati sunt vel
le informare super validitate eius, ⁊ iudex bene scit quātum la
borarunt, ⁊ frustra.
Ulterius est in terminis text. ⁊ ibi Paul. de cast. in l. si quis
quum totum. §. ⁊ generaliter. ff. de excepti. rei iudica. vbi dicit
53 Pau. ibi esse text. per quem melius probatur q alibi, † q ibi
dicitur eadem causa quando id quod decisum est in prima sen
tentia, venit disceptandum in secundo iudicio, etiam si agatur
ad diuersam rem, ex quo secundum eum infertur notabilis de
claratio ad. l. quum queritur. ff. eodem titulo. ⁊ hoc sequitur
Come. in consilio centesimo vigesimo sexto. j. columna finali. in
quarto volumine.
Confirmo, per notata per Bartolum in l. si seruus. §. bene. ver
54 sicu. sed contra. ff. de conditio. fur. vbi dicit, † q licet res sint di
uerse tamē si vna est de alia, fingitur eadem ⁊ obstabit exceptio
rei iudicate, quanto magis censebitur eadem pensio, quum in
rei veritate ita sit.
Et q sit locus exceptioni rei iudica. etiam si non agatur stricte
super eadem re, allego text. in l. ⁊ an eadem. in secundo respon
55 so. ff. de exceptio. rei iudica. vbi dicitur. † Idem corpus in hac
exceptione late accipitur, etiam si sit corpus non vtiqȝ pristina
qualitate, aut quantitate nulla adiectione diminutione ve facta
⁊ hoc pro communi vtilitate, vt litium sit finis, ita tex. ibi, ⁊ gl.
56 Confirmo per textum in l. egi. ff. eodem titulo. † vbi dicitur, si
egi tecum ius mihi esse altius tollere ad decem pedes, postea
ago ius mihi esse ad viginti pedes, obstabit exceptio rei iudi
ca. primo obtenta contra me, ⁊ idem si ad alios decem denuo
agam supra illos decem igitur res iudica. super duca. le. eius
dem pensionis non retinendis obstet excipienti super alteris eis
dem, quia si succubuerunt fratres in primo termino debēt, ⁊ in
secundo, sequenti. Et istum tex. multi facio pro hoc.
Confirmo, proprietas differt ab vsufructu toto titulo. ff. de rei
57 vendicatio. ⁊ ff. de vsufruc. † ⁊ tamen si quis fundum petierit ⁊
succubuerit, deinde vsufructum petat obstabit ei exceptio quia
ex ea causa vsufructum petit ex qua fundum, tex. est in l. si cum
argentum. §. si fundum. ff. de exceptio. rei iudicate. Sed pri
ma exceptio, ⁊ ista est eadem causa, quia dicunt retinere lice
re, ergo ⁊c.
Allego etiam Paulum de cast. in l. qui rome. §. duo fratres. in
primo notabili. ff. de verborum obligation. ⁊ ibi eum sequitur
58 Iaso. col. prima. in quinto. dicens, † q re iudicata super nego
cio principali existēte non potest in alio iudicio in quo agitur
ad penam, ⁊ sic ad diuersum, intemari exceptio alias intentata,
etiam si iniuste fuisset primo pronunciatum. Si igitur res iu
dicata super fideicommisso repellit agentem super pena que
est quid diuersum, multo magis repellet excipientem eodem
iure, ⁊ super vna mete pensione ex vna obligatione depēdente.
Et licet non fuerit pronunciatum super non iure retentionis, ex
presse tamen verum est pronunciatum esse. Moueor, in simili,
59 † quia sententia dicitur lata contra ius non solum quando est
lata contra verba expressa iuris, sed etiam quando lata est con
tra mentem, ita not. mirabiliter Abb in c. ex parte. per illum
text. de capel. mona. repetans bene notandum, ⁊ sequitur Ias.
in l. qui rome. §. duo fratres. column. xx. in lit. ff. de verbo. obli
gatio. Igitur res iudicata contra mentem fratrum volentium
retinere, est res iudicata contra potestatem retinendi, de quo
in breui.
Et hoc suadetur quia iudex non dixit reseruato iure excipiendi
60 in alijs terminis, † que reseruatio etiam non potuisset fieri, quia
quando fit debet fieri ex causa, vt per Alexand. in consi. lxxv.
inci. causa ⁊ lite. col. j. in prin. in. vij. vol. ⁊ ibi quando est causa

61 Bene fac. quod solemus dicere † ꝙ in dubio exceptio intelligi
tur facta sm naturam rei exceptuate, ⁊ ideo qui excipit edifi-
cium censetur excipere quamlibet eius partem, ⁊ sic solum cū
superficie, quia edificium constat ex solo. ⁊ superficie. l. eum q
edes. ff. de vsucap. ita Jas. in. l. si fundum sub conditione. §. qui
fundum. col. pen. post prin. in. vj. ff. de leg. j. Igitur fratres ex
cipiendo censentur deduxisse omne ius quod ex illo breui po-
tuit eis prodesse ad probandum licere eis retinere.
Et ꝙ illa ⁊ ista sit eadem exceptio, ⁊ reiici debeat allego text. in
62 l. item parte. ff. de excep. rei indic. † vbi qui habet rem indica-
super parte fundi petita si postea communi diuidundo vel fa
mi. herc. agatur obstabit exceptio. ⁊ tamen sunt diuersa.
Considera etiam quia exceptio est libellus excipientis, quia re-
63 us excipiendo dicitur agere. l. j. ff. de except. † sed si actor agat
ad hominem generaliter, ⁊ succumbat, ⁊ deinde agat, quia pre-
tendat suum ex testamento, obstabit ei exceptio rei iudicate. l.
si mater. §. denique. ff. de exception. rei iudicate. igitur idem di-
camus in excipiente generaliter non restringendo se ad vnum
terminum.
64 † Videmus etiam ꝙ sentētia generalis parit exceptionem ēt
in non prosecutis, si tamen sunt appenditia prosecutorum text.
est in. l. si quum ibi. ⁊ ibi Bar. ⁊ omnes C. de iudi. Sed iste
terminus est de appenditijs pensionis debite, ⁊ ista exceptio
est exceptio appenditia prime, ergo ⁊c.
Posito ꝙ fratres non deduxerint exceptionem generaliter ad
omnes terminos, istud non potest aliunde esse nisi malitiose, vt
Franciscū pluribus iudicijs vexent, ⁊ vt omnes terminos liti-
giosos reddant, ergo ista exceptio secundum eos restricta, non
65 prodest eis moueor, † quia sententia generalis lata super peti-
tione generali si prosecutio fuit specialis, omissis alijs malitio-
se, vt aduersarium pluribus iudicijs vexet, tunc sententia non
restringitur ad prosecuta, sed generaliter in omnibus preiudi-
cat, ita expresse Jas. in. l. licet. in med. versi. limita C. de iudic.
igitur res iudi. obesse debet quo ad omnia fratribus qui dolo-
se non sunt omne ius prosecuti, vt Franciscum omnibus termi
nis vexent. Consideretur bene ista ratio quia stringit.
Judicio meo impossibile est omnes terminos pensionis obno-
xios esse, aut fuisse retentioni asserte, ratio, quia vnicus termi-
nus precise absorbebatur, ⁊ per vnicum terminū erat locus im
plemento breuis. igitur attenta equalitate obligationis omniū
terminorum, quod iuris fuit in vno idem in omnibus scilicet vt
victoria in vno censeatur in omnibus sequētibus victoria, quia
vbi est eadem ratio ibi est idem ius. l. a titio. ff. de fur. Sed da
to non concesso ꝙ omnes termini essent obligati fratribus do-
66 nec fieret retentio medie pensionis, Dico ꝙ † quum in exce-
ptione simpliciter exceptum sit non allegata causa vnius ter-
mini, omne ius in retinendo deductum censet ad hoc alle. tex.
in. l. fi. incip. si ex multis in fi. C. de anna. excep. ⁊ per illum tex.
glo. si hominem in. l. si mater. §. denique. ff. de excep. rei indi. di-
67 cit † exceptionem rei iudicate in omnibus alijs nocere, quan-
do in opponendo vel agendo dixit sibi debitum, non allegata
causa, not. Spec. in tit. de lib. concep. § iuxta propositionis. co
lum. j. versi. item not. Sed fratres non expresserunt excipere
ad illum terminum tantum, ergo omne ius deduxisse censentur
etiam in futurum. Et hoc est rationabile, quia omnes termini
sunt equales in quantitate ⁊ totali equalitate, nec potest dari
ratio, quare magis in alio termino potuerit eis cōpetere retē
tio, ꝗ̃ in illo primo, igitur vna determinatio determinet pari-
formiter omnes terminos, argumen. l. iam hoc iure. ff. de vul-
go. ⁊ pupilla.
Alterius, fratres in exceptione non expresserunt magis vnum
terminum eis deberi ꝗ̃ alium, sed simpliciter licere eis retine
re mediam pensionem, ergo res indic. obest eis generaliter ēt
68 in non prosecutis. moueor, quia videmus † ꝙ qū actor egit non
prosecutus aliquibus speciebus sententia in omnibus preiudi-
cat, quum non possit fieri restrictio ad prosecuta, ⁊ ei imputan
dum est qui ita large egit, ita Bald. ⁊ Jas. in. l. licet. in fi. C. de
iudic. limitando illum text. igitur idem dicamus de reo exci-
piente indeterminate, vt res iudicata. Et exceptione vaga etiā
sequentia iudicia afficiat.
Allego etiam text. in. l. si mater. §. eandem. in princip. ff. de ex-
69 ceptio. rei iudi. vbi dicitur † eandem causam facit etiam origo
petitionis, sed istius exceptionis eadem origo est, ergo eadem
causa, ergo obst. exceptio.
70 † Ideo videmus ꝙ quando quis generaliter deducit ius non
adiecta causa, qualecunque ⁊ vndecunque dominium acquisitum
habuerit vendicatione prima in iudicium deduxit, ita tex. in. d.
§. eandem. in fine. ⁊ glos. in. l. duobus. ff. eodem titulo. igitur
idem dicamus in deducente exceptionem generaliter non ex-
presso magis vno termino ꝗ̃ alijs.
Nec obst. si diceretur satis expressit respondendo agenti super
illo termino, quia procederet quando retentio esset in summa
continente aliquid vltra summam in primo termino contentā.
sed exceptio ⁊ retentio non extenditur vltra ducato. quinqua-
gintaquinque petitos, ergo omne ius tunc censetur deductum
et extinctum.
Notandum etiam ꝙ ista retentio fratrum est actio fundata in
71 breui pape. † Sed quando quis in rem agit non expressa cau
sa ex qua agit omnes cause vna petitione comprehēduntur, ita
textus in. l. ⁊ an eadem. §. actiones. in fine. ff. de exception. rei
iudicate. igitur exceptio fratrum censetur omne ius secum de-
duxisse.
72 Bene fac. text. in. l. si inter me. ff. eodem titu. vbi probatur † ꝙ
eo ipso quod fuit pronunciatum pensionem mihi deberi, fuit
etiam pronunciatum retentionem non competere fratribus.
73 Quando querimus an sit eadem res inspicimus causam pro-
ximam. l. quum de hoc. ff. de exception. rei iudicate. ⁊ ibi glos.
exemplificat causam proximam esse, quia emi a titio, remotam
esse, quia mea. Sed in prima exceptione fuit expressa causa re
mota, dum dixerunt, non teneri, quia retinere poterant, ergo
succumbentes in remota non expressa alia causa censentur om-
ne ius deduxisse nec debent amplius audiri, ita glo. in dicta. l.
quum de hoc.
Quod exceptio facta in primo termino censeatur facta in om-
74 nibus terminis sequentibus, probo sic. † Quotiescunque facile
eluderetur legis intentio, nisi fieret extensio de vno ad aliud,
tunc etiam in materia penali extendimus dispositionem. l. j. §.
pecuniam. ff. de calumniatoribus. not. Socin. in. l. gallus. §. vi-
dendum. columna finali. in medio. ff. de liber. ⁊ posthu. Sed
nisi fieret ista extensio ⁊ interpretatio eluderetur lex volens rei
iudicate exceptionem inuentam esse ad hanc finem, vt singule
cōtrouersie singulis actionibus finiantur, vt ⁊ sit litium finis, vt
not. per Socin. ⁊ Cuman. in. l. singulis. per illum tex. ff. de ex-
ceptio. rei iudicate. ergo ⁊c.
Item nisi ita interpretaremur esset contradicere textui in. l. male
agitur. in fi. C. de prescrip. xxx. anno. ergo ⁊c.
Confirmo premittendo ꝙ primus terminus fuit exclusus ab ex-
75 ceptione fratrum, tunc succedit conclusio † ꝙ excluso vno ca-
su gratia frequentioris vsus apposito, censentur exclusi omnes
alij casus similes, glos. est notabi. in clementina prima, versicu-
lo presidentes. de rescriptis. cum multis concor. vt per Bar-
bat. in rubrica C. qui admit. columna nonagesimatertia. igitur
res iudic. quo ad omnes terminos.
Confirmo, omnium terminorum est eadem ratio ⁊ vna qualitas,
76 † sed vbi est eadem ratio non dicitur extensio, sed proprius in-
tellectus text. est in. l. nominis ⁊ rei. §. verbum ex legibus. ff. de
verborum significatio. ⁊ hoc procedit etiam in materia pena-
li, vt per Baldum in. l. data opera. columna quinta C. qui ac-
cusa. non possunt. ergo res iudi. quo ad omnes terminos.
77 † Hinc est ꝙ pluralitas resoluitur in singularitatem quando est
eadem ratio, vt declarat Baldus in. l. iubemus. §. sinautes. C.
ad trebellianum. sequitur Socin. in consilio quadragesimoter
tio incipien. visa. columna prima, in fine, versicu. secundo. in
primo volumine. Socin. in consilio septuagesimotertio incip.
circa primam. columna tertia. post principium. versicu. pre-
terea. in primo volumi.
78 † Hinc est ꝙ quando duo regulariter equiparantur tunc dispo
sitio etiam exorbitans loquens de vno habet locum in alio glo.
est notabilis. in capitulo si postquam. §. fina. in glosa penulti.
de election. in sexto. cum concordantijs. vt per Jasonem in. §.
ex maleficijs. columna octaua, in trigesimanona. institutis
de actionibus.
79 † Et quando in pluribus casibus est eadem ratio, tunc vna ⁊ ea-
dem ratio decidit omnes casus, non per extensionem, immo si
cut genus comprehendit species, sic generalis ratio diuersas
species casuum emergentium complectitur, ista sunt pulchra
verba Cy. ⁊ Petr. ⁊ Bald ⁊ Pau. de cast. quos refert Ja-
so. in. l. a titio. columna finali, in fine. ff. de verborum obliga-
tionibus. ⁊ est videndus omnino Bald. in capitulo fina. co-
lumna secunda, in medio. versiculo sed dubium. de consuetu
di. vbi notabiliter loquitur ad propositum. ⁊ Decianus. in con-
silio sexto, in principio.

Confirmo

80 Confirmo quia† dispositio facta de hoie respectu certe qualita
tis vel officij trahatur ad habentes diuersam qualitatem nomi-
ne, sed eandem re, vt. l. ex facto ⁊ ibi per Bald. ff. de neg. gest.
sequitur Areti. in capitu. j. colum. iiij. in. xxix. de accusat. ⁊ ibi
concor. inter alia alleg. Bartol. in. l. diuus. ff. de custod. reo. di
centem quod omnis exceptio inhabilitatis que repellit accusa
torem repellit etiam denunciatorē publicum.

Ex quibus concludo stante similitudine, immo idētitate termi-
norum habentium in omnibus, ⁊ per omnia eandem qualitatē.
quod res iudic. super primo. est etiam super alijs.

81 Moneor etiam, † separatorū separata est ratio. l. papinianus. ex
h. ff. de minorib. nota. Bald. in capitu. fraternitatis. colum. j. ad
fin. versicu. nunc igitur de testib. ergo vbi est eadem ratio, illa
non sunt separata, ergo idem, ergo obstabit exceptio rei iudi.

82 Allego etiam quia † si quis i iudicio dicat peto cassari electio-
nem quia est contra consuetudinem, intelligitur intentare omne
ius vndecunque ⁊ qualecunque ex consuetudine prouenientem, ideo
quum ex consuetudine oriatur possessorium ⁊ petitoriū vtrunque
videtur intentatum, ita Bald. in capitu. quum ecclesia. colum
na. ij. post med. versic. modo de causa possess. ⁊ propterea. ⁊ ta-
men petitorium cum possessorio differunt, ⁊ non sunt idem. l. na
turaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos.

83 Preterea † quando iuratur super facto quod non est, debitum
tollitur respectu omnium personarum que pretenduntur obli-
gate, puta reorum debendi ⁊ fideiussorum ⁊ consortum. l. duo-
bus. §. j. incipien. quod si reus. ff. de iureiuran. Barto. in. l. duo
bus. in. iiij. ⁊. v. q. ff. de duob. reis. igitur exceptio super facto re
tentionis omnis terminos debet afficere.

84 Similiter † si quis primo intentat actionem mandati contra eum
qui mandatum suscepit, ⁊ nunc vult intentare actionem furti ob
stabit exceptio rei iudicate, origo enim obligationis non titu-
lus inspicitur actionis, ita Specu. in titu. de actio. seu petitio.
§. sequitur videre colum. ij. versi. quid si in casu alleg. l. qui id
quod. ff. de dona. igitur quum vtraque exceptio eandem originē
habeat, ⁊ vterque terminus ex eadem obligatione sit, sit locus ex
ceptioni rei iudic.

Bene fa. quod dicit Joan. and. in. c. in generali. col. v. in med.
85 in mercu. vbi dicit † destructis primis impossibile est aliqd alio
rum remanere, igitur succumbētia in pmo termino eradicat ius
in sequentibus.

Ex quibus omnibus concludo quod quum prima ⁊ ista secun-
da sit eadem exceptio, ⁊ pensio petita prius ⁊ petita nunc sit ea
dem pensio, res iudicata super primo termino ⁊ super prima
exceptione prodest Francisco in isto secundo iudicio. Et per
consequens quod istud breue posterius propter omissam veri
tatis narrationem, ⁊ propter falsitatem expressam, dum dicitur
esse dubium ⁊c. sit surreptitium ⁊ obreptitium. ⁊ Francisco nō
preiudicare.

86 Non ob. breue ⁊ eius forma. † Quia forma rescripti non debet
seruari quando ex eo leditur ius tertij non nominati in rescri-
pto, vt per Jas. post Bald. in. l. quotiens versic. ex textu. C. de
precib. impera. offerend. vbi Jas. dicit nota. dignum ⁊ menti te
nendum etiam si esset motu proprio vt per Hostien. Abb. ⁊ do
cto. in capi. causam il. ij. de rest.

87 Immo fortius † etiam si appareret principem derogare velle iu
ri tertij, puta quia expresse dicat non obstante preiudicio Sem
pronij, intelligitur de paruo, ⁊ non de magno preiudicio glo. est
not. in. l. sed quum ab herede. in glos. final. ff. ad trebellianum. se
quitur Jas. in. l. beneficium colum. iiij. in. xxiiij. ff. de constitu.
princip. Sed esset magnū preiudicium vt pp fratres Franc.
dimidia pensione grauentur ergo ⁊c.

Ulterius aduertatur, quia in primo iudicio non est actum ad a-
88 liquam speciem, sed ad genus. s. ad. iv. duc. quia † quantitas di
genus vt per Gomes. in. §. actionum colum. antepenul. in. xxvij.
insti. de action. ⁊ per Deci. in. l. j. colum final. ad fi. C. de sent.
que pro eo. quum igitur etiam nunc ad idem genus agatur, non
video qualiter possit admitti exceptio contra petentem genus,
quum excipiens contra genus petentem succubuerit semel.

Considero etiam duas species exceptionū, vna est principaliter
remotiua ⁊ exclusiua actionis agentis. vt est pactum de nō pe
tendo, Alia species est fundatiua iuris recipientis principali-
ter, ⁊ secundario exclusiua iuris agentis, vt est casus noster.
quia principaliter sonat breue, vt possint retinere, ex quo secun-
dario sequitur exceptio contra, promissionem de soluenda pē-
sione si igitur pronunciatum est pro Francisco non obstante ex-
ceptione fundatiua iuris fratrum, non video quo modo suscitari

amplius possit ista exceptio extincta in radice quum declara-
tum sit non licere eis retinere.

Infinita possem allegare, ⁊ quanto magis discurro, tanto plura
fundamenta ⁊ plures rationes succurrunt quare rogo vt termi-
netur id quod iura volunt.

Ulterius allego quasi in terminis consil. Bald. cccxxvij. incip.
89 punctus in. ij. volumi. vbi concludit quod † exceptio compen-
sationis opposita, si non obstante ea fuit pronunciatum exequē
dum esse instrumentum non potest amplius opponi, etiam si
fuisset reseruatū ius super exceptionibus, quia pronūciatio im
posuit finem controuersie ⁊ quū potuerit appellari ⁊ nō est ap
pellatum oritur res iudica. contra compensationem. ⁊ ibi bal.
dicit hoc esse verum de iure, concludens alios iudices in alia
instantia debere exequi.

Bene fac. notabile verbum Bald. in consil. cxl. incip. ad euidē
90 tiam in med. in. v. volum. vbi dicit ista verba † quando queri-
mus an obstet exceptio rei iudica. interdum absolutio non ha-
bet perpetuam causam veritatis, sed est mutabilis tractatu tē-
poris vt possessio ⁊ vita hominis, ⁊ tunc nō obstat exceptio rei
iudicate, interdum absolutio habet perpetuam causam verita-
tis ⁊ tunc in perpetuum obstat. Sed sententia contra fratres
habet perpetuam causam veritatis quia omnes termini sunt e-
quales ⁊ non afficiuntur iurate pensiones p illud breue, ergo
in perpetuum obstat exceptio rei iudica.

91 † Expressum dicitur omne illud quod verisimiliter disponēs res
pondisset si interrogaretur glos. est singu. in. l. sale pactum. §. fi
nal. ff. de pac. ⁊ procedit in omni materia vt attestatur Jas. in. l.
si extraneus colum. j. in. vij. ff. de condi. causa da. Sed producta
exceptione breuis iudex si interrogaretur, vtique respōdisset nul
li termino futuro obstare ergo ⁊c.

Confirmo. Creditum Francisci habet rem iudicatam contra ex
ceptionem fratrum, igitur repellantur, nec ob. si dicatur illud
92 creditum est diuersum ab isto, qr respon. quod † non dicitur dif
ferentia inter plura, quorum accidentia sunt diuersa, dum tamē
substantia sit eam glos. est sing. in. §. final. insti. de iur. person. in
versicu. in seruorum. Bartol. in. l. j. colum. ij. in. iiij. ff. de act. ⁊
obliga. Ideo dicit Socin. in consil. lxxv. col. penulti. in prin-
93 cip. versiculo vltimo in. j. volumi. quod † qualitatum diuersitas
non facit rem diuersam, sed est eadem. Exemplificat gl. quia
licet vnus seruus sit lenticarius, alius veteranus, alius nouitius
omnes sunt serui, ⁊ nullus est magis seruus quam alius, licet
vnius sit albus alter niger vt dicit glos. in. l. final. §. quoties. ff.
94 de pub. Confirmo quia † ea que differunt conditione aliqua
tantum, non dicunt differre specie, ita expresse per illum tex. di
cit Jas. post Jmol. ⁊ Comen. in. l. marcellus colum. j. in. j. no
tab. ff. ad trebellia.

Hinc dicit Jas. in. l. iij. §. genera in. j. notab. ff. de acquiren. posses
95 sio. quod † species diuerse sunt que differunt differentia substan
tiali, vt est ciuilis ⁊ naturalis possessio, que sunt diuerse species
⁊ tendunt ad diuersos effectus, ea autem que differunt p quali
tates, tendentes ad eundem effectum, scilicet ad acquirendum
dominium, vt est pro emptore, pro donato, non sunt diuerse, vt
per eum. Ideo dicit Jas. in. d. l. iij. §. econtrario. co. iiij. in. xx.
96 † qd iustitia vel iniustitia possessionis, quū significet qualitatem
non autem substantiam, non facit differentiam in possessione.
97 Ideo dicit Socin. quod † quando aliquis est obligatus, non fa
cimus differentiam an obligatio sit principalis vel subsidiaria,
quia est eadem obligatio, nec alteratur per qualitatem, ita So
cin. in consil. lxxv. incip. circa pensionem colum. penulti. post
princip. versicu. vltimo in. j. volumi. Sed istud creditum non
differt in alio quam in distributione temporis diuersi, ergo ⁊c.
presertim quum tempus non sit modus introducende obliga-
tionis ⁊c.

Nec ob. si dicas iste alius terminus erat conditionalis, quia res
98 pond. † quod creditor conditionalis dicitur creditor vt p Bar
to. in. l. j. colum. fina. ff. si cer. pet. ⁊ verba in dubio p libellante
accipiuntur. l. solemne. ff. de iud. cum si.

99 Bene fa. licet in alijs terminis quia † exceptio facta in aliqui-
bus casibus porrigitur ad similes vt no. glos. in. l. j. C. de condi
tio. indebi. cum concordan. vt per Deci. in. l. j. colum. fi. versic.
postremo. ff. de reg. iur.

100 ¶ Non ommitto vnum, † quod declaratio pape circa gratias
iam factas aliquibus non potest tollere ius quesitum alteri ita
notab. voluit Anchar. in consi. cccxcix. incipien. premitto pro
clariori decisione colum. final. cum concordan. vt per Deci. in
capi. quoniam colum. v. in. xij. de consti. Et ibi in ea. colum.

in fine. versi. quarto dicit expresse quod propter talem declarationem non preiudicatur sententie late prius. ⁊ ita vult Joan. and. ibi. ⁊ doc. Sed per rem iudi. super retentione est quesi-
101 tum ius Francisco ergo ⁊c. † Et talis declaratio pape presumitur facta a papa iuramento per importunitatem vt per Egid. in fore relatus per Soci. in consil. cclx. incip. in causa nannuen. colum. viij. post med. versicu. ex quibus in. ij. volumi. subdente quod tunc declaratio pape est iniqua ⁊ ipso iure nulla.

Considera etiam quod exceptio fratrum semel elisa sint elisa in perpetuum, probo vna ratione. Si istud breue secundum non esset impetratum, ⁊ Franciscus peteret nunc alium terminum coram Auditore Camere, Nonne Auditor Camere diceret fratribus, si iterum producerent primum breue, Quid in sanctis. ¶ Certe sic.

Quod sit res iudicata quoad omnes terminos, allego quasi in terminis Come. in consil. xxxvj. incip. viso puncto. colum. fina. in
102 princip. in. xj. in. iiij. vol. vbi consuluit † quod licet prima sententia non sit lata super eo super quo nunc iudicium intentatur, tamen obstat exceptio rei iudicate, si nunc debet idem discuti quod primo discussum est, ⁊ presertim si inter easdem personas alle. iura ⁊ doc. vt per eum.

103 Confirmo quia † in his que vno spiritu continentur non considerantur singule partes vt per Alber. in. ij. par. statu. q. xxx. incipien. quanta. alleg. l. rerum mixtura. ff. de vincu. Et ibi sub-
104 dit † quod quando necessario fit separatio alicuius actus non inducitur diuersitas actuum. l. quum antiquitas. C. de testa. ⁊ l. duos. ff. de duobus reis. Sed ista diuisio terminorum fit ex stilo curie, qui habetur pro lege cap. quam graui de fal. ergo ⁊c.

105 Confirmo, quia † si ritius egit mandati ⁊ succubuit, nunc vult furti agere, obstabit sibi exceptio rei iudicate origo enim obligationis non titulus inspicitur, ita Specu. in titu. de act. seu petitione. §. sequitur col. ij. in fi. versi. quid si.

Confirmo per illa verba que ponit Bald. in addi. Spec. in tit. de libello. concep. colum. j. in med. versic. libellus in fin. vbi di-
106 cit quod † qui addit qualitatem que non auget obligationem, sed modum solutionis moderat, non dicitur mutare, quia non est qualitas petitionis, sed est qualitas solutionis. igitur ista petitio non est mutatio termini preteriti, sed solutionis qualitas, quia quod soluebatur in natiuitate, soluitur in festo. s. Janis, ⁊ est qualitas solutionis non autem petitionis.

Confirmo per illa verba Bald. in addi. Specul. in titu. de ac-
107 cusatore colum. j. post princip. versicu. absolutus. vbi dicit † quod absolutus de vulnere non potest iterum accusari de homicidio ratione eiusdem vulneris quia vnicum factum est. Et ibi in versicu. sequen. incip. condemnatus ponit quod condemnatus de vulnere non potest iterum condemnari de morte ex eodem vulnere in proposito factum retentionis semel propositum in quo fratres succubuerunt non debet posse denuo opponi, etiam si sit cum maiori qualitate. s. cum retentione pensionum iuratarum quia factum vnum est. s. retentio.

108 Confirmo etiam quia † quando quis habet duas gratias, sub eadem data, licet succumbat in vna non prohibetur alia vti vt per Rot. in decisio. clxxx. incipien. not. quod in titu. de rescrip. gratiosis in antiq. si tamen essent diuerse date ⁊ succumbat in vna non poterit amplius vti alia. Ita Rota in decisio. xlix. incip. nota quod vbi de rescrip. in antiq. igitur quum fratres succubuerit in prima non debent iuuari secunda gratia, vel secundis literis, diuerse date.

Consideretur ista ratio. Si fratres in primo termino obtinuissent rem iudicatam contra Franciscum super pretensa retentione. nonne verum est quod quandocunque Franciscus peteret pensionem in quocunque termino, donec illi retinerent effectualiter semper opponerent rem iudicatam super iure retinendi ? certe sic. igitur idem dicendum quando Franciscus habet rem iudicatam super non iure retinendi, ⁊ super iure exigendi.

109 Benedic. † quia multa verba vnam stipulationem faciunt. l. stila. §. fi. ff. de verborum obligatio. ⁊ multiplex vociferatio contra vnum vnam iniuriam. l. item a pretabeone. §. conuicium. ff. de iniu. ⁊ multiplex actus vnam consuetudinem. c. ita nos. xxv. q. ij. ⁊ trina nominatio vnam electionem. c. quod sicut de electio. no. Joan. and. in. c. delictum colum. penul. ad me. versicu. nec repetitio in mercu vbi arguit in. q. an ille qui vno ictu percussit tres clericos, sit tribus, excommunicationibus irretitus.

Considero etiam vnum fundamentum quod multum stringit fratres in primo termino soluerunt ergo non possunt amplius re-
110 tinere, moueor, quia † quando quis soluit vnam rem ex pluribus legatis, si scienter soluit, preiudicat sibi in aliis annuis legatis, ⁊ non potest retinere falcidiam. glo. est no. in. l. quod de bonis. §. non icerto per illum tex. ff. ad. l. falcid. no. Bartol. in. §. non autem versico. sed aduerte in aucten. de hereti. ⁊ fal. inferens expresse quod per talem solutionem preiudicatur ceteris legatis quoad eum cui solutum est. Nec obst. si dicatur soluisse coactus per sententiam, quia respond. ergo non poteras retinere succissa igitur radice retentionis, ⁊ secuta solutione extinguitur ius in futurum retinendi, ⁊ quecunque breuia superuenient non edificant super solido fundamento.

Vltimo quod diuersitas terminorum non inducat diuersitatem stipulationum presertim quando omnes termini sunt eiusdem speciei, eiusdem summe ⁊ qualitatis. allego in terminis Barto. in
111 consil. ccxj. incipien. pater filio in fi. vbi consuluit † quod licet testator in pluribus casibus loquutus sit substituendo, tamen si dicti casus non differunt specie, non erunt tot substitutiones quot casus, sed vna tantum ita expresse Bar. ⁊ hoc solum sufficeret ad victoriam, quum ita petitio ⁊ illa preterita nedum non differunt in specie, sed sunt idem in genere, quia petunt. lv. unce.

Allego etiam Ananiam in consil. ix. incip. visa primus vbi consu-
112 luit quod † si quantitas in qua petebatur executio non est nec erat debita quando pronunciatum est si illa eadem iterum petitur super qua fuit pronunciatum obstat exceptio rei iudica. Sed ista exceptio est super eadem quantitate ergo ⁊c.

Igitur repellantur fratres, quia vltra rem iudicatam quum promiserint mediante iuramento nullo rescripto impetrando vti que
113 promissa sunt periurij. † Sed piurus repellitur ab agendo vt per Jas. in. l. si quis maior colum. v. in. xiij. C. de transactio. ⁊ ibi refert Anton. in. c. dilecti. colum. iij. de excep. quod exceptio periurij est exceptio finite litis, ⁊ hoc dicit Jas. esse signandum ⁊ notandum quia incognitum, ⁊ sequitur Hippo. de Marsil. in consilio. incipien.

114 Similiter † exceptio rei iudicate est exceptio litis finite vt per Barto. in. l. nam ⁊ postea. ff. de iureiuran. not. Deci. in consil. cccc xxxvi. incipien. visa instructione colum. penulti. xxj. in. ij. volumine igitur ergo ⁊c.

Non ommitto quod istud breue non dicitur declaratio, sed noua
115 concessio † quia declaratio super re clara non est declaratio vere sed noua concessio vt Paul. de cast. in consil. cxlviij. incip. viso ⁊ examinato Ancha. in consil. cccxcviij. incip. premitto pro clariori Barto. in. l. ab executore. ff. de appel. Soc. in consil. ccix. incip. in causa nannuen. colum. viij. post med. ver. ex quibus in. ij. volumi. Confirmatur quia in isto breui non dicitur decla-
116 ramus, sed decernimus † quod verbum decernimus est noui iuris inductiuum vt est glo. in clemen. literas. in versi. decernimus de preben. ⁊ habetur in. c. decernimus. de iud. Et per verbum decernimus inducitur preceptum vt per Deci. in. c. concupiscentie. colum. penul. in fin. in. ij. lectu. de consti. igitur ⁊c.

Francisc. Viconitius.

ALLEGATIO. XXX.

SVMMARIVM

¶ Rescripta non afficiant lites finitas. ¶ Papa annullans pacta non annullat que sunt per sententiam confirmata. ¶ Terminus natiuitatis ⁊ terminus sancti Joannis est eadem pensio eadem stipulatio ⁊ obligatio. ¶ Franciscus egit tam ad terminum preteritum quam ad futuros ⁊ obtinuit rem iudicatam. ¶ Habens exceptionem non soluendi, si succubit, ⁊ soluit perdit exceptionem etiam quo ad futura.

1 Surreptio viciat gratiam etiam si aduersarius consentiat.
2 Rescripta non afficiunt negotia finita per sententiam. ⁊. 8. ⁊. 9.
3 Res iudicata super exceptione deducta repellit eam nec sinit amplius deduci in alio iudicio.
4 Non appellans a declaratione habet contra se rem iudicatam.
5 Rescriptum est nullum si non fecit mentionem rei iudicate etiam si meminit de sententia. ⁊. 4.
6 Lex non trahitur ad causam decisam per sententiam etiam si dicat trahi debere ad pendentia.
7 Pacto annullato non est annullatum pactum sententia confirmatum.
9 Rescripto vti non potes si non est mentio in eo quod habuisti contra te sententiam.
10 Lex noua volens afficere negotia pendentia non afficit rem finitam

tam solutione.
27 Annua decem stipulatus habet parem obliga.
28 Unius termini qualitas omnes efficit. & 20.
29 Uno precio emptis pluribus vicium vnius efficit reliqua. et 20. et. 21.
25 Hipotecata sunt bona tempore contractus pro alimentis dotis.
26 Bona patris sunt hypotecata filijs pro male postea administratis in maternis.
30 In annuis legatis statim potest agi pro omnibus annis vt sequatur sententia, non vt exactio.
31 Emphyteota ecclesie cessans soluere per. 40. annos an possit cogi ad preterita.
34 Annui legati fit condemnatio statim pro preterito, pro futuro autem vt soluat suo tempore. Ratio est ne creditor quolibet anno cogatur petere. 35.
36 Deductum censetur in iudicio quicquid in petitione potest concludi.
37 Res iudicata super vno termino est super omnibus terminis.
38 Solutio partis scienter operatur renunciationem iuris excipiendi.
39 Soluens in loco in quo non tenetur cogitur etiam alia ibidem soluere ad que non tenebatur.
40 Protestatio debet habere causam iustam etiam si non petat.
41 Soluens si protestatur quod soluit animo repetendi nil agit.
42 Solutio rei deteriorate facto debitoris non liberat eum.
57 Que sunt pacis potentie sunt paris effectus.
60 Paria in dispositione debent esse paria in effectu.
72 Accessorium non stat sine principali.
77 Pluralitas non presumitur esse in his que possunt esse vnum et. 91.
78 Duobus fundis datis in solutum non potest redimi alter sine altero.
94 Dilatio solutionis censetur fieri gratia debentis soluere.
95 Ratio legis magis attenditur quam dictum legis, & est fundamentum actus etiam in dispositionibus hominum. 96. & facit recedi a proprio significatu verborum. 97.
98 Rationabile dictum debet mouere iudicem sicut lex.
21 Una stipulatio est si promittit. x. singulis annis. & 46.
22 Una donatio est ratione loci & temporis eiusdem quando in vno instrumento sunt plures donationes, etiam si plures res nominarentur in donatione & essent plures. 23.
24 Una est locatio quando est vnus contractus & vna obligatio, licet prestatio sit diuisa per annos vel tempora. & 26.
25 Una est obligatio etiam si solutio diuidatur per distributionem temporum.
22 Unum legatum est annuum legatum quando non est per dinumerationem annorum. & 23.
24 Unus est annuus contractus nec oritur noua obligatio.
27 Tot stipulationes non sunt quot summe quando non est facta dinumeratio rerum, & quando est simplex annua stipulatio. 28 & de hoc plura in. 43. & seq.
29 Annua promissio habet obligationem pro omnibus annis, & potest statim agi pro anno primo, pro futuris autem ad effectum condemnationis.
32 Locatio per decennium mille ducatis singulis annis est vna locatio, licet prestatio sit diuersa.
33 Una donatio est plurium rerum donatio.
43 Stipulationes tot sunt quot summe, & in sequen. vsque ad. 90. late quo modo intelligatur hoc.
44 Una stipulatio est plurium corporum, quando specialiter non dinumerantur. & 55. & 56. Idem quando sub vno constructu verborum stipulor centum. 45. & 47. idem quando est annua stipulatio. 46. et. 11.
48 Compromissa non dicuntur plura si vnica oratione fiunt.
50 Electio dicitur vna licet plures canonici eligant.
51 Unum est commissum licet sit pluralitas verborum.
52 Multiplicatio verborum non inducit multiplicationem legati.
53 Uno contextu censentur facta que continue fiunt.
54 Una obligatio est bine vel trine promissionis.
55 Una est appellatio dicentis pluries apello.
56 Unius creditoris interruptio prodest ceteris.
58 Unicum legatum est si vna res pluribus legatur.
59 Unum delictum est si ex pluribus vnus effectus sequitur.
61 Uno negotio cepto delegatum ad vniuersitatem causarum omnia negotia cepta dicuntur.
62 Unum censentur esse plures summe quando hincinde queritur actio & nominatur respectu vnius rei.
63 Improprie dicitur esse tot stipulationes quot summas.
64 Una est stipulatio quando est vna conceptio verborum in multis prestationibus. Idem quando stipulatio est per verba distributiua, vt in annos singulos. 65.
66 Unum est legatum quantitatis in pondere.
67 Unum est quando plura inferuntur ad eundem finem tendentia.
68 Una stipulatio est quando est vnum verbum principale & vna oratio.
69 Una est stipulatio quando summe non exprimuntur nominatim nec copulatiue.
70 Unum est legatum plurium rerum nisi nominatim exprimantur.
71 Una est stipulatio quando vnum est principale aliud autem accessorium.
73 Una prescriptione tollitur annua pensio.
74 Annua stipulatio est vnicus actus, licet sint plures enumerationes.
75 Iuramentum est vnum licet sint plura capita super quibus iuratur.
76 Absolutio vna est plurium excommunicationum, & idem in generali vel vniuersali enumeratione.
79 Unum est feudum licet sint plura loca.
80 Unus est creditor licet sint plures summe coadunate.
81 Una sententia est arbitri de pluribus se non contingentibus pronunciantis.
82 Appellatio vna plures releuat.
83 Unum legatum est licet plures debeant dare vel recipere.
84 Unum delictum est alicuius non parentis pluribus preceptis sub diuersis penis, & punitur vltima pena.
87 Plures summe ex diuersis speciebus inspiciuntur cumulatis & non separatim.
88 Unius loco habentur plura debita vni competentia.
89 Una summa est vbi est vna obligatio.
90 Uni solutum videtur solutum pluribus ex obligatione communi.
92 Annua pensio legata in plures pensiones diuisa non facit plura legata, sed vnum.

1 Reuerende domine, † Gratia pape non valet etiam si aduersarius impetratoris, consentiat quando potest surreptio imputari ita Anto. post Innocen. in capitu. quum olim in vltimo notabi. de re iudicata.

Sed in isto breui per fratres producto est surreptio, & copulatiue dicto Francisci aduersarij ergo &c.

Quod sit surreptio probatur. Exceptio ista resultans ex breui contra pensionem Francisco debitam, vz vt contribuat medietatem fructuum fuit alias de mense Ianuario preterito opposita, & ea non obstante fuit pronunciatum pro Francisco, & Abbas excommunicatus & declaratus. a qua declaratione, quum non fuerit appellatum sequitur esse pro Francisco rem iudicatam.

Quorum ne verbum quidem in breui insertum est.

2 Igitur succedat tex. in. l. final. C. de erro. aduo. volens † negotia sententijs finita non oportere reuocari rescriptis. Unde dicit tex. in. l. causas. C. de transa. lites finitas imperiali rescripto suscitari non oportet. Et tex. in. l. final. C. senten. rescind. non pos. expresse dicit, Impetrata rescripta non placet admitti, si decise semel cause fuerint iudiciali sententia, quam prouocatio nulla suspendit, sed eos repelli a limine iudicij, qui talia impetrarint.

Ulterius quod fratres non debeant audiri probatur concludenter. per illam conclusionem, quod † deductum semel in iudicium
3 per modum exceptionis, secuta plene super illa discussione tacita vel expressa, pronunciatione eiusdem exceptionis remotiua, si ab ea non sit appellatum, non potest in alio iudicio nec per viam actionis nec per viam exceptionis deduci. text. est in. l. finantem. §. final. ff. de nego. gest. l. quod in diem. §. si rationem. ff. de compensat. cum concor. vt per Roma. in consi. cccc x. inci. vt clarior in med. versi. primo.

4 Ulterius † quum a declaratione Abbas non appellauerit, pro Francisco est res iudicata. vt concludit Roma. in d. consi. cccc x. tunc succedit conclusio quod impetratio rescripti non facta mentione de re iudicata. est surreptitia & ipso iure nulla text. est no. in capitu. exposita. de arbi. cum concordan. vt per Ias. in. l. causas in princip. C. de transac. Et ibi post Alexand. relatum

5 dicit hoc procedere † etiam si esset facta mentio litis, quia non
sufficit nisi fiat mentio de re iudi.
Confirmo, quia quando fuerit iudicatum sup(er) ista exceptione contribu
tionis medietatis fructuum etiam si lex noua ederetur qua pē
siones iur(is) ae, grauarentur, adhuc non obesset pensioni Fran
6 cisci, quia † lex nunquam porrigitur ad causam decisam p(er) sen
tentiam etiam si diceretur q(uod) expresse trahat ad preterita et pen
dentia ita Ange. per illum tex. in auc. in medio lit. §. final. di
cens diligenter notandum.
Hinc dicit glos. singul. in clemen. fina. incip. dudum. §. penulti.
7 in versicul. pacta de sepultur. † quod si papa annullat pacta et
nulla esse declarat nunquam dicendum erit pactum per senē
tiam confirmatum esse annullatum, non enim sequitur pactum
est sublatum, ergo etiam pactum sententia confirmatum, plus
enim potest hoc tale, quam hoc simplex et eam dicit singu. Ro
man. in consil. cxvij. incipien. in casu proposito in fi. et alibi sepe.
Adduco etiam quod ponit Abb. in. c. fina. vt lit. penden. colū.
8 penulti. in med. in. x. vbi ponit † quod rescriptum alicuius non
faciens mentionem de iure illius qui sententiam obtinuit nec ex
presse nec tacite non valebit etiam lite finita obtentum allegat
tex. iuncta glos. in capitu. quum olim. de prescrip. cum simi. vt
per eum. Papa enim videtur velle preiudicare ei dūtaxat q(ui)
habet ius de iure communi, non autem ei qui de iure speciali ē
in possessione, vel aliud ius det nec, puta per sententiam. et ibi
subdit ista putare verissima et satis ratione probari.
Immo quasi in terminis nostris, dicit Innoc. in. d. c. fina. vt lit.
9 penden. † quod si lis fuit decisa contra impetrantem, non pote
rit de nouo incipere et priuilegio vel rescripto vti et ibi Abba.
columna penultima in princip. in. ix. dicit communiter docto
res velle hoc.
Ulterius, fratres opponentes contra Franciscum de contribu
tionē vel retentione, quia succubuerunt, soluerūt, tunc succedit
10 conclusio quod † negocium solutione vel quietatione finitū nō
comprehenditur a lege noua dicente expresse quod trahat ad
preterita vel pendentia, ita Barto. in. l. omnes populi colum.
xiij. versiculo iuxta predicta quero et versicul. precedenti. ff. de
iusti. et iure.
Itaq(ue) aut volunt dicere fratres decisam fuisse istam exceptionē
retentionis, et tunc obstat eis. l. causas. C. de transac. cum ibi no
ta. per Ias. vt. s. dixi. Aut volunt non fuisse decisam, et tūc lis
pendet et obstat eis capitulo, fina. vt lite penden. cum simil. igi
tur repellantur etc.
Si probauero terminum natiuitatis et terminum sancti Ioan
nis vnicam esse pensionem, vnicam stipulationē, vnicam obli
gationem, vnicam actionem ex vtroq(ue) nasci. Satis probatum
erit exceptionem in primo termino elisam per rem iudicatam
esse etiam elisam respectu termini sancti Ioannis et aliorum
deinceps.
Dico igitur pensionem deberi vigore stipulationis vt patet in
11 instrumento, tunc sic † si quis promittit decem singulis annis,
licet sint diuerse summe, ista est vna stipulatio tex. est in. l. si sti
chum aut pamphilum. §. j. incipien. stipulatio alias est. §. final.
ff. de verborum obligatio et probatur in. l. senatus. §. fina. inci.
si quis mortis. ff. de donat. causa mor. et tex. in. l. si a colono. ff. d
fideius. vbi expresse dicitur vna est stipulatio plurium pensio
num et hoc vult Bartol. in. d. §. stipulatio. Bart. et Ias in. l. sti
pulationum quedam. §. si sortem. ff. de ver. obli.
12 Confirmo quia † quando in vno instrumento sunt plures dona
tiones, omnes reputantur vna donatio, ratione eiusdem actus
eiusdem temporis eiusdem loci ita Roma. in consil. xxvj. inci.
pro decisione columna prima in med. versiculo secundo dicens
esse omnium hanc opin.
13 Ideo dicit Barto. in. l. modestinus. in fin. ff. de dona. quod † ēt
si plures res nominarentur in donatione ita quod vere essent
plures donationes, tamen erit vnica donatio, quia vno tem
pore facta.
14 Cōfirmo † locatio vnius rei pro multis annis vna est, quando
est vnicus contractus et vna obligatio ex parte locatoris et per
consequens ex parte conductoris, licet prestatio pensionis sit
diuisa per annos vel tempora. ista sunt verba Bald. in consil.
cclix. incipien. ad euidentiam premittendum est, quem refert et
sequitur Soci. in consil. cxxv. incip. visa narratione in princip.
in primo volumine.
Allego etiam Soci. in. l. si ex toto. §. final. incip. si ita legatum in
15 fin. ff. de leg. j. † quod non est inconueniens propter distributio
nem temporum diuidi solutionem licet vna sit obligatio.

16 Et † sic fiat locatio domus et promittatur pensio in annos vel mē
ses singulos, vna est locatio, ita Bar. vbi bona distinctio in. l. si
seruus cōis meus. §. fi. ff. de stip. ser.
17 Et † qui stipulatur annua. x. h(abet) purum obligationem vt no. Spe
cu. in ti. de aduoc. §. obijcit. col. fi. in fin.
18 Ex hoc infertur † q(uod) etiam si sint plura capita, vna tamen obliga
tio est, et vnius termini vicium vel qualitas omnes afficit pro
hoc allego tex. in. l. quū eiusdem. ff. de edi. edic. dicit. Addidē
tex. in. l. si id quod. §. si ex decem. ff. de dona. inter virum et vxo
19 rem, vbi dicitur, † si vno precio plura corpora emātur, propter
vnius defectum reliqua etiam afficiuntur. et tex. in. l. si duos. ff. d
contrahend. emptio. et. l. ediles. §. si iumenta. ff. de edil. edic.
20 Et † quod in contractu habeat locum resolutio totius propter v
nius defectum tenet Bar. in. l. scire, versic. quero. ff. de verbo
rum obligatio.
21 Et est etiam ratio, † sicuti enim resoluitur totus contractus pro
pter vnius mortem ex capitibus emptis, quando emptor non
aliter emisset quam si omnia capita habiturus sit. vt inquit gl.
in. d. l. si duos, ita etiam res iudica. super vno termino quia vni
ca est obligatio et stipulatio omnes terminos afficit, quia Fran
ciscus non aliter resignasset parochialem, si sciuisset aliquem ter
minum sibi fore subtrahendum. et ex ista ratione concluditur
pro Francisco.
Et is in legatis sit differentia regulariter. tamen non indistincte
22 immo † tunc demum legatum annuum dicitur esse plura legata
quando fit legatum per dinumerationem annorum. et ita proce
dat tex. in. l. quum in annos. ff. de annu. leg. alias dicetur vnum
legatum vt per Soci. in consil. lxix. incip. viso elegāti colum. fi
nal. in med. in. j. volumi. alleg. velle hoc Bald. et Iacob. butri
ga. alleg. rationem, q(uia) legatum annuum habet necessariam con
sequentiam a principio ergo debet considerari initium et nō
finis, quia initiū sit potentissima pars cuiuslibet rei. et hanc ea
23 dem opinio. † quod legatum vsufr. fundi quando non est expres
se dinumeratio annorum censeatur vnum legatum tenet Soci.
in consil. lxxxj. incip. non est dubium colum. penulti. in med.
versicu. ad quartum in. iij. volumi. alleg. tex. in. l. defuncta ad fi
nem ff. de vsufruc. et respondet quod quando exprimitur donec
vixerit, exprimitur quod tacite inest vt per eum colum. fina.
versicu. sed adhuc.
Allego etiam Ias in. l. epistola. §. final. in fi. ff. de pac. vbi dicit,
24 quod † contractus annuus est vnus, nec noua orit obligatio.
Et quod sit vnica stipulatio et actio allego bonum simile. Quid
25 † pro alimentis dotis ratione retardate solutionis soluto matri
monio ab initio tempore dotis sunt hipotecata bona ita consul
uit Paul. de cast. in consil. viij. incip. in Christi nomine, ad pri
mum respondetur alleg. l. j. ff. qui po. in pig. habe. in glos. et sic
vult quod tempore contracte obligationis censentur bona taci
te hipotecata pro accessorijs, puta alimentis et vsuris. Et hoc
videtur decidere casus in. l. quā oportet. §. sed quia tacitus. C. d
26 bo. q(ue) libe. † vbi bona patris ab initio recepte administrōnis sunt
tacite hipotecata filijs p(ro) male administratis postea bonis mī
nis, vt ibi no. Bal. dicēs q(uod) inspicitur initium vnde aliqd euenit
pōt. Ita in proposito Abbas sentit Mo. noue propter moram
Abbatis in venda tempore obligationis inite tenetur ad om
nes terminos, data mora Abbatis in vēda. et hoc virtute vnius
obligationis.
27 Non obst. tex. in. l. scire debemus. ff. de verbo. obliga. † quia p(ro)
cedit quando est facta specialis dinumeratio. plurium rerum.
pro hoc alle. tex. in. l. pluribus. in prin. ff. de verborum oblig. et
vult Bar. in. l. senatus. §. fi. ff. de dona. causa mor. ita intelligēs
d. l. scire debemus. alias responsiones dicam infra in. xliij. et
sequentibus.
28 Et dicit expresse Bart. in. d. §. fina. quod † quando tempora ex
primuntur tot sunt stipulationes quot tempora, secus quando
est simplex stipulatio annua. Et ibi in fi. dicit quod quo ad. l.
sancimus. §. fi. C. de dona. licet plures sint stipulationes quan
tum ad hoc vt insinuentur tamen quantū ad hoc vt capere pos
sit vna est.
29 Adduco etiam, quia † quando quis promittit annuatim quid, a
principio nata est obligatio pro omnibus annis et etiam actio. et
ideo pro debito primi anni, potest statim agi quo ad effectum
exactionis. pro futuro autem tempore non potest agi ad effe
ctum exactionis, sed bene potest ad effectum condemnationis,
ita Barto. communiter approbatus in. l. ita stipulatus. colum
na. xvij. alias est in. ij. q versicu. tertio est videndum. ff. de ver
borum obliga. sequitur Ias. in. l. ij. in solem. colum. vij. in princ.
versic.

versi.secundo limita.ff.eo.ti. Subdit Bar.in d.l.ita stipula.
30 † quod licet in legatis pro futuris non sit obligatio, tamen pro
pter obligationem primi anni lex permittit quod statim aga
tur pro omnibus annis, vt sequitur sententia, non vt exigantur.
Ex quibus patet exceptionē in primo termino fuisse exceptio
nem ad omnes terminos, et per consequens esse locum except.
rei iudi. Posito enim quod Franciscus non egerit ad exe
ctionem obtinendam pro omnibus annis, censetur tamen egis
se ad condemnationem obtinendam, et obtinuit, igitur exceptio
retentionis omnes terminos respicit.
Confirmo supradicta per ea que no. Specu. in tit. de emphy.
.§.nunc aliqua colum.xiij.in fin.versicu.xlj.queritur vbi dicit
31 † quod si emphyteota rei ecclesiastice cessauit per.xl.ann. sol
uere canonem, et semper possedit rem, non poterit ecclesia age
re postea ad pensiones preteriti temporis subtractas. Licet
enim multi anni sint pro quibus debentur pensiones tamen v
na est stipulatio, et vna actio competit pro omnibus et singulis
pensionibus et vnica obligatio. Semel igitur elisa actio pro a
lijs non audet frontem erigere. Ita dico in proposito quod se
mel elisa exceptio non debet audere frontem amplius erigere.
32 Confirmo, quia † si quis conducit predium, cōstituto pretio mil
le librarum singulis annis per decennium, pro omnibus annis
vna est conductio propter vnum pactum constitutum ab initio
et propter vnam annorum numerationem licet prestatio sit diui
sa, ita Barto. in disputa. iiij. incipien. publicanus, colum.j. in
prin. versic. quinto probatur.
33 Videmus etiam quod † plurium rerum donatio vna donatio est,
et si coadunatio omnium excedat summam quingentorum, vna
sit insinuatio. l.sancimus in fin.C.de don.no. Jo.an.i.c.pluralis.
colum.ij.in me.ver.tertio in merc.
Preterea, et istud fundamentum puto esse realissimum. Dum di
cunt fratres res iudicata est super vno termino, quia Francis
cus egit ad vnum terminum tantum. Negatur hoc, imo gene
raliter actum est ad confitendū debitum. et licet alij termini nō
poterant exigi non repugnat tamen quin Franciscus potuerit
agere pro termino currenti, vt exigat, pro futuris autem vt ad
uersarij condemnentur. De hoc est communis conclusio, quod
34 † in legato annuo, quum nō sit i potestate creditoris exigere to
tum pro futuro tempore, proceditur iudicium in quo ratione tem
poris preteriti fit statim condemnatio pro futuro autem tempo
re fit condemnatio ad soluendum suo tempore istam opi. dicit
esse communem Jas. in.l.1.in fi.C.de fideicom.al e. Bart. per
illum tex. in.l.liberis quos.§.j.in fin.de adim.leg. et Bar. in.l.
pecunia ad fi. versiculo quero. et versic. vel dic eod.titu. cū con
35 cordan. vt per Jas. et ibi dicit istam esse veritatem. † Ratio
autem quare pro futuris terminis censetur facta condemnatio,
ad soluendum suo tempore, ne creditor habeat necesse agere et
petere quolibet anno, istam rationē expresse ponit tex. in.l ma
le agitur in fin. alias. est.l.ij.C.de prescriptio.xxx.an. et ibi bar
to. et sequitur Jas. in.l.j. in fin.C.de fideicom. Et pro hoc bene
fac. quod poni. Barba. in.l.scire, colum viij. in fin.ff.de verbo.
obliga. vbi refert Ange. in.l.edilico.§.item sciendum.ff.de edi
36 li.edic.per illum tex. velle quod † in iudicio dicitur deductum
esse omne id quod in petitione potest concludi et dicit ita consulu
isse, vt per eum.
37 Concludo igitur quod † res iudica. super vno termino est super
omnibus terminis, et quod res iudi. quo ad terminum preteri
tum est vt exigatur, quo ad alios terminos futuros, vt condem
nētur fratres, ad effectum vt debito tempore possit exigi. iuxta
tex. in.d.l.male in fi.C.de prescrip.
Ex quibus infero quod quum fratres semel soluerint post ex
38 ceptionem retentionis, nō possunt amplius excipere, quia † per
solutionem partis scienter factam renunciat soluens exceptio
ni sue per quam poterat eludi obligatio ad petendum, ita expres
se dicunt et eos sequitur Roman. in consil.ccxxij. incipien. du
bitatur in med.
39 Confirmo, quia † quando quis habet exceptionem non soluen
di in certo loco, si semel soluit in illo loco, preiudicat sibi quo ad
alia, vt etiam ad alia in illo loco soluenda cogi possit tex. est no
ta. in.l.si fideicommissum.§.fina.ff.de iudi. no. Angel. in.l.j. in
fin.C.de fideicom. Igitur fratres preiudicant sibi per solutio
nem factam.
Non obstat si dicatur, fratres protestati sunt soluere animo repe
40 tendi, quia multipliciter respond. primo, † quia in omni prote
statione debet allegari iusta causa et concludens, etiam si non
petatur, alias dicitur esse nullius momenti vt per Barto. in.l.
non solum.§.more quem sequitur Jason. in.l.de pupillo.§.si
quis ipsi pretori. columna octaua, et decimaquinta.ff.de operis
non. nuncia. Sed hic nulla causa est allegata nec iusta nec in
iusta ergo etc.
41 Secundo respon. † quod quando quis soluit id ad quod tenebatur et ne
cessitabatur, licet protestetur quod facit animo rehabendi, nil
releuat vt nota. in.l.alimenta.C.de negot. gest. et Bartol. in.l.
non solum.§.more. columna octaua versiculo, circa quintum.ff.
de ope.no.nun. Sed ista protestatio est talis, quod fuerunt excōl
cati et declarati ergo etc.
Non omnino tam etiam vnum. Dato non concesso quod breue
istud derogaret expresse rei iudicate pro Francisco. Dico quod
non liberat fratres a pensione. Quia quum istud breue fuerit
obtentum instantibus fratribus, et quum ista pensio sit grauata
42 eis instantibus, succedit tex. quod † solutio rei deteriorate facto
debitoris non liberat eum, text. ē in.l.qui sibi.§.primo, alias.§.
si. incipien. qui stichum.ff.de solutio Si igitur solutio actua
lis non liberat, quanto magis dicendum est impedimentum de
bitoris facto ortum non debere obstare quin integram pensio
nem soluant igitur etc.
43 † Nō obstat. l.scire, debemus.ff.de verborum obligat. quia
sic. tot tot stipulationes esse quot summas. Sed in proposito
dico vnicam summam esse.s.annuam.
Nec obstat si dicas sunt due summe, in duobus terminis, quod ad
44 hoc respond. tex. in. d.l.scire, in versiculo stipulationum, † vbi
quamuis sint plura corpora vna tamen stipulatio est, quando
specialiter non dinumerantur, nota. Socin. in.l primo.§.vete
res in fi.ff.de acqui.pos.
Igitur intelligitur.l.scire, debemus, quando distincte sunt sum
me puta mille, centum trecentum, et quinquaginta, cum copula
45 et † secus si sub vno constructu verborum. stipuler centum pro
medietate in vno termino, pro alia medietate in alio sicuti est hic,
ita intelligit glos. prima et secunda. d.l.scire, et est gl. expressa in
l.quod dicitur.ff.de verb.obli.
Alioquin sequeretur quod tot essent stipulationes quot corpo
ra ducatorum, quod non est dicendum vt. d.l.scire. Jt. quod sicu
ti acerius pecuniarum habet se ad singula corpora nummorum
et est vna stipulatio, ita annua pensio habet se ad diuisionem ter
minorum, et est vna.
46 Secundo respond. † quod.l.scire, non habet locum in annua sti
pulatione tex. est in.l.stichum aut pamphilum.§.j.ff.de verbo.
obliga. vbi dicitur annuam stipulationem esse vnam.
Et in effectu ex. d.l.scire colligitur cōclusio, quod si plures sum
me vel plura corpora separatim cum copula stipulationi inse
runt, tunc sunt tot stipulationes quot corpora, puta stichum et
pamphilum, vel illud et illud, vel centum et mille ita colligitur
47 ex. d.l.scire, versicu. stipulationum in fi. † Sed si sub vnico cō
structu et sub vna conceptione verborum fit stipulatio cōtinēs
plura corpora, tūc est vna stipulatio puta, promittens lectica
rios, vel omnes seruos, vel mille. ita tex. in. d.l.scire versiculo
stipulationum. et isto casu non interest si summa diuisa ponatur
vel coniuncta, vt dicit tex. in.l.si ex toto.§.si. incip. si ita.ff.de le
ga.j. Et istum intellectum sentit Bald. in rub. de arbi. post pri.
48 extra versic. plura. dicens per illum tex. † quod compromissa plu
ra dicuntur que pluribus orationibus fiunt ergo si vnica oratio
ne non sunt plura. alleg. etiam.l. liber homo.§.iriine.ff.de her.
inst. qui bene probat, Et ita sentit Soc. in consil. clij. inci. non
fuisset col.iij. in med. sub versi. secunda ratio in.ij. vo.
Et istum intellectum ad. d.l.scire, sentit Bald. in c. quum om
nes col.v. in princ. ver. quero quedam commissio de consti. in
49 ferens † quod licet commissio aliqua directa pluribus cōtineat no
mina singulorum expressa, tamē si sub nomine appellatiuo col
legij est concepta dicta cōmissio. tunc non erunt expressa nomi
na, vt intelligātur tanquam singuli, sed censent expressa nomina, de
monstrationis psonarum causa. Ita in proposito, quum annua
stipulatio sit concepta per duos terminos, gratia demōstratio
nis temporis destinati solutioni, censebitur stipulatio vna.
50 Ideo videmus † quod licet plures canonici eligant capitulariter,
non dicuntur tot electiones quot sunt canonici, sed vna electio
vt est tex. in c. in genesi. de elec.
51 Similiter † vnum est continuum licet sit pluralitas verborum, nec
debet iudex separare, sed quasi vnum factum coniungere. l. pre
tor.§.si mihi et.l.item apud labeonem §.ait pretor.ff.de iniur. et
ibi Alber.
52 Cōfirmo quod † multiplicatio verbo non inducit multiplicationes
legat.l.meminus.§.cū q.ff de leg.ij.l.plane.§.j.ff.de leg.j.

53 Ea enim† que continue fiunt habentur pro factis in uno conte-
xtu.l.quod ait.§.fina.ff.de adul.l.separatim.§.sed quum adver
sus.ff.de appel.cum concor.ut per Alber.in.ij.par.sta.q.xxx
ix.incip.octava.
54 Hinc est quod† bina vel trina promissio unam tantum obligatio
nem inducit.l.qui bis idem.ff.de verbo.obliga. Et plura cor
pora distantia faciunt unum gregem.l.rerum mixtura.ff.de
usucapionibus.
55 Facit,quia† si quis pluries dixerit appello,unica est appellatio
ut per Jo.an.⁊ Arch.in.c.ab eo de app.in.vj.
Preterea quod divisio terminorum non facit diversitatem rei
alliego tex.not.in.l.final.incipien.quum quidam in fin.iuncto
56 princip.C.de duob reis.ubi dicitur,quod† quando ex una stir
pe unoque fonte unus effluxit contractus vel debiti causa ex eadē
actione apparuit in qua sint plures creditores unius debito-
ris interruptio facta per unum creditorem alijs prodest.⁊ per istū
tex.expresse no.Roma.quod unicus iudicatur contractus,ita
Roma.in cons.cccv.incipien quo ad septimum in med versi.
tertio.si igitur hoc est in diversis creditoribus,idem debet iu-
dicari in diversis terminis,concurrente alias omnimoda idēti
tate.Et per illum tex.dicit Albe.in.ij.par.statu.q.ij.incipiē.
57 ex predictis.colum.v.post princi.sub versic.circa† secundum
quod ea que procedunt a pari potentia partes sunt effectus.
58 Confirmo,quia† si eadem res pluribus legatur,unicum tamen
legatum est,cuius prestatio in plures scindit.§.si eedem insti.
de leg.igitur pluralitas prestationum non reddit pluralitatem
dispositionum.
59 Considero etiam quod† si ex duabus prestationibus idē effe-
ctus sequitur,pro una prestatione censeri debet moneor,quia
si ex delictis coniunctis sequitur unus effectus tunc habetur pro
uno delicto.l.illud in fi.ff.ad legem aquil.no.Alberi.in secun-
da parte statutorum questione.xxiiij.incipien.item quero,ubi
late de hoc,per duas.col.
60 Bene fac.quia† quando aliqua sunt paria in dispositione debēt
esse paria in effectu,ita Alber.in.j.par.statutorum questione.
ix.incipien.item quero colum.vj.post princi.sub versiculo ul-
timo quero.alleg.l.iam hoc iure.ff.de vulga.⁊ pupilla. Et u-
na dispositio alteri similis debet regulari secundum eam ut ibi
per Alber.alleg l.ij.ff.si servi.vendi.⁊ l.naturalis §.fina.ff.de
prescrip verb. Sed plurium terminorum est equalis disposi
tio,⁊ omnimoda similitudo ergo ⁊c.
Confirmo,quia licet delegatio continens in se plura capitula di
versa,vigore cuius incipiat iudex cognoscere in uno non perpe
tuet iurisdictionem quo ad omnia argumen.l.quicquid.ff.de ar
61 bit.† quando tamen delegatio est ad universitatem causarum,
unico contextu,licet multa contineat,incipiens in uno cogno-
scere perpetuat quo ad omnia,ita Bald.in.c.licet undique co-
lum pen.in med.ver.quero si quis de offi.deleg.
62 Aliter etiam respondeo ad.l.scire,debemus.quia† procedit quando
res plures vel summe nominate sunt non respective ad aliud
sed simpliciter ut queratur stipulatio. Sed ubicunque hinc in-
de queritur actio,⁊ plura vel plures summe nominentur respe
ctu unius rei per alterum ex contrahentibus date tunc contra
ctus habetur loco unius,⁊ ille plures summe censentur unum,
ita expresse Bartol.in.d.l.scire.in.ij.oppo.ff.de verborum ob
liga.per tex.in.l.si duos ff.de contrahend.emption. ubi dicit,
solvendo istud contrarium,modo tu intelligis istam legem.
63 Item.d.l.scire † procedit improprie ut per Are.in.l.j.§.sed ⁊ si
mihi.ff.de verb.obl.per illum tex.
64 Item.d.l.scire procedit† quando stipulatio est per dinumera-
tionem annorum,puta primo secundo,⁊ tertio anno.secus quā
do est una conceptio verborum licet prestationes sint multipli
ces.ita expresse dicit Bald.Jmol.⁊ Jas.in.l.stichum.§.stipu
latio colum.iiij.in.xiij.ff.de verbo.obli. Sed hic est una con-
ceptio,quia dicitur annua pensione reservata.ergo.d.l.scire nō
65 facit ad propositum.† Et quādo stipulatio est per verba distri
butiva,puta in annos singulos tunc est una stipulatio,ita Bar
bat.in.d.§.stipulatio.col.xix.in fi.
Et quod divisio terminorum non faciat dici duas stipulationes
66 allego quia† licet quātitas relinquatur ad pondus,tamen non
sunt tot legata quot pondera,ita Areti.per illū text. in.l.si ex
toto.§.final.ff.de legatis primo,igitur non debent dici tot sum-
me quot termini.
Item advertatur quum d.l.scire procedat in summis specifica-
tis,nusquam est specificata summa duca.lv.ad quos agebatur
quando fuit res iudica.nec in instrumento est expressa summa
duc.lv.igitur.l.scire,non facit ad propositum.
67 Item.d.l.scire† nō habet locum quoties plura stipulationi in-
serta sunt de per se,ad unum tamen finem tendentia ⁊ ad eun
dem effectum,quia tūc plura vel plures summe loco unius ha
bentur.ita Bartol.⁊ docto.in d.l.scire in princip.per text.in
l.si heredi.ff.de condi.insti.⁊ istam doctrinam esse approbatam
dicit Jas.in.d.l.scire post princip.in.ij. Sed divisio pensio-
nis per terminos ad eundem effectum tendit,ut fratres non cō
stituantur in mora,⁊ ne sit locus regressui.ergo ⁊c. Jmo ista
solutio pensionis dicitur individua,patet,quia etiam si semel i
parte aliqua essent in mora solvendi,est locus regressui,ut in
instrumento.
68 Item † quod.d.l.scire procedat quando intervenit ennumeratio
cum copula sentit Cuma.in.d.l.scire ⁊ ibi Jas.colum.j.in.iiij.
dum dicit quod de proprietate sermonis una est stipulatio quā
do unum est verbum principale,quum una sit oratio ⁊ una ve
rborum conceptio.l.prima.§.his ita.C.de caduc.tollend.sed
ex mente contrahentium sunt plures ex quo plures res sunt co
pulate ⁊ numerate.
69 Item.d.l.scire† habet locum quando summe nominatim expri
muntur ⁊ etiam copulative,veluti quum stipulor rem istam ⁊
istam ⁊ istam,ita expresse gl.per illum tex.in.l.quod dicitur.ff.
de verborum obliga.ubi dicit quod non sunt expressa corpora,
vel summe quando dicitur dabis omnes res illas. Sed hic
non est expressio ducat.lv.nec termini sunt copulativi immo di
visim annue obligationis.ergo ⁊c.⁊ hoc vult circa nominatio-
nem Specu.in titu.de dona.§.j.columna secunda.in med.ver
sicu.quid si aliquis.
70 Sicuti videmus in legatis,† quia licet plures res legentur ta-
men unum erit legatum,nisi nominatim exprimātur,quia tunc
erunt plura ita tex.in.l.secunda.ff.de lega.ij. Et in donatione
hoc vult Specu.in titu.de dona.§.primo colum.ij.versic.quid
si aliquis.⁊ ibi Joan.and.in addi.quod donans mille quinque per
sonis unam donationem facit.
Item ad.l.scire respond.quod licet quando in stipulatione de-
ducuntur due res vel plures eque principales tunc censentur
71 esse tot stipulationes quot sunt res tamen† quando est una res
principalis,⁊ alia accessoria vel de appendicijs,tunc una tantū
censetur stipulatio,ita expresse Jas.in.l.petens.colum.v.in pri
cip.versic.secundo advertere.C.de pac.dicens istam esse verita-
tem ⁊ claram responsionem.⁊ hoc idem ponit Jas.in.l.lecta co
lum.xj.post princip.in.xviij.ff.si cer.peta.⁊ idem repetit Jas.
ibi colum.xvij.in med.sub versicul.in gl.ibi ut insti. Sed hic
principale est annua pensio,tempus autem terminorum est
appenditium ⁊ accessorium ergo ⁊c.⁊ hoc probatur,quia si ex
tingueretur annua pensio per Franciscum,etiam si non fuerit
mentio terminorum,extinguerentur etiam termini na[ti]vitatis
⁊ sancti Joan.quia accessorium sequitur naturam principalis c.
accessorium de regul.iur.vj.Et quod hic sit unum quod princi-
pale,patet ex verbis instrumenti,dum dicitur,reservata an-
nua pensione,⁊ non dicit promittunt pensiones in plurali,sed
in singulari.
Confirmo,quia si extincta annua pensione extinguuntur etiam
termini,patet manifeste terminos esse accessorium quod ⁊ ap-
72 penditium.quia† accessorium non potest stare sine principali.l.
quod per manus.ff.de iur.codi.no.Jas.in.l.moribus.§.prius.
col.pe.in fi.ff.de vulg.⁊ pup.
Item ad.l.scire respon.quod non habet locum in pēsione annua
pro hoc allego expressa verba Bal.volentis annuam pensionē
73 esse quid unū.dicit Bal.† Annua pensio tollitū una prescriptio-
ne,ita voluit Azo,quia ista est divisio prestationis non cause,
vel debiti,nam prescriptio elidit causam primam in radice un-
de quicquid ex ea sequitur elisum est,ita expresse Bald.in ad
ditio.Specu.in titu.de loca.colum.iij.post prin.versi.an una
prescriptione. Ex quo colligo quod divisio prestationis non
facit censeri duas stipulationes.
Confirmo per ea que ponit Barbat.post Bald.in.l.stichum
.§.stipulatio.ff.de verborum obligatio.colum.xx.in fin.ubi di
74 cit expresse,† quod in stipulatione annua dicuntur fieri plures
ennumerationes quo ad inducendam distributionem unius an-
ni ab alio,unius rei ab alia,⁊ unius persone ab alia,sed nō quo
ad inducendam pluralitatem actuum,quum re vera actus sit
unicus,⁊ unica verborum conceptione consummatus,ita expres
se Barba.
¶ Item quod.l.scire nō obstet in casu isto.moneor,⁊ presuppono
unum,quod omnes termini dicuntur iurari,⁊ hoc nō negabūt
fratres

75 fratres ergo omnes termini sunt vnus, quia† iuramentum inter-
positum super pluribus capitibus non censetur esse tot iura-
menta quot capita quia qui semel profert orationem iurandi non
potest dici nisi semel iurasse, ita Arch. in. c. imerectera. xxij. q.
iiij. in med. versi. in gl. or. dicens in hoc non esse audiendos le-
gistas dicentes tot iuramenta esse quot actus, et hoc sequitur Ias.
in. d. l. scire. column. ij. in. vj. dicens bene no. pro limitatione. l. sci
re. Si igitur vnicum est iuramentum, et oes termini sunt iura-
ti. impossibile erit dicere esse plures stipulationes, ergo vna sti
pulatio, sicut vnicum iuramentum et per consequens. d. l. scire,
non habet locum in contractu iurato.

76 Item. d. l. scire procedit† quando interuenit particularis rerum e-
numeratio, secus si vniuersaliter vel generaliter quia tunc non
est pluralitas stipulationum, ita Ias. in. d. l. scire. col. ij. in. viij.
et ibi in. ix. exemplificat, quia si enumerantur excommunicationes.
tot erunt absolutiones quot sunt excommunicationes. si autem
generalis fiat absolutio omnium excommunicationum, tunc est
vna absolutio et hoc vult Imol. Cuma. Ang. Roma. Alex. et
Ias. in. d. l. scire, co. pe. in. x. i si. Si igitur omnes termini pos
77 sunt esse pro ut sunt vna stipulatio, tunc succedit conclusio† quod
pluralitas non presumitur esse in his que possunt esse vnum, ita
Bald. in. l. edita. column fin. C. de eden. alleg. l. sempronius. ff. de
lega. ij. cum concor. vt per eum.

78 Confirmo, quia† si creditori fuerint date due res debitoris in solutum
puta duo fundi separatim et diuerso pretio estimati, si agnatus
ex forma statutorum vult vnum redimere. ij. annum, creditor au-
tem dicat vel vtrunque redimas vel neutrum, obtinebit creditor
et vterque fundus erit tanquam vnum indiuiduum, considerata
causa primitiua, ita determinat Pet. de besu. dicens vidisse de
facto in. d. l. scire, column. fin. sequitur Ias. in. l. stipulationes non
diuiduntur. column. xiiij. post med. versi. adde etiam. ff. de verb.
obli. alleg. tex. in. l. tutor. ff. de fideiuss. in ver. debiti causa respi
cienda est et non titulus actionis. et tex. in. l. si id quod. ff. de do-
na. in versi. causam et originem constitute pecunie preualere. igi
tur consideretur primitiua causa termini istius que est vnica ob
ligatio. ex. doca. et non diuisio solutionis.

79 Hinc dicit Bal. quia† licet plura sint loca, vnum tamen est feudum
et vna inuestitura, et si plures sint res de quibus disponitur v-
nitas tamen dicitur respectu actus disponentis, ita expresse
Bald. in. capitu. j. §. ex eadem. ad fin. versicul. in pluribus. de
lege corradi.

80 Hinc videmus quod† plures summe coadunate vnum consti-
tuunt creditorem. l. maiorem. ff. de pactis. l. final. C. qui bon. ce
der. possunt.

81 Similiter† si arbiter pronunciat simul de pluribus controuersiis
se non contingentibus, dicitur vna sententia. l. quid tamen. §. fi.
ff. de arb. c. intlectus. de capel. mo. c. audito et. c. veniens. de psc.

82 Et† vna appellatio plures releuat. l. ij. et. l. iij. C. si vnus ex pluri. et
c. quandoque ij. q. vj. no. Io. an. in. c. pluralis. colum. fi. in med.
versic. in contrarium in tiercu.

83 Allego etiam, quia video† quod diuersitas personarum que debent dare et
diuersitas personarum que debent recipere non facit censeri plu
ra legata, sed est vnum. tex. est in. l. si illud. ff. de leg. ij.

84 Hinc videmus quod† si iudex ter fecerit preceptum sub diuersis pe-
nis, vt obediat sempronius, et ille fuerit contumax semper non
punietur omnibus penis, sed illa vltima, quia est vnum delictum. s.
contumacia presertim si est vna species delicti, ita arguendo ad
partes voluit Spec. in titu. de contu. §. sequitur videre. col. vj.
versi. sed pone iudex quia vnum factum reputatur quod fit in vno im
petu. l. iij. §. cum igitur. ff. de vi et vi arm.

Non omittam verba Ias. in. l. stipulationum colum. j post med.
85 sub ver. vltra eum. ff. de verb obli. vbi dicit quod† regula. l. sci-
re co. tiin. procedit quando plures res sunt specialiter et specifi
ce expresse secus quando in specie non specificantur per. l. quod
dicitur. ff. eo. titu. Ideo Barba. in. d. l. scire col. iiij. post med.
86 versi. no. quod nominatio. notat† quod ad hoc vt sint plures stipula-
tiones, debet esse nominatio plurium rerum non vno, sed diuer
sis nominibus specifice.

87 Vlterius† plures summe ex diuersis speciebus que eadem actio-
ne comprehenduntur debent inspici cumulate et non separatim
ita expresse Bart. per illum tex. in. l. si que separatim. §. j. inci-
pien. si quis cum vno. ff. de appella. Igitur isti plures termi-
ni debent considerari non vt separati, sed vt concernati, quia
ex eadem causa ex eadem actione et ex eadem obligatione pro-
cedunt.

88 Confirmo quia† si plura debita competant vni, semper loco v-
nius habentur tex. est in. l. si plures et ibi Barto. ff. de pac. not.
Bald. in. c. pastoralis. colum. j. in med. ver. item ista de rescri.
Bal. in capitu. super literis. columne penultima. in fin. versi.
quid si dominus. eod. titu.

89 Confirmo quia† vbi vna obligatio est ibi etiam vna summa est,
tex. est in. l. iij. incipien. in duobus. § j. alias. § fi. incip. vbi duo
ff. de duo. reis, no. Ro. in consil. cccv. incip. quo ad septimum
in princip.

90 Confirmo† quia obligatio communis facit vt quod duobus so-
lutum est vni solutum videatur ita tex. in. l. qui hominem. §. j. in
cip. si duo. ff. de solu.

91 Confirmo quia† in dubio non presumitur pluralitas actuum. l. sem
pronius procuolo. ff. de leg. ij.

Preterea non est dubium istam diuisionem per terminos, fuis-
se factam gratia commoditatis fratrum. sed ego habeo quod ne-
92 dum in stipulationibus, † sed etiam in legatis quando annua pen
sio gratia debitoris in plures pensiones diuiditur, omnium pen
sionum vnum est legatum tex. est in. l. si cum prefinitione. ff. quando
dies lega. cede. et glo. per illum tex. in. l. nec semel. in versiculo
nisi forte. ff. eod. titu. sequitur gl. in. l. iiij. incipien. si in singulos
ff. de annu. legatis. dicens etiam si non esset adiectum certum
tempus.

93 Relictum enim censetur esse purum, sed petitio in ipsis delata
est vt dicit tex. in. l. penultima incipien. ex his. C. quando dies
legat. cedat.

Et quod ista diuisio censeatur esse gratia debitoris, et per conse-
quens gratia fratrum, probatur expresse per gl. vnum in. l. fir-
94 mio. §. fin. incipien. pater. ff. quando dies leg. cedat vbi† quan-
do aliquid relinquitur ex fructibus, tunc dilatio solutionis cen
setur facta gratia heredis soluere debentis. Sed ista pensio
est super fructibus, vt in instrumento, ergo etc.

¶ Aduertatur si quis diceret exceptionem per primum breue
non concernere nisi terminum tunc decursum tantum. Quia
ista exceptio non est exceptio contra terminum decursum, vt
patet in breui, Sed est exceptio, quia fratres pretendunt se
creditores in medietate pensionis, et ita cantat breue et excep-
tio. Si igitur pronunciatum est prout vere pronunciatum
est contra exceptionem, ergo pronunciatum est non esse credi-
tores medietatis pensionis. non autem non esse illius termini
creditores.

Et hoc probatur manifeste ista consideratione fratres excipien
do dicunt se non teneri, producunt breue, ex quo colligitur ra-
tio exceptionis, scilicet quia licet eis retinere medietatem fru-
ctuum. Igitur dato quod exceptio sonet, eos non teneri, ratio
tamen exceptionis est, quia sunt creditores medietatis fructuum
95 Tunc succedit conclusio† quod magis attenditur ratio dicti quam
dictum. l. adigere. §. quamuis. ff. de iur epat. no. Ias. in. l. pactum
96 ne peteret. §. si quum mihi. colum. j. in princi. ff. de pac. † Imo
ratio consideratur tanquam fundamentum actus, nedum in le-
gibus, sed etiam in dispositionibus hominum vt inquit Bald.
in. c. et si christus. colum. final. in fin. de iureiuran. alleg. l. fin. ff.
de heredi. insti. Igitur censetur pronunciatum super funda-
mento exceptionis. Eo magis quod exceptio ista debet am
pliari per suam rationem. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de le-
ga. ij. et ibi Bartol.

Nec ob. si dicas exceptio non dicit aliquam rationem, sed sim-
pliciter non teneri ad pensionis terminum, quia respond. quod
virtualiter refert se ad instrumentum vel ad breue super quo fun
datur exceptio. l. asse toto. ff. de heredib. institu. igitur exce-
ptio referens se ad breue habet locum in omnibus in quibus
habet locum breue. Sed in breui est ratio quia licet retinere
medietatem igitur perinde est ac si in exceptione esset dictum.
97 Quia† ratio adiuncta facit recedi a proprio significatu verbo-
rum antecedentium, et illud quod dubitatiue erat dictum habe
tur pro dicto sine dubitatione ita Bal. in. l. si seruus legatis. §.
quinque. ff. de leg. j. Igitur etiam si esset dubium an exceptio fun-
datur restrictiue ad terminum decursum solummodo, an vero
generaliter eo quod sunt creditores, propter rationem breuis de
bet intelligi quia sunt creditores medietatis, quibus stantibus
dico pronunciatum esse contra fratres super iure crediti non au
tem super iure termini decursi tantummodo.

Confirmatur, quia excipiendo non dicunt excipio quia sum cre
ditor in isto termino et istius termini, sed dicunt quia sumus cre
ditores simpliciter medietatis fructuum. igitur pronunciatur
eos non esse creditores.

Aduertatur etiam, aut fratres volunt exceptionem retentionis

medietatis, sibi competere pro illo termino tantum, quod tunc tempore morte iuris debebatur, aut quandocunque medietas peteretur. Si respondes, quod pro illo tantum termino, Franciscus habet intentum propter rem iudicatam, et per istum breue est exinanitum, ac etiam propter solutionem, mediante qua fratres renunciarunt breui. Si dicis quandocunque petetur competit exceptio, ergo exceptio non fundatur super termino, sed super credito. s. quia possunt retinere medietatem. Si igitur pronunciatum est contra breuis exceptionem ergo contra creditum, ergo obstabit nunc, quia est eadem exceptio.

Et in effectu ex inspectione breuis colligitur, an pronunciatio quod breue fuerit fundata propter defectum iuris excipiendi in substantia, an vero propter prepostera exceptionem intentatam, si enim in illo termino non potuit excipi et in aliis potest, ex tenore breuis patebit, quod si de hoc non sit mentio in breui ergo pronunciatum est elidendo substantiam breuis non autem praeposteram exceptionem.

Sicut enim Franciscus non egit contra fratres quia erat terminus, sed quia erant pecunie debite. ita fratres excipiendo non censentur excepisse quia in illo termino ius habuerint, sed quia pretendebant se creditores.

Ista est realis consideratio, Dico igitur quod vigore primi breuis, si fratres non fuerunt creditores primi termini, impossibile est a fortiori terminorum posse fieri creditores. Ratio est, quia alii termini sunt vniformes eiusdem efficacie cuius primus terminus. igitur quum censeri debeant eodem iure, dicendum est fratres succubuisse ex defectu iuris non autem ex potentia vel ex efficacia primi termini, quia omnes termini equalis virtutis sunt.

98 † Rationabile dictum ita debet mouere iudicem sicuti lex vt inquit Isern. in probe. feud. col. pen. Igitur considerentur iste rationes et mens contrahentium, et fiat ius. F. Viconti.

ALLEGATIO. XXXI.

SVMMARIVM

1 Motus proprius non est si in literis non exprimitur, nec tollit ius quesitum tertio. 2.

3 Geminatum preceptum non dat robur literis nullis contra iuratam dispositionem.

4 Testes sunt singulares si vnus deponit de confessione mutui in vno loco, alius in alio.

5 Disponens et dispositum sunt diuersa.

6 Quando surreptio tollitur per motum proprium semper est in tertio subiecto talis surreptio.

7 Motus proprius tollit surreptionem quando exprimitur super quo non est quesitum ius tertio.

8 Motus proprius non tollit aliam inhabilitatem preter surreptionem.

9 Vsucapio interrumpitur si possessio per defunctum cepta per alium medio tempore apprehendatur.

10 Medium impertinens impedit coniungi extrema.

11 Motus proprius non ampliat gratiam vi [illegible] verborum.

12 Motus proprius non operatur preter verisimilem intentionem scribentis.

13 Surreptio si non potest opponi in rescripto potest tamen defectus intentionis, et hoc solum annullat. 15.

14 Succumbens in vna gratia ex geminatis dicitur se dare non habere gressum ad aliam.

15 Geminatio non operatur in actu qui habetur pro non adiecto.

16 Geminatio actus elisi non operatur vltra primum.

17 Geminatio non auget feminam.

19 Declaratum semel non potest amplius declarari.

20 Prime interpretationi standum est.

21 Declarans non potest penitere.

22 Declaratio debet peti a principio vt fiat.

23 Interpretari sententiam suam non potest iudex nisi semel.

24 Declarans si mutat postea facit se suspectum.

25 Appellari non potest super declaratione.

Dicta per fratres non iam agnita materiam. Tamen presupposito non concesso quod vera sint, respondeo.

1 Dico hic non esse motum proprium, quia † si in literis non exprimitur, nunquam dicetur motus proprius textus est in capitu. si motu proprio. de prebend. in. vi. Rota. cxxxi. in antiquis.

2 Secundo non concesso quod sit, dico quod † motus proprius non tollit ius quesitum tertio Rota est. ccccxiv. in antiq. Et est regula cancellarie de non tollendo ius quesitum ergo etc.

Non obstat quod sint duo rescripta, quia multipliciter respondeo primo quod tendunt ad diuersa, quia primum non afficit istas pensiones, vnde quum separatorum separata sit ratio. l. papi. ff. de mino non potest dici geminationem istam concernere vnum et idem.

Secundo respond. quod si geminatio operatur sicuti motus proprius tunc non tollitur ius tertii, sicuti non tollitur per motum proprium.

3 Tertio dico quod † Secunda iussio non dat robur literis nullis contra iuratam dispositionem, ita expresse Bald. per illum textum in c. constitutus post princ. de consti. vbi est tex. quasi in terminis. Sed prime litere sunt elise et nulle per rem iudi. ergo etc.

Confirmo primam responsionem quo ad geminata rescripta. et supponendo quod tendunt ad diuersa, et dico quod non possunt dici geminata, aut concordia, aut conformia, aut duplicata iussio. moueor in simili, quia † si ad probandum mutuum, 4 vnus testis deponit de confessione mutui facta in vno loco alius de confessione mutui in alio loco, licet videantur concordes quo ad probandum vnum finem. s. confessionem, tamen quia non concordant in loco vel tempore non dicentur contestes, sed singulares, et non probabunt, ita expresse decidit Amon. in c. licet. ex quadam colum. penul. versic. et per hoc deciditur questio. extra. de testib. alleg. Cyn. in. l. ii. C. que sit long. consue. Sed illud rescriptum dat facultatem super non iuratis, istud super iuratis, ergo etc.

Quarto modo respond. motus proprius tollit surreptionem que est expressa, in motu proprio. Nego tamen quod geminatio rescripti tollat surreptionem presertim si alterum est bis elisum.

5 Iure enim cauetur quod † inter disponens et dispositum debet esse differentia capi. si. de insti. l. ii. ff. de pacto, stip. cum simi. vt dixi in capi. quoniam contra fol. lv. in. xxxviii. cum sequen. vsque ad. xliii. de prob. quo modo igitur ista duo rescripta operari possunt motum proprium, vel surreptionem remouere quum primum rescriptum per rem iudicatam sit elisum, secundum autem sit surrepticium. non faciens mentionem rei iudicate.

Dico igitur quod duplex rescriptum tunc operatur aliquid quum vtrunque habet sua substantialia et formalia, et quando est aliquid tertium separatum quod debet per illa duo rescripta terminari et sit differentia inter operantem et operatum. c. per vestras. de iurepa. Secus quando de viribus eorundem rescriptorum agitur.

6 Et quod hoc sit verum probatur quia † quando surreptio tollitur per motum proprium, semper est in tertio subiecto talis surreptio, vt est videre in glos. validam in clemen. ita. si romanus de prebend.

7 Quinto respond. † quod motus proprius tollit surreptionem. s. quando exprimit aliquid super quo non est quesitum ius tertio, sed a gratia principis dependet, puta quia obtines duo incompatibilia, super quibus tertio non est ius quesitum. tunc procedit quod motus proprius tollit surreptionem, et ita loquitur textus in clemen. si romanus et ibi glos. de preben. et tex. in c. si motu proprio et in. c. non pot. in fi. de preben. in. vi.

8 Sexto respon. † quod licet motus proprius tollat surreptionem aliam tamen inhabilitatem non tollit ita glos. valida. in. d. clementi. si romanus. Sed hic est inhabilitas quia remouent fratres a limine iudicii propter rem iudicatam. toto titu. ff. de exceptio. rei iudica. ergo etc.

Septimo respond. fatendo geminationem aliquid operari, sic tamen inter vnius datam et alterius esset quesitum ius tertio, sic ista rescripta non coniunguntur, nec operantur tanquam geminata, moueor, 9 Quia † licet possessio defuncti continuetur in heredem quo ad vsucapionem complendam. l. nunquam. §. vacuam. ff. de vsucapio. si tamen interea possessio fuerit medio tempore per alium apprehensa, non continuabitur. text. est in. l. possessio. ff. de vsucapionib. nota. Bal. in. l. pompon. §. quesitum. co. num. j. in. iii. ff. de acquired. possessio. † Medium enim 10 impertinens impedit coniungi extrema. c. per tuas. de condit. appo. l. si §. i. ff. rem ratam hab. not. Ioan. and. in. c. fine. culpa. col. iii. in princ. versi. de secundo. in mercur.

Et in effectu nunquam reperietur quod duo rescripta operentur [illegible] [illegible]

quæ prop[illegible], & e contra illo alteri ius quæsitum est, præter tum per rem iudicatam.

Octauo respond. quod res iudicata pro Francisco fuit .xxi. Februarij, & in breui est surreptio. si igitur volunt geminata rescripta tollere surreptionem necesse est quod sint obtenta post rem iudicatam. Sed primum fuit obtentum ante rem iudicatam ergo illius vigore non potest tolli surreptio quæ non erat tunc.

21 † Nono dico quod motus proprius non ampliat gratiam, vel vim verborum, vt est glo. in clem. literas. in versi. directas. de præben. sed si dispensatum esset super surreptione rei iudicatæ quæ facit veritatem, sequeretur ampliatio illorum verborum, dum dicitur dubitari an comprehendantur pensiones iurate, quia Papa respondit, præsupponendo dubium, prout narratum ei erat.

22 † Decimo respond. quod motus proprius non operatur præter voluntatem intentionem scribentis, vt dicit gl. not. in cle. si romanus. de præbend. Sed verisimile non est Papam velle tollere ius quæsitum tertio, vt ipse attestatur in regula de non tollendo ius. ergo &c.

Vndecimo respond. dato non concesso quod non posset elidi breue illud per viam surreptionis tamen potest per viam defectus

23 intentionis papæ. † Quia licet aliquod rescriptum non possit per surreptionem impugnari, potest tamen per viam defectus intentionis, & per viam iuris communis, & ideo sublata defectus surreptionis remanent alij, & ad nullitatem dispositionis sufficit alterum ex duobus defectibus remanere, ita expresse Rota in deci. cxij. incip. dixerunt domini, in fi. in nouis. Iasurgit per viam iuris communis expediantur fratres, quia rescripta non attenta negatiua decisa [illegible] C. [illegible] resciud. non post sum [illegible].

24 † Duodecimo respond. quod in gratiis geminatis sub diuersa data succumbens in vna non habet regressum ad aliam, ita Ioan. andr. in c. si nostra. de rescript. sequitur Rot. xlix. de rescrip. in antiquis.

25 † Tertiodecimo respond. quod licet geminatio operetur multa iuxta l. habita allegata per aduersarios, recipit tamen restrictionem congruam, vt non afficiat, nec qualificet, quando actus habetur pro non adiecto, sed intelligitur solum de eo quod operatur, vel suspendit, ita expresse Ias. per illum tex. iunctis gl. in. l. si qui. colum pen. in. xxxvij. ff. de acqui. hered. Igitur breue primum elisum per rem iudicatam non debet haberi in consideratione, quia res indicata facit de ente non ens, vt est glo. singu. l. si non fuerit. §. heredi. ff. de condi. inde. & per consequens non debet facere numerum, aut partem, ita vt sit geminatum.

Quartodecimo respon. aut dicis istud secundum breue esse eiusdem substantiæ cuius primum, i. eiusdem, tunc dico quod sicut elisum

26 fuit illud breue, eliditur & istud, † & geminatio eiusdem actus nihil vltra primum operatur, vt est tex. & ibi not. Ias. in. l. qui bis idem. col. iiij. in. x. ff. de verb. obl. si alterius substantiæ, tunc dico quod non est geminatio, ergo &c. argumen. l. ius antecimile ff. de iusti. & iure.

27 † Quintodecimo respond. quod licet geminatio aliquando operetur, tamen non auget sensum, glo. est not. in. l. quæ in pacto dotem per illum textum ff. de pactis dotal. igitur vt intelligatur & procedat breue posterius in illis casibus in quibus non est res indicata.

Ex quibus concludo quod non est motus proprius, nec est geminatum rescriptum, post rem indicatam. Et dato non concesso quod esset, & motus proprius, & geminatio, dico non tolli ius quæsitum Francisco. † Et dato quod surreptio tolleretur, non tollitur oppositio de defectu intentionis, quod solum sufficit ad victoriam, iuxta Rotam. cxij. in nouis. igitur &c.

28 (beside "tum Francisco")

Ⅽ Vltra ea quæ alias dixi, non obstat ista noua declaratio mentis Papæ.

29 † Moueor, quia semel declaratum non potest amplius declarari, vt inquit Bal. in c. f. col. iiij. in princ. versic. sed nunquid. de constitu. per glo. singu. in. l. quicquid astringende. ff. de verbo. oblig. quam Bal. dicit non reperiri alibi, inferens ad arbitrum sequitur Bal. in c. fraternitatis. col. pen. in med. de testi. Ias. in l. centesimis. §. si ita. col. iij. in. x. ff. de verb. obli. Ias. in. l. qui ex pluribus. ad fin. ff. eod. titu. Ias. in. l. edita. col. iiij. in. viij. C. de eden. inferens ad libellum.

30 † Hinc dicit Baldus quod primæ interpretationi standum est, ita Bal. in. c. licet. col. fi. in med. versi. idem dicimus. de translac. epis. inferens ad iudicem.

31 † Hinc dicimus quod qui declarat pœniterenon potest, ita Bal. in. c. dilecti. col. fin. ad fin. versi. nam qui extra. de iudi. inferens ad libellantem. & idem dicit Bal. in. c. in præsentia. col. iiij. in prin. versicul. sed hic quæritur. de probat.

Hinc dicit Ias. in. l. inter stipulantem. § i. col. pen. post princip.
22 versicu. sed tu. ff. de verb. oblig. † quod debet quis a principio potens declarari, argu. l. si. in fi. cum glo. C. de anna. excep. ideo damnum quod quis sua culpa sentit sibi imputet, vt in. c. quam quis. de regu. iur. in. vj.

23 Hinc est † quod iudex non potest nisi semel suam sententiam interpretari vt inquit Bald. in. l. ij. C. de senten. ex peri. reci. sequitur Ias. in. l. quod iussit col. xj. in. xlv. ff. de re iud.

24 Ratio est, † quia qui declarat dicit quod sic a principio intellexit, vnde si postea mutet quid, orit suspitio vt per Ias. post Comen. in d. l. quicquid col. pen. ad med. ff. de verb. oblig.

Immo fortius licet regulariter in qualibet causa appellatio permissa sit. l. . . . in maioribus. C. de appel. † tamen a sententia super 25 dotibus sorte non potest appellari, vt per Ang. in. d. l. quicquid. sequitur Socin. in reg. xxiiij. inci. appellatio in vlti. fallen. Igitur fratres non possunt appellare, & est contra eos secunda res iudicata. Franciscus.

ALLEGATIO. XXXII.

SVMMARIVM

Ⅽ Responsio ad consilium Gemi. lxxxiij. Ⅽ Papa in casu isto non præcipit fratribus iuramentum non obseruare, sed in eorum arbitrium remittit, igitur obseruetur iuramentum.

1 Iuramentum præstitum Imperatori non obligat si desinit esse imperator.

2 Iuramentum seruari debet etiam si actus est ipso iure nullus, vel contra legem.

3 Responsio ad cons. Gemi. lxxxiij. & seq.

4 Iuramentum tollitur sublato statuto iurato, si non sunt specificatæ dispositiones in statuto.

5 Promittens soluere contenta in testamento liberatur reuocato testamento.

6 Iuramentum super statuto non durat vltra tempus statuti.

7 Statuta possunt tolli a statuentibus.

Contractus sunt voluntatis ab initio ex postfacto autem sunt necessitatis. 7. in fi.

8 Statuto destructo non insurgit obligatio ad periurium.

9 Confessio relata ad instrumentum corruit reprobato instru.

10 Confessio simplex non relata ad instrumentum non corruit reprobato instrumento.

11 Exemplari deficiente deficit exemplatum.

12 Iurans obseruare omnia contenta in compromisso, sublato compromisso tollitur iuramentum.

13 Grauamen principis non nocet contrahenti.

14 Princeps non potest ius quæsitum tollere.

15 Ex promissione non reuocandi oritur obligatio etiam si ex iuramento non insurgit obligatio.

16 Iurata dispositio non potest tolli sine consensu illius cui est ius quæsitum.

17 Iuramentum non tollitur sublato principali quando potest stare per se. et. 18.

19 Principali finito non examinantur quæ mercenario officio expediuntur, secus quæ nobili.

20 Principali sublato de iure speciali non tollitur accessorium.

21 Principali sublato tollitur accessorium, istud non est semper verum. & est speciale in iuramento ratione peccati, vt non tollatur sublato principali. 22. et. 23.

Iuramentum non annullatur annullato principali, quia Deo obligatur iurans. ibidem.

Causa cessante non cessat effectus iam continuatus. ibidem.

Iurans obseruare istud, & illud specifice non prohibetur a rescripto loquente non faciente mentionem iuramenti.

25 Iurans obseruare contenta in statuto sublato statuto non tollitur iuramentum, secus si iuret seruare statutum.

26 Iurans soluere si præcipiat ei superior ne soluat, debet magis Deo obedire quam superiori.

27 Iuramenta dirigentur in Deum, & non subijciuntur legibus humanis.

28 Potestati alicuius commissum non importat necessitatem. & sequent.

29 Potestas dicitur quoddam abstractum non concretum.

30 Debitor non possidens immobilia licet possit per iudicem ca-
pi propter fuge suspitionem, non tamen cogitur.
31 Terminum assignare potest iudex, non tamen cogitur, idem in
abbreuiatione termini. 32.
33 Libellum lacerare potest iudex, non tamen cogitur.
34 Excommunicare potest iudex propter contemptum, non ta-
men cogitur.
35 Omnia que licent non sunt honesta.
36 Petere sua non debet quis quando scandalizantur alii.
37 Facere nos posse negamus que contra bonos mores sunt.
38 Periurus dicitur infamis.
39 Verbum omnino debeas non importat necessitatem, sed ho-
nestatem.
40 Honestas lucro preferri debet.

NOn est dare qualitatē
sine subiecto. l. eius qui in prouincia. ff. si certum
pet. nec edificari potest vbi non est fundamen-
tum. c. quum paulus. j. q. j. Nimirum igitur si
in aliquo casu sublato principali firmato tollatur iuramentum
firmans, vt est videre in iurante soluere vel prestare operas cē
tum per titium prestandas, mortuo enim titio deficit iuramen-
tum, quia perempta specie sequitur debitoris liberatio, repro-
batur ista conclusio in. c. venerabilis. in fi. de election. vbi not.
1 Abb. in viii. notab. † quod iuramentum fidelitatis prestitum im-
peratori non obligat si desinat esse imperator.
Sed in terminis nostris quum pensio debita Francisco non sit
extincta, non video qualiter iuramentum possit dici sublatum,
aut quomodo possit tolli quum possit obseruari sine preiudi-
cio salutis eterne. c. cum contingat. de iureiur. cui tex. ego vel-
lem concludenter per fratres responderi.
Nec obst. si dicatur, quando tollitur id quod roboratur censetur
sublatum id quod roborat, et licet aduersarii non allegent, tamē
possent adduci multa que ponit Corset. in singul. officialis. in-
ci. si per statutum. vbi quod cassato instrumento cassantur omnes
clausule in eo. et alia vt per eum, quia respon. dato non concesso
quod pensio sit sublata, istud argu. non procedit in iuramento, ita
expresse glo. communiter approbata in. c. quum non deceat. de
electio. in. vj. quam sequuntur multi alias per me allegati. Et in
alleg. incip. casus. in. vj. et datur instantia per dictam gl. ex tex.
in cap. quum contingat.
2 Immo etiam si actus esset ipso iure nullus, et contra legem, ta-
men iuramentum debet seruari. capitu. debitores. de iureiur.
cum similibus.
Vlterius quomodo fratres possunt dicere sublatam pensionem,
quum contra eos sit iudicatum, et deuentum ad declaratorias,
suspensam per solutionem ab eis factam? Et licet cum prote-
statione soluerint animo repetēdi, recepte tamen sunt pecunie
a Francisco, et consenserunt absolutioni a periurio cum protesta
tione iuris sui in futurum, et sine iuris sui preiudicio.
Preterea dato non concesso quod fratres possunt iuridice non ob
seruare iuramentum, quo ad partem pensionis, ratione oneris
nouem millium duc. quia tamen residuum non soluerunt in tē
pore, non possunt effugere condemnationem expensarum, et
damni passi per Franciscum.
3 Omissis tamen omnibus predictis, † quia fratres vim maximam
faciunt et putant non posse responderi ad consil. Gemi. lxxxiii.
in fine. placet vt super intellectu illius consi. aliqua dicantur.
Quid dicit Gemi. secundum impressionem meam duas conclu
siones facit in tertia responsione, quarum posterior est ista. Si
iuramentum simpliciter prestatur super dispositione, non spe-
cificatis particularibus cōtentis in ea. remota dispositione re-
mouetur iuramentum, etiam si de eo non fiat mētio, ideo in ca-
su Gemin. quia Abbas iurauit simpliciter seruare omnia et sin
gula contenta in arbitrio dato iudici, et non expressit specifice
que sunt illa contenta, consuluit sublata compositione, vel com
promisso per papam, sublatum esse iuramentum.
Ista conclusio procedit sine dubio, et approbatur communiter, et
4 fundatur in eo quod dicimus, † quod quādo quis iurat seruare sta
tutum, non specificatis dispositionibus cōtentis in eo specifice
sed per verba generalia cōprehensis, tunc sublato statuto tollitur
iuramentum, istam opinionem tenent Paulus de cast. in cle-
men. j. incipien. vt professores de regul. Joan. and. in. c. primo.
de his que fiunt a maio. par. capi. docto. et Abb. in. c. dilecto.
colum. fina. de prebend.

5 † Sicuti etiam videmus † quod si quis promisit soluere cōtenta in
testamento titij, liberatur reuocato testamento per Titium, vt
per Baldum in. l. fina. C. de constitu. pecun. per. l. quum quis
decedens. in principio. ff. de legatis tertio. et. l. fina. ff. de solut.
incipien. ei qui.
6 † Ratio predicte conclusionis est quia iuramentum super statu-
to, vel constitutione non durat vltra tempus constitutionis. c.
ex literis. de constit. c. venerabilem. in fi. de electio. et ibi Abb.
in viii. not. vt supra dixi.
Et semper intelliguntur iuramenta rebus sic stantibus. c. quum
p. de renunc. cum simil. Nimirum si procedat conclusio. Eo
7 maxime † quia statuta possunt tolli a statuentibus. c. quum om
nes. in fi. de constit. c. quum accessissent. et. c. quum. M. eo. tit.
Item ne sequatur absurdum vt progressu temporis quis coga-
tur ad statutum forte tunc iniquum, vel impossibile. Que om-
nes rationes cessant in contractu, quia a principio sunt volunta
tis ex post autem necessitatis. l. in commodato. §. sicut. ff. com-
mod. cum multis concor. vt dixi in. c. quoniam contra. fol. xliij.
in. cxxij. ne probat. et non possunt sine facto nostro tolli que no-
stra sunt. l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. Ratio etiam est quod
quando statutum tollitur, tollitur id quod est ius superioris vel
collegij, et non singulorum dispositio, nimirum si iuramentum ei
8 inherens tollatur in consequentiam. † Quia non potest esse quod
cōstitutio destruatur, et eodem tempore operetur effectum ob-
ligandi ad periurium propter impossibilitatem, vt per Car-
di. in clem. j. col. iiij. post med. versi. oppono ad idem. de regu.
alleg. c. maiores. §. ad hec. de baptis. Que ratio cessat in con-
tractu obligari soluere, quilibet enim habet secum possibilitatē
facti sui, et semper potest si vult soluere, nec factum suum retar-
datur a superiore, nec etiam potest retardari, nisi velit in detri
mentum salutis eterne edificare, contra tex. in. c. quum contin-
gat. de iureiuran. Immo nedum non retardatur factum tuus
per principem, in preiudicium tertij, sed etiam lege cauetur nō
posset retardari, vt patet vltra leges ciuiles et canonicas, in re-
gula cancellarie de non tollendo ius quesitum, etiam si motu
proprio quid emanaret.
Dico igitur verum esse consil. lxxxiii. Gemi. in. ij. conclu. et fun-
9 dari ac coadiuuari ab illa iuris decisione volente, † quod si confes-
sio tua refertur ad instrumentum simpliciter reprobato instru-
mento, corruit etiam confessio et qualificatur ab instrumento, vt
per Inno. in. c. cum venerabilis. de excep. quem sequitur Bart.
in. l. post legatum. col. j. in fi. ff. de his quib. et vt indig. Bal. in
l. alia. C. eo. titu. Jas. in. l. certi conditio. §. si nummos. col. vij. in
fi. in. xxxix. ff. si cert. pet. Roma. in consi. ccxciiij. incip. hec con
10 fessio. col. j. vbi nor. loquitur. † Secus est si confessio tua esset
simplex et determinata, non relatiua ad instrumentum, quia tūc
licet idem contineret quod instrumentum reprobatum, non p-
pterea confessio censeretur reprobata, vt per Inno. in. d. c. quū
venerabilis. et per Bar. in. l. post legatum. ff. de his quib. vt in
dig. cum multis que possem allegare.
Et ista differentia est rationabilis, quia dispositio referēs habet
omnes qualitates dispositionis relate. §. fin. in auct. de fil. ante
dot. instru. na. cum simil. quum itaque relatum desinat esse, defi-
nit et referens, quia non entium non sunt partes. c. j. §. sacramen
11 tum. de consuetu. rec. feu. cum simi. † et deficiente exēplari de-
ficit exemplatum. l. in testamento. ff. de conditio. et demon. not.
Bal. in auc. si quis in aliquo. in princi. C. de eden. Bal. in. c. j.
post princip. de fi. instru.
Procedat itaque consi. Gemi. in. ij. conclus. quando aliquid non
fit simpliciter, sed disponitur relatiue ad aliud, in casu autem no-
stro nulla est relatio, immo est pura promissio soluendi que p-
missio soluendi iurata, nec est sublata per papam, iuxta glos. in
capitu. quum non deceat. de electio. in. vj. nec retardari debet
si parere volunt fratres textui in capitulo quum contingat.
de iureiurando.
12 † Secundo respond. procedere consil. Gemi. in. ij. conclus. quā
do non expresso aliquo particulari, generalis clausula apponi
tur, scilicet iuro omnia cōtenta in tali compromisso obseruare,
sublato enim compromisso tollitur iuramentum, secus si specia
liter sint expressa capitula, allego expressam glo facientē hanc
differentiam in capitulo primo. in glo. fina. de his que fiunt a
maio. par. capi. Sed in obligatione facta per fratres sunt spe
cificata omnia capitula, et non fit aliqua relatio ad supplicatio
nem, aut aliam dispositionem, ergo sumus extra consili. Ge-
min. in. ij. conclusio.
Tertio respon. ad consi. Gemi. quod conclusio sua intelligitur fu-
tura

iura que alleg. iuxta not. per Bar. in. l. non solum. cum vulga.
Sed iura per eum allegata loquuntur in statutis sublato per ha-
bentem potestatem, ergo non bene infertur ad contractu quod
non potest tolli in preiudicium tertij, casus est not. licet vulga-
23 ris in. l. lucius. ff. de evict. † vbi post initum contractum grava
men a principe emanatum super re contracta non obest ꝯtra-
24 henti qui rem dederat emptori. † Et passim notatur ꝙ prin-
ceps non potest ius tertij tollere. l. item verberatum. §. j. vbi do
cto. ff. de rei vendi. Et licet posset non tamen vult, vt in regula
de non tollendo ius quesitum. Et quaterius aliquod arg. vr-
geret in contrarium procedit quando princeps de plenitudine
potestatis disponeret, quod non est in casu isto, nec est motus
proprius, nec certa scientia, ergo &c.

25 † Bene fa. quia licet alias ex aliqua dispositione iurata nulla in
surgat obligatio, tamen quando fit promissio adversario de nō
revocando ex tali pacto licito & honesto oritur obligatio, ne il
ludatur adversario, ita singu. Bal. in rub. extra de procur. col.
pen. in prin. versi. hec forma. sequitur Jas. in. l. si non sortem. §.
si centum. col. fin. in. vij. ff. de condi. indeb. licet corrupte alleg.
Bal. vt per eum. Sed fratres isti iurarūt non revocare pro-
curatores constitutos ad suscipiendas censuras, & eis acquie-
scendum absq; aliqua contradictione, vt in instro ergo &c.

Quarto respond. ad consi. Gemi. & ista responsio potest adapta
26 ri. ꝯin. iij. respon. & dico † ꝙ quando ex dispositione iurata que
tollitur alicui est ius quesitum, sine illius licentia illa dispositio
tolli non potest, ita expresse Lap. in allegat. lxxxvj. incipien. in
causa. col. pen. ad medium.

27 † Quinto dico ꝙ iuramentum non tollatur quando tollitur prin-
cipale sine quo iuramentum stare potest per se, allego id quod
ponit Bal. in. c. pastoralis. in fi. de fi. instr. vbi dicit. Si ꝯsti-
tutio peremptoria dat formam preteritis & futuris, si in literis
est verbum ad instar, quia subiective & commutative veniunt, si
mile est codicillo ad testamentum facto. l. ij. C. de testa. tutel.
& ibi destructo principali sunt destructa consecutiva ipsius. l.
j. C. de lati. lib. tol. l. fi. C. de edic. di. adr. tol. nam iste litere qua
si extrarea sunt, & non stant per se, arg. l. in testamento. ff. de cō
di. & demō. Si autem litere non ad instar sed de per se, si qui-
dem privilegium antiquum sublatum est solummodo propter
rigorem iuris conservandum non propterea novum videt abo
litum, si autem est revocatum propter perpetuam equalitatem
servandam de novo concessum non valet, quia eodem vicio la-
borat & nota hanc doctrinam, & facit. l. quum lex. ff. de legibus.
Ista sunt verba Bald.

28 Ex ista doctrina Bal. aperte colligitur † ꝙ si iuramentum stat
de per se & non est relativum ad aliud, vt est in casu nostro, sub
lato principali non tollitur iuramentum, si vero est relativum,
vt colligitur ex illo verbo ad instar, & ex tex. l. in testamento. ff.
de condi. & demonst. tunc sublato principali tollitur consecuti
vum, & sic debet intelligi, & procedere consil. lxxxiij. Gemin. in
ea parte que videtur obstare Francisco, quia in alia parte fa-
cit pro eo.

29 Confirmatur ista opin. per simile, † quia licet ea que veniunt ex
pedienda officio iudicis mercenario non possint examinari fi-
nita causa principali. l. iij. C. depo. tamen in his que veniunt
officio iudicis nobili licet finiatur causa principalis officiū iu-
per accessorio non finitur glo. est not. in. l. fi. §. fi. ff. de condi. in
de. vbi doc. Et ex illa glo. not. Jas. ibi post Ang. per eum ie
20 latum, † ꝙ licet sublato principali de iure communi tollatur ac
cessorium secus tamen est si tollatur de iure singulari, sed ista
sublatio principalis in. q. nostra non est de iure communi, ergo
non tollitur accessorium iuramentum.

Sexto respond. ad consi. Gemi. per ea que ponit Alex. in con-
si. cxxxvij. incip. visa quali quali. col. ij. in. ix. in. vj. volu. vbi in
21 terminis iuramenti triplicem ponit responsionem. † Dum
enim dicitur ꝙ sublato principali tollitur accessorium iuramē
tum, dicit Alexan. ꝙ istud contrarium formatur per glo. in. c.
quum non deceat. de elect. in. vj. & per eam respondetur, ꝙ il-
la regula non est semper vera, & alleg. c. quum contingat. de iu-
reiur. Secundo alleg. Hosti. in. c. debitores. de iureiurā. vbi
22 dicit, † [illegible]re est ꝙ annullato principali nō annullatur iuramē-
tum illi accessorium, vt ibi in tex. ratio est quia iurans potius
obligatur Deo ꝙ̄ homini. c. & si christus. de iureiurā. c. habe-
mus. xxij. q. j. vnde est ꝙ periurus Deum vltorem habet, vt in
quit tex. in. l. ij. C. de reb. credi. Sed erga Deum nulla cadit
prohibitio impediens hominem Deo obligari, ergo licet non
teneat principalis contractus tenet iuramentum accessorium.

Tertio dicit Alex. in. d. consi. Vel dicamus vt dixit glo. in. c.
23 accessorium. de regu. iur. in. vj. † ꝙ est speciale in iuramento ra
tione peccati, & propter periculum anime.

24 † Bene fac. quia licet ꝯtractus principalis tollatur non tñ tollitur
pactum appositum incontinenti, vt not. Cardi. in consi. cclxx-
viij. incip. viso. col. pen. in. iij. volu. quia ex quo effectus fuit cō
summatus cessante causa non cessat effectus. l. fi. ff. vnde liber.
Barto. in. l. ij. §. fin. ff. de donat. Deci. in. l. in bonefidei. col. v.
post medium. versicu. vltimo not. C. de pact.

Explicatis his que videbantur facere contra Franciscum, videa
mus aliam conclusionem Gemi. in. d. consi. lxxxiij. qui conclu
24 dit ita ꝙ † quando iurans iurat observare contenta in disposi-
tione, & ea specificat, tunc nisi fiat mentio de iuramento rescri-
ptum principis non ledit dispositionem iuratam, vt puta quan
do expressit sigillatim, promitto solvere tot libras turonen. an-
nuatim, & istam opin. sequitur communis schola, vt per Abb.
& doc. in. c. dilecto. de preben. & p Deci. in. c. cum accessissent.
col. iiij. post princ. in. xiiij. de constit. post Fely. ibi, & vult Ale
xandri. in. c. in his. xj. dist. Bal. in proe. feud. col. iiij. in princ.
sub versi. pro intellectu exemplificans, vt per eum, & reddens
25 rationē prime conclusionis Gemi. & secunde. † Si quis enim
iurat servare statutum non iurat observantiam contentorum in
statuto, ideo sublato statuto desinit iuramentum. Sed quan-
do quis iurat observationem eorum que in statuto continētur,
tunc sublato statuto remanet iuramentum, & efficit, quia stant
simul ꝙ tollatur statutū, & iste observet in eo ꝯtenta & ꝓmissa.
Qua conclusione stante inspiciatur obligatio fratrum, an parti-
cipet de ista, an de prima relata conclusione, & fiat ius.

Statueram finem dicendi facere, quia tamen ex allegationi-
bus factis pro fratribus, colligo ex docta officina egredi que p
eis dicuntur, magis miror consulentem eis non ostendisse locū
illum Joan. and. in. c. in malis. col. fi. in med. in mercur. ver. ad
26 sextum dicentis, ita expresse. † Si iudex debitori iuranti sol-
vere precipiat ne solvat creditori, iste perplexus inter iuramē-
tum, & preceptum episcopi debet eligere minus malum, quod
est obedire Deo, ꝙ̄ epo vel patri. c. j. et. ij. xiij. dist. Cum illis
non sit obediendum contra iuramentum prius licite factum. c.
veniens. de iureiur. de quo idem Joan. post Host. in. c. signifi
cavit. in. ij. glo. de censi. fac. not. per Rom. in consi. ccccxxxvij.
incip. in casu. col. fin. in med. vbi distinctio an iuramentum sit
contra legem divinam an contra humanam, & ibi in fi. conclu-
27 dit † ꝙ talia iuramenta principaliter diriguntur in Deum, vn
de legibus humanis noscuntur non esse subiecta. c. licet. de re-
gula. c. duo sunt. xix. q. ij.

Dicebam ex mente iuris potius obediendum Deo per iura
mentum ꝙ̄ principi precipienti ne solvas. Si igitur hoc pro
cedit etiam in precepto principis expresse impediente solutio-
nem, ꝙ̄to magis procedere debet in casu isto, in quo papa non
precepit solutionem non fieri Francisco, sed ius dixit. Volen-
tes ꝙ prefati abbates de pensionibus etiam, exemptis &c. me-
dietatem retinere possint & valeant.

Considerentur ista verba, quia quum sit concessa potestas reti-
nendi, non sequitur, ergo preceptum de non solvendo, quia iu-
28 re cavetur † ꝙ ea que potestati alicuius cōmittuntur non im-
portant necessitatem actus. l. non quicquid. ff. de iudi. & clarior
tex. in. l. j. C. quomo. & quando iud. vbi expresse inquit impera-
tor, non omnino necesse habes facere quando tibi cōmittimus
te posse quid facere tex. in. l. sepe audivi. ff. de offic. presid. not.
Bal. in. c. preterea col. pen. in med. versic. quid econtra. extra
de dilat. Old. in consi. xciij. incip. magister. col. ij. ad fi. versic.
ad q̄d dicens potestas non semper ducitur ad actum, Roma.
in consi. cccc xiiij. incip. quo ad primum. ad fi. Bal. in. c. quum
dilecta. col. pen. post med. versi. ecce forma. de rescript. Bal.
in. c. pastoralis. § fi. in princ. versi. sed attenteatur. de offi. dele.
Soci. in consil. cxciij. incip. circa primum. col. j. post princi. in
ij. volu. Specul. in titu. de teste. §. iam de interrogatorijs. post
princ. versi. datis. Spec. in tit. de instru. edi. §. nunc dicamus.
col. j. post princ. ver. licet. Specul. in titu. de disput. §. satis cla
ra. col. fi. in med. Bar. in extravag. ad reprimen. in versi. pro-
ut. in princ. Bar. in eo. trac. versi. procedatur. Jas. in. l. vbi pa
ctum. col. v. in. xix. C. de transac. Jas. in. l. admonendi. col. ix. in
xxj. ff. de iureiur. Bernard. de bongirona. inter cosi. Soci. in
consi. clij. incip. consideratis. col. fi. in subscriptione incipi. qui
nis in. j. volu. dicens de verbo possit, & valeat Joan. and. in ad-
ditio. Specul. in titu. de instrumen. edi. §. sciendum. col. xxiiij.
in additio. incip. placet.

29 Hinc dixit Bald. in rub. de offic. deleg. col. pen. post med. † ꝙ
potestas dicitur quoddam abstractum, non autem concretum.
30 † Hinc est ꝙ licet iudex teneatur facere capi illum qui habet
contra se indicia fuge, alias tenetur in sindicatu, vt per Bart.
in. l. ait pretor. §. si debitorem ff. que in fraud. cred. Bart. in. l.
conuentam anentum C. quomodo ⁊ quando iud. tamen quando non
sunt indicia fuge, sed solummodo debitor non possidet immobi
lia, iudex licet eo casu possit si velit facere capi, ⁊ detineri donec
caueat de stando iuri, non tamen cogitur hoc facere. l. si fideius
sor §. si ff. qui satisd. cog. not. Zaneti. inter consi. Soci. in consi.
c. incip. in dubitationibus. col. j. in prin. in. iiij. volu. Ratio est
quia lex disponit, dando potestatem iudici capiendi.
31 † Hinc est ꝙ licet iudex terminum assignare possit, non tamen
tenetur, vt per Deci. post Abb. in. c. licet causam. colum. ix. in
32 xxv ij. de probat. vbi limitatio. † Similiter licet possit iudex
terminum abbreuiare non tamen cogitur, vt per Abb. in. c. per
tuas in. j. nota. de appel. alleg. c. ad hec. eod. tit.
Hinc est ꝙ si partes dant potestatem arbitro sedendi, ⁊ audien
di diebus feriatis, licet arbiter possit audire feriatis diebus, nõ
tamen cogitur, vt per Specu. in titu. de arbitr. §. sequitur. col.
pen. versi. sed nunquid. limitans quando dictum esset possit, ⁊
debeat, quia agitur.
33 † Hinc est ꝙ licet iudex possit lacerare libellum ineptum, non
tamen cogitur, vt per Paul. in l. vbi pactum. C. de transactio.
Angel. in. l. si vnus. §. pactus. ff. de pactis. cum concord. vt per
Jason. in. l. prima. columna prima. in medio. versicu. tertio. ff.
de offic. assessor.
34 † Hinc etiam est ꝙ si aliquis arrestatur de mandato auditoris,
ad respondendum interrogationibus non dispositiue datis, ⁊
illicentiatus recedat a curia, licet possit excommunicari pro
pter contemptum, tamen non cogitur iudex excommunicare, ⁊
mentis faciet iudex si supersedeat, ita Rota in decis. xxxj. inci.
vo uerunt in fi. sub tit. de sib. obla. in nouis.
Ex quibus patet potestatem alicui datam nõ importare necessitatẽ.
Confirmatur principalis conclusio per tex. in. l. non omne. ff. de
35 regu. iur. † vbi non omnia que licent honesta sunt.
Hinc dixit Apostolus omnia mihi licent, sed non omnia expe
diunt, idcirco oportet a multis licitis abstinere, ita Paulus
aposto. in episto. j. ad Corinth. ⁊ est text. in. c. aliud quidem.
36 xj. q. j. vbi glo. multipliciter exemplificat. † Et presertim quan
do quis petit quod suum est quia licite petit, si tamen ex eo scã
dalizantur aliqui, non debet peti, not. Arch. in. iu. par. stat. q.
lxij. incip. questio talis est ad fi. Specu. in titu. de lega. §. nunc
ostendendum. col. pen. in fi. Specu. in tit. de aduoc. §. j. col. v.
in princ versi. sed nunquid. Spec in tit. de teste. §. sepe. colum
na. j. versicu. porro.
Fortius dico, quando verbum possit retinere vltra ꝙ non im
portat necessitatem, non potest contrauentiones iuramenti im
portare, probatur expresse per tex. in. l. filius qui fuit. ff. de con
37 di. instit. vbi dicitur, † que facta ledunt pietatem estimationẽ
verecundiam nostram, ⁊ vt generaliter dixerim, que contra bo
nos mores sunt, nec facere nos posse credendum est. Igitur
recte dicitur etiam si papa dederit potestatem retinendi, non
posse eos retinere ex pensionibus iuratis, quia per contrauentio
nem vltra diuine maiestatis offensionem periuri sunt infa
mes ⁊ periuri, ex quo, an ledatur existimatio pietas ⁊ verecũ
dia ac boni mores, relinquo iudicandum cuilibet vero christia
38 no, si tamen quis negaret, videat † ꝙ periurus dicatur infamis
vt per glo. ⁊ Jas. post doc. per illum tex in. l. si quis maior. co
lumna pe ultima. in. xxj C. de transactionibus. glos. ⁊ Barto.
in l. furtus. ff. de infamib.
Ulterius, nedum per verbum possint retinere, sed etiam si esset
cõcessum breue. S. D. N. per verbum debeãt retinere, adhuc
istud breue non preiudicaret Francisco stante iuramento, ⁊ nõ
subsistente causa absolutionis a vinculo iuramenti. Moueor,
39 † quia ratione subiecte materie, verbum necessitatiuum etiam si
apponatur verbum precisum, puta q dicatur, omnino vel eas
tamen non importabit necessitatem, sed honestatem, tex. est vel
de signandus in. c. j. versi. omnino debet, ⁊ ibi glo. fi. de despõ.
impub. ⁊ ibi Abb. multum not. sequitur glo debeant in clem.
ij. alias fi. incip. attendentes. de sta. mona. ⁊ est glo. not. in. c. j.
xxv. q. j. exemplificans. quia licet princeps sit solutus legibus
honestum tamen est secundum vt leges viuat tex. in. l. obseruare.
§. fi. vbi glo. debet. ff. de offic. procons. ⁊ leg. vbi tex. concord. ⁊
est tex. in. c. intelleximus. vbi not. Are. in. ij. not. iuncta glo. de
iudi. Jas. in. l. ad egregias. col. pen. in. v. ff. de iureiur. allegans
simile ꝙ verbum oportet exponitur, idest decet Jas. in. l. j. col.
penul. in. x. ff. de insti. ⁊ iure.
Si igitur verbum necessitatiuũ aliquo casu debet honestatem im
portare, certe importabit in casu nostro, vbi est iuramentum,
quod iurantem Deo obligat principaliter.
40 † Quia honestas lucro preferri debet, vt per Bald. in. l. repre
hendenda. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ ab omni superioritate honesta
tis ius videtur exceptum, vt per Bal. in. l. quod ex liberta per
illum tex. C. de oper. liber.
Ex quibus concluditur ꝙ etiam si liceret abbati cõtrauenire iu
ramento, non tamen erat honestum per supradicta, ⁊ per. l. non
omne. ff. de reg. iur. vbi expresse dicitur ꝙ non omnia que licẽt
honesta sunt. Franc. nicon.

ALLEGATIO. XXXIII.

SVMMARIVM

1 Verbum saluo semper modificat, limitat, ⁊ declarat preceden
tia. vide. 26. versi. in contrarium.
2 Verbum saluo vbi non inuenit quod modificet extinguit ora
tionem precedentem, ⁊ resoluit ad negationem.
3 Verbum saluo videtur importare conditionem.
4 Statuto mandante responderi, si responsores adiungant hec
verba, saluo quod infra dicam, si quid adijciatur non est satis
factum statuto.
5 Protestatio iuris alterius ꝙ protestantis.
6 Protestatio illa saluo ⁊ reseruato inducitur ad releuandum.
7 Clausula dummodo, ⁊ clausula saluo ⁊ reseruato est multum re
strictiua ⁊ ponderanda.
8 Saluo ⁊ reseruato idem sunt, ⁊ sunt factorum ordinario.
9 Arbiter condemnans titium, ⁊ dicens saluo quod infra dicet,
non condemnat in eo quod infra dicet, vide argument. con
tra in. 65.
10 Donatio facta saluo iure tertij non comprehendit alteri de
bita.
11 Reseruatio in dispositione videtur continere repugnantiam,
vide tamen responsum. 19.
12 Reseruatio non reperiens reseruabile nihil operatur.
13 Modus dicitur esse de forma sententie.
14 Quando excedunt fines mandati fit etiam modi transgressio.
15 Mandati forma est precise obseruanda, alias actus est nullus.
limita. xiiij. modis, vt in. xlix. cum seq.
16 Nedum mandatum est seruandum in forma, sed etiam quali
tas eius.
17 Sententia lata contra substantiam forme mandati non valet,
idem si contra qualitatem.
18 Mandati fines dicuntur non solum vltima extremitas, sed a
principio vsque ad finem.
19 Mandatum de soluendo non adimpletur promittendo.
20 Si dico mercatori soluat tibi centum pro re quam a te emi, ⁊
ille tibi promittat, promissio cedit loco solutionis, ⁊ hoc est in
delegatione.
21 Procurator ordinis constitutus pro singulis de ordine non po
test comparere pro vno conuentu.
22 Procuratore const. tuto ad accipiendam pecuniam mutuo, si
ipse confiteatur recepisse non obest domino, si non constat de
receptione.
23 Si mando titio vt occidat sempronium, ⁊ in congressu titius
a sempronio occidatur an mandans sit irregularis.
24 Prepositus ad numerandas pecunias a titio cõsignatas, si nu
meret alias excessit mandatum.
25 Contrariorum non est eadem disciplina quando agitur de for
ma mandati obseruanda.
26 Iudex cui committitur vt primo de possessorio cognoscat si si
mul cognoscat etiam de petitorio nulliter procedit.
27 Procurator constitutus ad exigendũ non potest a sponte sol
uente recipere, ⁊ ibi de veritate.
28 Procurator ad accipiendum ex vna gratia non potest acce
ptare ex alia.
30 Non quicquid potestati alicuius conceditur subijcitur necessi
tati, ⁊ ibi in seq. xvj. decisiones pro hoc.
Inducta ad liberalitatem non inducunt necessitatem. 10. in fi.
31 Excommunicationis sententia non debet ferri vbi verisimiliter
est futura inutilis.
32 Potestas dicitur abstractum sicut albedo, officium vero con
cretum

certum sicut albuin.

33 Contus cupiebat obedire benedicto, veneni tamen timore cro cheba:

34 Dilatio data ad examinandum non arctat ad producendum.

35 Allegato debitorē non possidere bona imobilia index potest si vult mbera capi vt suspectum, si autem sint indicia tenetur.

36 Subdelegare est voluntarie iurisdictionis.

37 Appellare non licet quando index expectat reum partum, vel non expectat.

38 Arbiter potest audire feriatis diebus si est renunciatum, non tamen cogitur.

39 Peremptorium ad producendum omnia potest iudex prefigere post litem contestatam, non tamen debet.

40 Arrestatus recedens potest excommunicari, supersedendum tamen melius.

41 Si committatur iudici vt possit procedere summarie non tenebitur nisi velit.

42 Iudex reum contumacem nōn cogitur pronunciare in die termini, & poterit die sequenti pronunciare.

43 Iudex non repellens agentem sine actione non tenetur in sindicatu, nisi petitum fuerit a parte.

44 Iudex non cogitur cōdemnare partem victam in expensis, nisi petatur, licet possit.

45 Iudex non cogitur interlocutoriam renocare potest tamen; fallit. 47.

46 Appellari potest si pars leditur in his que relinquuntur potestati iudicis.

47 Excommunicationis sententia debet renocari qñ non timetur.

48 Iudex potest repellere inhabilem si vult.

51 Conditionis implementum in dando, x. impletur si datur. xx.

64 Modus adiectus contractui non suspendit contractum.

65 Verba ista, non alias nec aliō modo quid operantur.

66 Conditio contra bonos mores vel impossibilis reijcitur in vlti. voluntā. & dispositio est pura, si tamen adijcitur in institutione filij vitiat. 67. & idem in contractibus. 79. & idem in vlt. voluntate si testator putat conditionem possibilem. 80.

68 Non vitiat actum inutilis adiectio qua remota actus remanet validus.

69 Conditio impossibilis reijcitur in donatione causa mortis.

70 Donatio causa mortis quando est in esse deducta equiparatur vltime voluntati. quādo autem fit, & in esse deducitur equiparatur contractui. 71.

72 Donatio a patre filio in potestate non valet, valet tamen causa mortis.

73 Alienationis prohibitio facta in donatione causa mortis impedit translationem dominij.

74 Impossibilis modus reijcitur, & non vitiat transactionem.

75 Impossibilia censentur que dependent a voluntate solius principis, cum seq. limita in. 81. qñ consuevit princeps ɔcedere.

76 Matrimonium sub conditione si papa dispensauerit est nullū & debent iterum consentire etiam si papa dispensauerit.

77 Edes sacra si destruatur locus remanet sacer.

78 Officium in roma. curia emptum a patre non imputatur filio in legitimam, vbi contra.

82 Dispositio in dubio potius intelligitur facta sub modo q̄ sub conditione.

Constitutus est Procurator ab epō ad resignandū bñficium, & in fauorē Alexandri renunciandum, & non alias nec alio mō saluo q̄ possit reseruari regressus Frācisco. Ista sunt verba mandati, queritur an valeat resignatio & ɔsensus pcuratoris, resignantis pure & libere in fauorē Alexandri, non facta mentione de reseruatione accessus pro Francisco.

Et primo vī dōm istum ɔcessum pcuratoris, & resignationē non valere, ex eo q̄ illa verba saluo q̄ possit &c. destruunt ɔsensum.

1 † Iure. n. canet q̄ verbum saluo semp limitat, modificat, & declarat precedētia glo. est reputata sing. in. l. itē labeo. §. j. incip. fam. hercis. in ver. pure. ff. fa. herc. per quā ita dicit Ang. in cōsil. xxvij. incip. pro decisione. in fi. Ang. idē repetēs in ɔsi. cc. lxxxix. incip. circūspecta. col. iij. in princ. vbi ɔsulu it in q̄one in

2 ter Ianuenses & Venetos, † & subdit q̄ tāta est virtus modificationis predicte q̄ vbi non inuenit quid modificet oōnē precedentē extinguit & resoluit ad negationē alleg. p hoc glo. in. l. si qs a filio. §. j. ff. de leg. j. predictā glo. in. l. itē labeo. §. j. sequit Bal. in. c. q̄ diligētia. in me. de elec. vbi ēt de verbo saluo debita reuerētia q̄ hēt vim pretestationis Bal. in. c. veniens. col. fi. in fi. ver. in tex. ibi de prescri. Bal. in. c. quoniam sup. col. fi. post prin. de re iud. dicens q̄ illa est bona glo. & q̄ quotidie allegat & q̄ index pōt reseruare sue declarationi ea que sunt ɔpēdices ɔsecutiue snie, Bal. in addi. Spe. in tit. de arbi. col. pe. in pn. ver. si acti est. Bal. in addi. Spec. in tit. de exce. col. fi. in me. ver. index. Bal. in addi. Spec. in tit. de sent. & que eā sequunt col. v. ad fi. ver. index pōt. & col. vj. in me. ver. snia. Bal. in addi. Spec. in tit. de appel. col. ix. in prin. vers. sed qd si dico. vbi q̄ verbū saluo est reseruatio q̄dā. Bal. in. § amplius. l me. vs. terimētū. de pa. ɔstā. Bar. in ɔsi. xcv. inci. ex themate. in pn. Ias. in. l. bñficium. col. iij. in. xx. ff. de ɔsti. pn. Ias. in. l. quotiēs. col. ij. in. vij. C. de rei vē. Ias. in. l. si reus. col. pe. in. xliij. ff. d pe. Ias. in. l. quominus. col. ij. in. x. ff. de flumi. Are. in. c. exhibita. in fi. de iudi. Saly. in. l. eā qdē. col. xv. C. de accus. dicēs illam gl. sing. referi & sequit Alex. in ɔsi. cxciij. inci. ɔspectis. col. fi. ad fi. in. vj. vol. vbi alle. de isto verbo saluis quattuor tex. s. c. fi. & ibi glo. de dila. c. ad dissoluēdū. de despō. impu. c. veniēs. de prescri. l. si debitor. §. j. ff. qb. mo. pig. vel hyp. so. & illā gl. sequitur Are. in. c. qualiter & qñ. col. pe. in me. de accu. vbi de reseruatione in snia Are. in. c. ex pte. col. v. in. xxi. de testi. Are. in. c. exhibita. col. fi. in fi. de iudi. cū alijs q̄ reperiunt in dictione. Albe. in versi. saluo. adde Bald. in. c. cumana. col. iij. in med. versi. quedam. de elect. vbi per verba saluo inducitur protestatio ad relenandum seu reseruandum.

3 † Immo illud verbū saluo vr̄ importare ɔditionē, adduco p hoc Bald. in. c. j. col. ij. ad med. versi. tali ɔditione. de pa. iur. fir. vbi dicit, in snia potest apponi modus, & ille dz seruari sicut cōditio alleg. d. l. labeo. ff. fam. herc. & sic sentit in. d. l. labeo esse modum per illa verba saluo. Sed conditio est indiuidua. l. cui fundus. ff. de condit. & demonst. ergo &c.

4 † Allego ēt q̄ si statutū mādet rñderi, & rñsores adiungunt hec vba saluo qd̄ j. dicā si postea addicit aliqd nō est satisfactū statuto, si aūt nihil addicit tūc est pure & simplr rñsum, ita Bal. in rub. de offi. iud. post princ. ver. sed qd. alleg. not. in. l. quam pt. §. vicec. ff. de leg. ij. vñ vbū saluo iportat dispōnē nō purā.

5 † Videmus in simili de ista prestatione iuris alterius q̄ prestātis, vt est qñ testātor legat fundū alicui saluo & reseruato iure coloni, ne p legatariū expellat, de quo p Bar. in. l. si qs legauerit. ff. de leg. j. Bal. in. l. fi. col. ij. ff. d vsu & vsuf. leg. cū ɔcor. & similibus, vt p Ias. in. l. nō solū. §. morte. col. fi. in. xlix. ff. de op no. nū. vbi alle. c. saluo. ix. q. iij. & c. cū lōge. lxxiij. di. cū. vj. decisio. vt p eū. no. O. d. in ɔsi. ccxxxvij. inci. plectis. in fi. vbi tex. ɔcor.

6 Hinc ēt Bal. in. c. cumana. col. iij. in me. vs. qdā sunt. d ele. † q̄ quedam protestationes sunt inducte ad relenandum seu reseruandum, vt est illa saluo, & reseruato. & illa saluo iure addendi, & minuendi que apponitur in libellis.

7 † Hinc dicit Bal. in. c. īz. col. fi. in me. de elec. q̄ sicuti illa verba, dūm sunt multū restrictiua & multū pōderāda, ita ēt illa cū saluo & reseruato, & fa. ad. q. d cū q̄ apponit in sentētijs saluo, & reseruato q̄ si pter vel ɔ formā statu. &c. reducimus eā ad formā statutoꝝ, nec ē melior tex. de iure q̄. d. l. itē labeo. ita Bal.

8 Ex pdictis decis. Bal. pz † q̄ saluo & reseruato idē sunt, & h expresse dicit Soci. in reg. ccccxxxiiij. inci. vassallus. in. ij. in fi. dicēs q̄ in idē recidūt, sz reseruatio idē est qd̄ factoꝝ ordinatio, vt inqt Bal. in. c. in pñtia col. pe. ad me. vs. i ɔtū. de pba. alle. ar. l. modestinus. ff. d sol. igit idē in vbo saluo, si ē ordo factoꝝ, ergo dz p pcuratorē copulatiue resignari cū illa qualitate.

9 † Allego ēt q̄ si arbiter ɔdemnet titium in primo debito insti. deinde subdat, saluo qd̄ j. dicam, ista reseruatio opat q̄ in q̄titate de qua postea sit mentio non ɔdēnat, ita Soc in ɔsil. lxxxix. incip. dubium. col. pen. in med. versi. tertio. in. iij. vol.

10 † Et si in instr̄o donationis tibi facte sit reseruatio iuris alteri cōpetentis, & postea appareat de iure alterius in aliqua re donata non censebitur donatum id reseruatum, vt per Soci. in consil. xc. incip. in causa agitata. col. fi. in prin. versi. sed ad hoc. in j. volu. alleg. duo loca Bal. similia.

11 † Vlterius vr̄ dicendum q̄ reseruatio in aliqua dispōne videat continere repugnantiā, allego pro hoc tex. no. in. l. si debitor. §. in venditione. ff. quib. mod. pig. sol. vbi si creditor dicat ɔsentio alienationi pignoris saluo iure pignoris mei, nullus reddit pdictus ɔsensus, q̄ ɔtinet repugnantiam, aut. n. vult per consensum ius pignoris solui, & necesse est causam pignoris saluā sibi non esse, aut vult per consensū ius pignoris non solui per alienationem, & tunc necesse est pignoris cām saluam fore.

12 †Alibi dicit Ang. † q reseruatio non reperiens reseruabile nihil operatur, ita Ange. per illum tex. in l. si quis legauerit. ff. de leg. j. et ibi Jas. in princ. dicens vtile pro reseruationibus que fiunt in sententiis et aliis concessionibus, et ibi alleg. Ang. in l. omnes. per illum tex. C. de prescrip. xxx. anno. q reseruatio nihil iuris tribuit de nouo illi in quem dirigit cum 3cot. vt p eum. Si igitur illa clausula saluo etc. modificat precedentem consen-

13 sum, igit omissio modi viciat 3sensum, videmus. n. † q modus d3 esse de forma snie. l. quis eorum. C. de sent. not. Spec. in tit. de senten §. iuxta. col. iiij. versi. itē est nulla ratione modi.

14 Igitur idem in modo mandati, † immo fortius qn excedant fines mandati fit et modi trāsgressio, vt p Inno. in. c. sup. de offi. deleg. Sed hic nō vz obseruatū qd in mandato pcipit ergo.

15 †Quod aūt fines mandati sint seruādi precise, et eius transgressio viciet actum, et qd sit in forma obseruandum. l. diligenter. ff. mand. l. maritus C. eo. tit. c. porro. et ibi glo. de priuil. l. si ita. ff. de iureiur. l. si procurator. C. de procur. c. per tuas. de arbi. l. il lud. §. sed si ita. et ibi Bar. ff. qd cuius. vni. no. l. non distinguemus §. si. ff. de arbit. c. licet. viij. q. j. c. quam dilecta. de prefer. c. ei qui. de preben. in. vj. Roma. in 3si. cccclxj. incip. in eo q. col. fi. in med. Roma. in 3si. cccxx. incip. circa primus. col. ij. in med. ver. scdo q ipse. per totam col. vbi et q mandatum circa preparatoria non extendit ad 3ña, et ibi quoq similia circa mandatum antecedentis, et limitatio Roma. in 3sil. lxv. incip. viso themate. in prin. vbi tex. 3cor. Roma. in 3si. lx. incip. mandatum. in med. inferens non posse cogi 3stituentem ad ratū habendum. Albe. in. iiij. par. stat. q. lxxviij. incip. dispensat. col. ij. in prin. O. d. in 3si. xl. incip. breuiter. in med. Bald. in rub. extra de procur. col. j. post me. ver. pcurator. Soci. in 3si. xci. incip. casus sup. col. iij. ad fi. ver. circa quartū. in iij. vol. Spe. in tit. de isp. et dispens. §. genera autem. col. xv. post prin. versi. si aliquis. Rota. in decis. cclxv. incip. si collector. in fi. in tit. de offic. deleg. seu procu. in nouis. Jo. and. in c. damnum. colum. pen. in med. in mercu. inferens ad fideiussorem soluentē vsuras preter mandatum q nō obliget debitorem. Jas. in l. j. col. fi. ad fi. ff. de offi. procu. cesa. post Albe. ibi Alex. in 3si. lxxxiiij. incip. in causa. post princ. in. vij. volu. Multa alia possem allegare loquentia de mandato iurisdictionis vel arbitrorum, que omitto, sufficiant predicta de mandato procuratoris.

16 †Cōfirmo q nedū mādatū est seruādū sz et qualitas mādati. c. quā venissent. et ibi no. Bal. de eo q mit. in pos. cau. rei ser. seq tur Jas. in l. qui rome §. calimachus. col. iiij. in. x. ff. de ver ob. Jas. in l. si pcurator. in prin. C. de pcu. Jas. in l. transactionis. in prin C. de transa. Jas. in l. non solū. col. pen. in. xvi. ff sol. ma.

17 †Sicuti in simili videmus q sicuti non valet snia indicis lata 3. substantias forme mandati, ita nec lata 3 qualitates. c. pisanis. et ibi not. Abb. in. iij. de resti. spolia. quem tex. reputat singu. Bal. in. c. ij. post prin. de re iudic.

18 †Confirmo q fines mandati dnr non soluz vltima extremitas, sed a principio vsq ad finem, ita Bal. in. c. quum dilecta. col. j. post princip. versi. et not. de rescript. allegat. l. j. §. si plures. ff. de exerci. cum simil. vt per eum.

19 †Quarto allego q si fiat mandatum vt fiat solutio, et iste pmittat non est seruatum mandatum, q aliud est pmittere, aliud est soluere, ita Soci. in consi. cclxvij. incip. presens 3sultatio. col. pen. in med. ver. sed posito. in. ij. vol. et pbat tex. in l. si debitorem. ff. de noua vbi not. doc. q mandatum de soluendo non im

20 plet pmittendo. †Non ob. q not. Bart. in l. singularis. ff. si cer. pet. vbi vult q si dico mercatori q soluat tibi cētū pro precio rei empte, et ille mercator pmittat tibi ista pmissio cedit loco solutionis, et hoc tenuit Bal. in l. pro debito C. de bon. au. iud. pos. q vna res pro altera creditori volēti solui pōt. l. aliā. ff. de sol. qn decis. Bar. loquit qn emptor pmittit p viā delegationis, vt p Pau. et Are. in. d. l. singularis. et Bar. et Pau. in l. delegare. ff. de noua. vt per Soc. in. d. 3si. versi. ex quibus. vbi distinctio similium casuum promittentis, et qn liberet.

21 †Quinto allego simile q si dedo, pura. l. Dñici dei pñtem pcuratori 3ñali ordinis pro singulis ipsorum de ordine, non poterit talis procurator cōparere pro vno quouis, ita decidit Rota Fatol. in causa. v. dub. xxiij. inci. itē fuit, referens q ita fuit consultum per Egi. afferentem ita seruasse.

22 †Sexto q si qs 3stituat pcuratorē ad accipiēdū pecunias mutuo, et pcurator accepit pecuniam, et in instro non 3tinet nisi cōfessio q pcurator 3fessus ē se recepisse etc. dñs nō poterit 3uenire ad illā pecuniā, ita Bar. in l. ij. §. creditū. ff. si cer. pet. et est cōis vt ibi p Jas. col. iij. in. xx. cū extēsione de qua ibi Jas. coliū. pen. in. xj. et cum tribus limitationibus, vt ibi in. xij. de quo per Jas. in l. duobus reis. col. pen. in. vij. ff. de iureiur. vbi et aliq 3ria, icc irco dicebat ibi Roma. q cauti debent esse fideiussores, vt in instro faciant apponi in pñtia testium qualiter creditor 3fessus est habuisse et recepisse a fideiussor, et in veritate habuit et recepit, q tunc habet regressum 3 principales sicuti si vere soluisset, et hanc cautelā tradūt Ang. et Imo. in l. vtrumius. §. j. ff. de fideiuss. alioquin fideiussor non aget 3 principalez nisi pbet de vera numeratione, Jaso. tñ in. d. l. duobus reis. colum. penu. in. viij. tz 3riū vt per eum afferentem esse communem.

23 †Septimo q si qs mandet titio vt interficiat Sempronium, et aggrediens titius a sempronio occidat, mandās vel 3siliens nō erit irregularis q fines mandati non seruauit, nec cauit sibi vt debuit, ita Imo. et Hosti. in. c. ad audientiā. de homi. Spe. in tit. de isp. et dispens. §. genera aūt. col. xv. vers. qd si aliquis. Est bene verum q ibi Jo. and in addi. incip. irregularis tz cōtrarium p. c. his qui. de homi. in. vj. et eum sequit Maria. in. d. c. ad audientiam. col. xxxj. in med. versi. septuagesimoprimo. et col. xxxv. in princi. versi. nonagesimoprimo.

24 †Octauo q si qs sit prepositus ad mutuandas pecunias sibi p suius 3signatas, et ipse alias mutuet excessit mādatū, vt p Alexan. in 3sil. xxviij. incip. viso et discusso. in fi. in. vj. volu.

Nono allego q lz alias soleat dici q 3rioz eadem est disciplina

25 vt p glo. in rub. ff. de acqr. pos. † nihilominus qn agit de forma mandati tūc 3rioz non est eadē disciplina q̄uis sit eadē rō, q forma mandati est ad vnguē obseruāda tex. est valde not. in. c. fi. incip. trāsmisse. de ver. sig. et ibi ad hoc not. Anc. vbi mandatum pape de moderādo numerū canonicoz, et prebendaz si facultates ecclesie non sufficerēt non intelligit datū a 3rio de augendo numez si facultates ecclesie reperiant excreuisse, adeo q maior numerus ibi possit retineri, et sic ibi non est 3rioz eadē disciplina q̄uis sit eadē, imo maior rō, q augeat numerus et diuinus cultus sequitur Jas. in rub. ff. de acqui. pos. col. pen. in xix. dicens idez in his que sunt stricti iuris. Alex. in l. si ex toto. ff. de lega. j. Jaso. in l. inter stipulantem. §. sacram. col. ix. in fi. versi. limita istam. ff. de verbo. oblig.

26 †Decimo allego q si delegato iudici cōmittat vt primo de possessorio deinde de petitorio cognoscat, si fiat cumulatio, q̄uis nō opponat ptē pcessus erit nullus pp recessuz a forma mādati, tex. est no. in. c. venerabili. et ibi no. doc. de off. dele. seqt Jas. post Alex. in l. nāliter. §. nihil cōe. col. xl. in. clxiiij. ff. d ac. pos.

27 †Undecimo q pcurator 3stitutus ad exigendum non poterit recipe a sponte soluente, ita Roma. in l. non solū. ff. so. ma. post glo. ibi, et idē tz Spec. in tit. de pcu. §. vt aūt. ver. vez. vt ad exigendas, est hū vez q ibi oēs tenēt 3rium, et latius in l. hoc iure. ff. de solu. vt per Jas. q refert Ang. in. d. l. non solū. col. pen. in. xvij. dicentem q diabolicū esset si aliqs vult sponte soluere pcuratori dato ad exigēdū, et non posset. Soci. tñ in. d. l. non solum. col. ij. in prin. versi. ex istis tz opi. Ro. glo. et Specu. in pcuratore pñtis, q pōt dño solui alleg. in arg. l. si reus per actus ff. de procura. et relinquit cogitandum.

28 †Duodecimo q pcurator hñs mādatū ad acceptādū bñficiū vigore vnius grē nō pōt acceptare ex alia, ita Ro. in 3si. cclvj. incip. approbo snias, alleg. l. maritus. et l. si pcurator. C. d pcu.

¶ In contrarium q forma mandati non sit viciata probatur, ex responsionibus ad contraria. Non obs. illa verba saluo q etc. q vrgerent qn esset verbū debeat reseruari regressus Francisco, et tunc importarent necessitatem, qd non est hic. Illa igit verba hoc importarent, et ista est intentio 3stituentis epi q p resignationem factā Alexandro nullo mō derogetur potētie reseruationis regressus, et sic qn possit reseruari, potētia igit reseruationis stet illesa, et si Alexander cui fit resignatio velit reseruari regressum 3sensus epi nō derogat, p hoc allego in simili 3si. Alex. in 3si. cxciij. incip. pspectis. col. fi. ad fi. in. vi. volu. vbi de virtute illorum verborum saluo q etc.

Non ob. l. si debitor. §. in venditione. ff. qui. mod. pig. vel hypo.

29 solu. † q illa verba saluo inducunt actus nullitatem quando ad vnum tantum casum referri possunt, vbi autem ad duo referri possunt, tūc ad vtrumq referūtur, vt consensus, et reseruatio valeat casus est in l. codicillis. §. insuiam. ff. de leg. ij. l. si fundum. per fideicommissum. cum ibi not. ff. de leg. j. not. Roma. in consil. xciiij. incip. visis his. col. pen. ad med.

Preterea dato q verbum saluo importet aliqualem suspensionem dispositionis, importat tamen quando est circa necessitatem actus non circa potentiam, vnde non bene infertur ab actu

30 necessario ad possibilē. † Jure. n. cauetur q nō omnia que

potestati

po'estati alicuius concessa sunt subijciuntur necessitati tex. est
in.l.non quicquid.ff.de iudi.& ibi Bar.q non est quod possus
necesse habeo facere.l.j.C.quo.& qn iud.not. Bal.in.c.preter-
rea.col.pen.in med.versi.quid econtra.de dila. tex.in.l.sepe.
ff.de offi.presid.& l.generaliter.co.tit.& c.si quem.§.notandum.
ad fi.ij.q.iij.c.iam nunc.xxviij.q.j.c.consuluit.vbi glo.gratiã.
de offi.deleg.l.non omne.ff.de reg.iur.vbi non omne quod li-
cet honestum est.& c.aliud.xj.q.j.vbi apostolus.inq omnia mi
hi licita sunt,sed non omnia expediunt.Spec.in titu.de lap.&
dispens.§.j.in fi. Soci.in consi.cxcliij.incip.circa primum.post
princ.in.ij.volu. Soci.in ɔsil.clj.incip.ɔsideratis. col.fi.post
prin.in.j.volu.alias subscriptio Bernardi de bongirol.incip.
ɔ̃uis Bal.in.c.quum dilecta.col.j.ad fi.versi.ecce forma.de
rescrip.Spec.in tit.de recusa.§.qualiter. col.j.in fi.ver.qdez.
Spec.in tit.de teste.§.item de interroga.post prin.vers.datis.
Spec.in tit.de dispen.& alleg.§.satis.col.fi.in med.ver.sed nun
quid.Nel.in trac.de testi.col.vij.in fi.versi.dz iudex. Bar.in
extrauag.ad reprimen.ver.pcedat.Spec.in ti de lega.§.super
est.col.ix.in prin.ver.pōt ēt cōmittere.Jo.and.in addit.Spe.
in tit.de instr.edi.§.sciēdū.col.xxiiij in prin.in addi.incip.pl3.
Jas.in.l.j.col.ij.post med.ver.in glo.in ver.pōt.ff.de iur.om.
iud.vbi de verbo pōt q aliqñ necessitat, & de verbo opz q ali-
qñ importat honestatem ēt si sit iunctum verbo ɔinu Jaso.in.l.
admonendi.col.ix.post prin.ver.item pondera.ff.de iureiur.&
ibi q verbum solet importat in illo casu necessitatem non autez
voluntatem. Foan.in.l.gallus.col.xxv.in fi.& col.seq.ff.de lib.
& posth.vbi post Raph.& Alex.de isto verbo pōt qñ impor-
tat necessitatem,& de statuto de quo Ang.in.d.l.non quicqd.
ff.de iudi.Soci.in.l.hec ɔditio.col.j.post prin.ff.de ɔdi.& de
mon.Jas.in.d.l.gallus.col.v.in.xxv.& seq.ff.de lib.& posthu.&
ibi rationes due qñ df possit & debeat , & qñ daf ptãs epo di-
spensandi,quatuor dz & qñ diriguntur verba ad iudices,de quo
ibi per Jas.qui iz ē,& eadē reperit in.ij lec.d.l.gallus.col.iiij.
in fin.in.xix.bene sa.qz inducta ad liberalitatem non inducunt
necessitatem.l.solent.§.fi.vbi glo.ff.de offi.pcon.l.seio amico.
§.medio.ff.de leg.iij.not.Soci.in reg.ccc.incip. priuilegia.
in.viij.Jas.in.l.quominus.col.v.in.xxviij.ff.de flu.vbi similia.

31 †Hinc est q licet prelatus possit sepius excōicationis sniam fer
re in aliquem,non tñ dz,& ideo diligenter debēt aduertere pre-
lati ne ferant sniem excōicationis,vbi eam vident fore inutilem
& in vilipendiū,vt dixit Jo.and.& Domi.in.c.romana.§.sed nec
de sen.excom.in vj ideo inuehit Hosti.ɔ̃ legatum quendem,
qui exercitibus armatis,& ɔgredi volentibus precepit sub pe-
na excōicationis late snie ne congrederenf,nam spreto eius md
dato conseruerunt manus , & perierunt multoz corpora & ani-
me sequif Jas.in.l.quod iussu.col.x in.xliij.ff.de re iudi.Bar-
ba.in.l.qui bis.col.iiij.post princ.ff.de verb.obli.vbi refert q
tpe quo ipse legebat Ferrarie erat sacerdos qui celebrabat,et
gloriabat se habuisse.xl.excōmunicationes supra,inuehit Bar
ba.q non debuit multiplicari,quia erat tradere animam eius
Sathane,vt per eum.

Hinc dicit Bal.in rub.de offi.deleg.col.pen.ad fi.versi.item
32 potestas.† q ptãs df quoddam astractum sicut albedo,officiū
vero quoddam concretum,sicut album,vel aliter,officium ptas
exhibetur officium est,sed anteq̃z exhibeatur potestas est.

33 †Hinc est q si quis excōicef pp negligentiā restōnis castri ali
cuius ecclesie , & petat absolutionem eo q non paruerit timore
homagij prestiti regi super eodem castro,iz replicef q a papa
potuerit absolui ab illo homagio , qz eius auctoritas censef ip
excepta,nihilominus debebit absolui,quia q̃uis potuerit ab-
solui,non tamen fuit absolutus,& potentia non semper ad actuz
deducitur,ita O.dr.in consi.xciij.incip.magister.col.ij.ad fin.
versi.ad qd opponebaf.& ibi col.pen.in med.refert exemplū
de coruo,cui beatus Benedictus precipiebat ex parte dñi no
stri I E S V Christi q portaret panem tinctum veneno, & ipse
timens venenum voluebat crocitãdo circumquaq;,dans intel-
ligere,q obedire volebat sed timore veneni nō poterat,vt nar-
rat Grego.in dialog.

34 †Hinc etiam est q licet precedente dilatione data ad faciendū
examinari testes extra prouinciam,testium examinatorum pro
ductio possit fieri,tñ non ppea pars arctaf ad ita pducendū vt
ɔcludit Roma.in consi.cccxliij.incip.quo ad primum.ad fi.

35 †Sexto ēt ɔfirmo qz iz qñ est instans fuga debitoris, puta qz al
legant signa vel indicia iudex teneaf capi facere & ɔcedere fa-
militam alias tenef in sindicatu,vt per By.& Bar.in.l.ait pre
tor.§.si debitoré.ff.que in fraudẽ cred. Bar.in.l.ɔsentaneum.C.
quo.& qñ iud.tñ qñ allegaf solum debitoré non possidere bona
imobilia,ex quo reddif de fuga suspectus iz iudex facta sibi de
hoc fide possit si velit facere capi debitoré & detineri quousq;
caueat de stando iuri,non tñ poterit cogi si non velit,qz lex dat
arbitrium ei super hoc pbatur in.l.si fideiussor.§.fi.ibi si iudi-
ci sederit.ff.qui satisd.cog.not. Soci.in consi.c.alias est subcri
ptio Zaneti.inci.in dubitationibus.in prin.in.iiij.volu.

36 †Septimo ɔfirmo qz delegatus pape iz possit subdelegare,nō
tñ necessitaf,qz subdelegare est voluntarie iurisdictionis nō ne-
cessitatis,ita Bal.in.c.pastoralis.§.fi.in prin.de offic.delega.

37 †Octauo qz iz qñ iudex expectat reuz ex benignitate vltra q̃z de
beat,paruum tñ,non possit appellari , idem ēt erit dōm qñ non
vult expectare qz iudex non tenef diuinare , & sicut expectatio
est qd gratiosum,non expectatio est qd rigorosum iustum tñ,si
nō ɔstet de ipedimēto,ita Bal.in.c.preterea.col.pe.in me.ver.
virū plures.de dilat.& sic iz possit expectare non tñ cogitur.

38 †Nono ɔfirmo qz si cōpromittentes renunciauerunt diebus fe
riatis,iz arbiter possit sedere & audire predicto tpe,non tñ co-
gif,ita Spec.in tit.de arbi.§.sequif de ɔbnidā.col.pe.ad me.
ver.sed nunqd nisi dictū esset possit,& debeat sedere diebus fe-
riatis,vt ibi per eum,& ibi Jo.and.simitat.

39 †Decimo qz iz iudex possit statim post litē ɔtesta.& post presti
tuz iuramentum de calūnia pfigere terminū ɔemptoriū ad exhibendū
omnia instra quibus partes sunt vsure in causa,non tñ dz facer-
re,vt per Specu.in titu.de instru.edit.§.nunc dicamus.col.j.
post princip.versicu.licet.

40 †Undecimo qz si qs ad instantiã partis arrestef p auditorez ad
rñdendū interrogationibus non dispositiue datis ɔp recessum
a curia sine licẽa excōicari possit ex offic.iudi.non ad instantiaz
ptis,melius tñ erit supsederi,ita Rot.in decis.xxxj.inci.volue
runt in fi.sub tit.de lib.obl.in nouis.qz nō omne qd pōt dz.

41 †Duodecimo qz iz iudex non possit ordinarie pcedere nisi de
partium ɔsensu,cle.sepe.de ver.si.si tñ sit dictum q possit p-
cedere sumarie,vel simili mō,tūc nō tenebif,nisi p arbitrio suo
vt per Bar.in extrauag.ad reprimen.ver.prout.in princip.

42 †Tertiodecimo ɔfirmo qz si quis citatus tribus citationibus,
vel vna p omnibus,& nō cōpareat,& actor accuset ɔtumaciā in ter
mino,iudex aūt nec illo die,nec sequēti,sed alio pnūciat reū cō
tumacē,valebit pnūciatio,iz.n.possit pnunciare in die termini
non tñ cogif,& pōt expectare reū in sua ɔtumacia.c.quā dile-
cti.de do.& ɔtu.l.ɔsentaneum.C.quo.& qñ iud.ita Bar.in tra
cta.de cita.col.fin.in med.vbi alie rationes,vt per eum.

43 †Quartodecimo ɔfirmo qz si iudex ex officio non repellat acto
rē agētē sine actione,iz posset si vellet nō tenebif parti in sindi-
catu,si pars nō petijt,ita Pan.in.l.vbi pactū.col.pe.C.de trā
sa.quē ibi seqf Alex.& vult Ang in.l.si vnus.§.pactus ne pe-
teret.ff.de pac.& Spec.& Am.relati p Jas.in.l.j.col.j.in.vj.ff.
de offi.asses.& idē vult Jas.in.l.qd iussu.col.x.in.xi.ff.de re iu-
di.alleg.idē velle Abb.in.c.cũmq;.de re iud.est bene verum
q Jas.in.d.l.vbi pactū.col.v.in.xix.dicit Bar.ibi in.iiij.col.
expresse velle ɔ̃rium,quia debet reum absoluere reperto q ac
tor agit sine actione,sed contraria est cōis vt vides.

44 †Quintodecimo ɔfirmo qz iz iudex possit ɔdēnare partē victā
in expēsis ēt si nō sint petite,vt p Bar.in.l.iiij.§ hoc aūt iudi
ciū.ff.de dā.inf.post By.Bal.in.l.fi.C.qñ pro.nō ē nec.doc.
in.c.finē litis.de do.& ɔtu.Nō tñ tenef ɔdēnare si non petaf,
vt p Cy.Bar.& alios in.l.pperandū.§ sine aūt alteruttra.C.de
iudi.& ista opin.seruatur in pratica licet contrarium sit in pūn-
cto iuris verius,vt ibi per Jas.col.fin.in.xxxj.referentem hoc
dicere Jmo.in.l.paulus.ff.de re iudic.

45 †Sextodecio ɔfirmo qz iz iudex possit suā iterlocutoriā reuoca
re si velit nō tñ cogif,ita Jas.p illū tex.i.l.qd iussu.co.iij.i.xlij.
ff.de re iudi.qz lex dicit pōt,& iz ibi col.ix.in.xxxviij.arg.ɔtra
p.l.j.cū gl.ff.de iur.om.iu.tñ idē Jas.rñdet q illa gl.male sup
let ad illū tex.& q verbū pōt ēt ad iudicē relatū non importat
aliud q̃z ptãtē,nō aūt necessitatē,vt pbat tex.in.l.sepe.ff.de of.
presid.ita Jas.in.l.gallus.col.v.in.xxv.in.j.lec.ff.de lib.& po-
sthu.& in.ij.lect.col.iiij.in.fi.in.xix. Quo ad terminos autem
istius sextidecimi fundamē.Jas.in.d.l.qd iussu col.x.in.xi.di-
46 cit Bar.ibi velle † q in his q̃ relinquunf ptãti iudicis si pars
ledaf pōt appellare dicēs bene notādū.p quo est gl.in.l.si qua
pena in gl.mag.& ibi Bar.ff.de ver.sig. Et in.d.l.qd iussu in.
47 xli.ponit Jas.q † interlocutoriā snīã tenef reuocare iudex i vno
casu ēt pte nō petēte.s.snias excōicati.qñ videt eā nō temere iz
cōiēr vt p Jo.an.& Ge.in.c.j.de sen.excō.in.vj.cū ɔcor. vt p
eū post beatū Tho.in.iiij.senē.distinctione.xviij.sub art.fina.

In proposito si constat quod consentiens non aliter consentit re-
manentioni nisi quod reseruari &c. iuxta no. in. c. secundo requi-
ris ergo consensus procuratoris nullus quia alterum ex dispo
sitis in mandato non est factum.

¶ Sed hic insurgit difficultas, quod illa verba de reseruatione
regressus habeantur pro non adiectis & pro ganis qd valeat consensus
66 pure in fauorem Alexandri. moueor, quia † quando adijcitur
conditio que est contra edicta imperatorum vel contra leges,
aut bonos mores, aut conditio impossibilis tunc conditio talis
reijcitur & dispositio in institutione vel legato pro pura habe-
tur tex. est, in. l. conditiones la. j. & la. ij. ff. de condi. inst. l. prima
ff. eodem titulo. §. impossibilis. institu. de heredib. institu. en. l.
iij. incipien. obtinuit. ff. de conditio. & demonstratio. l. repre hen-
dendo. C. de inst. & substit. l. cum in secundo in fi. ff. de iniust. ru
pto. l. si mente. ff. de heredib. instituend. l. cum tale. §. penul. in-
cipien. falsam conditionem. ff. de conditio. & demonstrat. Bar-
tol. in tracta. minoric. colum. ix. in fi. versicu. aliquando Bar-
ba. in. l. impossibilis. colum. iij. post princip. versicu. autem. ff.
de verborum obligati. vbi sex limitationes. no. qd Albe. in. ij.
par. statutorum questio. ciiij. incipien. adhuc colum. ij. in med.
Socin. in consil. xiiij. incipien. sequendo ordinem colum. pen.
in princip. versiculo verum in. j. volumi. Rota in decisio. ccc-
xxxiij. incipien. si pater post princip. sub titu. de testamē. in no
uis Joan. in. c. nemo post colum. j in med. in versicu. vbi distin
ctio Bart. in disputa. xij. incipien. quidam reliquit colum. ij. in
princip. versicu. secundo idem dicens in contractu bonefidei p
l. insulam. ff. loca. Jas. in. l. j. colum. ij. ad med. C. de instit. & sub-
stit. Socin. in. l. j. colum. j. in fin. cum duab. colum. seq. ff. de his
q̄ pene nomi. re. vbi late de materia. & distinctiones Socin. in
d. l. obtinuit vbi distinctio. ff. de conditio. & demonstratio. So-
cin. in. l. non dubitamus. in princip. ff. de conditio. & demonstr.
Jas. in. l. verbis ciuilibus colum. fina. in. xxij. ff. de vulgar. & pu
pilla. Jas. in. l. si mihi & tibi. §. si quis seruos, colum. j. in. xj. ff. de
lega. j. Jas. in. l. si quis a filio in fin. ff. eod. titu. Jas. in. l. que de
legato colum. fina. in. xxxiij. ff. eod. titu. vbi extendit etiam si re
statore esset incertus an sit impossibilis per tex. i. l. ab omnibus
§. in testamento & ibi Bar. ff. de leg. j. Jas. in. l. huiusmodi. §. si
67 ita post princip. in. iij. ff. eodem titu. † Limitando tamen pre-
dictam conclusionem quia quando conditio impossibilis adijci
tur in institutione filij in potestate non reijcitur, sed viciat insti-
tutionem tex. est in. l. filius. ff. de condi. insti. no. Paul. in. l. cō
ditiones. ff. eod. titu. reputans no. dignum sequitur Jas. in. l. si
pater. colum. xiij. in med. versicu. limita. C. de instit. & substitu.
Jas. in. l. quoniam in prioribus in med. versic. secundo no. C. de
inofficio. testam. dicens vtrobiq; quod illa. l. remanet incorre-
cta secundum Bal. in. l. si pater C. eodem titu Soci. in. l. non
dubitamus in princip. ff. de conditio. & demonstratio. dicens vi
deri mirabile & bene no. ad limitationem. l. j. C. de rei vxo. act.
68 † vbi inutilis adiectio qua remota actus remanet in forma vali
dus non solet actum vitiare.
69 Similiter † conditio impossibilis reijcitur in donatione cā mor-
tis et dispositio remanet pura. l. que sub conditione. §. hoc edi-
ctum. ff. de condi. insti. que lex est singu. vt per Roma. in. l. cer
ti coditio. §. quoniam. ff. si cert. peta. & ibi Jas. colum. ij. in. v. sen
tit Socin. in. l. mutiane colum. v. in princip. in. xj. ff. de condi. &
demonstra. Bald. & Ange. in. l. j. ff. de conditio & demonstra.
Imol. Roma. & Jas. in. l. impossibilis. colum. j. in. xj. ff. de ver-
borum obligatio. vbi refert Alexand. ibi tenere contrarium, a
cuius opi. recedit per ea que dixit idem Jas. in. l. ij. ff. de leg. j.
70 & est ratio quia † donatio causa mortis postq̄ est inesse produ-
cta equiparatur vltime voluntati gl. est approbata in. l. ij. ff. d
dot. prelega. Barto. & docto. in. l. ij. ff. de leg. j. & ibi Jas. colum
na prima. in. xj. dicens quod totus mundus tenet hoc post bal.
& ibi infert ad statutum, vbi tenet contra communem vt per eum
& respond. Jas. in. l. quum antiquitas. colum. j. in. j. no. C. de te-
sta. vbi arguit de illo tex. contra illam glos. & soluit dicens quod
non fuit ponderatus ad hoc vsq; ad illud tempus vt per eum, &
idem reperit Jas. in. l. si quis agere. colum. penulti. in. xiij. C. de
codicil. Jas. in l. non omnis colum. j. in prin. ff. si cer. pet. Jas. in
in. l. dedi. colum. iij. in. xviij. ff. de condi. causa da. Socin. in. l.
quum tutus. colum. lxxi. in. xcvij. ff. de conditio. & demon. Soc.
in. l. ij. colum. j. post princip. in. vj. ff. de verborum obligat. Jas.
in. l. stichum qui meus erit colum. vj. in. xxix. ff. de leg. j. Bar
bat. in. l. impossibilis. colum. ij. in med. versicu. & dicit idem. &
colum. sequen. ff. de verborum obligatio. vbi alleg. xij. fundamē
ta inter tex. & gl. q̄ reputari debet pro vltima volunta.

71 Licet † quando fit & quando inesse deducitur equipareretur con-
tractui & non vltime voluntati vt per glos. in. d. l. ij. sequitur Ja
son in auten. si qua mulier colum. x. in. xxix. C. de sacrosan. ec-
cle. Jas. in. l. quum hi colum. j. in. vij. ff. de transac. Soci. in cō-
sil. cxij. incipien. multum abunde colum. ij. ad fin. versicu. aliqui
& colum. iij. post princip. versiculo. sed contrarium. in. j. volu-
mi. & est dupli. cum consil. clxxij. in. ij. volumi. Socin. in consil.
cxx. incipien. visa. colum. final. in princip. versicu. ad secundū
in. j. volumi. & est dupli. cum consil. ccxxxv. in. ij. volu. Hinc
72 est † quod licet donatio facta a patre filio in potestate regulari
ter non valeat. l. ij. C. de inofficio. donatio. vbi docto. & l. dona-
re. ff. de donatio. inter virum & vxorem si tamē donat causa mor
tis valebit. l. si donationem. C. de collatio. & confirmabitur mor
te etiam si non interueniat traditio vt per Bald. in. l. si mortis
causa. C. ad. l. fal. sicut in simili etiam in vltima voluntate non re
quiritur traditio de necessitate nisi testator velit sponte soluere
in vita legatarij vt est tex. singu. in. l. lucius. ff. de legat. ij. nota.
Socin. in regul. ciij. incipien. donatio in. xj. Hinc etiam ē q̄
73 † prohibitio alienationis facta in donatione causa mortis impe
dit translationem dominij, sicut in legatis vt per Raph. comē.
in. l. filiusfa. §. diui ad fi. ff. de leg. j. vbi dicit ita se consuluisse, &
est verum consuluit subtiliter in consil. ccxviij. incipien. filiusfa.
vbi arguendo ad partes ita concludit in contractibus enim nō
transfertur dominium ipso iure sine traditione. l. traditionibus
C. de pac. cum simili. sed in legatis bene transfertur. l. a titio.
ff. de furt. cum alia ratione vt per Jason. in. d. §. diui columna
xiij. in. lxxviij.
74 Similiter † modus impossibilis reijcitur & non viciat transa-
ctionem glos. est in. l. quum donationis in fi. C. de transac. & eas
ibi sequitur Bald. & Jaso. post relatos per eum ibi in fin. Jas.
in. l. certi conditio. §. quoniam. col. iij. in. v. ff. si cer. pe. Ale. in
consilio. cxiij. incip. perspectis his columna penulti. in. xxvj.
in sexto volumine.
Sed illa verba, quod possit reseruari regressus tertio sunt impos
sibilia, ergo reijcienda, ergo purus consensus pro Alexandro.
quod autem sint impossibilia probo, & premitto quod reseruatio
regressus vel accessus dependet a voluntate solius pape, & hoc
est indubitatum ergo impossibile, quia nos habemus quod
75 † ea que dependent a voluntate solius principis ita cēserur dif
ficilia, quod existimant impossibilia tex. est in. l. apud iulianus
alias est. l. idem iulia. scribit. §. fina. incipien. constat. ff. de leg.
j. & l. continuus. §. quum quia. ff. de verborum obligatio. vbi glos.
& Bartol. in. l. ij. incipien. siue. §. tractari. ff. ad tertul. Bart. in
l. final. columna prima. C. de senten. pass. Barto. in. l. si quis sub
conditione. columna. j. ff. de testamen. tutel Bald. in. c. nisi spe
cialis ad fin. de offic. leg. Bald. in. c. pactiones. de pac. Lap-
pus in allega. xvij. incipien. quoddam monasterium. colum. j. i
med. versicu. sed quero sub titu. de parochijs. Lapp. in allega.
xciij. incipien. inspeximus colum. ij. ad finem. versicu. item insti
tuti. de constitutio. Bald. in. c. quanto colum. penul. post prin
cip. versicul. nam quod dicitur de iureiuran. Bald. in. c. inno-
tuit colum. penulti. post princip. versicu. sed nunquid de elect.
inferens ad ea que non possunt fieri sine dispensatione, dicens
etiam quod paria sunt ac si diceremus non potest fieri absq; dei
prouidentia Bald. in. l. j. in. vj. q. C. de insti. & substi. Socin. in
consil. xiiij. incipien. in presenti colum. penulti. in fin. versicu.
& maxime in. j. volumi. Socin. in consil. lxij. incipien. visis con-
uentione colum. j. post med. versicu. confirmatur in. iiij. volu-
mi. inferens idem in voluntate consilij ciuitatis Dy. in. c. semel
de regu. iur. in. vj. Bald. in. c. domino guerram colum. ij. post
princip. versicu. modo venio in titu. hic fini lex. sede. alleg. pro
hoc tex. no. in. l. ergo. §. si is qui. ff. de fideicommis. libert. Bar
to. in dispu. xij. incip. quidam reliquit colum. j. post princip.
versi. secundo. Barto. in tracta. minoric. colum. vj. post med.
versicu. contrarium, alias est in. ij cap. iiij. distin. Soc. in. l. j. §.
municipes. in princip. ff. de acquirend. possessio. inferens ad vo
luntatem populi ciuitatis, & dicit illum tex. esse pro hoc Soci.
in. l. quidam relegatus colum. ij. in fin. versic. vltimo. ff. de reb.
dub. vbi arguit de illo tex. contra hanc conclusionem & per 10
tex colum. sequen. distinguit hanc materiā, quem vide omnino
Barba. in. l. ij. §. ex his colum. v. in med. versi. sed tamen. ff. de
verborum obliga. vbi alle. Bartol. dicentem hoc in septem lo
cis & glo. duas & Inno. vt per eum.
76 † Hinc est quod si duo inter quos erat prohibitū matrimonium
contrahant matrimonium sub conditione si papa dispensauerit
tale matrimonium erit nullum quia contractum sub. conditio-

ne impossibili, quum pendeat a potestate solius pape in tantum
quod si papa postea dispensaret, non valebit matrimonium nisi
si nouus consensus interuenerit, quia adhoc vt actus retrotra-
hatur oportet quod a principio potuerit intercedere vt not. in
l. si is qui pro emptore. ff. de vsucap. ita Abb. post Cardinal. et
Imol. in capitu. super eo ad fin. de condi. appo. refert Jaso. in
l. apud iulian. §. constat eo. nu. j. in. xj. ff. de legatis primo Alex.
in consil. clxij. incipien. ex facto proponitur. colum. ij. in fin. ver
sicu. venio igitur.
77 Ideo etiam videmus † quod si edes sacra destruatur vel corruat
locus sacer remanet. §. locus insti. de rerum diui. et l. in tantum
§. sacer. ff. eodem titu. et l. edes sacra. ff. de contrahend. emptio.
quia quod semel Deo dicatum est non potest amplius ad hu-
manos vsus conuerti capitu. semel deo de regu. iur. in. vj. et ta-
men ista conclusio non contradicit illi conclusioni volenti quod
res sacra potest ad prophanum vsum redire vt in. l. continuus.
§. penulti. ff. de verborum obligatio. quia prima impossibilitas
est de iuris dispositione et ille. §. penul. intelligitur quo ad po-
testatem pontificis, que censetur quid impossibile, ideo idem sunt
no. Jo. an. in. c. semel in princip. in mercu.
Hinc etiam decidit Nico. de vbald. in tracta. successio. ab intest.
78 colum. xvi. et sequen. † quod si pater acquisiuit filio officium scri
ptorie in romana curia aureis mille quingentis non imputabit
ei in legitimam, quia non transit ad heredes, et quia licet venda
tur, tamen quia vendi non potest sine consensu pape reputatur
quod sit impossibilis eius venditio, et ibi dicit quod valde du-
bitat et non vult decidere, et quod posset teneri contrarium quan
do papa se reddit valde facilem. et istam partem quod debeat
imputari in legitimam tenet expresse Pan. in. l. omnimodo. §.
imputari. C. de inofficio. testamen. refert ibi Jas. dicens se mira
ri quod Nic. non viderit ibi Pan. decidentem hoc.
¶ Ad argum. tamen supra factum respond. verum esse quod im
possibilis conditio reijcitur in vltima voluntate fauore eius, et
79 ita procedunt allegata. † Sed in alijs dispositionibus impos
sibilis conditio non reijcitur sed viciat dispositionem. l. non so-
lum ff. de actio. et obligatio. l. impossibilis. ff. de verborum obli-
gatio. §. sed impossibilis insti. de inutil. stip. no. Jaso. in. d. l. im-
possibilis in princip. ff. de verborum obligatio. vbi quinque limi
tationes, et quod etiam in contractu bone fidei, et ibi ratio per eius
no. Roma. in consil. clxxi. incipien. pro decisione post princip.
versicu. tertio Jas. in. l. certi conditio. §. quoniam. colum. ij. in.
v. ff. si certum peta. per illum tex. Jas. in. l. non exigimus. §. quod
diximus. in fin. ff. si quis cautio. Socin. in. l. in testamento co-
lum. iij. post princip. in. x. ff. de conditio. et demonstra. Soci. in
l. obtinuit post princip. ff. eodem titu. Jas. in. l. si mihi et tibi. §. si
quis seruos. colum. final. in med. ff. de leg. j. et ibi ratio differen-
tie inter vltimam voluntatem et contractum. Jas. in. l. non vtique. §.
si quis ita il. ij. in fi. ff. de eo quod certo loco. et ibi fere in omni-
bus. allegatis locis Jas. dicit idem in contractu bone fidei. ex
quo infero contra not. per Bar. in dispu. xij. col. ij. in princ. ver-
si. secundo et ex hoc limitat eius dictum.
80 Confirmo † quia etiam in vltima voluntate conditio impossibi-
lis quam testator putat esse possibilem viciat legatum tex. est sin
gu. et vnicus in versicu. in. l. seruo manumisso. ff. de conditio. in-
debi. vbi not. Jas. et ponit quinque limitationes. Socin. in. l. de-
monstratio falsa post princip. versicu. circa tertiam. ff. de con-
ditio. et demonstratio. Soci. in. l. mulcta. §. i. ff. eodem titu. vbi
de intellectu. d. l. dicens quod in ea non erat impossibilis condi
tio vt per eum Soci. in. l. hec conditio. §. si sic legatum in fin. ff.
eod. titu. dicens illum tex. esse pro hac conclusione vbi vide har
ba in. l. impossibilis colum. iij. ad finem versicu. fallit etiam. ff.
de verb. obliga. vbi limitatio.
Ergo in mandato quod non est vltima voluntas non debet reijci
illa conditio importata per verba saluo etc.
Pro solutione tamen contrarij considera quod in mandato no-
81 stro † non est conditio vel modus impossibilis licet dependeat
a voluntate solius pape si consentit papa talia concedere et, ita
limitatur regula. l. apud iulia. §. fin. ff. de leg. j. pro hoc est tex.
in. l. quidam relegatus. ff. de reb. dub. et. l. interdictis. ff. de cond. et
demonstra. per que iura ita limitat Comen. Alexand. et alij in
d. §. fina. sequitur Jas. in. l. gallus. §. nunc de lege colum. fina. in
fin. ff. de liber. et posthu. Barba. in. l. ij. §. ex his. colum. v. ad fi
nem ver. sed tu. ff. de verbo. oblig.
Nisi dicas quod immo ista reseruatio non consentit dari tertio
pront in rei veritate non consentit, et ideo adhuc erimus in im-
possibili. Bene verum est quod non erit conditio impossibilis
sed modus impossibilis primo quia illa verba saluo modificat
vt est gloss. in. l. item labeo. §. primo. ff. famil. herciscun. cum con
82 cordan. vt dixi. s. in. j. † Secundo quia in dubio dispositio po-
tius intelligitur facta sub modo quam sub conditione. l. quero. §.
inter locatorem. ff. loca. nota. Cy. in. l. cum quis versicu. modo
veniamus. C. de iur. et fact. igno. Bartol. in. l. quum mota. in prin
cip. C. de transactio. Alexand. in consil. cxiij. incip. perspectis
his colum. penulti. in. xxvi. in. vj. volumi. Quibus stantibus ve
rum erit dicere quod licet conditio impossibilis viciet contractum etiam
bone fidei vt in. l. non solum. ff. de action. et obligatio. non tamen
modus impossibilis viciat vt dixi. s. in. lxxiiij. per gl. in. l. quum
donationis. C. de transactio. igitur reijci debet iste modus et con
sensus purus pro Alexandro valebit. Tutius tamen erit quod
Franciscus cedat et renunciet illi clausule saluo, ad hoc vt resi-
gnatio pro Alexandro pura valeat, et non subiaceat disputatio
ni. Franc. Riconi.

ALLEGATIO. XXXIIII.

SVMMARIVM

1 Clericus dominus emphyteote laici non potest suscipere iu-
dicium coram laico vbi laicus conuenitur, etiam si renun-
ciat foro.
2 Si laicus conuentus coram seculari nominat clericum in do-
minum debet, fieri remissio ad clericum iudicem.
3 Clericus qui tenetur de euictione non sequitur forum emptoris
contra. 6.
4 Qui tenetur de euictione debet assistere in iudicio emptoris nec
potest allegare priuilegium sui fori, etiam si sit clericus. 6. li-
mita. 5. vide tamen distinctionem de necessario et volunta-
rio defensore in. 8.
5 Fiscus vendens rem priuato trahit actorem ad suum forum et
non sequitur forum actoris.
7 Si laicus conuentus a clerico sine clausula et quosdam alios no
minat clericum iudex contra nominatum non procedit.
9 Impetratis literis contra venditorem fit executio contra emp-
torem et econtra.
Nominare dominum non prodest in possessorio. 12. in fi.
10 Vir conuentus super re dotali si nominat vxorem potest, ad in
structionem suam, non autem ad instantie translationem.
11 Nominatus in iudicio dicitur reus.
12 Nominatus in iudicio admissus pro suo interesse animo nouan
di debet citari, alias non.
13 Venditor inuito petitore potest in se iudicium suscipere dum
modo non animo nouandi. quod tamen etiam animo nouandi. 14.
15 Venditor suscipiendo iudicium pro emptore tenetur cauere
iudicatum solui.
16 Tertia persona potest opponere peremptoriam exceptionem
non autem declinatoriam fori.
17 Tertius comparens pro suo interesse potest post litem contes-
tatam opponere exceptionem declinatoriam fori.

NOn deberet requiri Aliorum

sententia, summo enim iudicio et doctissime in
articulo isto respondit. R. D. Baldus Fare
tinus episcopus Lipa. etc. tamen vt ius dictum sa
tisfaciat dicam breuiter que occurrunt.
Domine Vincenti. quesita vestra plura sunt, quibus singulis
respondeo conclusiue, iuxta seriem questionum. Dico igitur quo
1 ad primum † quod si clericus est dominus emphyteote vel feuda
tarij et vult suscipere iudicium sub iudice seculari coram quo con
uenit emphyteota non est admittendus etiam si expresse renunciet
priuilegio fori ita expresse Specu. in titu. de primo et secundo
decreto. §. restat colum. xj. in med. versicu. quid si dominus et
ad eum remittit se Jas. in auctem. quas actiones. colum. penult.
in. xlj. C. de sacrosanc. eccle. et ad Angel. et Imol. in. l. non solum
§. quod vulgo. ff. de vsucap.
2 Confirmatur quia † si laicus conuentus coram iudice seculari no
minat clericum tanquam dominum suum probato quod a cle-
rico habeat causam fit remissio processus ad episcopum, ita
Bald. in. c. quoniam. §. qui super in med. versic. sed quid vtili.
non conte. Et ibi subdit quod si laicus mentiretur tunc auferretur
ei possessio etiam sine libello.
3 Tertio pro hoc est glo. in. c. clericum nullus. xi. q. j. dicens quod
si clericus

[illegible] de emctione tenetur non sequitur forum emptoris, ut
[illegible] de foro lat. ſ. licet et prestet auctoritatem et ista vi-
dentur facere pro Petro clerico.
¶ Premissis tamen non obstantibus dico quod Petrus debet a-
gere et comparere in curie capitolij et sic coram iudice laico quo
4 niam † qui tenetur de emctione non potest allegare priuilegium
sui iudicis, sed debet assistere in iudicio emptoris text. est in l.
venditor. ff. de iudi. et l. prim. C. vbi in rem actio. vbi glos. late ad
partes arguit Bart. in disputatio. incipien. Prisone ciuitatis
consilium per totam Jas. in aucten. quas actiones colum. pen.
in xl. C. de sacrosanc. eccle. Areti. in consil. cxxix. incipien. con
5 stitutus in med. Limitando tamen † quia non procedit in fisco
quia si fiscus vendat rem priuato trahet actorem ad suum forum
l. j. C. de vendi. rer. fisc. lib. x. ita Joan. de plat. in l. si minori. C.
de iur. fis. lib. x. sequitur Socin. in consil. xlvi. incipien. elegan-
ter post princip. in. iij. volumi. Soci. in consil. xcj. incipien. ca
sus colum. v. in med. versicu. tertio in. iij. volumi.
Non obstat glos. in capitu. clericum nullus. xj. q. j. quia reprobe-
6 tur communiter † et quod d. l. venditor habeat locum etiam in cle-
rico vult ibi Bald. Rapha. et Jo. de monte spe. Alb. et Flo.
et alij relati per Socin. in consil. xcj. incipien. casus super quo
colum. v. in med. versicu. circa vltimam et colum. penu. in med.
versicu. octauo in. iij. volumi. dicens quod ista opi. est commu
niter approbata et obseruatur de consuetudine et ibi respon. tri
pliciter ad illam glos. dans ei intellectum et dicens quod illa glo.
bene intellecta, ita vult post Abbatem relatum per eum et ibi
respondet ad Spec. ad alios.
7 Confirmo † quia si clericus impetret rescriptum contra laicos
sine illa clausula et quosdam alios, et isti laici nominent religio-
sum aliquem a quo habet causam, iudex contra istum religiosum
procedere non poterit, ita expresse Rota in decisio. lxxj. incip.
si clericus sub titu. de rescrip. in nouis ergo Petrus debet in
curia capitolij ius suum prosequi.
Quia tamen video quod vos fauetis Petro et libenter auocare-
tis causam a capitolio subnectam si forte poterit prodesse id quod
illud quod reperio. Reperio igitur Maria. in capitu. quo-
niam §. quod si super colum. xv. ad med. vt lit. non contest. per
8 totam colum. de hac materia loquentem † vbi distinguit post. d.
suum vt illa glo. in capit. clericum, nullus procedat in nomina-
to clerico ius habente et sic necessario defensore et principali, se-
cus si esset voluntarius vt per eum dicentem, ita intelligi. d. glos.
videatis eum si ex ista distinctione poterit adiuuari contra com-
munem. ante relatam.
9 ¶ Ad secundum quesitum respon. † quod si litere sunt impetrate con
tra venditorem executio sententie fit contra emptorem et econ-
tra, ita Bald. in. c. quia. v. colum. fin. post princip. versic. que
ro utere de iudi. dicens quod ita dicit glo. singula. in l. venditor. ff.
de iudi. et hoc est quia reputantur eadem persona propter li-
tis preiudicium.
10 ¶ Ad tertium dico † quod si vir conuenitur super re dotali potest
nominare vxorem in iudicio ad suam instructionem et ad regres
sum euictionis. l. heremnius. ff. de euictio. secus ad instantie tran
slationem quia non potest, ita Bald. in. c. quoniam. § quod si
11 super post princip. vt lit. non contesta. Et ista vxor † nomina-
ta dicetur reus ita Bald. in. c. j. §. preterea colum. j. in fin. ver-
sicu. pone quod dominus in titu. de probi. feu. alien. per Fe-
12 deri. alleg. c. quoniam vt lit. non contesta. † Et si ista nomina-
ta fuit admissa pro suo interesse animo nouandi tunc debet citu
ri alias non, ita Maria. in tracta. de cit. ad. colum. viij. versicu.
secundo quero in possessorio autem non potest nominare dominum vt in
cap. conquestus. de fo. competen. no. Spec. in titu. de pet. et se-
cun. decre. §. restat. col. v. post prin. ver. hoc etiam.
13 ¶ Ad quartum dico † quod venditor potest in iudicium accedere
et defendere rem petitam et in se iudicium suscipere inuito petito
re dummodo non animo nouandi quia non potest inuito petito
re, ita Bartol. in consil. ccxix. incipien. agitur contra nolum
et hoc tenet Bart. in aucten. vt omnes obedi. § si vero versi. op
14 po. innititur. Videatis tamen quod † immo etiam animo nouan-
di venditor possit transferre in se iudicium inuito petitore Spe
cula. post Jacob. baldui. in titu. de defenso. §. j. versicu. sed pone
vendidisti alleg. quatuor leges vt per eum. et vult hoc glo. in l.
15 liberto. §. fina. ff. de nego. gest. † Et talis venditor suscipiendo
iudicium pro emptore tenetur cauere de iudi. soluendo ita Spe.
arguendo ad partes in titu. de satisda. §. expedito col. pen. post
med. versi. sed nunquid venditor.
16 ¶ Ad quintum dico † quod tertia persona potest opponere pere-
ptoriam exceptionem non tamen declinatoriam fori, ita Bal.
in. c. j. colum. iij. ad med. versiculo secundo quero in titu. de ini
17 lit. vassal. qui contu. est. † Et licet exceptio declinatoria fori de
beat ante litem contestatam opponi. c. inter monasterium. de re
iudicat. iste tamen tertius comparens ad defensionem cause pro
suo interesse ex persona rei poterit post litem contestatam, ita
Inno. in. c. capitulum sancte crucis in glos. sed dices nonne de
rescrip. Jas. in l. ita demum. col. j. ver. quintodecimo. C. de proc.
Ex his puto satisfecisse omnibus quesitis. F. Alco.

ALLEGATIO. XXXV.

SVMMARIVM

1 Pensionis reductio potest peti etiam si sint in literis illa verba
quod non possit peti reductio, idem in compromisso.
2 Papa neminem fallit nec falli potest.
3 Rescriptum remittens penam ante delictum commissum non
valet.
4 Promittens stare vnice sententie poterit appellare.
5 Enormis lesio semper corrigitur non obstante quacunque con-
uentione.
6 Justa causa facit recedi a quacunque conuentione.
7 Promittens non offendere si ex iusta causa offendit non tenetur
ad penam promissam.
8 Modificatio pensionis valet stante diminutione redditum.
9 Quelibet dispositio si reducitur ad iniquum, debet tolli.

SI verũ est fructus qua si esse
consumptos
vel enormiter diminutos, ita quod non possit
solui integra pensio centum ducatorum dico pos
se peti reductionem pensionis per. d. Lucã non
obstante quod in literis sint illa verba non posse peti. Et ratio est
1 quia † si expresse compromittimus in aliquem cum clausula non
posse peti reductionem adhuc tamen poterit peti, ita Paul. in
l. si vnus. §. illud. ff. de pac. post alios vt per eum Amon. in. c.
quum contingat. de iureiur. dicens se vidisse, ita de facto et ita
iudicatum, sequitur Barba. in rubrica. ff. de verborum obliga.
colum. fina. in med.
Si igitur hoc est in priuatis, quanto magis in papa debet proce
2 dere et in literis ipsius, quia † papa neminem fallit nec fallit po
test. l. iij. C. de ponde. au. lib. xj. no. Barba. in rub. C. quod adm. col.
xj. Bal. in l. j. ff. de iust. et iur. in princ.
3 Hinc est † quod rescriptum dans remissionem pene infligende
ante delictum commissum non valet quia esset inuitare ad de-
linquendum et fomes iniquitatis vt per Saly. post Jacob. but.
in l. castitati. C. de adulter. cum concordan. vt per Jas. vbi po-
nit similia in l. iij. §. ait pretor colum. ij. in. ix. ff. de iureiuran. vbi
decisiones similes cum multis quotis vt per Jas. in l. j. col. j.
in. iij. ff. de condi. ex lege.
4 Hinc est † quod promittens stare vnice sententie nihilominus pote
rit appellare vt per Soci. in consil. xxiiij. inci. visis. colum. j. et
col. ij. in. j. volu. vbi multa arg.
5 Enormis † enim lesio semper corrigitur non obstante quacunque
conuentione tex. est nota. in l. creditor. §. penultimo. ff. manda.
Bald. in. c. si pro debilitate col. j. in fi. de offi. deleg.
6 Justa † etiam causa facit recedi a quacunque dispositione contra-
rium suadende argumen. l. no. in l. si hominem. ff. mand. Hinc
7 est quod promittens non offendere sub pena, si ex iusta causa offendit
non incidit in penam nec tenetur obseruare promissa, ita singu.
Bart. in l. aut facta. §. causa. ff. de pe. Abb. in. c. quum inter p
illum text. columna penultima in. x. de renunciatio. vbi similia
Jas. in l. qui seruum in princip. ff. de verborum obligatio. cum
multis que possem allegare.
Hinc consuluit Roma. in consil. cccxix. incipien. circa primum
8 colum. v. post med. versicu. quo ad quintum quod † modifica-
tio pensionis valet stante diminutione redditum que non suf-
ficit oneribus sa. no. per Roma. in consi. clx. incip. quo ad pri-
mum colum. penul. post med. versi. his tamen
9 Hinc est quod in quolibet dispositione † omne quod a principio iuste impo-
nit si ex processu temporis reducitur ad iniquum tolli debet et reduci ad e-
quum. c. questio de censi. et ibi Ant. Car. Imo et Abb. Deci. in consi.
cccxxxv. inci. viso consilio col. j. in me. in. iij vo. alle. Jas. in l. quo
minus in. xxij. q. ff. de flu. et est no. consi. Ancha. in consi. lxxxiiij.
vbi no. loquitur in legato. et ista sufficiant. Franci. Alco.

ALLEGATIO. XXXVI.

SVMMARIVM

1 Delinquens quantumcunque granissime fugiendo ad ecclesiam tutus est et non potest extrahi, etiam si ex proposito deliquisset. 2.

3 Stante statuto quod debitor pro debito cogatur seruire creditori, si aufugiat debitor ad ecclesiam, poterit extrahi.

4 Argu. de loco ad tempus et econtra valet.

5 Tempore prohibito licet carnes comedere cum necessitatis, et etiam in loco prohibito.

6 Suspectus de fuga potest capi a creditore etiam die natalis vel pasce, etiam si debitor esset clericus. 8. et etiam in ecclesia. 7.

9 Carcer non est pena sed custodia.

Circa quesita respondeo substantialiter loquendo et dico quod reus criminis quantumcunque grauissimi ad ecclesiam fugiendo tutus est, nec poterit extrahi. c. inter hec. de immunita. ecclesiarum. l. si. incipien. presenti. C. de his qui ad eccle. confug. c. sicut antiquitas capitu. diffinimus. c. reli. c. constituit. c. si quis contumax. xvij. q. iiij. c. reos. xxiii. q. v. no ta. O. dra. in consil. cliiij. in fi. quidam deliquit, excipiendo latronem publicum et depopulatorem nocturnum consuluit Roma. in consil. ccxxvij incipien. spectabilis concludens quod etiam si non fuisset oppositum per partem de nullitate capture debe ret tamen relaxari si esset captus in ecclesia vel claustro. Soci. in consi. xcix. incip. circa primum. colum. penul. post princip. versicu. secundo respond. in. iiij. volumi. dicens quod huic priuilegio etiam partes non possunt renunciare Bar. in. §. sed neque colum. fina. in med. in auten. de manda. princ. excipiens duos casus predictos late consuluit Alexand. in consi. cxlv. incipiens, viso themate in. vij. volumi. vbi arguit ad partes et concludit 2 non debere extrahi ab ecclesia etiam si ex proposito occidisset, et ibi respondet singulis adductis in contrarium, et ibi colu. final. per totam, de horto et claustro et domibus ecclesie, et de spacio circa ecclesiam Maria. late in tracta. de cita. colum. lxxxiij. in med. versicu. quinto quero et colum. seq. vbi dicit communiter etiam si ex proposito et non casualiter deliquisset et ibi de materia per tres col. cum concor. vt per eum.

3 Si tamen extaret statutum volens quod pro debito ciuili possit quis capi, posset isto casu extrahi ab ecclesia, ita consuluit Oldra. in consil. iiij. incipien. an fugiens, et eum sequitur Abb post Anton. in c. inter alia colum. v. in. xxij. de immuni. ecclesiarum quia isto casu persona quodammodo videtur affecta ad seruitium, et licet remittatur pena obueniens fisco, non tamen potuit remitti quod tangit ius tertii vt per eos, et quia tex. in cap. inter solum liberat a pena corporali vt ibi no. Abb. in. iiij. nota. quem sequitur Barba. in. l. iiij. §. cato post princip. ff. de verbo. obli. Et istam fallentiam aliter format Abb. in. d. c. inter colum. v. in. xxij. dicens quod c. inter prodest debitoribus. de iure communi, secus de iur. municipali quia si statutum velit posse compelli debitorem ad seruiendum pro debito tunc poterit extrahi debitor ab ecclesia, quia immunitas ecclesie non videtur concessa in preiudicium istius creditoris qui est quasi dominus istius debitoris. et hoc sequitur Alber. in. j. par. statuto. q. xxxix. incipien. sed quid existente vbi dicit pro hoc esse tex. in. l. final. incipien. presenti §. sane C. de his qui ad eccle. confug. vbi seruus vel alterius ditioni suppositus extrahitur. et ibi ponit idem in debitore tributorum qui extrahitur. l. nemo C. de exac. tribu. lib. x. et ibi no. Est bene verum quod reperio Maria. in tract. de citati. colum. lxxxiij. in med. versicu. sed tu aduerte qui postquam retulit Oldrad. dicit hanc considerationem duram et communiter non seruari in pratica. Nihilominus mihi videretur durum recedere ab opin. Oldra. quia videtur communis ex quo eam sequitur Abb. Anton. et Alber. vt supra dixi. posset etiam dici quod Maria. dicat non seruari in pratica. i. non esse consuetum fieri talia statuta, contra. l. obes. C. de ac. et obli.

Considerandum est circa principalem conclusionem nostram. quod debitor suspectus de fuga possit extrahi ab ecclesia, nec propter hoc dicatur ledi eius immunitas.

4 Moueor, quia illud quod disponitur de loco disponitur et de tempore, et econtra, quia bonum est argu. de loco ad tempus, et econtra. l. final. et ibi Bartol. ff. de tritica. l. quoties in diem eum. l. sequen. ff. de verborum obligatio. l. vinum, et ibi Barto. et docto. ff. si cer. peta.

5 Hinc dicimus quod sicut tempore prohibito licitum est ex causa necessitatis comedere carnes, puta in quadragesima. ita etiam licitum erit in loco prohibito, puta in claustro carthusien. gl. est no. in clementina secunda incipien. ad nostrum. ad fi. in versic. regularem. de censi.

6 Sed ego habeo de iure decisum quod debitor suspectus de fuga potest capi vel iudicis authoritate vel propria authoritate creditoris die feriata etiam in honorem dei et sic tempore incongruo glos. est singul. et approbata in. l. fina. incipien. dies festos in glo. ij. et ibi Barto. et doc. C. de fer. Alber. in. l. si feriatos. ff. eodem titu. dicens quod e consuetudine approbatur illa glos. Bald. in. c. final. de fer. in colum. penulti. ad fin. versicu. item solennium. dicens quod debitor suspectus de fuga potest capi die feriato, nedum si sint ferie solennes, sed etiam solennissime, vt die natiuitatis vel pasce. sequitur Socin. in consil. xcix. inci. circa primam col. j. post prin. in. vj. et co. pe. l. ix. in. iiij. vol. dicens illam gl. communiter approbatam Jas. in. l. si fideiussor. §. si satisdet vt colum. j. in. ix. ff. qui sat. cogan. et ibi colum. iij. in. xix. concord. dicens quod consuetudo approbat illam Jas. in. l. si ab arbitro colum. ij. in. vj. ff. eodem titu. Jas. in. l. j. colum. xx. in. lxxj. ff. de officio eius dicens etiam in die pasce Jas in. l. cui iurisdictio. colum. iiij. in. xv. ff. de iurisdi. omnium iudi. referens. de die pasce. et quod obseruatur de consuetudine, Barto. in disputatio. vj. incipien. Lappus colum. ij. in med. versic. octauo, Barto. in tracta. represalia. colum. xvj. in princip. versicu. ad quartum Bar. in. §. necessitate ad fi. in auten. vt iudi. sine quoquo. suffr. dicens non ad hoc vt cognoscatur de causa sed vt cogat debitorem ad cauendum de iudicio sisti Bartol. in tracta. de carcerib. colum. j. in med. versicu. secundo subdens quod potest capi propria authoritate alleg. l. ait pretor. §. si debitorum. ff. de his que in frau. credito. Maria. in tracta. de cita. colum. xcv. post med. versi. primo fallit Areti. in capitu significauerit colum. penulti. in xv. de iudi. dicens singul. illam glos. et approbatam ab omnibus Jaso. in. l. j. §. sed excipiuntur. colum. j. in. ix. ff. de fer. Socin. in regul. xciij. incipien. dilatione pendente in fine in. xix. Socin. in regul. ccxxix. incipien. lex generaliter in. xl. Jas. in. l. de pupillo. §. si quis riuos in prin. ff. de ope. no. nun.

Si igitur ex predictis apparet debitorem suspectum de fuga posse 7 capi tempore prohibito a iure, debet etiam posse capi loco prohibito et sic in ecclesia, arguendo de tempore ad locum vt dixi, et ita reperio solum Jas. in. l. vinum. colum. iij. in. v. ff. si certum petatur, volentem hoc, licet dicat non esse sine dubio et quod alij non tangunt.

8 In simili etiam laicus creditor potest propria authoritate capere clericum debitorem suspectum de fuga, vt per Abb. et docto. in. c. cum non ab homine de iudi.

Nec ob. si dicatur quod tex. in. c. inter alia. de immunita. ecclesia. facit eum immunem a pena, quia respon. quod si talis debitor solummodo in carcere recludatur non erit contrarietas dispositioni illius. c. inter. 9 quia carcer non est pena, sed custodia tex. est expressus in c. quamuis de peni. in. vj. l. aut damnum. §. solent. ff. de pen. Bald. in additio. Specu. in titu. de obli. in fi. Jas. in. l. si is qui pro emptore. colum. lxxij. in. ccclxxvij. ff. de vsucap. Jas. in. l. si victum in princip. ff. de re iudic. Et quod carcer sit custodie allego tex. in capitu. in memoriam. xix. distinc. dum dicit detrudatur in carcerem vel in aliam custodiam. dictio enim alia denotat similitudinem vt per glo. per illum tex. in. l. si fugitiui C. de ser. fugiti. c. cum non ab homine. de iudi. no. in capitu. sedes. de rescrip. cum concordan. vt dixi in capi. quoniam contra fol. lxxvj. in. cxlviij. de probatio. cum multis que possem addere breuitas temporis non patitur vt plura dicam. Francis. Niconi.

ALLEGATIO. XXXVII.

SVMMARIVM

1 Restitutio in integ. non datur in delictis. et. 2.

3 Restitutio non datur quando preiudicaret actui aduersus quem non est danda.

4 Minor non restituitur quando interuenit vt procurator alterius.

5 Heredi minoris non datur restitutio quando potest habere regressum contra tutorem qui non adiuit.

6 Statuto

6 Statuto volente quod represalie decrete debeant reuideri per duos bonos viros, et iniuste debeant cassari, interim tamē debent exequi.

Presupposito pro vero q̄ Interanen. denegarūt iustitiam do. Angelo, illi dicunt̄ diligēte instit. ō obl. ex quasi deli. ergo eis nō dz dari restitutio q̄ in delictis nō dat̄ resti. in integ. l. si ex
2 causa. §. nūc videndum. ff. de min. et ibi gl. et Bar. l. auxilium. §. in delictis. ff. e. ti. l. j. C. si aduer. delic. Jas. in. l. more col. ij. in. ix. ff. de acq here. Albe. in. iij. part. stat. q. lxxiij. incip. sed qd si in prin. Al be. in. j. par. stat. q. xxxii. incip. sed nunquid dicēs se dixisse in. l. vbi. ff. de eden. et in. l. fere. ff de reg. iur. Spe. in tit. de cess. act. §. j. col. j. post prin. v. quid si minor inferens q̄ ecclesia vel minor cedens actionem in potentiorem si reperiantur lesi non restituuntur q̄ deliquerūt Spec. in tit. de resti. in integ. §. j. col. ij. in prin. Spec. in eo. tit. § qualiter in fin. Jo. an. in additio. Spe. in tit. de primo, et secun. decre. § restat videre col. iij. in med. in addi. incip. §. ij. et. j. respon. Are. in ↄsil. lxvij. inci. diligenter et mature col. v. ad med. versi. v. inferens ad ecclesiam que deliquerat in omittēdo vt per eum Ang. in. l. certum. § pe
2 nul. ver. minorē. ff. de ↄfes. † vbi dicit q̄ licet minor qñ ↄfitet̄ se deliquisse et aliter non apparet q̄ sit verum vel falsum aduersus confessionem suam debeat resti. in integ. tamen si per testes probatur de delicto non restituet̄, et dicit esse bene notandum et quotidianum, sequitur enim Alexand. in consilio. lxxx. incipien. in causa, et lite in princ. in septimo volumine. ergo communitati non competit restitutio.

Secūdo moneor, q̄ si daret̄ restitutio cōtrā illi debitores domi. Angeli gauderent iste beneficio, quod nequaq̄ concedi
3 debet q̄ nos habemus † q̄ restitutio non debet dari quando p̄ iudicaretur actui aduersus quē non est danda ista est doc. barto. in l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter col. iij. in fi. ff. ex q̄b. cau. maio. sequit̄ Soc. in consil. cexliij. incip. circa primū, colū. j. in med. versi. confirmari videtur in. ij. vol. Roman. in consil. ccev. incip. in casu col. fi. ad fi.

Videmus in simili q̄ quando ex restitutione dāda minori fit al
4 teri commodum vel vtile, tunc non conceditur. Hinc est † q̄ minor non restituit̄ qñ interuenit vt procurator alterius vt per Jas. in. l. exigendi col. pe. in. xx. C. de procur. per tex. in. l. quum mandato. ff. de mino. Nec debet prodesse aliis restitutio minoris vt per glos. in cap. vna sententia. de appella. et est tex. in l. ij. C. si vnus est plurib. et in. l. j. C. si in cōi eademq̄ causa igitur communitati non danda.

Tertio moneor q̄ communitas potest habere recursum contra
5 debitores, ergo ei non danda arg. in simili † quia heredi minoris non datur restitutio quando potest habere regressum contra tutorem qui non adiuit Bar. in. l. si infanti. C. de iur. delib. Bal. in. l. j. § in nouissimo. C. de cadu. tollen. Soci. in consilio clxxvij. incip. suprascripti colum. j. in fi. versiculo confirmatur in. ij. volumi.

Quarto, clarum est represalias esse concessas a camera apostolica et ab aliis iudicibus, et per breue. S. D. n. confirmatas. Tunc succedit conclusio q̄ absq̄ alia mora debent exequi, quia vide
6 mus † q̄ etiam si statutum esset represalias decretas debere reuideri p̄ duos bonos viros et iniustas debere cassari. Nihilominus interim debent exequutioni demandari, nec debet retardari sub aliquo pretextu executio ista est no. doc. Bar. cōmuniter approbata in. l. iulianus in fi. ff. de condi. inde. et hoc procedit maxime si detur cautio iuxta. c. suscitata ita expresse bal. in. c. j. col. iij. in fi. versic. sed dubitatur de consti. et istā opi. sequit̄ Bald. in. c. pastoralis. §. quia vero colum. pen. post princ. vers. in contrarium, de offi. deleg. Soc. in consil. cxxvij. alias consi. fi. incip. duo videbam colum. fi. in princ. in. ij. volu. vbi reperit̄ simi sa idem Socin. in consil. xcj. incipien. concludo columna prima in fin. versiculo, confirmatur in quarto volumi. Jaso. in l. sufficit in fine. ff. de conditione indebiti post Paul. de castro ibi inducentem in. iij. expresse ad casum nostrum, et ad aliam questionem, Jason in. l. pecuniam. columna tertia in. viij. ff. si certum petatur, Socin in. l. quibus diebus. §. quidam titio columna finali ad finem. ff. de conditio. et demonstratio. Socin. in. d. l. pecuniam. columna final. post princip. dicens notandū in pratica. et ista propter temporis angustiam non extendo vlterius.

Francis. Aliconitius.

ALLEGATIO. XXXVII.

SVMMARIVM

1 Priuilegium vel exceptio non trahitur ad futura.
2 Moratoria pro debitore non trahitur ad futuros creditores.
3 Dispositio simplex non trahit̄ ad futura, in quacūq̄ materia.
4 Dispensatio est odiosa et contra ius ergo non extendenda.
Indefinita non equipollet vniuersali in materia odiosa. 4.
5 Dispensatio ad duo incompatibilia, trahitur ad duo iam obtenta beneficia.
6 Beneficia sunt large interpretanda et limitatio.
7 Frustratoria potius censeri debet dispositio, q̄ȝ quod alicui indebite damnum inferat.
Merces obligatus non comprehendit futuras nisi dicat, verb. sicut. confirmo ibidem.
8 Date tempus inspicitur et non existentia non veniunt.
9 Indefinita concessio non determinat futura sed tantum presentia vel preterita.
10 Verba quāuis generalia non referuntur ad postea excrescentia, sed ad existētia tempore contractus.
11 Impetratio de beneficio curato non comprehendit beneficium ante confirmationem episcopi.
12 Dispensatio debet fieri in cause cognitiōe, nisi fiat a principe.
Causa non existens tempore dispositionis assimilatur posthumo eo. nu. limita. 15.
13 Mandatum generale non porrigitur ad causas futuras.
14 Immunitas concessa villis non extenditur ad postea quesitas.
15 Procurator ad lites si nulle sunt presentes erit procurator ēt ad futuras lites.
16 Mandatum de sui natura extenditur ad causas nondum exortas, nisi limitetur per verba presentis temporis. et. 19.
17 Decimas remittēs alicui intelligitur ēt futuras remisisse.
18 In priuilegiis verbum generale includit futura.
20 Iurans seruare statuta debet ēt futura seruare.
21 Futuro edificio potest imponi seruitus. et. 22.
23 Grege obligato comprehenduntur postea nata.
24 Immunitas concessa ecclesiis Cosulen. extenditur ad ecclesias postea edificatas.
25 Franchisia promissa ciuibus pro omnibus iuribus suis comprehendit ēt futura et post nata iura.
26 Constituēs se possidere ancillā extendit̄ ēt ad partū nasciturū.
27 Si testator grauat heredem soluere omnia debita fratris, tenebitur etiam dotem vxoris eius soluere, qñ soluet̄ matrimonium.
28 Beneficium concessum persone extenditur ad ea que in futurum persona illa acquisierit.
29 Dispensans simpliciter episcopus intelligitur tam in habitis q̄ȝ in habendis dispensasse beneficiis.
30 Dispensatio de duobus beneficiis intelligitur de primis post dispensationem occurrentibus.
31 Dispensatio cum non habente curatū non valet, si indultum dicebat vt dispenset cum habente curatum.
32 Dispensatio cum eo qui habet beneficium valet si indultum dicat simpliciter vt dispenset super beneficio.
33 Habilitatus ad recipiendum beneficium est etiā ad retinendū.
34 Recipere, verbum non concludit retentionem in p̄hibitis.
35 Rei que non est qualiter possit simplex dispositio applicari.

Prima facie vt dicendū dispensationem a Cardinali emanatā circa obtinēda duo incōpatibilia non p̄desse quo ad nō obtēta bñficia dispensationis
1 tpe. moneor primo † q̄ priuilegiū vel exēptio cōcessa certo loco nō trahit̄ ad futura cle. j. in fi. de cēsi. c. quū capella vbi gl. no. de priui. c. ff ae. de rescri. l. nō modus cū gl. C. de ser. bal. Jmo. et doc. in. l. q̄ filiabus p̄ filiū text. ff. de leg. j. et multa remissiue p̄ Jas. in. l. suggestioni. co. ij. in. xij. C. si qs omi. ca. test. Soc. in. l. si cognatis col. xiij. i. xxvii. ff. de re. dub. vbi late post bar. de relicto cognatis an extēdat̄ ad futuros cognatos et eosq̄ nō erāt tpe mortis testatoris, vide.
2 Scdo † q̄ moratoria p̄ dbitores ipetrata simplr et gñalr ñ porrigūt̄ ad futuros credi. ita gl. et bā. i. l. iij. l. i. si qs. § pe. ff. q̄ p̄ q̄s. in.
3 Et gñalr † dispō simplex nō trahit̄ ad futura tā in materia penali, q̄ȝ in publicatione bonoꝝ, in rescriptis, i priuilegiis, j iuro, in pignore, in venditione, in materia fauorabili, in vltima voluntate vt ponit Jas. in. d. l. si qs. §. pe. exemplificando vt per eum.

4 Tertio q⁊† dispensationes contra ius sunt odiosa.c.j.de fil. pre
sby.in.vi.ergo non est facta extēsio ad casum habentē ēt maio
rem rōnem doc.in c.postulasti.de rescrip.cū ꝯcor.vt p Jas. in
l.quominus.col.xxvj.in.cxxxj.ff.de flumi.Et in materia odio
sa indefinita non equipollet vniuersali vt p Soc.p illū tex. i.l.
ij.col.j.in.viij ff.de lib.⁊ posth.Gemi.in.c.q̄uis.j.§ j.p illum
tex.de prebēd.in.vi.Jas.in.l.stipulatio ista hec col. ij. in. viij.
ff.de verborum obliga.

5 Immo dispensatio† de duobus incōpatibilibus trahit ad duo
iam obtenta beneficia vt p Jas.post Pan.in.l.⁊ militibus in
prin.C.de test.mil.p illum tex.⁊ que dico.J.in.xxxiiij.

6 Non ob.q†beneficia principis sunt late interpretāda q⁊ fateor
⁊ circa hoc videndus omnino Oldra.in consil.ccc.incip.factū
tale est in prin.vbi eleganter ponit effectus beneficiorū princi-
pis ⁊ vim eorum. Sed quando sunt contra ius tertij vel con-
tra ius cōe tunc secus.l.si quando C.de inoffi.test.doc.in.c. q⁊
circa de priuil. Fortū.in commento.l.gallus.§.idem credēdū
col.xv.ad med.ꝟ.nec ob.ff.de lib.⁊ post.

7 Et dispositio† potius debet censeri frustratoria q̄z q aliciui inde
bite damnum afferat moueor q⁊ statuta recipiūt interpretatio-
nem a iure cōi.l.ij.C.de noxa.ēt si p istum intellectum reddere
tur statutum frustratorium,q⁊ potius sz cēseri superfluum q̄z q
indebite ledat tertium ista est gl.sing.in.l.⁊ si precariam.§.in cō
putatione vbi no Jas.in fin.C.de iur.delib. Sed ecclesia in-
debite damnum pateret,quum non existente causa prorogetur
eius futuro rectori promotio ad sacros,⁊ per consequens cari
tura sit debitis seruitijs.

Confirmo q⁊ si qs obliget sibi suas merces nisi dicat de futuris
non cōprehēdent nisi presentes tantum,ita Soc.in.l.q rome.§.
calimachus in.ij.no.ff.de ver.ob.non ob.l.quum taberna.ff.de
pign.q⁊ ibi fuerunt obligate sub nomine taberne ⁊ sic corporis
vniuersalis.i quo vna res succedit loco alterius ⁊ hoc tz Bal.
in.l.certi iuris.in.vj.q.C.loc.Roma.in.l.si constāte in.iij.par
te.ff.sol.ma.est bene verum q Jas.in.d.§.calimachus colū.iij.
in.v.dicit contrarium communiter teneri vt per eum.

8 Bene fac.cle.fi.incip.literas de rescri.†vbi non existētia non
veniunt. Et tempus date inspici dz.c.eam te de rescri.c.si eo
tempore eo.ti.in.vj.⁊.c.dilectus.ij.de preben.

9 Ulterius† indefinita concessio non determinat futura sed mī p-
terita,vel presentia.l.paulo calimaco.§.j.ff.de leg.j.l.si stipula
tus fuerim §.j.incip.quum stipulamur.ff.de verbo.oblig.l.si a
colono.ff.eo.ti.cum concor.vt dixi in.l.qui rome.§.duo fratres
fol.xvj.in.cxcv.ff.eo.ti.

10 Et† verba contractus q̄z fuis generalia referunt ad ea que e-
rant tempore contractus nō aūt ad postea excrescentia.l.rutī-
lia pola.ff.de contrab. emp.cum concor.vt dixi in.d.l.qui ro-
me.§.duo fratres in.ccxij.⁊ seq.ff.de ꝟ.obli.que possent hic ex
tendi,adde septem decisiones per Jas.in.l.quominus col. xx-
vij.in.cxxxvj.per totā col.⁊ seq.ff.de flumi.

11 Hinc est q† impetratio de beneficio curato ante confirmatio-
nem episcopi non valet,ita Rot.Bisg.xvj.inci.gdā sub ti. ꝺ
preben.⁊ est dupli.cum Rot.dxiv.in antiq.

12 Preterea † dispensatio debet esse cum cause cognitione alias
non valet.c.innotuit.de elec.vbi Abb.nisi fiat a principe vt p
eū q nō est hic,q⁊ fit a Cardinali sed non eorum non sunt par
tes.l.eius qui in prouincia.ff.si cer.pet.ergo cause cognitio nō
potest adhiberi super non ente,per consequens dispensatio nul
la quo ad futura beneficia quia si cā causans tēpore dispositio-
nis non est in rerum natura si postea nascat assimilat posthu-
mo de quo non videt cogitatū.l.si quis ita.ff.de test.in.ita bal.
in rub.extra.de procur.col.pe.in med.

13 Similiter† mandatū generale,nō porrigitur ad causas futuras,
sed presentes vt p Rot.dlxiij.in antiq.⁊ est duplicata cuz Rō
ta Bisgne.iij.de procu.

14 Ultimo† immunitas concessa villis ciuitatis non extendit ad
villas postea quesitas vt per Jo.an.in addi.Spe.in ti.de cēs.
§.nunc videndum col.fi.in addi.incip.l.ij.per hāc in fi. Alb.
in.j.par.stat.q.cxvj.incip.immune vbi due similes decisiones.
dicens q cōiter ita tenetur.

¶ Premissis tamen non obstātibus q dispensatio ista profit
quo ad futura beneficia,⁊ in futurum querenda allego primo,
q⁊ Joan.Anto.non habet nunc aliquod beneficium igit dispē
15 satio operat quo ad futura videmus insimil† q si constituo p
curatorē ad lites,⁊ nullas presentes lites habeam,erit pcura-
torē ēt ad futuras,ita Guil.in.l.item,⁊ ad litem.ff.de pcu.cū cō
cor.⁊ sim.vt dixi in.l.q rome.§.duo fratres. fol. xxv.in. ccc-

16 xxxvij.cum preced.⁊ seq.ff.de ver.ob.Immo † mandatum de
sui natura extenditur ad causas nondum exortas,nisi limitet ur
per verba presentis tpis ita Rot.in deci.ccccxiij.inci fuit du
bitatū de pc.in nouis ⁊ idē tenet Spec.in ti.de procu.§ rōne
ofii forme col.iiij.in prin.versi.sed qd si procuratorium.⁊ per
hoc est responsum ad rot.dlxiij.s.alleg.fa.que dico.J.versi.iij.

17 Cōfirmo q⁊† si episcopus remittat alicui ecclesie decimas epi
scopales indefinite cēsetur remisisse ēt futuras tex.est no.in.c.

18 q⁊ circa de pri.ui l.⁊ ibi gl.no.† q in priuilegijs verbum genera
le ⁊ indefinite prolatum ad futurum extenditur.l.fi.incip.si qs
C.que res pigno.obl.pos.⁊.l.si seruitus.ff.de serui.vrb.pred.
late Henri.in dispu incip.perusinus.col.v.in med.⁊ col. seq.
versi.vndecimo vbi q hoc procedit etiam si ageretur de preiu
dicio alterius q̄z concedentis vt per eum quem vide ibi ⁊ col.
xij.in princ.versi.decimosexto post Imol.in.l.dāni.§.si is q vi
cinas.ff.de dā.infec.volentes idem ēt cū preiudicio alterius p
tex.in.c.ex parte ⁊.c.pe.de deci.Rot.in deci.decclviij.incip.
dominus papa col.iiij.post prin.sub titu.de reserua. in antiq.
Jas.in.l.si ex toto col.ij.in.xj.ff.de leg.j.Socin.in reg.ccxlvii.
incip.locutio in.ij.vbi alleg.quatuor loca de hoc inferens ad
collectas,⁊ ad promittentem non offuscare edes luminibus. ⁊
est gl.in c.quū contingat in gl.fi.de deci.loquens de decimis.

19 Tertio q⁊† mādatum generale comprehendit lites ēt futuras,
ita Bal.in rub de proc.extra.col.pe.in med.post Spe.⁊ vult
idē O.d.in cōsil.cccviij.incip.q⁊ vos in med.versi.respondet
fac.que dixi.s.in.xvj.

20 Quarto q⁊† is qū potestas vel officialis iurat seruare statuta pre
terita non arctet ad futura seruanda si tamen simpliciter iuret
seruare statuta tenebitur seruare ēt futura ita Bal.per illū tex.
in.c.clericus.post prin.de iureiu.dicens illum tex.sp allega-
ri ad hoc.cum concor.vt p Jas.in.l.si stipulatus fuerim.§.cuꝫ
stipulamur col.fi.in me.ff.de ver.ob.post bar.Imo. ⁊ ale.ibi.
Quinto allego consi.Soc.in consi.cv.incip.capio primā col.pe
nul.in prin.ver.circa scdam vbi consuluit q Ambro.de Spa
21 nochis † q promiserat iter ⁊ aditum cuidam p plateā suā vel
hortuz vsqz ad primā voltā vel testudinē potuit edificare super
dicta platea faciendo voltam licet.n.nulla volta extaret tempo
re instrumenti,tā partes censentur voluisse q Ambro. posset
22 voltam edificare,⁊† sic ēt futuro edificio seruitutez imponere
quod potest fieri vt ē tex.in.l.si seruitus.§.futuro.ff.de ser.vr-
ba.pred.no.Jas.in.l.si prius.col.xiiij.in.xl.ff.de ope.no.nunc.
gl.no.in.c.ad dissoluendum.de despon.impu.

23 Sexto † q⁊ obligato grege veniunt etiā postea nata.l.grege.ff.
de pign.not. Joan.and.in.c.qui sentit.colum.pen. in princip.
ver.vltra in mercu.

24 Septimo† q⁊ priuilegium exēptionis seu immunitatis conces
sum ecclesijs talis ciuitatis puta Cosulen.extendit ad eccle-
sias edificatas post concessionem priuilegij, ita Cy.⁊ Raph.
in.l.placet.C.de sac.sanc.eccle.sequitur Jas.in.l.qui filiabus.
col.ij.in.xiij.ff.de le.j.bar.in.l.damni.§.si is q vicinas in fi.ff.ꝺ
dam.infe.⁊ ibi Ale.in addi.plura p ⁊ contra alleg.

25 Octauo allego† quia si princeps promitit hominibus volenti-
bus edificare castrum franchisiā in omnibus rebus ⁊ iuri-
bus eorum,ista liberatio ⁊ franchisia erit nedum in iuribus ⁊
rebus que erant tempore instrumenti,sed etiam que in futurū
acquisierunt homines ita consuluit Bar.in consi.lix.inci.cōe
spolett ad fi.idem consuluit Bald.post arg.ad vtrāqz partez
in consil.cxxxvj.incip.super facto in.v.volum.Hercula.in dis
putatio.incipien.perusinus.colum.v.in fin.versicu.vndecimo
vbi aliqua contraria ⁊ late de materia per duas col.

26 Nono allego quia † si constituo me possidere tuo nomine ancil
lam istud constitutum extenditur etiam ad partum postea na-
sciturum ⁊ sic ad futura.l.quāuis.ff.de preca.no. Jas.in.l.iij.§.
etenim incertam co.fi.ver.vj.not.ff.de acqr.pos.vbi ēt de con
stituente se bona omnia possidere an etiaz futura includant,de
quo etiam Soc.ibi.col.pen.in fi.

27 Decimo allego† quia si testator grauat heredem soluere om-
nia debita fratris sui tenebitur soluere dotem vxoris fratris
quando continget in futurum matrimonium solui,quamuis tē
pore testamenti constaret,ita consuluit Joan.vt refert Paul.
in.l.si ita scripsisset.ff.de legatis.ij.licet dubitet vt per eum,sal
uat tamen Jaso.in.l.si stipulatus fuerim §.quum stipulamur.
post princi.in.ij.ff.de verbo.oblig.post Paul.in dicta.l.si ita.
Undecimo adduco Roma.in consil.cclxxij.inci.nō video,vbi
38 dicit expresse† non esse dubiū beneficium psone concessum ex-
tendi etiam ad ea que in futurū dicta psona acquisierit q⁊ in be-

neficijs

neficijs fit larga interpretatio.

29 Uno decimo allego expressam decisionē Spe. volētis † ꝙ si episcopus simpliciter dispēset cū criminoso, intelligitur in susceptis & suscipiēdis ordinibus & in habitis & in habēdis beneficijs dispensasse, ita Spe. in titu. de lap. & dispensa. § postremo. colū. j. ver. j. q in beneficijs ampla est interpretatio facienda.

Ultimo allego tex. in terminis in. c. nō pōt ver. illud. de prebē.

30 in. vj. vbi no. pbil. Fran. † ꝙ dispensatio emanans sup cōcessione duorum beneficiorum intelligitur, de duobus primis post dispensationem occurrentibus.

31 ¶ Inspiciendae tamen sunt verba induldi cardinalis † q si esset concessum in indulto ꝙ possit dispensare cū habente curatū, nō valebit dispensatio si dispensatus nullum habebat curatū tpe dispēsationis, & sic dispensatio facta non seruata forma est nulla vt per Phi. in. d. c. non potest. § illud post princi. ver. ij. simi tar post Jo. an. & Archi. ibi.

32 Ideo ēt † si dispensaretur cum eo qui iam habebat beneficia dispensatio videt nulla secundum Phi. in d. § illud in fi. est bene vex ꝙ ibi Jo. an. Anch. & Cuma. tenēt contrarium p'no. in. c. mandatum. de rescri. vt refert Phi. pro quibus fa. quod not.

33 idē Phi. in. d. § illud in. ij. no. dū dicit † ꝙ habilitatus vt possit simul recipe intelligitur habilitatus vt possit retinere alias dispensatio nihil operaret quod esse nō dz & pro hoc vide Jas. post Pau. in. l. & milītibus per illū tex. in prin. C. de test. milit.

34 Est bene vex ꝙ ex illo tex. colligitur secundū Gemi. quod † in pbibitis verbum recipe non includit retentionem.

Nono ꝰ. not. in. xij. & fi. q ad omnia respon. vnico verbo verum

35 est ꝙ † rei que non est non potest pura & simplex dispositio applicari, sed bene pōt applicari & conferri in tempus quando erit illa res, ita Anto. in. c. fi. de rescrip. Secundo dico ꝙ licet qs nō possit imponere qualitatem puta seruitutē rei non existenti bene tñ pōt qs obligari ad imponendū talē qualitatem qñ subiectum erit. l. heredes. § an ea. ff. fam. her. ita gl. Inno. & doc. in. c. pe. de eccl. non edifi. seqt Soc. in consil. cxlj. inci. cōsideratio col. j. ad fi. ꝟ. & ad ꝯrium in. j. vol.

Concludo igitur dispensatum esse super futuris beneficijs non acqsitis adhuc p Jo. Anto. Fran. Nico.

ALLEGATIO. XXXVIII.

SVMMARIVM

1 Nullitatis exceptio requirens altiorem indaginem non suspendit executionem sententie, vide. j. n. 6.
2 Exceptio requirens altiorē indaginē non ob. in iudicio adipiscende vel restituende possessionis.
3 Arbitramētum dz exequi ex forma statuti si reclamatio requirit altiorem indaginem, secus non.
4 Nullitas non impedit tres sup attentatis.
5 Appellatio a grauamine ante tertiam sententiam non impedit executionem trium.
6 Executio trium que transiuit in rem iudicatā non impedit p appellationem nisi constet de cā rōnabili.
7 Executio trium non impeditur ad instantiam tertij pretendentis interesse nisi cōparuerit ante sententiam.
8 Si tres sunt intermediate p vnā sup nullitate an fiat executio.
9 Nullitas an debeat cognosci per tres conformes.
11 Nullitas principaliter intentata non impedit executionem.
12 Exceptio falsi requirens altio. indagi. non impedit execu.
13 Executio irretractabilis impeditur a nullitate. item qñ nullitas est prompta. 14. item si tertia sententia est sup desertione tantum appellationis. 16. item restit. in integ. ad appellandum. 18. item si opponitur ꝙ obtinēs sententias tēpore cōmissionis erat excōicatus. 19. itē qñ tertius appellat si tres non sunt late contra eum. 20. item quando est ex eisdē actis notoria nullitas. 23. item qñ intentans iudicium nullitatis p. uenit anteꝗ petatur executio. 25. item in omnibus casibus in quibus admittit exceptio peremptoria. 26. & 27. item exceptio pendente litis super validitate instri qñ executio petitur vigore pacti. 28. item non est exequibile instrum qñ est intentatum iudicium super instro donationis. 29. item quādo opponitur exceptio nullitatis corā exequi volente, licet alibi principaliter pendeat. 30.
15 Prompta probatio dicitur que fit. j duos menses, & ibi ꝙ relinquitur arbitrio iudicis que requirant altiorē indaginē inter que sunt subtilia.
17 Si agens de nullitate obtinet, reuocationem etiam executionis obtinebit.
21 Executio & omnia inde secuta virtute statuti inualidi sunt nulla & reuocanda.
22 Nullitas si respicit sententiam & acta precedentia, omnia acta sunt reuocāda vt seruet sententia valida.
24 Nullitas notoria non includitur a constitutione loquente non audiri super nullitate.
27 Executio statutaria impeditur per oppositionem exceptionis peremptorie.
31 Inferiore volente exequi sententiā superioris si opponatur coram eo cognoscit sup incidenti.
32 Litis contestatio reqrit quando agitur super nullitate principaliter, secus si incidenter.
33 Ordinarius pt esse iudex nullitatis sentētie a se late, secus delegatus. 34. si tñ esēt nullitas ex defectu forme mādati posset. 35
36 Pars contra quam est lata sententia potest adire vel superiorem vel illū iudicē qui pronūciauit, super nullitate sentētie.
37 Iudex exequens non cognoscit de nullitate si sententia dicatur lata per sordes.
38 Nullitas principaliter intentata requirit nouum libellum. & 39. vbi distinctio.
40 Delegatus potest exequi suam interlocutoriā non tamen diffinitiuam contra. 41. delegatus tñ principis potest. 42. distingue. 43.
44 Nullitatis causa non est deserta etiam si appellatio intentata causa nullitatis deseratur. vbi contra quando tempus est limitatum a statuto.
45 Confirmatio bine sententie que transiuit in rem iudica. habet vim ꝙ nō poterit obijci nullitas, sicuti in tribus.
46 Etiam si pars pro qua est lata sententia fateat eam nullā iudex tñ pōt eam confirmare si videt ei equa.
47 Dico sententiam nullam & si qua est appello. in possessorio in quo non licet appellare, ista appell. nihil vz. ꝯ. 49.
48 Nullitas nō duo. nif si appellatio nō est legitime interposita.

Difficile esset excellētissime doctor mihi occupatissimo ad ptes arguēdo oibus qstionis rñdere. ideirco is in tua inclita ciuitate multoꝝ pitoꝝ copiā hēas et tibi morē gerā rescribo circa pdictas nullitates, ex qbus, & in istis & in alijs facile erit tibi qōnes similes dirimere. Pono igit primo casus qñ fit executio. deinde ponā limitationes. habe igitur vt scis melius me regulam p firma

1 q † nullitatis exceptio reqrens altiorem indaginē nō suspēdit executionem sniē tex. est in. l. fi. C. de ordi. cog. l. ij. incip. satis apte. C. de sal. Roma. in consil. cccxxiij. incip. in casu col. fi. in me. & ibi ratio & concor. Are. in consi. lvj incip. post absolutum in prin. Lāfr. in. c. qm ꝯ fol. vj. co. iij. ꝟ. j. vbi ꝯcordat bal. in addi. Spe. in tit. de arbi. col. iiij. in princ. ꝟ si. sed an pēdēte Are. in ꝯl. lxxv. inci. diligenter col. fi. in prin. alleg. l. fin. & ibi Bar. C. si ex fal. inst. Bar. in. l. iiij. § condemnatū. ff. de re iud. Bal. in. l. iij. § si seruus. col. pe. in. ix. ff. de acq pos.

2 Confirmo q † ēt in iudicio adipiscēde possessionis & ēt restituēde non obstat exceptio reqrens altiorem indaginē, ita Rota. Bisg. j. col. j. post prin. de rest. spol.

3 Similiter † si ex forma statuti arbitramētū dz mādari executioni, pēdēte cā reclamationis dz exeq si reqrat altiorē indagi. alias secus, ita arguēdo ad ptes p quoqz fundamēta determinat bal. in addi. spe. in tit. de arbi. col. iij. in fi. ꝟ. sed an pendente.

4 Tertio † nullitatis iudiciū nō ipedit tres ꝯformes sup attētatis, & ideo attentata prius debent purgari. & tres exequi, anteꝗ ad negociū principale deueniatur, ita Rota in deci. cxiij. inci. tres sententie in nouis. & j. in. x.

5 Quarto allego q † appellatio a grauamine ante tertiā sniam interposita non impedit executionē triū sniarū, ita Rot. in deci. cccxxij. inci. dixerūt in nouis dicēs ꝙ licz cū in maior pars dominoꝝ, excepto cōpilatore vno, g ideirco remisit cām ad cācellariā, nolēs ꝯ cōsciam iudicare, nec pferre ꝯ votum omnium.

6 Quinto allego, quia † latis tribus sententijs in partibus, vel tribus que transiuit in rem iudica. si appelletur ab executione expressis causis rōnabilibus, iudex in curia non potest inhibere, nec impedire executionem, nisi post quam constiterit de veritate illorum, ita Rota in deci. cccxlvj. incip. si appellat in nouis alleg. c. nō solum. § fi. de ap. in. vj. & c. interposita.

7 Sexto allego quia † tres sententie non impediuntur exequi ad in

26 † Decimo quia in omnibus casibus in quibus admittitur exceptio peremptoria impeditur executio sententie, ita Raphae. in l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. per not. in l. j. C. de iur. & fa. igno. & hoc dictum sequitur Alex. in d. §. condemnatum. Et
27 ideo † quamuis statutum tribuat executionem instrumentis, tamen ad impediendam executionem potest opponi peremptoria exceptio, vt per Bal. in l. peremptorias. C. sent. rescin. non pos. Bar. in simili in l. eum qui. §. j. ff. de iureiur. sequitur Soci. in consi. lxxviij. col. ii. post prin. in. iij. volu. inferens idem quando debet fieri executio virtute pacti, quia non est minoris, immo maioris efficacie, argumen. l. non impossibile. ff. de pactis. Barto. in l. omnes populi. in tertia questione principali. ff. de iustitia & iure.

28 † Undecimo quia quando sumus in executione virtute pacti exceptio pendente litis super validitate instrumenti impedit quominus quis possit vti executione gesta ex pacto, ita Bartol. in l. iij. §. si seruus. ff. de acquir. poss. per l. quum vero. post princ. ff. de fideicom. liber. & l. debitor. ff. de ver. sign. Alexan. in d. §. si seruus. dicens procedere maxime quando executio est irretractabilis, sequitur Soci. in consi. lxxviij. incip. licet. col. ii. in med. in. iij. volu. dicens quod Alex. sentit quod idem quando esset retractabilis, & hanc opin. post subtilem disputationem tenet Areti. in l. qui a latronibus. ff. de testa. & Soci. vbi s. dicit
29 hanc esse magis communem opin. † Confirmatur quia per iudicium intentatum super instrumento donationis ius donatarij redditur dubium, & obscurum, iuxta nota. in l. post rem. ff. de transac. igitur non est exequibile, vt per Bar. in l. si creditores. C. de pigno. ita Soci. in d. consil. lxxviij. ad fin. concludens quod instrumentum donationis non debebat exequi ex forma statuti, pendente iudicio nullitatis instrumenti.

30 † Duodecimo quia licet nullitas pendeat principaliter coram vno, tamen poterit adhuc per viam exceptionis opponi coram exequente & impediet executionem, vt per Inno. in c. quum in iure. de offi. deleg. cum concor. vt per Soci. in consi. xxi. incip. abunde col. pen. ad med. versi. ex quibus. in. iiij. volumi.

31 Et hoc in tantum est verum † quod licet inferior non possit cognoscere de nullitate sententie superioris, intelligitur principaliter, sed potest bene incidenter, puta quia ipse vult exequi, & coram eo opponitur, ratione enim incidentis augetur eius iurisdictio l. quotiens. C. de iudi. ita Bald. in l. aduersus. C. si aduer. rem iudi. & voluit not. Joan. and. in c. statutum. in fi. de rescript. in vi. cum concord vt per Soci. in consilio. lxxxiij. incipien. pro clariori. columna penultima. in. xxi. & in. xxiij. in. iiij. volumi. dicens quando nullitas est patens.

32 † Super qua nullitate si principaliter agitur requiritur litis contestatio, secus si incidenter, quia nullus ordo iudiciarius requiritur, & idem quando est notoria nullitas, vt per Jo. mil. in versicu. litis contestatio. vide infra eo. in. xxxviij.

¶ Respondeo nunc ad questionem quis erit iudex nullitatis an Gubernator Fauentinus qui tulit tertiam sententiam, ad quod
33 dico quod minime; † licet enim ordinarius possit esse iudex super nullitate sententie a se late, vt per glo. & doc. in l. si vt proponis. la prima. C. quomo. & quando iud. Inno. in c. dilecto. de appe. l. absentem. C. de accus. l. presens. C. quomo. & quando iud. Iaso. post Bar. in l. qui per salutem. in. ij. no. ff. de iureiur. Bal. in c. in literis. in med. de offi. deleg. Bal. in c. j. post princ. versi. & not. de re iudi dicens quod per querelam transfertur ordinaria iurisdictio, secus si super nullitate non sit querela dicens ita intelligi illam not. l. absentem. Joan. and. in addi. Spec. in tit. de senten. §. qualiter autem col. iij. versi. hoc quoque. in addi. incip. l. iiij. non obst. limitans per l. morte. §. iste autem est. §. sed enim. ff. de pen. Jas. in l. quod iussit. col. iij. in. xv. ff. de re iudi. Ta
34 men † iudex delegatus non potest cognoscere de nullitate sue sententie, vt per Imo. in l. si expressim. col. xj. in fi. versi. sed iuxta predicta & versi. preceden. per totam colum. de appel. per glo. in l. si vt proponis. C. quomo. & quando iud. l. iudex posteaquam. vbi glo. & doc. ff. de re iudi. Jas. in l. more. col. j. in. iiij. ff. de iurisd. om. iud. Jas. in l. qui per salutem. in ij. not. ff. de iureiur. Alber. in. iiij. par. statu. q. xcj. incip. statutum est. col. pen. in med. alleg. c. in literis. de offi. deleg. cum concord vt per eum Bal. in rub. de offi deleg. col. j. in med. versi. item firmiter dicendo finiri iurisdictionem delegati, licet sententia ipsius sit ipso iure nulla Spec. in tit. de arbit. §. sequitur super quibusdam. col. xxi. in princ. vers. vt autem. & ver. sed secundum. inferens idem de arbitro & limitans. & in versic. quid si arbiter. col. fi. eo. titu. Spec. in titu. de senten. §. qualiter autem. col. iij. in princ. versi. hoc quoque. Bal. in addi. Spec. in tit. de sent. post princ. ver. primo casu. limitans quando esset delegatus ad vniuersitatem causarum quia est tanquam ordinarius, vt l. legatus. ff. de offi. presi. secundo limitat quando iusto errore, iuxta not. per Inno. in c. quum. I. et A. de re iudi. Bar. in tracta. de ord. iud. colum. penulti. ad fin. versic. decimum. Jas. in l. serui electione. colum. j. in. iiij. ff. de lega. j.

35 † Sublimitatur tamen quia licet delegatus non possit esse iudex nullitatis sue sententie verum est. Sed si esset nullitas ex defectu forme mandati posset, vt per Abb. in c. in literis. de offi. deleg. alleg. l. quid tamen. ff. de arbit. & ante eum tenet hoc Bal. in d. c. in literis. in med. Imo. in l. si expressim. col. xj. in fi. versi. sed iuxta predicta. ff. de appel. Bal. in c. j. post princ. versi. sed pone quod iudex. de re iudi. puta quia pronunciauit inter personas que non continentur in rescripto, argumen. l. si pene causa. §. j. ff. de condi. indeb. Bald. in addit. Spec. de sentent. col. j. in princ. versi. primo casu.

36 † Notandum tamen quia est in electione partis contra quam est lata sententia adire quem voluerit, vel superiorem, vel eundem ordinarium, ita voluit glo. in l. j. C. quando prouo. non est nec. glo. in l. iiij. C. de accusat. Imo. in l. si expressim. col. xj. in. viij. versi. sed iuxta predicta. de appella. Abb. in c. in literis. ad finem. de offic. delega.

37 † Ceterum si sententia dicatur lata per sordes iudex exequens non potest cognoscere de hac nullitate. l. iiij. C. de accus. Bar. & Saly. in l. si vt proponis. C. quomo. & quando iud. Ange. in consi. incip. visis omnibus. Philip. in c. dilecto. in. xxvij. q. princ. de appella. dicens idem in successore Soci. in consi. lxxxiij. incip. pro clariori. col. ij. in. xiij. in. iiij. vol. sequendo predictos Abb. in c. in literis. ad fi. de offi. deleg.

38 † Nec potest declarari sententia nulla sine nouo libello quando per se principaliter mota est nullitas secus si incidenter, quia tunc ex eisdem actis iudicatur, vt nota. in l. si vt proponis. C. quomo. & quando iud. ita Bal. in addi. Spec. de senten. & que eam seq. col. v. in med versi. an possit. & hoc idem tenet Mar. in c. j. col. xxj. in princip. vers. octuagesimotertio. de lib. obla. dicens hoc tenere Zabar. & Lap. in d. cle. j. in. xvj. q. vide que
39 dixi. s. in. xxxij. † Uidenda est tamen distinctio Spec. in titu. de sent. & que eam seq §. iuxta propositionis. colum. pen post med. versi. sed si causa. & ibi in fi. dicit quod curia seruat quod quando petitur sententiam ex aliqua causa nullam pronunciari libellus offertur, & lis contestatur, vt per eum.

Pro differentia supra lacta inter ordinarium & delegatum fac.
40 † quia licet delegatus possit exequi suam interlocutoriam, non potest tamen diffinitiuam, quia per prolationem solam functus est officio, vt per Jas. post Bart. in l. a diuo pio. col. penul. in xxvij. ff. de re iudic. & col j. in. iij. not. post glo. mag. ibi in prin.
41 † Est bene verum quod tex. in c. in literis. & ibi Abb. de offi. delega. vult quod non dicatur functus officio delegatus, nisi inclusa
42 executione. † Nisi respondeas supra dicta procedere in delegato ab inferiori a principe, vt intelligit Jas. in l. a diuo pio. colum. j. in. vj. ff. de re iud. & expresse istam differentiam faciens Jas. ibi col. vj. in. xxiij. alleg. c. querenti. de offic. deleg. dicens quod potest exequi licet sit functus officio quo ad pronunciandum
43 amplius. † Uidenda est tamen late distinctio per Marian. in c. si quis contra. colum. iiij. in fi. & colum. v. que est pen. per totam. de foro competen.

44 ¶ Quo ad appellationem expiratam, † dico quod causa nullitatis non censetur deserta etiam si appellatio est deserta que est simul cum ea intentata, ita Bar. in l. si expressim. col. v. in med versicu. quero quando. ff. de appella. Non obst. quod Innoc. tenuit contrarium in c. sepe. de appell. quem videtur sequitur Bal. in addi. Spec. in tit. de appel. col. xvj. post med. versicu. statutum dicit, quia procedit quando tempus vtriusque est limitatum a statuto eodem tempore quod alias de nullitate dicitur infra. xxx. annos, & de appellatione infra annum, vel ex causa infra biennium, ita Soci. post relatos per eum in consi. x. incipien. insignie. col. fin. ad fi. in. iiij. volu.

¶ Circa sententiam que transiuit in rem iudicatam respondeo quod si Paulus vult sibi cauere quantum possibile est ne dicatur
45 de nullitate in futurum, † si constat eum habere sententiam a qua non fuit appellatum petat a iudice confirmationem semel, & bis & talis confirmatio operabitur quod dicetur habere tres sententias conformes, & non poterit obijci de nullitate, vt in clem. j. de re iudi. ita Ang. & Imo. & in l. de pupillo. §. qui opus per gl. ibi. ff. de oper. no. nunc. sequitur Jas. in l. j. colum ij. in med. in gl.

prima.C.de carbon.edict.

46 † Et licet Raphael petat declarari sententiam nullam si constat iudici illam esse equam poterit eam confirmare etiam si aduersarius pro quo lata est fateatur eam nullam, & petat reformari, quia potest omissa cognitione nullitatis, ita Amon in.c.dilecto.col.vj.de appel.sequendo Bar.in.l.si vt proponis.la.j.C.quomo.& quando iud.cum concord.vt per Alexan.qui ita consuluit in consi.lxxiij.incip.in causa.col.fi.ad fi.in.vj.volu.cum concord.vt per Alex.in consil.lxvj.incip.viso themate.in fi.in.v.j.volu.vbi dicit hanc esse communem allegat principaliter Inno.& Joan.and.in.c.j.de confir.vti.vel inu.dummodo non sit expressus error qui faciat sententiam ipso iure nullam Alex.in consi.lxiij.incip.in causa.in fi.in.vij.volu.Alexã.in l.si finita.col.fi.ff.de dam.infe.Fely.in.c.in literis.col.pen.de offic.delega.Ancbara.in consilio.ccxcij.incipien.videretur.in principio.

47 Quo ad appellationis interpositionem respondeo.† q si in possessorio agitur in quo non licet appellare,& pars contra quam est lata sententia ita dicat,Dico sententiam nullam & si quaest appello nihil valet,quia secundum ordinem intellectus principaliter appellat,igitur viciato principali viciatur accessorium iuxta glo.singu.in.l.j.C.quando prouo.non est necess.ita mirabiliter Saly.in.l.j.C.si de momen.pos.Saly.in.d.l.j per illã text.C.quando prouo.non est nec.Angel.qui attestatur ita iudicatum Florentie,& istam glo.sequuntur Lanfran.in.c.quoniam contra.fol.xxvij.post med.versi.no.tamen vnum.de proba.Bald.& Ange.in.d.l.j.Saly.in.l.si vt proponis.C.quo.& quan.iud.vt refert Areti.in consi.lxxv.incip.diligenter.colum.iiij.post med.dicens tamen q illa glos.iudicio suo habet alium sensum.

48 Posset confirmari † quia vbicunque appellatio non est interposita legitime non deuoluit nullitas incidenter,ita notab.Bal.in.l.j.post princip.C.de senten.ex peri.reci.Abb.in.c.dilecto.de appella.post Innocen.ibi.Areti.in consilio.lxxv.col.iiij.in medio.

49 † Quod tamen nullitas stet eque principaliter,& sic contra glo.in.d.l.j.quando prouo.non est.tenet Jas.in.l.j.col.iij.in.xv.ff.de iusti.& iu.allegando Alex.Bar.Imo.& Jac.buti.tenentes hoc.Anto.& Abb.in.c.dilecto.de appel.& de iure videtur verior,ita dicit Areti.in consi.lxxv.col.iiij.post med.& Salyc.reprobat Jas.in.l.titie textores.§.j.in.ij.e seq.ff.de lega.j.vbi late de hoc,& hanc opin.tenent relati per Alex.in consil.ccxxv.incip.ponderatis.col.v.in.xxv.in.vj.volu.Alex.in consi.cctxx.incip.ponderatis.in.vj.volu.Alexan.in consil.xlix.incip.in causa.col.j.in med.in.vij.volu.

Jam tibi satisfecisse videor quum perscripserim ea que querebas vale,& quoniam scribis te difficile quandoque inuenire que allego. Scito q primam columnam eorum que allego nunquam pro prima pono,eã enim pro principio habeo,tam in consilijs q̃ in lecturis,& ita in omnibus meis scriptis obseruaui secundam postea primam nomino,& sic prosequere. Franciscus Aicontius.

ALLEGATIO. XXXIX.

SVMMARIVM

1 Electus ad dignitatem si ante confirmationem quocunque colore se intromittat in administratione perdit ius suum,& procedit etiam in presentato a patrono.2.Et procedit hoc ipso iure.3.& etiam in commenda.5.

4 Delegatio ab electo non confirmato an valeat.

6 Electus administrans ante confirmationem non incurrit penam,duobus concurrentibus.

Clara est decisio pro Bartholomeo contra Thomam,† vbicunque enim electus in canonicum vel ad dignitatem aliquam ante confirmationem ingerit se in administratione dignitatis quouis colore perdit ipso iure quicquid iuris erat ei quesitum ex electione tex.est expressus in.c.auaritie.de elec.in.vj ampliens dispositionem.c.qualiter.eo.titu.in antiq.& hoc vult ibi Archid.glo.Gemi.& Philip.frã.vltra quos idem not.Bal.in.c.nosti.in fi.de elect.Bal.in.d.c.qualiter.in prin.& ibi alleg.quattuor rationes,vt per eum,vbi Abb.in.iiij.di.it esse communiorem & veriorem Oldra.in consilio.cxcj.incip.nullo modo in fi.Soci.in consil.ccxiij.incip.cum in presenti.col.i.post med.versi.simile.in.ij.volu.& est dupli.cum consi.xlvj.in.j.volu.Oldr.in consi.cxlvj.incip.factum est.in med.& ibi in fi.limitat dupliciter vt per eum,Oldra.in consi.ccxlvj.incip.questio.vbi late de episcopo qui benedixit antequam confirmaretur Lap.in alleg.lxxxj.incip.non valuit.col.fi.in princ.Joan.and.in addi.Spec.in titu.de elec.§.ad electiones.col.vj.in addi.incip.etiam intronizetur.ad fin.dixi in alleg.iiij.incip.vacante.in.cx.

2 † Et ista conclusio procedit etiam in presentato a patrono,quia si administrat ante institutionem priuat iure suo,vt per Lap.in alleg.viij.incip.presentatus.in med.dicentem expresse q decretalis loquens de electione trahitur ad presentationem.& ita seruatur,& habet communis obseruantia,& ita consuluere Cald.& Canti.& ita fuit pronunciatum in terminis.d.c.auaritie.sequitur Philip.in.d.c.auaritie.post princip.

3 † Et licet Gemi.ibi dicat illum tex.quo ad clausulam ipso iure procedere in beneficijs sonantibus ad dignitatem,in alijs vero procedere per sententiam,iuxta.c.qualiter eod.titu.Tamen Archid.glos.& Philip.ibi tenent q indistincte etiam in dignitate procedit,vt per eum.

Confirmo in simili principalem conclusionem per illud quod decidit Joan.and.in addi.Specu.in titu.de iudi.deleg.§.excipi.col.iiij.in med.in addit.incip.macedo.l.fi.vbi dicit † q

4 si delegans erat electus non tamen confirmatus sz postea confirmetur non tamen valebit delegatio,licet Jacob.de aret.voluerit valere prout ex nunc,non autem prout ex tunc,vt p eum,

5 Ultimo pro maiori expressione iuris Bart.† nota in terminis q.d.c.auaritie.procedit etiam in commenda.vt ibi per glo.in versi.colore.exemplificantem. Ista sufficiant.

6 Notandum tñ est † q si duo concurrant electus ante cõfirmationẽ poterit administrare in temporalibus,& spiritualibus.l.si electio sit celebrata in concordia & nemine discrepante,iuxta not.in clem.ne romani.de electio.& in c.cupientes.§.ad hec.in glos.concorden.eo.titu in.vj.Secundum requisitum est q electus sit extra Italiam,& vltra montes,ita Abb.dicens menti tenendum in.c.nihil.in pen.not.per illum tex.de elect.vbi subdit q quum hodie papa reseruauerit sibi ius prouidendi de dignitatibus ille tex.non habet locum,sed hoc intelligitur in episcopatibus,nos sumus in beneficio curato.Non tamen ob.Bartholomeo,quia presentatio non fuit concors.& secundum requisitum existens non obst.quia loquitur in subiectis pape immediate. Franc.Aicontius.

ALLEGATIO. XL.

SVMMARIVM

1 Statutum puniens ducentem equum per plateam non habet locum si violenter equus cucurrit sine dolo.

2 Represalie non possunt exerceri contra eos qui vi tempestatis applicauerunt litori.

3 Statutum puniens homicidam non habet locum in homicidio casuali non doloso,& seq.et.6.7.et.8.limita.10.

5 Statuta semper habent clausulam si delicta dolo committantur.

9 Statuto volente q turbans aliquem in possessione puniatur si quis turbat etiam cum lata culpa si sine dolo non tenetur.

10 Statuto volente q puniatur damnum dans qualitercunque dederit non fit distinctio,si dolose,vel non.

Si probatur istas vaccas non ex composito,sed casu fortuito ingressas esse loca per statutum prohibita,puta dum fugerent metu alicuius eas insequentis procul dubio dominus vaccarum non tenetur ad penam statutariã.

1 Jure enim cauetur † q statutum puniens ducentem equum per plateam non habet locum in equo violenter per eam currente sine dolo equitantis.ita Bart.per illum tex.in.l.interdum.§.si propter necessitatem.ff.de public.& facit.l.j.C.de naufrag.libro vndecimo.

2 Confirmo quia videmus in simili,† q licet represalie possint exerceri contra aliquos,si tamen isti necessitate coacti nauigantes vi ventorum impellantur in locum vbi represalie possunt exerceri,non poterunt contra tales exerceri,ita Bar.in trac.represal.col.xiiij.ad med.ver.l.ad.[illegible] allegat auctẽ.nauigia.C.

nigia.C.de fur.& l.j.C.de nautic.fœ.lib.xj.
3 † Secundo quia lex vel statutum simpliciter loquens puniens
homicidium intelligitur quando dolo fit, alias homicidiū ca-
suale sine dolo non ita debet puniri text.est melior de iure in.l.
quum autem.§.excipitur.ibi versi.capitale.ff.de edil. edic l.j.
& ibi Bal. Pan.& Ang.& Jas.col.ij.in.xix.ff.de legi.vbi mul-
ta concord.& dicit esse communem Bar.in.l.quid ergo.§ pe-
na grauior.col iij.in fi.de insa. Jas.in.l.non dubium. col.viij.
in.xxxvij.C.de legi.vbi aliqua cōtraria Jas.in.l.j.col.v.in.xx-
xvj.ff.de leg.j. Alex.in consi.cxix.incip.viso processu.col.pe.
in med.versi.restat.in.vij.volu.
4 Hinc dixit Pan.in.l.& si seuerior.C.de infami.† qualias libera
uit a morte quendam Florentie qui ludendo & proyciendo lapi
dem occiderat alium, cauebatur enim statuto q̄ occidens de-
capitetur, & alio statuto cauebatur q̄ statuta debeant intelligi,
prout iacent, & hoc per regulam supradictam, quia sine dolo &
hanc decisionem sequitur Alex.in consilijs relatis per Jas.in.
l.sororem.in med.C.de his quib.vt indi.vbi allegat decisiones
contrariam, & relinquit cogitandum pro concordia, tamen idez
Jas.in.l.j.in.xx.tenet communem & eandez tenet Jas.in.l.iij.§.
quod pretor.col.j.in.iij.ff.ne quis eū qui. Jas.in.l.ex quacūqz.
col.viij.in.xlj.ff.si quis in ius voc.non obtemp.
Quarto adduco decisionem Bal.in.l.fin.per glo.ibi.ff.qd q̄ q̄s
5 iur.† volentis q̄ semper statuta penalia habent clausulas in se
si delicta dolo fuerint cōmissa, sequitur Jas.in.l.si pater tuus.
col.ij.ad fi.C.de here.inst.alleg.Bal.in.l.iij.§.quacunqz.ff.de
iureiur.vbi pulcher casus.
Quinto adduco decisionem Card.& Joā.de ana.in.c.lator. de
6 homi.vbi dicit Anan.accedisse de facto † q̄ duobus socijs in
naui rixantibus alter alterum sine dolo percussit ligno, & occi-
dit fuit consultum non esse locum statuto, quia intelligitur de
homicidio doloso, alleg.l.ij.ff.de noxa.& c.in nostra.de iniuri.
Sexto adduco Signor.in consi.xxvij.incipiē.statuto ciuitatis
7 Papie.col.pen.vbi dicit de facto euenisse, † quidam transiēs
dum vellet euitare canem ferocem ne morderetur ab eo proie-
cit lapidem contra canem in loco in quo publice iter fiebat, &
sic fuit in culpa, hominem transeuntem occidit percutiēdo, de
cisum fuit non esse locum predicto statuto, quamuis enim fue-
rit in culpa non tamē in dolo, sequitur Jas.in.l.in actionibus.
colū.iiij.in.xxvij.ff.de in litem iuran.alleg.ad idem Signo.in
consi.l.incip.titius calce percussit.
Septimo adduco Nellum in tractatu bannitorum. in secunda
8 parte, secundi temporis.q.xxxvij.† Extabat statutum bannitoz
posse impune offendi & occidi, dum esset bannitus titius qui-
dam Joannes occidit quendam nomine titium qui tamen non
erat bannitus putans bannitum occidisse fuit conclusum Joan
nem non esse decapitandum vigore statuti predicti qz non fuit
in dolo, licet in magna culpa, refert Jaso.in.l.iij.§.quod pre-
tor. colum.j.in princip.in.iij.ff.ne quis enim qui.subdens q̄ est
fortis & periculosa decisio.
9 † Octauo moueor quia statuto volente q̄ turbans aliquē in pos-
sessione puniatur in cētum, non punietur si quis turbauerit si-
ne dolo etiam si fuerit in lata culpa, ita vult Bartol.& Angel.
in.l.a.§.non autem.ad finem.ff.si quis testa. lib.esse ius fuer.se
quitur Jaso.in.l.si prima.colum.quarta.in.xx.ff.de operis no.
nunciatio. Jas.in.l.prima.colum.ij.in.xix.ff.de legi. Socin.in
consi.liiij.incip.visa breui.in fi.in.iiij.volu. Soc.in.l.iuste pos
sidet.colum.j.in med.ff.de acquiren.pos. Soci.in.l.j.col.ij.in
viij.ff.de verb.oblig.inferens q̄ qui scribit bannitis bona fide
& non dolose non incidit in penam statutariam.
Ex quibus omnibus ita iudicarem non teneri dominus vaccha
rum, nisi probaretur esse dolosus.
10 Consideranda tamen sunt diligenter verba statuti, † quia si di-
ceretur in statuto quicunqz damnum dederit, quecunqz anima
lia damnum dederint quouis modo & qualitercūqz puniantur
in tali pena, isto casu nō fit distinctio an dolo vel culpa, vel for
te, quia generalitas verborum non patitur, ita notabi. Saly.in
l.secunda.columna tertia.C.de noxalib. Alexand.in.l.& si se-
verior.columna secunda.C.de infamibus.cum concordan. vt
per Jaso.in.l.fideiussor.§.si quis his.colum fina.in princip.ff.
qui satisda.cogan. Jaso.in.l.in actionibus. colum.iiij.in.xxx.
ff.de in litem iuran. Jaso.in.l.j.§.nunciatio.colum.iiij.in me-
dio.versicu.additio.ff.de operis no.nunciatio.dicens quando
statutum punit homicidam, quia stante predicto tenore ver-
borum non attenditur etiam si ad sui defensionem occidisset di-
cens esse signandum. Franc. Nico.

ALLEGATIO. XLI.

SVMMARIVM.

1 Contrahens cum ecclesia non tenetur ostendere pecunias ver
sas in vtilitatem ecclesie, sed tantum necessitatem fuisse fallit
in mutuo, quia creditor tenetur probare versum.2.fallit hoc
in mutuo gratis facto.13. Secundo fallit ista fallentia. in
24.etiam si prelatus cum capitulo recepisset.8.in hoc tamē
vide contra in.9.versi.& q̄nis.concorda.in.10.
21 Amplia etiam si iuratum esset, etiam si pcurator prelati, & ca-
pituli haberet speciale mandatum.13.
3 Mutuantes ecclesie caueant & curent videre pecunias conuer
sas in vtilitatem ecclesie.
4 Exceptionem non numerate pecunie an habeat perpetuo ec-
clesia.
5 Mutuare volens ecclesie contrahat sub nomine depositi, nisi
velit teneri ad probandum versum in vtilitatem.
6 Heres prelati potest repetere a successore pecunias expensas
in impetratione prelature pro bullis & alijs.
Ecclesia non tenetur ex contractu administratoris nisi quate-
nus facta est locupletior.6.in fi.
7 Probatio pecunias conuersas in vtilitatem dicitur esse quan
do euidenter constat.
Quando pecunie tue peruenerant ad manus alicuius presumit
factus locupletior nisi probetur contrarium.9.in fi.
12 Confessio prelati non obest ecclesie etiam si haberet mandatū
ad confitendum a capitulo.
14 Mutuans pecunias factori tuo non repetit a te nisi probet cō
uersum in vtilitatem tuam.
15 Confessio arrarum receptarum in sponsalibus non sufficit, nisi
probetur numeratio.
16 Confessio viri constāte matrimonio de pecunijs receptis no-
mine dotis non nocet, nisi probetur numeratio.
17 Locationi an teneatur stare successor in beneficio, & quando.
18 An & quando camera apostolica succedens in spolijs prelati
teneatur creditoribus defuncti.
19 Administrationem dicuntur habere omnes prelati.
20 Mutuo facto administratori ciuitatis, ciuitas non tenetur nisi
probetur versum in vtil.& ibi limita.
21 Mutuans minori.xxv. annis nisi probet versum in vtili.habet
presumptionem contra se, & minor restituitur.
22 Tutoris confessio non nocet pupillo de exactis a debitore.
Probatio versionis in mutuo non est necessaria si potest satis-
fieri creditori ex fructibus ecclesie, sed solum quando essent
distrahenda immobilia.24. Similiter non probatur in mu-
tuo gratis ecclesie facto, sed in feneratitio.23.contra.2.ā.
25 Ecclesia tenetur ex deposito recepto cum consensu capituli ēt
si nullum lucrum inde capiat.
26 Successor tenetur pro pecunijs expensis per predecessorem
pro necessitate ecclesie si probatur q̄ necessitas imminebat.
27 Expense facte in infirmitate, vel pexpensis rectoris ecclesie
dicuntur expense necessarie ecclesie.
28 Successor in beneficio non habet causam ab antecessore, sed a
superiore confirmante.

1 LIcet † regulariter con
trahens cum ecclesia non teneatur ostendere
pecunias conuersas in vtilitatem ecclesie, sed
sufficiat ostendere q̄ tūc imminebat necessitas
ecclesie, vt per Inno.in.c.j.de depo. Barto.in auctent.de alie
na.& emphi.§.quecunqz.ad fin. Rota in decisio.dccclvj.inci.
quum camera.in fin.de probation.in antiq.vbi concord.& est
duplicata cum Rota Bisgn.j.de solu.
2 Nihilominus non procedit in mutuo.† Et ideo si abbas vel pre
latus confiteatur mutuo se recepisse non obligat ecclesiam, nisi
creditor probet pecuniam versam in vtilitatem ecclesie, ita In
nocen.in.d.c.j.de depos.quem ibi omnes sequuntur, & est tex.
in.c.ea enim.§.hoc ius.x.q.ij.vbi not. Archid.tex.in auc.hoc
ius porrectum.C.de sacrosan.eccle.vbi Bal.col.iij.inferēs q̄
quandocunqz ecclesia conuenitur potest opponere exceptio-
nem non numerate pecunie, & non versionis in vtilitatem eccle
sie, & q̄ ecclesia defendetur illa exceptione nisi creditor probet
& est ho.text.in.c.j.de reb.eccle.non alien.in.vj.tex.in.c.pen.
incip.quod quibusdam.de fideiusso.vbi Abb.in.iij.et.v.post

Anchar. ꝛ Zaba. ꝛ ibi distinctio sequitur Joan. andr. in addit.
Spec in tit. de restit. in integr. §. quis autem. col. ij in princ. in
addi incip. minores. Abb. in c. fi. in glo. fi. de prescrip. Aret.
in consi. lxiiij incip. in presenti. col. i. post princ. alleg. te. text. in
l. quum quis decedẽs. §. Titio. ff. de leg. iij. ꝛ l. j. § sed si mutuo.
ff. ne quid i. fran. patro. Roma. in consi. cccxl. incip. non est.
in fi. ponens idem in deposito, ꝛ quãdo res ecclesie pro debito
venditur, Ro. ꝛ Jas. in l. ciuitas. col. v. in. xiij. ff. si cer. pet. So
ci. in consi. lxvj. incip. frustra col. iij post princi. in. j. volu vbi
concord. Soc. in ɔsi. lij. inci. viso instr̃o. col. j. in. vj. in. iiij. vol.
vbi ɔcor. Spec. in tit. de lit. conte. §. nunc dicamus. col. v. in fi.
versi. sed nunquid. Soci in consi. xix. incip viso. col. ij. per to
3 tam. in. j. volu. ꝛ ibi col. iij. in princ. dicit † caueant mutuantes
vt videant conuerti illas pecunias in vtilitatem ecclesie, ꝛ idẽ
reperit Soci late tractans materiam ꝛ ponens concor. in con
sil. xv. col. j. post princ per to. am. in. j. volu. vbi col. viij. in me.
versi. ex quibus dicit cauendum tanq̃ a peste contrahere cum
religiosis, maxime regularibus. Bal. in. c. j. col. fi. in princi. de
pac. Soci. in regul. cccx. incip. priuilegia. col. ij. in. xxj. dicens
4 post Bal. relatum per eum † q̄ ecclesia semper habet exce
ptionem non numerate pecunie, ꝛ non verse in vtilitatem suam
ꝛ idem reperit Soci. in l. ciuitas. ff. si cer. pet. Ange. in consi.
cclv. incip. quia omne datum. col. ij. cum concord, vt per Jas.
in l. quum quis. col. pen. post princ. versi. confirmo. C. de iur. ꝛ
fac. igno. vbi arguit contradicens q̄ ecclesia ꝛ clerici non ha
bent exceptionem vltra biennium, ita vult Abb. post Anton.
ꝛ Imo. in c. fi. col. fi. de solu. Ange in §. hoc etiam. col. fina. in
5 princ. in auc. de alie. ꝛ emphy. dicens † caue tu qui vis mutua
re ecclesie, vt contrahas sub nomine depositi nisi velis arcta
ri ad probationem iterem versum ecclesie, Socin. in consi. xiij.
incip. presens. col. fi. post princ. in. j. volu. vbi etiã refert Abb.
6 in disputa. incip. sempronius. q. ij. † q̄ hereo prelati potest re
petere omnes expensas quas fecit pro impetratiõe dignitatis
vel prelature etiam si sint facte pro literis super prouisione con
fectis vel propter aliam similem causam.

Ex contractu enim administratoris non tenetur ecclesia nisi qua
tenus facta est locupletior, vt per Bal. in proe. feud. col. fin.
in med. alleg. not in l. si pupilli. ff. de neg. gest. ꝛ Jnno. in c. cũ
deputati. de iudi.

7 † Probatur autem in vtilitatem ecclesie conuersas pecunias si
constat euidenter, ꝛ hoc dico in mutuo, in alijs autem contra
ctibus nec requiritur tam exacta probatio, sed sufficit probare
q̄ ecclesie necessitas imminebat, ita Jnno. in d. c. j. de deposi.
sequitur Angel. in § hoc etiam. colum. penulti. in fine. in au
tenti. de alien. ꝛ emphy. subdens se credere istam opinionem
ꝛ concordiam esse veram.

8 Ampliatur cõclusio predicta, † q̄ etiam si prelatus ꝛ capitulum
faterentur mutuum adhuc non preiudicaret ecclesie nisi proba
retur versas in vtilitatem, vt vult glo. in auc. de non alie. §. si ve
ro. ꝛ ibi Jac. de bel. cum concordan. vt per Soci. in consi. lxvi.
incip. frustra col iij. in princ. in. j. volu vbi alleg. hoc velle Ar
chi. Anto. Ancha. Jmol. Guil. ꝛ Bal. asserens eẽ cõe, vt re
fert Jmo. j. c. quod quibusdam de fideiusso. ꝛ ita sepe fuisse con
sultum per doctissimos viros ꝛ eosdem ita tenentes referri So
ci. in consi. xv. inc. visis col. j. post prin. ver. j. in. j. vo. Ratio
9 .n. † cõfessio ꝛ assertio d̄ habere vim cuiusdã donationis que nõ
permittitur prelato ita Cy. in l. j. questio. xv. C. de confes. ꝛ con
fessio emanans per modum voluntarie iurisdictionis non de
bet obesse ecclesie per id quod habetur in l. ceterum. §. sed an
ipsos. ff. de ɔfes. ꝛ ibi per Bar. Et q̄uis in predicto casu p̄e
lati cum capitulo dolī. A. dicti ita teneant, tamen quia cõtrariũ
sensit glo. ꝛ Hoff. cum quibus tenet etiam Bal. in. c. ex rescri
pto in med. ver. itẽ not. de iureiur. Ant. Bar. Jo. and. ꝛ Jmo.
relati per Soci. in consi. xv. incip. visis. colum. v. in med. ver.
hec autem in. j. vol. vbi volũt q̄ mutuũ factũ prelato ꝛ c. simul
eo ipso intelligitur versum in vtilitatẽ, licet aliter non probetur,
vt ibi per Soci. confirmantem per simile qui est videndus ꝛ p
hac parte facit glo. not. in l. verũ ꝛ ibi Ange. ff. de peti. heredi.
ꝛ not per Soci. in consil. clix. incip. in presenti col. iiij. in prin.
ver. quum ergo in. ij. vol. ꝛ per Soci. in consi. cxc. incip. memi
ni. col. iij in princi. ver. postremo in. ij. vol. vbi post glo. not. q̄
qñ pecunie peruenerũt ad manus alicuius presumitur factus
locupletior nisi probet contrarium cum concordant. vt p Soe
ci. in l. in pupillo in. ij. no. ff. de excep. ꝛ dixi in rub. ff. de op. no.
10 nunc. col. iiij. in. cclxvij. † Jdeo Ant. in d. c. j. de depo. con
cordando opi. dicit, aut est recepta pecunia simpliciter p necessitatibus ecclesie, ꝛ tunc non est necessarium probare versum, aut non fuit mutuata in certam specificam causam ꝛ tūc debet probari versum in illam causam, ꝛ hanc distinctionem seq̄t Soci. in consi. xxix. incip. viso quodam col. iij post principium. in primo volu.

11 Amplia secundo predictam conclusionem † quia in mutuo facto ecclesie confessio prelati non preiudicat ecclesie nisi probet vtilitas etiam si interuenisset iuramentum, ita Bal. in. c. j. §. itẽ sacramenta. col. iij. in fi ver. quero vtrum de pace iura. firm. ꝛ ibi subdit q̄ si iurasset prelatus cum capitulo tunc secus, ꝛ idem tenet Bal. in proe. feudo. col. ix. in fi. sub. § tertia diuisio. dicens isto casu q̄ si prelatus erat homo diligens ꝛ in capitulo sunt viri prudentes ꝛ persone notabiles omnia presumuntur vera. ibi in Jas. col. xxx. in. xcij postq̄ asseruit istud dictum Bald. esse egregium ꝛ in pratica esse maximi emolumenti, ꝛ per neminem aliũ reprobatum, demum reprobat eum per tria funda menta vt per eum.

12 Amplia tertio † ēt si capitulum dedisset in mandatis prelato suo ad confitendum, non enim sufficeret quia intelligitur de cõfessione eorum que apparenter recepta sunt ita Areti. in consil. lxiiij. incip. in presenti. col. j. post princ. alleg. nota. in l. ij. §. mutuum. ff. si cer. peta.

13 Amplia quarto † q̄ etiam si quis cum speciali mandato a prelato ꝛ capitulo destinetur ad capiendam mutuo pecuniam tamen obstabit creditori exceptio de versione non facta, ita Archidi. in. c. hoc ius. x. q. ij. per l. verum. cum l. seq. ff. de instit. ꝛ l. fi. §. pupillus. ff. quod iussu. sequitur Soci. in consi. xxix. inci. viso quodam. col ij. in fi. ver. secundum. in. j. volu. ꝛ sic mutuũ factum procuratori capituli, ꝛ prelati debet probari esse versum in vtilitatem ecclesie, ꝛ hoc sequitur Card. in d. c. de depo.

14 Confirmo supradicta per simile † q̄ si quis mutuo det pecunias factori vel castaldo alicuius non repetet a domino nisi probet versum in vtilitatem domini, ita Jnnocen. in. c. penultimo. de fideiusso. sequitur Jaso. in l. certi. columna. ij. in fine. in tertio. ff. si certum petatur allegat etiam Bal. in auten. hoc ius. colum penul. C. de sacrosan. eccle.

15 Sexto loco confirmo per simile † quia in sponsalibus non sufficit sola confessio arrarum receptarum, sed debet probari vera numeratio ne fiat fraus legi, ita concludit Bertol. in l. Titia. ff. de verbo. obliga. ꝛ ibi Angel. Anto. in c. gemma. de sponsa. Anto. in consi. lxxij. incip. quantum ad primum. Soci. in consi. lij. incip. circa presentem. per totum. in. j. volumi. vbi latissime per. xiij. fundamenta de arris.

16 † Septimo confirmo quia non statur assertioni viri afferentis constante matrimonio se habuisse certam quantitatem nomine dotis, nisi probetur numeratio, alias presumitur donatio istud est de mente gl. in l. j. C. de dot. cau. non nume. Bar. ꝛ doct. in l. si dinersio. ff. de verbo. obli. cum multis relatis per Soci. in consi. lxvj. incip. frustra. col. iij. post prin. in. j. volumi.

17 † Octauo confirmo quia successor in l[oc]e ecclesie non cogitur stare locationi facte per predecessorem suum. c. ij. de preca. c. ad audientiam de rebus eccl. non alie. nisi esset facta pro vtilitate ecclesie, vt est glo. in. c. si ne prela vi. in. Bar. in cons. lxiij. incip factum sic. in fi. Alex. in consi. clx. incip. viso post princ. vbi p vnam col. de hoc in sexto volu. ꝛ ibi tenentes hoc, ꝛ est not. decis. Rot. in decis. ccxxxij. inci. si prelatus. de loca. in nouis, vbi etiam si successor percepisset pensionẽ, vide ibi Soci. in consi. xxxiiij. incip. materia per totum. in. iij. vol. vbi notab. consuluit successorem teneri quando predecessor expressit nomen dignitatis, ꝛ q̄ non est necessaria expressio q̄ nomine ecclesie locat, vt per eum, ꝛ not. bene illud consi.

18 † Nono quia quãdo camera apostolica succedit in spolijs prelati defuncti creditores non possunt exigere credita nisi probent conuersa in vtilitatem ecclesie, ita Rota in decis. dccclvi. inci. quum camera. de probatio. in antiq. ꝛ est dupli. cum rota Bisgne. j. de solu. Est bene verum q̄ Rota ibi ponit distinctionẽ vt non teneatur camera vel successor quando defunctus debitor habebat administrationem nisi probetur versum, si autem non
19 habebat administrationem, ꝛ tunc teneatur ad olã debita. † Administrationem autem habere dicuntur omnes prelati gl. in. c. ex ma. de cle. non resi. Jnno. in. c. requisisti. §. fi. de test. Pe. bl. fran. in. c. presenti. colum. ij. in fi. versic. in ea. gl. habenti de officio ordina. extendens idem de quolibet habente curam animarum post Jnnocen.

20 † Decimo quia ex mutuo facto administratori ciuitatis non potest conueniri ciuitas nisi probetur versum in vtilitatem ciuitatis tex.

fis tex. est in l. ciuitas. ff. si cer. peta. vbi Soci. ponens tres li-
mitationes not. Ang. in § hoc etiam. in col. pen. post med. in
au. de alte. & emphi. Pro in consi. cclii. incip. queritur primo.
post prin. ver. ceterum. Bal. in. c. j. co. fi. in prin. de pac. Bar.
in consi. xciii. inc p. viso puncto q̃omo. petionum. vbi not. con
sti nisi, addens q̃ tunc administrator tenebitur cõditione ob cãm
quasi ob cã dată & cã nõ fuerit secuta, ita dicit declarare text. in
l. si procuratori. ff. de cõdi. ob cau. no. istud cõsil. qui loquitur in mutuo.
21 † In simili videmus q̃ mutuans minori. xv. annis, nisi pbet pe-
cuniam versam in minoris vtilitatem h̃z presumptionem cõtra
se & minor restituit tex. est in. l. j. incip. quum & ipse. C. si aduer.
cred. & est speciale in odium feneratorum, & ibi not. glo. Spec. in
tit. de offi. om. iud. § incidenter. in prin. versi. officium. Jas. in. l.
cum aa. col. v. in. xiij. ff. si cer. pet. Soci. in cõsil. cxv incip. circa
primam. col. fi. post prin. versi. circa scdam. in. j. volu. vbi pro-
tam col. an & quibus casibus minor pbat non versum in vtilitatẽ,
an vero creditor, vt per eum distinguentem quinq; casus.
22 † Similiter et cõfessio tutoris de exactis a debitoribus non no-
cet pupillo. l. tutoris iteius. § intelle. ff. de admi. tut. l. certum. §.
sed an ipsos. ff. de cõfes. glo. in. c. ex parte. de cõfes. Bal. in addi.
Spec. in tit. de appel. col. ij. in prin. ver. tutori. Roma. in con-
sil. cccliii. incip. queritur. post princip. versi. ceterum. Alex. in
consil. xcvij. incipien. viso processu. col. j. ad fi. versi. non obst.
in. vij. volu. Jas. in. l. ij. § creditum. col. iiij. et. v. per totam. ff. si
cert. pet. vbi de intellectu. d. § intelle. Soci. in consil. iij. incip.
circa presentem. col. j. in med. versi. septimo. in. j. volu.
Ex quibus resolutio est nõ teneri d. N. papã, vel camerã, nisi ostẽ-
datur pecunias versas in vtilitatem sedis aposto. vel camere.
23 ¶ Nota tñ ad precedẽtiũ intelligẽtiã, † q̃ a mutuãte pecunias
ecclesie non est necessaria pbatio versionis in mutuo gratis cõ-
cesso, sed in mutuo feneratitio istã opi. dicit esse cõem Jmo. in.
c. j. de depo. & volũt gl. Bar. Jo. and. Ant. & Cy. relati p So-
ci. in cõsi. xv. incip. visis. col. vj. in prin. versi. quarto. in. j. volu.
24 † Scdo casu et generaliter non est necessaria pbatio versionis
mutui nisi qñ pro satisfactione est necesse deuenire ad distra-
ctionem imobilium, vel mobilium preciosiorum, secus si pôt satis
fieri de fructibus, ita Abb. post Jnno. in. d. c. j. col penul. post
med. allegant ponderãdo. c. hoc ius. x. q. ij. in vers. is creditor,
& dicit Abb. esse singu. illud dictum.
Et lz Jnnoc. in. c. j. de depo. dicat q̃ ecclesia ex deposito ex quo
non sentit aliqd lucrũ non tenet et si interueniat cõsensus recto-
ris, & capituli. Nihilominus Ant. & Card ibi tenẽt contra-
25 rium, † q̃ ecclesia tenet et si nullum lucrum ex deposito capiat
qñ de cõsensu capituli, fuit depositum, & istam opi. sequit Ma-
ria. in tract. oblat. col. xxviij in fi. vers. quo ad scdm. alias est in
libello. xiiij. dicens esse cõem & equã opi. vide ibi.
26 ¶ Quo ad aliud quesitũ breuiter rñ. † q̃ successor tenet ad pe-
cunias expẽsas per predecessorẽ pro necessitate ecclesie, si p-
bat q̃ tunc necessitas imminebat tex. est in. c. j. de solu. glo. j. in. c.
fi. ne ple. vi. suas. no. Old. in cõs. cclix. inci. querit vtrũ. in me.
Ro. in cõsi. cxvj. inci. visis. in fi. vbi cõcord. & infert ad dños tem-
porales. Jas. in. l. cui opus. in med. ff. de ope. no. nun. vbi vidẽ-
dum q̃ examinat qñ successor tenet ad patientiam demolitio-
nis edificij, & qñ delique Bal. in. c. quum dilecta. in princi. de
rescrip. Spec. in titu. de arbit. & arbit. § finit aũt. col. j. in med.
27 versi. qd si. vbi an successor teneatur stare compromisso. † Et
ista necessitas comprehendit et expensas factas in infirmitate
predecessoris, vel pro eius sustentatione, q̃ quñ ecclesia tenet
illum alimentare satis dr̃ pro necessitate ecclesie expensum, ita
Abb. in. c. ex presentiũ. in. iij. not. de pign. Abb. in. d. c. j. in. j.
not. de sol. dicens se pluries de facto vidisse in istis rectoribus
ecclesie, qui multa cõtrahunt debita in infirmitate. Ad alia igit̃ de-
28 bita predecessoris non tenet, † q̃ successor in beneficio non h̃z
cãm ab antecessore premortuo, sed a superiore cõfirmante gl. in. c.
cura. de iu. pat. & in. c. de quarta. de prescrip. not. Jas. in. l. pom
po. § j. col. fi. in fi. ff. de acqui. pos. Jas. in. l. cui opus. in med. ff.
de ope. no. nunc.   Franc. Micon.

ALLEGATIO. XLII.

SVMMARIVM

1 Debitor qui soluit per decem annos potest compelli, vt soluat in futurum, & probatur titulus.
2 Notarius ex decennali possessione conficiendi instrumenta presumitur legitime creatus quum incidenter tractatur.
3 Solutio debiti per decennium gignit presumptionem debi- que equipollet etiam in statuto probationi instrumentali.
4 Coniectura legum dicitur liquidissima probatio.
5 Ex diuturnitate temporis presumitur confirmatio.
6 Possessio facit ius.
7 Possessio longi temporis probat titulum allegatum. 10. fallit in titulo ecclesiastico. 9.
8 Probatio correlatiuorum eadem est.
11 Ecclesia vtitur iure communi nisi aliud statuatur.
12 Possessio diuturna in prelatura gignit presumptionem legitime institutionis.
13 Solennitas extrinseca etiã presumit in diuturna possessione.
14 Donatio tacita presumitur ex diuturnitate temporis.
15 Patientia longi temporis inducit consensum.
16 Obseruationes sequentes declarant dubiam dispõnẽ precedẽ.
17 Decimas soluens per. xxx. annos cogitur in futurum soluere.
18 Omnes terre. s. parochiam cõstitute tenent ad decimas
19 Possessionis causam nemo potest sibi mutare non accedente causa extrinseca.
20 Ecclesia agit ad interesse contra eum qui segetes comburit, ratione decimarum sibi debitarum.
21 Decima est soluenda de omni reddítu proueniente ex terra.
22 Ecclesia habet quoddam ius in fundo, ratione decimarum.
23 Decima debet solui ad quemcunq; fundus transeat etiam si alias talis non teneretur ad decimas.
24 Pignoratã domo, si comburatur, & emptor aree edificet domus noua tenetur iure pignoris.
25 Beneficium idem dicitur lz ecclesia vetus destructa reedificetur, & h̃z omnia priuilegia vetera, vbi limitat.
26 Hospitali destructo nõ debent legata p alimentis in eo relicta
27 Ciuitas destructa cum spe refectionis retinet priuilegia.
28 Seruitus personalis extinguitur destructo edificio, realis vero non si reedificetur.
29 Destructo collegio & recuperato denuo rector recuperat rectoriam, vbi limitat.
30 Anima per peccatum mortale separatur a Deo, per penitentiã tamen omnia resurgunt.
31 Debitum frumenti ex consuetudine extenditur et ad farinam.
32 Seruitus debita vinee licet extirpentur vites remanet debita fundo.
33 Promittens fructus vinee tenetur etiam ad fructus arborum in vinea.
34 Relictum sacerdoti vel ministro tẽpli debet̃ et eius successori.
35 Decimarum solutio non alteratur ex mutatione qualitatis loci, & quicquid prius soluebatur solui debet etiam nunc ex eo quod nunc ibi nascitur.
36 Pignoris ius non extinguitur si ex domo hypothecata fiat ortus.
37 Ponte destructo, & alibi edificato transfertur exactio pedagiorum ad nouum pontem.
38 Cui solum conceditur censetur concessa etiam superficies.
39 Solitũ percipi ex parochiali ecclesia per aliquem percipi debet et si transferatur ad collegiatam ecclesiam.
40 Esse fundum pratiuum vel vineatum non facit differre in identitate, vel substantia.
41 Monete mutatio non alterat quin debitum soluatur ad rationem monete tempore contracte obligationis.

IN controuersia domi-
norum de Papafabis, & rectorem ecclesie. s.
M. arie de Bocono difficultas dependet ab
isto articulo an dominus terre aratiue ex qua
per. l. annos soluit decimam ecclesie possit in preiudicium ec-
clesie reducere terram ad speciẽ prati, ita q̃ non teneat de feno
ibi recollecto prestare decimã, sicuti et non prestat ex pratis vi-
cinis. Sup quo pũcto tenẽdo pu tenẽdũ est de iure, p eccle-
1 clesia, † dico q̃ nedũ p solõnẽ. l. anno. singulis annis, sz ex solõ-
ne decẽnali pbat̃ precessisse titulũ allegatuz adeo q̃ eius vir-
tute debitor potest compelli in futurum ista est cõmunis con-
clusio, vt per Jaso. in l. si certis annis. col. ij. in. vij. ver. ex com-
muni. C. de pac. per tex. in. l. quum de in rem verso. ff. de vsur.
2 allegat etiam tex. singu. in. l. si filius. C. de peti. here. & tex. in. l.
qui in aliena. versi. sed si non adierit. ff. de acqui. hered. Roma.
in consilio. cix. incip. in preposita. versi. quo ad secundum. vbi
tamen requirit legitimum titulum precessisse, Jas. in. l. ij. colũ.

xx.in.lxiij.C.de iure emphyt.& melius col.lxi.in.clviij. Soci.
ci.in regu.lxxxv incip.debitum. Jas.in.d.l. qui in aliena.col.
fin.in.xlviij.ff.de acquir.hered.vbi quote pro eo qui soluit ꝙ
presumetur habere titulum,pura emphiteote. Licet enim té
pus non sit modus inducende obligationis regulariter,tamen
in spacio longi temporis reperiuntur efficacia vincula.
2 †Hinc est ꝙ si notarius fuit in lōga possessione vel quasi vel in
lōgo exercitio conficiendi instrumenta,ex ista lōga possessione
& consuetudine presumitur titulus & legitima creatio quum in-
cidenter tractetur de officio notariatus,non principaliter, ita
Baldus in.l.secunda.columna secunda.C.de senten. Bal.in
l.prima.columna.iij.C.de fideicomm.li. Jas.in.l.barbarius.co
lum.xj.in.lx.ff.de offi.preto.
3 †Confirmo quia si statutum requirit probationem fieri per in-
strumentum tantum,& ego de debito non habeam instrumen-
tum,sed quia soluisti mihi decem annis lex presumit ꝙ sit de-
bitum ego qui allego presumptionem legis dico habere pro-
bationem instrumentalem,ita decidit mirabiliter Bald.in.l.
j.col.iij.versi.quero quid si statutum requirit.C.de fideicom-
miss.mouetur per.l.iij.C.de apo.publ.lib.x.dicens eam esse
not.ad hoc refert Barba.in.l.sciendum.col.xiiij.post princ.
versi.sed ego.ff.de verbo.obliga.dicens se dixisse in.c.transla-
to.de consti. Est bene verum ꝙ eum reprobat Roman.in.l.
prima.C.de testamen.mili.quem sequitur Jaso.in.l.certi con-
ditio.colum.vij.in.xxj.ff.si cert.pet.dicens ꝙ nunquam puta-
uit verum illud dictum Bal.quia presumptio legis non dici-
tur probatio sed coniectura,vt est tex.in.l.j.ff.si tab.testa.extra.
4 Pro defensione tamen decis.Bald.posset adduci † ꝙ immo
coniecture legum dicuntur liquidissime probationes text.est
not.in.l.licet imperator.ff.de leg.i.& presumptio legis dicitur
veritas.l.si.in fi.cum glo.ff.de probatio.cum concord,vt dixi
in rubr.C.de eden.colum.ix.in.xliij.et.xliij.& illam decis.Bal.
Jas.in.l.sciendum.colum.viij.in.xxv.ff.de verborum obligat.
reprehendit,quia presumptio legis non est vera,sed impropria
probatio ideo non habet locum in statutis text.est in.l.lucius.
vbi expresse glo.& Bar.ff.de conditio.& demon.
5 †Confirmo quia ex diuturnitate temporis presumitur confir-
matio.l.fi.C.de his qui a non domi.no.Bal.in.c.ex parte.ad
de post princ.versi.ex diuturnitate.de testi.
6 †Et possessio facit ius vt inquit Bald.in.c.item cum quis.col.
fina.post med.de restitu.spol.alleg.not.in.l.sicuti.§.si quera-
tur.ff.si ser.vend.& l.j.ff.fami.herc.
Confirmo per ea que ponit Bald.in.c.quum ecclesia.in fin.de
7 can.pos.& proprie.vbi dicit † ꝙ per possessionem longi vel lō-
gissimi temporis probatur titulus si allegetur, & sicut ille cui
sit prestatio probat sibi promissum,ita ille qui prestat emphi-
8 teotico nomine probat sibi concessum,† quia eadem est proba-
tio correlatiuorum,dicit enim lex ꝙ qui iurat intelligitur iura
re in correlatiuis pro vtraqꝫ parte.l.si duo patroni.§.si quis iu
rauerit.ff.de iureiur.& ibi distinguit,ꝙ aut sumus in possiden-
te tantum,& non presumetur titulus,aut in prestante tantum,&
presumetur titulus, aut in vtroqꝫ simul & presumetur ratione
correlatiuorum,subdens ꝙ ista subtilitas est vera. Limita
9 tamē † quia in titulo ecclesiastico possessio non iustificat titulū
& semper possessor debet docere si diocesanus vult sibi ostendi
titulum iuxta nota.in.c.j.de regu.iur.in.vj.its Bal.in.c.con-
tingit.col.vi.ad med.versi.quero nunquid de do.& contu.di-
cens post Bartol.ꝙ etiam si mille annis possideres,nunꝗ pre
scriberes titulum ecclesie,idem vult Bald.in.c.ex parte.ad.
de post prin.per illum tex.versi.ibi canonice.de testi.subdens
ꝙ in spiritualibus non habet locum fictio.l.quum de in rem
10 verso.ff.de vsur. †Quo ad temporalia tamen habet locum in
ecclesia.d.l.quum de in rem verso.vt not.ibi Saly.in.vij.q se
quitur Jaso.in.l.si certis annis.col.penul.in princ.ver.exten-
de.C.de pactis. Jaso.in.l.fina.colum ij.in principio.versiculo
11 sexto.C.eo.tit.per istud fundamentum,† quia ecclesia vtitur iu
re communi nisi aliud speciale sit statutum.c.j.de alie.feu.glo.
in.c.peruenit.de censib.
12 †Confirmo etiam quia si prelatus diu fuit in possessione prela-
ture presumitur ꝙ legitima institutio precesserit,vt per Inno.
& Jo.and.in.c.illud.de presump.sequitur Soci.in cōsi.xv.in-
cip.visis.col.pen.in med.ver.confirmatur.in.i.volu.vbi etiaꝫ
13 ponit ꝙ † diuturnitas temporis inducit presumptionem solen
nitatis nedum intrinsece,sed etiam extrinsece,vt probatur in c.
peruenit.il secundo.iuncta glosa.de emption.& venditio.& ibi
Antonius,& Jmo.

14 †Similiter diuturnitas temporis inducit quādoqꝫ presumptio
nem tacite donationis,vt not.glo.in.l.que dotis.ff.solu matri.
& l.procula.ff.de probatio.
15 †Generaliter etiam notatur ꝙ patientia longi temporis inducit
cit consensum, & presumptionem solennia precessisse vt in.l.f. fi
lius.C.de peti.hered.not.Roma.in consi.cclxxj.incip.vis to-
ta.in med.versi.tertio.Bald.in.c.cum omnes.col.j.in fi.ver.
ibi consuetudinē.de constit.Roma in consi.cclxxv.incip.quo
ad primum.post prin.versi.his tamen.Jnno in.c.A.bericus
de testi.Roma.in consi.cclij.incip.pro decisione.in med.So
ci.in consi.cxlv.incip.circa primum.post princi.versi.nec vi-
detur.in.j.volu.limitans in rustico Soci.in consi.cxcvij.inci.
in controuersia.col.pen.post med.versi.circa tertium.in.ij.vo
lu.Soci.in consi.ccliiij.incip.visa.col.pen.in med.ver.sed con
tra.in.ij.volu.Soci.in consi.lxi.incip.super questione.col.fi.
in fi.in.iij.volu.Alex.in disput.incip.Sigismondus.col.xiij.
in med.& colum.xxxiij.in princip.Socin.in consi.cliij.incipi.
pulchra.colum.ij.in medio.versicu.quinto.in.ij.volumi.cum
multis que possem allegare que omitto.
16 †Confirmo qui quando aliqua dubietas oritur ex aliqua dispo
sitione obseruationes sequentes declarant illam dubietatem.
l.sed & iulia.§.proinde.&.§.interdum.versi.si ab initio.ff.ad ma
cedo.l.si venter.in fine.ff.de priuileg.credi.cum concordan.vt
per Soci.in consilio.xxv.incip.Franciscus.colum.vj.ad fin.
versic.decimo.in.j.volumi.ergo solutio per istos per.l.annos
facta declarat ecclesiam ius habere in decimis.
Propinquius ad terminos nostros adduco tex.expressum de
17 decimis loquentem in.c.si de terra.de priuileg.† vbi qui per
xxx.annos soluit decimas cogitur in futurum easdem soluere
ad idem.c.accedentibus.eo.titu.not.glos.in.c.ex parte.il pri-
mo.de decimis.
Quibus stantibus dico ꝙ sicut in preteritum soluerunt,ita etiaꝫ
nunc & in futurum debent isti de papafabis soluere eo maxi-
18 xime quia pro rectore ecclesie est iuris presumptio,†habemus
enim ꝙ de iure omnes terre infra parochiam suam consistere
tenentur sibi ad solutionem decimarum.c.quoniam.&.c.quiaꝫ
contingit.de decl.c.ij.incip ad decimas.de restitu.spol.in.vj.
c.j.de prescrip.in.vj.c.statuimus.xvj.q.j.
Non obst.si diceretur ꝙ nunc non est terra aratiua,sed pratum
q2 ex ista mutatione non diminuitur quicquaꝫ iuris ecclesie,vi
19 demus in simili † ꝙ nemo potest mutare sibi causam possessio-
nis causa extrinseca non accedente.l.non solum.§.que vulgo.ff.
de vsuca.l.iij.§.si rem,alias.§.illud quoqꝫ.ff.de acqui.posse.l.
ad probationem.C.loca.not.Roma.in consil.lxx.incip.visis.
col.fi.in fi.Bar.in trac.de guelfis & gibellinis.col.fi.in fi.in-
ferens ad eos qui mutant voluntatem ex vna parte ad aliam &
affectionem.Soci in consi.clxvij.incip.non inutilis.colū.iiij.
in med.versi.sed hic.in.ij.volu. Si igitur non mutat cur sta-
re prohibetur.l.precipimus.in fi.C.de appel.
Jmmo dico fortius ꝙ ecclesia posset agere ad interesse contra
possessores istius prati,si non esset tantum emolumentum ex
20 feno quantum ex frumento,videmus in simili † ꝙ si aliquis cōbu-
rit segetes vel incidit vineas ecclesia potest agere contra tales
pro parte decime sibi tangentis,vt per Jnnocen.Joan.andr.&
Abb.in c.commissum.de decl.per tex.in.l.si seruus seruum.
§.si oliuam.ff.ad.l.aquil.idem vult Floria.in.l.equissimum.§.
fructuarius.ff.de vsufruc.
21 †Ulterius iure cauetur decimam esse soluendam ecclesie non
solum de vino & blado,sed de omni redditu proueniente ex ter
ra tex.est in.c.j.vbi Abb.in.ij.not de deci.text.in.c.peruenit.
& ibi Abb.in vlti.not.eo.tit.glo.in.c.cum homines.eo.tit.Abb.
in.c.non est.eo.ti.vbi ꝙ ēt de venatione piscatione stipēdio mi
litari dꝫ solui & gñaliter de oībus que qs licite acq̄sivit, vt per
Abb.in.c.ex trāsmissa.in.j.not.p illū tex.eo.ti. Et nedum se-
mel in anno,sed toties quoties fructus percipiunt in anno,pu
ta q2 diuersa semina spargunt in eodē agro, vt per Abb.in.c.
ex pte.il.ij.in.ij.not.p illū tex.eo.tit. Et non tm̄ de fructu qui
germinat,sed ēt de redditu q nō germinat,vt est redditus mo-
lēdini,vt p Abb.in.c.pastoralis.in.j.no.p illū tex.eo.tit. Et
de fructu apū.vt de mele,& cera.c.nūcios.vbi Abb.in.j.nota.
eo.titu.de feno in specie.no.Spec.in titu.de deci.§.j.col.ij.in
prin.ver.in specie,& ibi in versi.vltimo.de palea.
22 †Et rōne decime ecclesia vr hēe quoddā ius in fundo vñ pōt cō
pellere dñꝫ vt fundū det tali excolēdū,ita Ab.in.c.in aliqbus.
in.iij.not.de deci. Et fundus est pars fructuū.l.fructus.ff.de
rei vend.not.Specul.de deci.§.j.col.fi.in med. versi.vltimo.

Igitur

¶ Acurr qn'cquid na'cetur qualitercunqꝫ redditus reddat
fun⁊tus debetur ex eo decima. Et licet, possim vnico verbo
ostendere hoc allegando, prout infra allegabo decisionem in
terminis, tamen placet quandoqꝫ exornare materiam decisio-
23 nibus similibus, ⁊ copia theoricarum. † Ponam ergo aliqua
primo. quia ad quemcunqꝫ transferatur fundus etiam si talis
ad decimas alias non teneret' ta'is debebit decimas soluere. c.
de terris. vbi not. Abb. in. ij. not. de decl.
24 † Secundo quia si habeo domum tuam pignori, ⁊ comburatur
domus tertius emens aream. ⁊ edificans tenebitur mihi iure
pignoris licet sit mutatum edificium quia superficies sequitur
ius soli ita textus in. l. paulus. § penultimo. incipiente. Do-
mus. ff de pignoribus. ⁊ l. finali. incipiente. Si insula. ff. eo-
dem titulo. not. Jason. in l. inter stipulantem. § sacram. colum-
na penultima. post med versiculo in ea. glos. dicens procedere
in actione reali, secus in personali, ⁊ columna finali. in tri-
gesimo. ff. de verborum obligatio.
25 † Hinc est ꝙ si ecclesia funditus destruatur ⁊ reedificetur idem
beneficium dicitur licet sit alia ecclesia, ita Bartolus in dicto
§. sacram per. l. quoties. §. fina ff. de vsufruct. dicens esse vtile
ad clemen. fina. de rescrip. vbi litere pape non porriguntur ad
noua beneficia sequitur ibi Jaso. colum. fina. ponens etiam ꝙ
ecclesia destructa etiam non refecta retinet priuilegia que sunt
iura quasi realia, nisi esset destructa authoritate superioris, sine
spe refectionis. Et ibi allegat Gemin. in capitulo licet canon.
26 colum. iij. de elec. in. vi. † vbi voluit ꝙ si sit factus locus pro ali
mentandis pauperibus in certo hospitali, vel pro hospicio in
certa ecclesia destructo hospitio, vel ecclesia non debetur lega
tum, dicens bene notandum.
27 † Similiter si ciuitas destruatur cum spe refectionis retinebit
priuilegia ⁊ durabit ciuitas habitu, licet non actu, vt per Bal
dum in titulo de pace constant. columna secunda. per totam,
versicu. sed hic dubitatur.
28 † Licet enim iura personalium seruitutum extinguantur per ex-
tinctionem edificij, realium tamen eadem censentur si reedifice
tur. l. seruitutes. §. si sublatum. ff. de seruitu. vrban. prediorum.
⁊. l. eum debere. in fi. ff. eodem titulo. ⁊ est doctrina Bartoli in
l. damni. §. si is qui edes. versicu. inducitur. ff. de damno infec.
inferens ad eum qui promisit fructus vnius arboris omni an-
no, licet enim illa arbor fuerit incisa, vel eiecta, ⁊ postea renata
tamen debebuntur fructus si obligatio non est psonalis. Bar.
in. l. inter stipulantem. §. sacram. colum. fina. ff. de verborum
obligation. vbi limitat in mixta obligatione personali, ⁊ reali,
Jaso. in. l. si ita legatum. § si domus. in secundo notabi. ff. de le-
gatis primo. Jaso. in. l. ius autem ciuile. colum. penulti. in de-
cimoquarto. ff. de iustitia ⁊ iure. allegat. l. j. § si quis edificium.
ff. de ope. no. nunc. ⁊ ibi similes decis. per totam col.
29 † Hinc est ꝙ si papa funditus destruat vnum collegium, ⁊ tra-
ctu temporis illud reintegret rector antiquus recuperat recto
riam, nisi transisset ad aliam rectoriam, ita Baldus arguendo
ad partes in capitulo nullus. columna penultima. ad finem ver
30 sicu. quedam enim. de electio. vbi etiam ponit exemplum, † ꝙ
anima per peccatum mortale separatur adeo, ⁊ per penitenciam
reconciliata omnia bona opera ⁊ virtutes resurgunt cum ipsa,
ex quo colligitur ꝙ mutatio status non perimit qualitatem se-
mel quesitam, ⁊ hoc. j. clarius ostendam.
31 † Confirmo quia si Episcopus ex consuetudine debet habere
certam mensuram de grano quod portatur ad vrbem, debebit
etiam habere de farina que portatur, licet enim ius personale,
⁊ tempore similis rei mutatione perimatur quia respicit rem
secundum formam, secus tamen est in iure reali quod respicit
rem secundum substantiam, ita Rota arguendo ad partes in
decis. dccccxxv. incipien Episcopus sub titulo de consuetudi-
ne. in antiquis.
Octauo allego, ⁊ hoc est propinquius ad questionem nostram,
text. notabil. in. l. certo generi. ff. de seruitu. rusticorum predio.
32 † vbi si est constituta seruitus vinee licet sublata sit vinea, idest
vites tamen seruitus debebitur solo, not. Jaso. post Paulum,
⁊ Angelum in. l. si quis legauerit. in secundo notabil. ff. de le-
33 gatis primo. Et ibi est glos. notab † ꝙ si rusticus promittat
domino quartam partem fructuum vinee, deinde plantet arbo
res in vinea, tenebitur ad partem fructuum etiam arborum, ⁊
sic quicquid fructuum in solo nascitur venit in obligatione no.
in simili Corne. inter consilia Socini in consilio ducentesimo-
trigesimooctauo, incipien. circa primam. colum. fina. in princi-
pio, in primo volumine. vbi in notabili casu cōsuluit an destru-
cta domo qui habebat inferiorem partem cogatur edificare, ad
hoc vt possit super edificare ille qui habebat superius solare.
Et illam glosam in. l. certo generi. sequitur Baldus in addi-
tio. Specul. in titulo de loca. columna prima. in medio. versi-
culo an colonus. Specul. eodem titulo. § primo. in fine. ⁊ ibi
Joannes andr. in additione incipiente. in principio. vbi etiam
de calce ⁊ lapidibus, ⁊ Jaso. post Bartol. in. l. j. colum. fina.
in. c. primo. C. de iure emphyteoti. in. l. si fundum sub conditio-
ne. §. qui fundum. in fine. ff de legat. j.
Nono allego, licet consueuerit dici vulgariter ꝙ talis fundus
soluit decimam bladi, tamen si bladum non colligatur, sed fe-
34 num, soluetur decima feni, moueor in simili † quia relictum sa-
cerdoti ⁊ ministris templi censetur relictum nedum illis qui
sunt tempore testamenti, sed etiam alijs si qui forte succedent
eis, ita textus in. l. annua. §. primo. incipien. a titia. ff. de an-
nu. legatis.
Decimo allego in terminis text. in capitulo commissum. ⁊ ibi
35 not. Abbas expresse † ꝙ mutatio qualitatis loci non debet al
terare solutionem decimarum, ⁊ ꝙ licet de nouo in aliqua pla-
tea aliquid plantetur, ⁊ seminetur tenetur dominus ad deci-
mam eorum que ibi colliguntur sicuti prius soluebatur deci-
ma secundum priorem statum, ita Abbas ibi, in primo
notabili.
Undecimo allego quia additio, vel mutatio qualitatis circa
36 rem non extinguit obligationem, † ideo si domus sit tibi hypo
thecata, ex qua postea ortus fiat, vel vinea, non extinguitur ius
hypothece, ita tex. expresse in. l. si fundus. § si res. ff. de pigno.
⁊. l. domo. ff. de pig. actio.
37 † Duodecimo quia si pons vbi colligebātur pedagia sit destru
ctus, ⁊ alibi repositus, colligētur pedagia in isto ponte nouo,
totius enim territorij est vna obligatio, ⁊ qualitas, ⁊ non consi-
deratur edificium, sed territorium, ita Baldus in capitulo
querelam. columna finali. in principio. versi. sed quid si pons.
de electionibus.
Tertiodecimo moueor, non est dubium ex supradictis solum
fundi esse in obligatione decimali ecclesie, ergo ⁊ quicquid est
38 in superficie † quia cui cōceditur solum concessa censetur etiā
superficies, vt per Bartolum in. l. prima. §. primo. ff de super-
fic. etiam si superficies concessa est, ⁊ titulo proprietatis, ⁊ so-
lum titulo emphyteotico, quia vtrunqꝫ emphyteoticum cense
bitur, not. Pau. ⁊ Ange. in. l. secunda. ff. de seruitutibus. So-
cinus in consilio quinquagesimo, incipien. subtiliter. columna
fina. ad finem. in quarto volumi. Corne. inter consilia Soci.
in consilio. cxxxviij. incipien. circa primum. colum. penulti. ad
med. versi. his tamen. in. j. volu.
39 † Quartodecimo allego, quia si Armoniani ex priuilegio, vel
consuetudine in curia Romana de funeralibus curialium sepul
torum in ecclesijs parochialibus recipiunt mediam partem, in
ecclesijs vero collegiatis recipiunt solum quartam partem, si
ecclesia parochialis erigatur in collegiatam debebitur eis me
dia pars sicuti consueuit non obstante mutatione status de pa
rochiali in collegiatam, ita Rota arguendo ad partes in deci.
dcccixxj. incip. supposito de sepult. in antiq.
40 Quintodecimo pro ornamento istius opinio. allego † quia esse
fundum pratiuum, vel vineatum non facit ꝙ fundus differat in
identitate, vel in substantia, ita expresse Socinus post Areti-
num in. l. si quis in fundi. columna finali. post principium. ver
sicu. in glo. tertia. ff. de legatis primo. sed solū differunt in qua-
litate, nota. etiam Jaso. ibi colum quinta, in quadragesimoter-
tio, igitur non debet attendi an solum producat fenum an fru-
mentum vel similia. Mutatio ergo qualitatis non tollit ob-
41 ligationem sicuti videmus in simili, † ꝙ si testator legat centum
florenos, deinde superuixit ⁊ mutata est moneta nihilominus
soluendum erit legatum ad estimationem monete que erat tem
pore testamenti, ita consuluit Oldra. in consilio trigesimopri-
mo, incipi. thema tale est, vbi multa iura allegat sequitur Ab-
bas licet non alleget in quo consil. Abba. inquam in capitulo
olim causam. in quarto, de censibus. dicens esse tenendum mē
ti, quia idem dicendum in condemnatione iudicis, ⁊ similibus.
Ista puto sufficere ad victoriam pro ecclesia obtinendam, ⁊ ita
puto iudicandum esse, reliqua supplebit prestantia aduocati.

Franciscus Aliconitius Referendarius Apo-
stolicus Rome.

ALLEGATIO. XLIII.

SVMMARIVM.

1 Alienatio bonorum ecclesiasticorum vltra triennium sine licētia sedis apo. est nulla, & talis titulus est pro non titulo, & alienatio sine solennitate non transfert dominium. 11. & est mala fides in emente. 22. & in ea requiruntur iusta causa alienandi, & solennitas requisita a iure. 26. & alienatio a prelato facta nō patitur prescriptionem. 41. et. 42. nec afficit successorem. 43. etiam si censum recipiat locationis. ibidem.

2 Prescriptio non currit contra dominium rei prohibite alienari, vel sit testatoris, vel legis prohibitio. 13.

3 Alienationis appellatione venit prescriptio. 4. & 5. et. 6.

4 Legatum censetur reuocatum per alienationem testatoris, vel prescriptionem.

5 Restitutio in integrum datur ecclesie contra prescriptionem.

6 Prescribi rem suam paciens dicitur alienare.

7 Iuramentum non validat contractum illicitis pactionibus informatum

8 Irritum est quod fit contra legis dispositionem.

9 In dolo est qui contrahit in casu a lege prohibito.

10 Ex dolo etiam predecessoris non debet quis commodū sentire.

12 Dominium non transit per traditionem, vbi lex remouet potentiam ab actu.

14 Prescriptio non habet locum quando in priuilegio est clausula decreti.

15 Prescriptio non nocet cui pactum non nocet, contra. 17.

16 Pactum est fortius q̄ prescriptio.

17 Prescriptio multa potest que non potest pactum. 2. 15.

18 Prescribi non potest quod possideri non potest.

19 Bona fides presumitur ex titulo, & potest esse sine titulo in longissimo tempore. 20.

21 Mala fides est vbi est titulus improbatus a lege.

23 Mala fides potest allegari post. xxx. annos.

24 Prescriptionem non dat titulus reprobatus, & qui tenuit rem tenetur ad fructus. 25.

27 Bona fides quoad prescribendum etiam longissimo tempore non causatur per iuris ignorantiam.

28 Prescribere non potest successor bonam fidem habens ex titulo inhabili predecessoris.

30 Prescribere non potest nec ciuili iure nec canonico successor auctoris male fidei, & est vera & communis opi. fallit in beneficialibus & aliis. vide non obstant no. in. 29.

31 Successor culpe intelligitur in his que sunt iuris, non facti, vt est ignorantia vel bona fides.

32 Successori opponi potest quicquid poterat auctori eius, & seq.

33 Auctoris scientia continuatur in successorē si de lucro certat.

34 Vitia inherentia rei non variantur propter variationē successionis, & 19.

35 Exceptio obstans accusatori obstat etiam eius successori.

36 Dolus commissus in acquisitione actionis obstat cuicūq; successori eo vtenti.

37 Campegius doctor iuris fuit pater episcopi Feltren. & episcopi Bononien. amis.

38 Prescribere merum imperium non potuerunt ciuitates Italie.

39 Clericus succedens laico censetur laicus & varietas psonarū nō mutat res.

40 Exceptio que competit contra bannitum competit etiam contra fiscum banniti successorem.

44 Prescriptio in spolio non habet locum.

EX instrumēto celebrato die. xviij. Ianuarij constat priorem. s. Anne de Scalis dedisse in emphyteosim perpetuam sub annuo censu &c. Queritur nūc modernus prior. D. Ianus Vitalis non vulgaris eruditionis vir an possit contractum hunc rescindere. Consideratis itaq; iuribus puto posse. Dicta enim Silua bona gratia nuncupata est prioratus, qua silua dictus Ianus reperit se & suum prioratum indebite spoliatum, quum alius possideat sine titulo legitimo, vt infra ostendam.

1 †Sciendum est igitur alienationes bonorum ecclesiasticorum sine licentia sedis apostolice vltra triennium factas esse nullas, tex. est in extrauagan. ambitiose de reb. eccle. non alienan. vbi dicitur, nullius omnino momenti esse, si alienatio est nulla ergo aduersarius est sine titulo, quia titulus talis habetur pro nō titulo, vt per glo. & cum fructibus. in fi. in. c. cū non liceat. xij. q. ij. ergo. D. Ianus spoliatus restituendus ante omnia. c. redintegranda. iij. q. j. c. j. & per totum de resti. spolia. Nulla confirmatio sedis apostolice non fuit obtenta.

¶ Nec ob. si diceres, q̄ sunt elapsi anni. xl. postq̄ aduersarius

2 possidet, quia respon. q̄ † quotiescunq; res aliqua prohibita ē alienari, non currit contra dominum rei aliqua prescriptio, ita Bar. per illum tex. in l. alienationis. ff. de verbo. signi. l. vbi, & ibi Bar. & glo. ff. de vsuca. l. quemadmodum in fi. C. de agri. & censi. lib. xj. vbi eleganter tex inquit male fidei possessorem esse nullus ambiget qui aliquid contra legum interdicta mercatur. l. si fundum. ff. de fun. dota. no. Bal. in consi. cxxxv. incip. inter castrum. post prin. in. v. volu. inferens ad liberū hominē Bald. in consilio. ccxxvij. incipien. q̄ non possit. in fi. in quarto volumi. Cepola in. l. si contra. in primo notab. per illum textum. C. de vsucap. pro empto. & late colum. xxj. in. xxxviij. vbi late per duas colum. distinctio, & de re ecclesie expresse ponit videndum ibi Cepol. in. l. eum. qui colum. secunda, in medio. in glos. prima. eodem titulo. Afflic. in decis. ccliiij. incipien. sepe fuit. colum. penulti. in medio. loquens in feudo. Cepo. in. l. venditioni. col. xv. in princip. in. xxxj. C. de vsucap. pro empto. Cepo. in rubric. de vsucap. pro lega. colum. penultima in medio. Soci. in reg. xiij. Incip. alienari vbi quote. & limitationes due. text. & glo. in. c. ij. incipien. bene quidem. §. sancta sinodus. xcvj. distinc. vbi expresse de re ecclesiastica. glo. emptori. in. c. qui & humanis. xij. q. ij. tex. apertus in. c. placuit. ad finem versicu. vniuersas terras. xvj. q. iij. Socin. in. l. marcellus. §. res que. col. ij. in med. ff. ad trebel. Spec. in titu. de feu. §. quoniam super. colum. ij. post medi. versicu. tertio. Bald. in. c. placuit. ad fin. versicu. oppo. de prescriptio. Alexan. in disputa. incip. Sigismūdus. colum. xx. in princip. vbi text. concord. & aliqua de materia prescriptionis. & colum. xij. in fi. versicu. ad contrariam. Socin. in consilio. clxvj. incip. in causa communitatis. colum. fi. in princip. versicu. quarto. in. ij. volumi. Soci. in consi. cxxj. incip. visa contingentia. colum. ij. in med. versic. preterea. in. j. volumi. Subscriptio ad consi. Soci. lxxvj. in. j. volu. & est dupli. cum consi. clxvj. 3. alleg. & incipit subscriptio. & si per famosissimos. ad fin. Sed in casu nostro est prohibita alienatio bonorum ecclesie. d. extrauagan ambitiose, ergo &c.

3 ¶ Ratio conclusionis est, † q: alienatio & prescriptio a pari pcedunt, & appellatione alienationis venit prescriptio. d. l. alienationis. glo. in. l. non est. C. quib. non ob. long. temp. prescrip. glo. in. l. fin. C. in quib. cau. in integr. restit. non est necess. & not. Soci. in. l. quum filiussa. § in hac. colum. j. post med. versic. in glo. ff. de verb. obli. & ibi Ias. col. j. in. v. Ias. in. l. quum filius. §. dum. colum. penul. in med. ff. de lega. j. in. ij. lectu. & in. j. lect.

4 colum. penul. in med. versi. tu potes. † Hinc est q̄ sicut per alienationem voluntariam testatoris censetur reuocatum legatum. l. fideicommissa. §. si rem. ff. de lega. iij. ita per alienationē causatam ab vsucapione vel prescriptione, ita Soci. per illum tex. in. l. qui heredi. §. si pars. in. ij. nota. ff. de condi. & demonst. Roma. in consi. ccccvij. incip. quum presupponatur. ad fin. in-

5 ferens q̄ sicut ecclesia restituitur in integrum aduersus veram alienationem. c. j. de resti. in integr. eodem modo aduersus illā

6 que ex prescriptione venit, vt per eum. ¶ † Suis enim alienare dicitur qui patitur rem suam prescribi, text. est & ibi notat Barto. in aucten. de tempore non solue. pecu. in. iij. nota. alle. etiam. l. fi. C. de his quia non dom. ma. Soci. in consi. clxxij. incip. multum abunde. col. fi. in fi. in. j. volum. & est duplic. cum consil. cxij. in. j. volu. Bartol. in consilio. clxxxix. incip. primo queritur. col. fi. post me. Bald. in. c. j. § preterea. colum. iij. in med. versic. in contrarium. in titu. de prohi. feu. aliena. per Federi. Ioan. and. in additio. Specu. in titu. de feud. in rub. col. j. in princ. versicu. pilens. Feli. in. c. placuit. colum. iiij. ad fin. versi. quum solenniter. de prescriptio. Feli. in. c. causam. col. j. ad fi. versi. limita secundo. eod. titu. Afflic. in decis. xiij. incip. vertitur dubium. col. j. in. iiij. alle. Alex. dicentem q̄ talis consensus alienationi glo. pertineant in fi. in. c. placuit. xvj. q. iij. gl. in damnum in. c. si episcopum. xvj. quest. vj. Ange inter consi. Bal. in consilio. ccccliij. incip. Ioannes Simonem. colum. fi. in med. in. iij. volu. Bal. in consi. ccccxxxix. incip. amplius construm. col. iij. in med. versicu. in contrarium. in. iij. volumi. inferens q̄ que possunt acquiri per successionem possunt etiam per prescriptionem, alleg. iura vt per eum.

¶ Non

7 ¶ Non ob. etiam in casu nostro prescriptio, q̄ † non potest ius
alteri acquiri ex cōtractu qui illicitis pactionibus informatur
ēt si esset interpositū iuram vt per Bal. in consil. cccl xxix. inci.
retentis aliis in fi. in. v. vol. alleg. l. non dubiū C. de legi. & alia
vt p eum Bal in consil. ccclxviij. incip. q̄ priuatio in princ.
in. v. vol. vbi iura. Bal. in consil. ccl. incip. ꝯsiderandum in fi.
in. v. volu. Bal. in consil. clxxiiij. incip. presupponēdum post
prin. ver. si dubium in. v. vol. Bal. in consil. cccxcv. inci. p do-
mino post prin. ver. v. in. ij. vo. vbi iura. Bal. in consi. ccxlviij.
incip. queritur in med. in. ij. volum. Bald. in consil. cccxxxvij.
in primis col. j. in med. versicu. sed querit in. j. vol. Bald. in cō
sil. xxiij. incip. presupposito statuto in fi. in. v. volu. Bal. in cō-
sil. ix. incip. factum tale est col. ij. in fin. in. j. volumi. Bal. in cō
sil. cv. incip. verba dicunt in fi. in. j. volu. vbi iura ēt si iuꝝ esset.
Bal. in consil. cclxxxiij. incip. iuri publico in med. in. iiij. vol.
vbi repetit de iuso Bald. in. c. quum contingat col. iij. in med.
ver. prima conclusio de iure iu. vbi ēt de iuso. Sed hic illicite
te contraxit de re ecclesiastica non habita ꝯfirmatione ergo &c.
8 ¶ † Irritum ēt est q̄ ꝯ legis dispositionem fit vt p Bald. in
consil. clxxvij. incip. istud statutū in fi. in. iiij. vol. alle. l. iurisgē-
tium §. pactoꝝ. ff. de pac. cū concor. Bal. in. c. j. col. fi. ad fi. in
titu. de alie. feu. vbi qñ est precisa prohibitio legis nullo modo
factum ꝯ subsistit. Sed in casu nostro expresse ꝓhibet emphi
teosis vt. d. extrauag. ambitiose ergo &c.
9 ¶ Preterea stante. d. extrauaganti † iste ꝯtrahens in casu a lege ꝓ
hibito dicitur esse in dolo. c. qui ꝯ de reg. iur. in. vj. no. Soci.
in consi. cxv. incip. circa primū post princ. ver. secundo in. j. vo
lu. Rom. in consi. ccccxxxvij. incip. in casu proposito post prin
cip. versi. circa primum Deci. in. l. q in iuso §. nemo vt. ff. de re
gu. iur. Deci. in l. si idem cum eodem §. q̄ si nunc in fi. ff. de
iur. om. iud. Bald. in consil. cclxxxix. incip. q̄ consuetudo co-
lum. fi. in med. in. iiij. vol. Bal. in consil. cccxcv. inci. in cā due
10 in. iiij. vol. † Sed ex dolo non debet quis cōmodū sentire ēt
si sit successor dolum committentis vt inquit tex. in. l. j. §. fi. ff. d
eo per quem fac. erit, ergo &c.
11 ¶ Ideo iura volunt q̄ † alienata re ecclesie non seruata solenni-
tate debita non transfertur dominium, imo ipse prelatus ad-
mittit ad vendicandum. l. iubemus. C. de sac. san. ecc. auc. hoc
ius porrectum. C. e. ti. cum concor. vt per Dy. in. c. quum quid
prohibetur in med. de reg. iur. in. vj. Dy. in. c. qui ꝯ eo. ti. Joā.
and. in. d. c. quum quid in princ. Bal. in c. j. col. fi. ad fi. in tit.
12 quid sit inuesti. dicēs q̄ † vbicunq; lex remouet potentiam ab
actu ibi ex traditione non transit dominium alle. l. j. §. si vir. ff.
de acquir. poss. cum concor. vt per eum. Sed hic non est ser-
uata dispositio extrauagantis igitur do. Jan. iuste perit predia
vel agros suos.
13 Quod si quis diceret † prescriptionem non concedi contra ꝓhi-
bitionem, qñ prohibitio est a testatore. Dico q̄ illa conclusio ꝓ
cedit ēt qñ ē ꝓhibitio legis vt p Jas. in auc. res que in. j. no. C.
com. de le. Cepo. in prin. in. l. si ꝯ. C. de vsuc. pro emp. alleg. do
cto. idē no. Cepo. ea. l. col. xxj. ad med. vers. extra glos. Sed
hic est prohibitio legis ergo &c.
14 Bene fac. † q: qñ in priuilegio est clausula decreti tunc prescri
ptio non hꝫ locum, ita Archi. in. c. quum. de benefic. de preb.
in. vj. sequitur Fely. in. c. quum accessissent col. xij. in fi. versic.
illy. limita de consti. Fely. in. c. cetex col. xj. in princi. versi. ob-
uiat huic. de rescri. dicens esse aureum dictum alleg. sequen-
tes Fely. in. c. quū ex officij col. pe. in prin. ver. nona & vltima.
de prescrip. Cassad. in deci. xij. incip. obtinuit colum. ij. in. v.
in regulis cancella.
¶ Ex alio ēt capite non obest prescriptio do. Jano, q: habemus
15 de iure q̄ † cui non nocet pactum non nocet prescriptio cōtra
se lapsa, ita Bal. in. c. j. § qcqd ergo per illū tex. in. iij. no. in ti
tu. de inuesti. de re alie. fac. dicens menti tenendum. Quia pa
16 ctum † est fortius q̄ꝫ prescriptio vt per glo. possunt in. l. non fa-
tis. §. si vero. ff. quē ad. serui. ami. no. Guil. in. l. si non sortē. § si
centum. ff. de condi. inde. Sed pactum super re ecclesie non
tenet vt in extrauaganti ambitiose, ergo ēt prescriptio nō nocet.
17 Sed super hoc non insisto, q: alibi notat † q̄ prescriptio multa
potest que non potest pactū, vt per Old. in consi. clxxij. inci. q:
oēs col. ij. post prin. ver. ad sextū repetēs idē Old. in consi. cc-
18 xliiij. inci. ad obiectus col. j. in prin. versi. quarto. † Si igitur
possideri res ecclesie non possit sequitur prescribi eam non pos
se vt per Bal. in. c. si diligenti colum. j. in fi ver. quero quare
d prescri. & per gl. fi. in. c. quū non liceat eo. ti. vbi idē ponit in
re spirituali iniusto titulo acqsita. Sed hic iniuste. tentauit cō
trahere contra legem ergo &c.
19 ¶ Nec ob. si dicas † ex titulo bona fides presumitur. l. pe. C. de
euic. gl. in. l. fi. C. vnde vi cum ꝯcor. vt per Alex. in consi. lxxx
20 iij. incip. viso ꝓcessu col. ij. in. xiij. in. vj. vol. † Et q̄ bona fides
possit esse sine titulo in longissimo tempore vt per Bal. in. c. si
diligenti col. j. in med. versi. quero. de prescrip. p. l. si quis em-
ptionis. C. de prescri. xxx. ann. Quia respond. q̄ presumptio
cessat vbi est certitudo. l. si aliꝗ. ff. de vsus. leg. l. continuus. § cuꝫ
ita in fi. vbi gl. ff. de ver. obli. cū si. ergo cessat bone fidei presum
21 ptio quum est certum esse malā fidem. † Ubicunq; enim est
titulus improbatus a lege ibi est mala fides vt per Bar. in. l.
quemadmodum. C. de agri. & censi. lib. x. Cepo. in tracta. serui.
vrba. ꝑdio. cap. xx. inci. dictum est col. ij. ver. nunquid Nicel.
in trac. concor. glos. concor. lix. incipiē. rꝫ glo. in fi. Bal. in. c.
si diligenti col. j. in me. ver. quero que sunt de prescri. Bal. in
rub. de prescri. col. pe. post med. ver. eꝯ. Oldr. ꝯsi. ccxliiij. inci
piē. ad obiectus col. j. in fi. ver. ij. Roma. in consil. liiij. incip. vi
sis col. fi. in med. versic. secundo Ale. in dispu incip. sigismū-
dus. col. xiij. in fi. ver. item in corporalibus & colū. xxx. in med.
alias est co fi. secunde partis affirmatiue secundi dubij, Byn.
in. c. possessor. in prin. de reg. iur. in. vj. Dy. in. c. qui ꝯ eod. tit.
22 ponens expresse q̄ † q emit a prelato bona ecclesie non seruata
solēnitate que a iure dꝫ seruari in mala fide est nec pōt prescri-
bere vt tenet gl. pe. in. c. ij. de his que fiunt a prelat. Si ergo
iste in mala fide est prout est, ergo prescriptio illi non ꝓdest. c.
possessor malefidei de regul. iur. in. vj.
23 Nec ob. † q̄ malafides non possit allegari post. xxx. ann. vt per
Bar. in. l. fi. C. vnde vi, q: non habet locū qñ ex legis prohibi-
tione constat esse malam fidem, & reprehenditur Bar. p Imo
lā, in. c. fi. de prescr. col. viij. & ix. sub ver. vlterius.
¶ Preterea & aliter instatur, iste titulus est reprobatus a iure
24 vt in extrauag. ambitiose. † Sed titulus reprobatus non dat
prescriptionem. c. dudum. de deci. Alex. in consil. iiij. inci. cir
25 ca primū co. fi. in fi. in. vj. vol. † Imo q tenuit rē tenet fructus
perceptos restituere vt per Spec. de fructibus & interesse. §. i.
col. j. ver. tertius, Soci. in reg. ccij. incip. malefidei ergo iste
aduersarius domini Jani nedum nō potest se tueri prescriptio
ne, sꝫ ad fructus preteritos poterit conueniri & ita de fructibus
restituendis per bonefidei possessorē tenet Affli. in deci. ccxl.
incip. in causa cubelli col. j. in. iij. post Bar. in. l. ex diuerso. ff.
26 de rei vendicatio. † In alienatione enim rei ecclesiastice duo
copulatiue requirunt iusta causa alienandi & solēnitas requisi
ta a iure. c. j. de reb. eccle. non alie. in. vj. cle. j. eo. titu. cum con
cor. vt per Dec. in. l. q rē col. ix. in prin. i. xxj. C. de sac. sa. ecc.
Nec obst. si quis dicat q̄ ille qui accepit in emphiteosim igno-
27 rabat iuris dispositionem, q: respon. † q̄ ignorantia iuris non
causat bonam fidem quo ad prescriptionem etiam longissimi
temporis vt probat gloss. iuncto tex. in. c. apostolice de dona.
gl. in. c. cura de iurepa. Jo. an. in. c. q ꝯ in prin. in mere. Bel-
lem. in deci. dccv. incip. si apparet in med. ver. secus si in iure,
& est duplicata cum Rota. ccccl xxiij. de rescrip. in nouis, ge-
quid ibi dicatur in summario & est tex. in. l. iiij. incip. iuris igno
rantia. ff. de iur. & fac. igno. vt gl. cum concor. vt p Alex. in cō-
sil. liiij. incip. circa primum col. fi. in prin. in. vj. vol. Secūdo
dico non posse hoc allegari, q: in ꝯctu fecerūt mentionem di-
cte extrauag. & ꝯxerunt salua approbatione apostolica, quam
tamen non obtinuerunt ergo &c.
¶ Non ob. ēt si aduersarius diceret se esse successorem illius q
28 ꝯxit, & se esse in bona fide, q: respon. q̄ † titulus inhabilis pre-
decessoris nō prodest successori etiam in bona fide existenti ad
prescribendum gl. est in. c. quum quis in alterius de reg. iur. in
vj. per tex. in. l. quam heres. ff. de diuer. & temp. prescr. vbi ele-
ganter dicit quum heres in ius defuncti succedat ignorātia sua
defuncti vitia non excludit. idem iuris est quum de longa pos-
sessione querit, nec. n. recte defendet quū exordiuꝫ rei bone fi-
dei ratio non tueat, ita text. ad verbum & conclusio hec passim
tenet a doctoribus no. Spe. in ti. de emphyteo. §. nunc aliqua
colum. viij. in princip. versi. xviij.
29 Et q̄ꝫ q̄ꝫ Dy. in. c. possessor. de reg. iur. in. vj. dixerit, q̄ † de equita
te canonica que in materia prescriptionis & peccati attendi dꝫ
malafides defuncti non noceat heredi existenti in bona fide &
ex sua persona prescribere volenti. Tamen doctores recedūt
ab eo vt p Ant. & Albe. in. c. si diligenti de prescri. & volunt q̄
30 † tam de iure ciuili q̄ꝫ de canoni. non possit qs prescribere suc-
cessor auctoris malefidei. & sequitur Imol. in. d. c. si diligenti.
col. ij. cum concor. vt per Ale. q ita consuluit in consil. clxxij.

incip.in cā ⁊ lite col.fi ad med.ver.postremo in.vj.vol.Alex. late in consil.xxxix.incip.stantibus his col.ti.in med.vers.hoc presupposito in.vj.vol.ponens opi.Jmol.in.c.fi.col.iiij.&.potes dicere.de prescri.limitantis in successore prelato vel beneficiato,⁊ vtrobiqȝ Alex.refert rōnes conclusionis,videndum ibi no.O'd.in consil.lxviij.incip.constituit col.pē.post med. ver.ad primū.Albe.in.iiij.par.stat.q.lxxxix.incip'.nicolaus. col.ij.in fi.ver.ad verba dicēs vitia defuncti transire in hēdem ē ignorātē.Roma.in consil.cxlix.incip.conclusionē col.fi.in me vbi dicit expresse dictum By.in.c.possessor.falsum esse,⁊ ꝙ alias legendo contra eum tenuit.ponens rōnes.Roma.repetens predicta in consil.cci.incip.pro decisione col.fina.post med.⁊ ibi ponit dictum By.procedere in dignitate vel pre'atura habita a superiore a quo causam habuit Soc.in cōsi.lxxxij.incip.in causa col.ix.in.xxv.in.iiij.volumi.Bald.in consil. clxxx.incip.presuppositis verbis col.fi.in prin in.i.vol.dicēs ꝙ qui prescriptionem opponit si vult ex sua persona inchoare eam ⁊ est in bona fide non nocet ei auctoris mala fides,si autem vult eam inchoarere ab auctore tunc mala fides,auctoris nocet ei,q: debet eius qualitatibus suis adminicula predecessoris acceptare.⁊ ita etiaȝ in hac materia dicit Soci.in consil.xxix.incip.viso quodam col.fin.in med.in.j.volumi.Fely.in.c.si diligenti col.iiij.in med.sub ver.ꝫ opi.de prescrip.vbi refert tenētes ꝫ By.vbi.&.dicit paucos esse qui cum eo tenent,quia ⁊ cōlorem esse ꝫ By.⁊ ibi ponit duas limitationes,⁊ h dicta sequitur Felyn.in.c.illud colum.iiij in me.ver.nunc aūt eo.tim. gl.q: lenioris in.c.in primis.ij.q.j.limitans in successore singulari Alex.in consil.xj.incip.ex his ad fi.ver.⁊ si opponeret in vj.volu.dicens hanc esse veriorē opi.Deci.in consi.cclxxiij.incip.viso processu col.iij.in fi.ver.non ob.vbi refert tenentes ꝫ Byn.dicens communem esse,⁊ secundum eam iudicandū ⁊ cōsulendum,idem attestatur Alex.relatus per eum dicēs ēi esse equiorem,seqr̄ Dec.in.c.quod ipsis ff.de reg.iur.ponens qd de successore in beneficio,vbi remittit se Affl.c.in deci.cexl. incip.in causa cubelli col.j.versicu.fuit dicens,ita conclusum p totum consilium neapolitanum.vnde ista opi.dȝ teneri in iudicando quicquid dicat Soci.in quodam consilio,vel alij.

¶ Unde ex supradictis non potest aduersarius bonam fidē suā allegare,licet Maria.in.c.quum in causa col.ix.ad me in.xx

21 vij.de iuramen.calum.dicat † ꝙ successor dicitur successor vitiorū ⁊ culpe in his que sunt iuris secus in his que in facto consistunt vt est ignorantia vel bona fides alleg.hoc singul.voluisse Joan.and.in.c.quum quis.de regu.iur.in.vj.pro intellectu l.quum heres.ff.de diuer.⁊ tempor.prescrip.⁊ esse singularia ⁊ conferre ad multa ⁊ maxime ad materiā prescriptionū vt p eū.

Uerum erit ergo in materia nostra illud quod inquit iurisconsultus,† quod ipsis qui contraxerunt obstat ⁊ successoribus eorum obstabit,ita ad verbum tex.in.l.quod ipsis.ff.de regu.iur. nec debeo melioris conditionis esse q̄ȝ auctor meus a quo ius in me.transit,ita ad verbum text.in.l.in omnibus officiis.§ nō debeo ff.de reg.iur. Et quum que adminiculo ex persona auctoris sui vtitur vti debet cum sua causa suisqȝ vitiis,ita tex.i.l. pomponius.§.quum quis.ff.de acq.pos.Bar.in disputa.vj.incip.lapus post prin.ver.iiij.nota.Bal.in.c.i.§.item eadem in titu.de nor.feu.alleg.concor.vt per eum,Bar.in consil.xxvj. incip.dico partes post princ.vbi tex.concor.Bald.in consil. lxx.incip.apparent col.fi.ad fi.in.j.volu.Alber.in.iiij.part.

33 stat.q.xiij incip.itē quero col.j.in fi.versi.de cessio.Ideo † sciētia defuncti continuatur in personam successoris si certat de lucro captando licet,secus quando de damno vitando.ita Byn. in.c.presumitur ignorantia ad fi.de reg.iur.in vj.Deci.in.l.qui in alterius col.j.in med.versi.ij.ff.eod.titu.alleg.iura vt p eū. Alb.in.iiij.par.statu.q.lxxxix.incip.nicolaus.col.iij.in prin.

† Et vitia inherentia rei non variantur per variationes successionis,ita Alber.in.iiij.par.statu.q.iiij.item queritur in princ. per.l.vitia.C.de acqui.pos. † Et exceptiones obstātes auctori obstant etiam successori.l.in hoc iudicium §.si inter alias fi na.ff.communi diuidun.l.si a tito.ff.de rei vendicatio. Pre

36 terea † vbicunqȝ dolus commissus est in acquisitione actionis cuicunqȝ successori eo venit obstat exceptio,ita An.in.l.apud celsum.§.sed quum legitima.ff.de dol exceptio.alle.tex.in ea. l.§.si quis non tutor a tos est.§.de auctoria.idem tenet Paul. de castr.in.l.sed nulla §.non solum.ff.ad macedo.Soci.in consi cclxiiij.incipien.visis instrumento col.vi.post princip.versicu.infero in.ij.volu.Bald.in disputa.incip.statuto cauetur colum.vj.post med.versic.⁊ premitto.vbi de materia.Spec.

in titu.de cessio.actio.§.j.col.x.versic.illud etiam vbi distinctio Joan.and.in.c.is qui colum.i.per totam ⁊ seq in mercur. vbi late Bartol.in.ij.q.incip.pisane colum.iij.in med.versic.

37 exceptio vbi econtra.† Campeg.illustris doctor genitor Thome Campegij feltren.episcopi ⁊ Moderni regentis cancellarie,nec non auus Alexandri Campegij Bononien.episcopi camere apostolice clerici insignium virorum auus ⁊ genitor in trac.dotiū in.iiij.par.q.xj.inci.an audiatur ad fi.Bal.in consi. cccxlvi.inci.imperator post prin.in.i.vol.Bal.in cōsi.cxxiij.lci.pricius in fi.in.v.vo.Bal.in consi.cccxxiiij.inci.pponit post

38 prin.i.l.ij.vo. Hinc tenuit Host.† ꝙ ciuitates Italie nō potuerunt prescribere merum imperium quia habuerunt initium violentum,ex quo causatur vitium reale quod potest opponi omnibus successoribus ad impediendam prescriptionem,ita Hostien.in.c.ij.de purg.vulga.refert Jas.in.l.imperium colum. vj.in fi.versic.secundo ff.de iur.omni.iudi.vbi late de materia.

39 † Et res transit de persona in personam cum sua qualitate vt nota.in.l.rescripto.§ fi na.ff.de mune.⁊ hono.no.Soc.in consil. clxiij.incip.diu profecto.colum.penul.in fin.versic.quinta in j.volumi.⁊ est duplica.cum consil.clxxj.in.ij.volumi. Et clericus succedens laico censetur laicus.c.quum dilectus de iure patro.Et actio surrogata obtinet viceȝ prime.l.j.§.hec actio ff.si ser.testa.lib.esse iuss.fuer.Et res transit cum onere suo.c. pastora.de deci.Et personarum varietas naturam rei vel iuris non mutat.c.nihil.vij.q.j.no.Joan.and.in.c.j.colum.ij.in me. versicu.ad questionem.de iure patrona.in.vj.

40 Propterea † fiscus ex persona banniti non potest dicere testamentum nullum patris banniti,eadem enim exceptio obstabit illi que obstaret filio bannito,ita singul.Bald.in.l.si qua pena.ff.de his qui sunt sui vel alien.iur.sequitur Cremen.in singula.lxxxix.incipien.pone quod filius ⁊ ex hoc limitatur illud ꝙ solet dici fiscum esse loco heredis.l.ij.C.ad.l.iul.d vi pub.l.inter eos.§.fina.ff.de fideius.Et propter hanc decisionem tempore Clementis.vij.destitit a prosecutione in causa contra opulentā hereditatem cuiusdem Tiberij Perusini procurator fiscalis tūc Benedictus,de Ualentibus,pater Romuli d Ualentibus doctoris elegantis ingenij,⁊ bone spei.

Igitur ex supradictis est firma conclusio quod mala fides predecessoris nocet possessori successori,⁊ prescriptio non nocet.⁊ ita reperio Bald.in capitu nihil.in fine.de prescrip.dicentes

41 quod † alienatio a prelato facta non paritur prescriptionem.⁊ ita consuluit Socin.in consilio vigesimonono incipiente viso quodam columna final.in med.versiculo,⁊ ex predictis in primo volumine. Pro qua opinio.allego text.expressum in capitulo secundo,alias fin.incipien.hoc consultissimo de rebus

42 ecclesi.non alienand.in sexto,vbi expresse dicitur quod † alienatio immobilium ecclesie sine consensu pape nec ius aliquod tribuit nec prescribendi causam parat.fac.clementi.prima eodem titu.Joan.and.in capitu.que contra in princip.vbi concord.in mercur.⁊ ita fuit conclusum in consilio neapolitano emphyteoticum ꝫctū sine confirmatione apostolica nihil valere vt per Afflic.in decisio.lxxxv.incipien.diu est colum.fina. in med.⁊ By.expresse dicit talem contractum pro non facto haberi,nec transferre dominium nec prescribi posse,ita Byn. in.c.que contra ius in princip de regu.iur.in.vj.alleg.iura vt per eum. Uidendus etiam Bellem.in deci.dccxlviij.inci. supposito in titu.de pactis.⁊ loca.vbi † locatio fundi ecclesia-

43 stici ad.xv.annos facta licet donec vixit locans potuerit sibi preiudicare,successorem non afficit immo etiam si successor permiserit colonum stare ⁊ pensionem perceperit tamen sibi non preiudicat.Considera hoc antequam ederetur extrauagās ambitiose,quanto magis nunc post eam editam.¶ Non omitto tam etiam quod quatenus dominus Janua ageret super spo-

44 lio tunc etiam perpetuo potest agere quia † prescriptio in spolio non habet locum vt per Cassad.in deci.vj.incipien.an possessorium.de restitutio.spoliat.per gl.in.c.solicite.de restitu. spolia.⁊ istam glos.vltra Cassad.sequitur Jas.in.l.stipulationum in fin.ff.de verbo.obl.Jas.in.l.pretor ait.§.hoc interdictū in.j.notab.ff.de ope.noui nuncia. Nec obst.si que allegarētur quod propter diuturnitatem temporis omnia presumuntur recte facta quia ex supradictis tolluntur,non enim habent locum in his in quibus leges expresse contrariū prohibent iuxta glo.in.c.ij.de his que fiunt a prela.cum simi.

Ex quibus concludo Domi.Jan.instas partes fauore,dum repetit bona alienata per predecessores,⁊ ita iudicandum cēseo. Frā.Nic.Rome penes Mineruā.xvj.Aug.M.D.xlviij.

Alleg.

ALLEGATIO. XLIIII.

SVMMARIVM

1 Alimenta prestare filio spurio cogitur pater etiam ex quocunque damnato coitu nato, item patris heredes.
2 Frater cogitur alere fratrem, et sororem dotare, etiam si frater sit clericus et de fructibus ecclesie, vide. 4.
3 Propinquis clericus debet subuenire de fructibus ecclesie.
4 Argu. de alimentis ad dotem non valet.
5 Frater possessor tenetur alere fratrem agentem petitione hereditatis.
6 Ratio a'endi legitimos filios extenditur etiam ad naturales.
7 Alimenta non debentur ab heredibus obligati nisi in subsidiū quando est summa egestas.
8 Alimentandi onus transit ad heredes.
9 Dos pro filia potest peti ab heredibus patris, stante statuto filiam non succedere, sed debere dotari.
10 Nouerca an debeat ali a priuignis sicuti debet ab eorum patre.
11 Filius naturalis debet ali de bonis patris mortui, et si pater in testamento prohibuisset ali. 12.
13 Alimenta prestari debent per eum ad quem bona trāseunt obligati, et etiam heredis heredes.

Uro quod in cā Uincentij non sit aliqua difficultas, quia siue agat contra heredes patris, siue contra fratres habeb t intentum ad obtinenda alimenta pro cōditione sua, quia iure cauetur quod.
1 Pater † cogitur prestare alimenta filio spurio vel incestuoso, et alias ex quocunque damnato coitu nato. et hoc est indubitatum. de iur. canoni. c. quum haberet de eo qui dux. eā quam pol. no. Bart. in l. final. colum. ij. versicu. quero vtrum ff. de his quib. vt indig. Bartol. in l. si quis a liberis §. ij. incip. vtrum ff. de li be. agno. Bartol. in auc. ex complexu C. de incest. nup. Abb. consil. cxv. incip. videtur primo in med. versicu. sed profecto in ij. volum. dicēs idem de heredibus patris qui coguntur spurio alimenta prestare Soci. in consi. ccxcv. incip. in cā col. fi. in fin. in ij. volumi. Alex. in dispu. incip. sigismundus col. ixij. in med. sub versic. non obstat Floria. in disputa. incip. baro. colū. j. in princip. versic. sine, Barto. in l. fina. incip. si parentem C. de alen. lib. Marbe. in notab. cxlvij. inci. no. singulare dicēs post Bartol. quod tenetur spuriam etiam dotare vt per eum. Soc. in consil. clxj. incip. pro decisione per totum in ij. volum. dicēs quod sicuti cogitur pater, ita etiam ceteri ascendentes si pater sit inops, quia militat eadem ratio equitatis et sanguinis et ibi dicit idem de nepotibus naturalibus natis ex filio legitimo et naturali, Prepo. in d. c. quum haberet in pen. notab. vbi quote Jo an. de anan. in rubri. de infā. expo. versicu. considerat Campeg. in trac. dot. q. xvij. incip. an pater ad fin. in j. par. et ibi an cogatur etiam dotare, Campeg. in tract. dot. q. xlviij. incipiē. quid si sacerdos in j. par. inferens quod licet successor in beneficio possit repetere dotem quam predecessor dedit filie sue spurie, tamen secus quo ad quantitatem pro alimentis debitam vt per eum. Specu. in titu. de lep. et dispen. §. nunc de episcopo. colum. vij. in princip. versic. cxliij. Spec. in titu. qui fil. sint legiti §. j. colum. iiij. in med. versic. quid de natis Joan. an. in c. sine culpa colum. ix. in med. versicu. de secundo in mercu. bar. in tracta. alimento. colum. j. in princip. versicu. quero an pater Bar. in tracta. differen. iur. ciui. et cano. colum. iiij. ad fin. ver. item. aliam Bar. in §. fina. in auc. quib. mod. natu. effi. sui Areti. in consil. xlviij. incip. reuocatur in dubium et ibi in princ. colligitur quod agebatur contra heredes patris spurij. et licet ipse teneat quod d. c. quum haberet non possit intentari coram iudice laico tamē non negat quin ab heredibus possint peti, et ibi sentit B in versi. premitto in fi. a contrario sensu.
2 Confirmo quia videmus † quod etiam frater cogitur alere fratrem naturalem, vel legitimum vt per Bart. in l. si quis a liberis §. ij. in fin ff. de lib. agn. glos. et Bar. in l. j. C. de alen. lib. loquens de legitimo et naturali alleg. l. filium. ff. vbi pup. edu. debe. bar. in l. qui filium in fin. ff. vbi pup. edu. deb. loquens de naturali fratre, et fortius de legitimo alleg. §. si quis in auc. quib. modis natu. effi. sui. Abb. in c. peruenit in ij. not. de arbi. loquens de sorore dotanda etiam a clerico de redditibus ecclesie et cōcor.
3 per Jas. in titu. qui feu. dar pos. colum. vij. in xix. † ponentem quod debemus subuenire propinquis ex fructibus ecclesie Jas. in
4 auc. res que colum. iij. in x. C. cōia de l. g. vbi instāile † quod nō vz arg. de alimentis ad dotem, et ibi an teneat dotare.
5 Jmo fortius † si frater agit petitione hereditatis ꝯ fratrem debz habere alimenta et expēsas a fratre possessore hereditatis lite pendente, ita dicit Rota Bisgn. in deci. ij. incip. vtrum filius. de iudi. dicens quod licet text. in l. si institutta. ff. de inoffi. testa. loquitur in eo fratre qui habuit in prima instantia sententiam pro se, tamen quia equitas. d. l. si institutta vendicat sibi locum etiam in casu principali seu prima instantia, ita determinatum. Igitur in proposito equitas que est in d. c. quū hēret loquēs de patre debet mouere iudicem multo fortius contra heredes patris, si enim lex grauat principalem dominum multo fortius successores, qui censentur eadem persona cum defuncto vt in auctē. de iureiu. a moptrest. et in quos transeunt obligationes actiue et passiue. l. j. C. vt act. ab her. et contra here. et per totum C. de here.
6 actio. † Sicuti n. ratio que mouet patrē ad alendū legitimos extenditur etiam ad naturales vt per gl. in §. si quis igitur habens filios in aucten. quib. mod. nat. effi. sui, no. Soc. in consi. clxj. incip. pro decisione post princip. in ij. volu. ita etiam ratio que militat ad cogendum patrez deb et militare ꝯ eius hrdes.
7 Predictis videtur obstare, quia † alimenta non debentur ab herede debentis nisi in subsidium quū in summam egestatem deductus est qui ali debet, vt puta pater et filius tex. est in l. si quis a liberis §. item resc ptum. ff. de liber. agno. no. Jo. de ana. in rub. de infa. lang. ver. nūquid inferens quod pater non pōt petere alimenta ab herede extraneo filij nisi in summa necessitate et sic
8 † onus alimentandi transit ad heredes vt not. Jas. in l. ex facto colum. xv. post princip. in xlv. ff. de vulga. et pupilla. vbi infert ad alimenta prestanda filijs mentecapti a substituto herede.
Sed facilis est responsio, imo iste tex. fac. pro Uincentio, qui ē in egestate, quum nihil habeat, vt patet. Sicuti in simili vi-
9 demus † quod si statutum disponat filiaz non succedere sed debere dotari conditio ex statuto ad petendam dotem est transitoria ad heredes et potest peti contra heredes patris vt dotem constituant pro modo facultatum sicuti posset peti contra patrem vt per Dyn. in l. insulam. §. j. ff. sol. matri. Barto. in l. si marito. §. si voluntate. ff. eod. titu. cum concor. vt per Ale. in cō sil. cxix. incip. visis ad fi. in. vij. vol.
10 Confirmo † quia sicuti nouerca tua debet ali a patre tuo in vita sua si laboret inopia. l. si quum dotem. §. sin autem in leuissimo. ff. sol. matrimo. ita ēt priuigni heredes mariti ex pietatis officio tenentur ad alimenta, ita Jas. in auc. preterea col. j. in princ. in ver. inuenio C. vnde vir et vxor. dicēs tamen quia non firmat et quod ista difficultas semper turbauit eum, et relinquit cogitandum. Sed certe difficultas Jasonis non est eo quia successores, sed quia nouerca que est inuisa priuignis.
11 Confirmo ēt quod † filius naturalis debet ali de bonis patris mortui arbitrio boni viri vt not. Ang. in §. consideremus post gl.
12 ibi in auc. de tri. et semiss. et ibi Bar. et hoc † ēt fortius procedit etiam si pater in testamento prohibuisset dari ei alimēta quia executores debēt eum alere vt per Bald. in l. id quod pauperibus col. fi. ver. vltimo queritur C. de epis. et cleri.
13 Et hoc est absolutum † quod alimenta debent prestari per eum ad quem bona transeunt obligati tex. est in l. ij. incip. si quis libertis. ff. de aliment. et cibar. legat. et ibi Bartol. l. alimenta. ff. eodem titulo.
14 Immo † etiam heredis heredes tenentur ad prestanda alimenta ad que tenebatur heres. l. quuz vnus. ff. de ali. leg. et l. alimenta eod. titu. Fran. Micon.

ALLEGATIO. XLV.

SVMMARIVM

1 Rescriptum impetratum nomine eius qui tunc erat mortuus est nullum.
2 Sententia lata contra eum qui tunc erat mortuus est nulla, fallit. 5. idem si pro ipso. 6.
3 Mortui memoria damnatur in casibus.
4 Judicis datio contra eum qui tunc erat mortuus non afficit eius heredes fallit ibi.
5 Sententia lata ꝯ seruum non valet, etiāz si nomine domini comparuisset, vel putaretur liber.
7 Stipulatio serui pro domino quem ignorabe[...] nulla.

8 Privilegium non potest dari defuncto nisi a solo Deo.
9 Si princeps concedit beneficium ei qui tunc erat mortuus, ad eius interpretationem recurritur de validitate.
10 Quando dubitatur an privilegium sit reale vel personale recurritur ad concedentem. & si non habetur copia principis censetur reale nisi probetur contrarium. 11.
12 Persona saepe pacto inseritur ut ostendatur cum quo factum est, non ut sit personale.
13 In principis potestate est declarare modum gratie sue. & si non habetur eius copia, interpretatur ne preiudicet tertio. 14. & tunc talis presumitur qualis est intentio legis scripte & naturalis rationis.
15 Privilegia principum restringuntur per legum rationem si idem sit.
16 Decretum iudicis manumittere debentem abesse ex iusta causa etiam si tempore decreti esset mortuus prodest eius heredi.
17 Litere pape morte pape non expirant & successor tenetur exeq.

In casu dispensationis

Iobtente post mortem eius qui matrimonium contraxit in gradu prohibito omissis que a longe sunt, ponam aliqua propinquiora terminis suggerentibus decisionem principalem.

1 Quod dispensatio non valeat, primo moveor † quia si impetratur rescriptum nomine alicuius, & illius tempore impetrationis erat mortuus rescriptum est nullum ut per Spe. in titu. de rescrip. present. §. ratione autem impetrantis. colum. j. in fi. versi. item quod impetrans, Joan. and. in. c. is qui. colum. pen. in prin. versi breviissime in mercur. Spec. in tit. de iudi. deleg §. restat. colum. ij. versiculo porro. gloss. in. c. significavit. de rescriptis. ubi allegatur ratio.

2 Secundo quia † sententia lata contra eum qui tunc mortuus erat est nulla. l. ij. alias penul. incipien. paul. respond. ff. que senten. sine app. rescin. & in summa §. fin. incip. si quis ex edic. ff. de re iudi. l. de qua re §. fi. incip. cum absentem. ff. de iudi. no. Spec. in titu. de senten §. iuxta. col. ij. in princip. versic. item est nulla ratione litigatorum, Rota Fastol. in cas. vj. dubio. xxj. incip. secundum dubium Jas. in. l. j. colum. ij. in. vj C. quando lib. prin. Jas. in l. nulla in fin. C. de procu. limitans quando procurator fuerat litem contestatus, quia non est nulla, Jas. in. l. si decesserit post prin. in. iiij. ff. qui satisda. cog.

3 Excipiendo † tamen casus a iure expressos, in quibus etiam contra mortuum procedi potest ut si quis in principis personam machinetur vel contra remp. romanam, quia tunc etiam mortui memoria damnatur. §. post mortem institu. de hered. que ab intesta. no. Angel. in consil. cexxiij. incipien. an testamentum. colum. j. in medio.

4 Tertio quia † si commendatus per clausulam mortuus remittere gratia non afficit successorem tex. est in. c. significavit. de rescrip. ubi, Abb. & doc. Rot. in decisi. cccexj. incip. si lite in princi. vt lit. pend. in novis. Et sic iudicis datio contra istum non obest heredibus si erat mortuus ut ius no. Spec. de iud. deleg §. restat. colum. j. in ver. item mortuo eo. no. Bald. in. c. quia. v. colum. penulti. post princi. de iudi. l. ut tamen quando successor succedit in vitio reali vel in vitio iudiciali alleg. c. j. de alie. iud. nota. Joan. andre. in capitulo is qui columna fina. in fin. in mercur. Joan. and. in titu. de rescrip. presen. §. ratione autem impetrantis. colum. j. in med in addi. incipi. venerealis. Jas. in. l. j. col. ij. in vj. C. quando lib. princip.

5 Quarto moveor, quia † per istam rationem videmus quod servus qui pro mortuo habetur. l. quod attinet. ff. de regulis iuris, non potest esse in iudicio, nec valet sententia contra eum lata. l. servus. ff. de iudi. ubi Jaso. nota. etiam si nomine domini compareat, vel nomine domini conveniatur, vel etiam si putetur liber. ut per eum.

6 Quinto moveor † quia nedum sententia contra mortuum lata est nulla. sed etiam si sit lata pro ipso mortuo & infavorem eius, ita Soci. post Paul. in. l. eius qui in provincia per illum tex. columna. j. in. xiii. ff. si cer. peta.

Sexto † quia si servus ignorans dominum esse mortuum nominatim stipuletur domino, stipulatio est ipso iure nulla, quia concipitur in personam eius qui non est in rerum natura. l. eius qui ... pulatus ff. si certum petatur, & ibi Jas. in. j. notab, ... omni casus narraretur heri, quia non est dare qua... ...biectum.

Septimo multum urget gloss. in. l. neratius. ff. de regulis iuris. 8 que expresse dicit per illum tex. † quod defuncto non potest dari privilegium nisi a solo Deo.

Pro resolutione tamen iudicio meo alterum ex duobus est dicendum. Primo quod in ista dubitatione recurrendum 9 sit ad interpretationem pape † quia quando alicui princeps tanquam viventi concedit beneficium, cum defunctus iam fuerit ad interpretationem principis recurritur, ita expresse text. in. l. neratius. ff. de regulis iuris, nota. Roman. ad aliud propositum in consilio. cccxciiij. incipiente in casu in med. Roman. in consilio. cccxxvij. incipien. iste sunt. columna prima. ad me. versiculo. quod ultimo. Roma. consilio. cccxxv. incipien. quo ad primum. columna fina. in princip. versiculo ex quibus. & quod in beneficiis debent servari dispositio. l. neratius, vult glo. in. l. in summa. §. fi. ff. de re iudi.

Et ideo dicit Oldrad. in consilio. celvij. incipiente, factum tale 10 est columna secunda post princip. † quod quando dubitatur an privilegium sit reale vel personale recurritur ad concedentem. l. ex facto. ff. de vulgar. & pupilla. c. cum venissent. de iudi. cum concordan. ut per Specul. in titulo. de instru. edi. §. nunc autem col. ij. ad fi. ver. si autem.

11 Quod † si non possit haberi copia principis; reale intelligetur nisi contrarium probetur. l. beneficium. ff. de constitutio. principum. capitu. cum dilecti. de emptio. & vendition. ut per Old. & ibi ponit quod si mortuus esset concedens interpretabitur successor, & idem ponit Joan. and. in addition. Specul. de causa possessionis, & proprieta. §. quia vero. columna tertia in fi. in additio. incipien. super quibusdam. in fi. Joan. and. in. c. privilegium in fi. in mercur.

Nec ob. si diceretur esse gratiam personalem quia dispensatio de persona & ad personam loquitur contrahentem matrimonium, quia respond. quod † plerumque persona pacto inseritur, non ut personale pactum fiat, sed ut ostendatur cum quo factum est. l. iurisgentium. §. pactorum. ff. de pact. 12 13 † Remanet igitur in potestate principis potestas declarandi modum gratie ut dixi & vult Roma. in consil. dxij. incip. quod primum col. penul. in med. versi. quo ad quartum.

14 Si autem † non potest haberi copia principis fit interpretatio in benigniorem partem, idest ut iuri alterius non preiudicet, quia ius alterius semper videtur reservatum ius autem concedentis non videtur reservatum ut not. in. l. si mercedem. §. fin. ff. de action. empt. ita Bald. in capitulo. quia nos post princi. versi. interdum. de aucto. & usu. Ex quo videtur contrarium conclusioni supra facte, sed respon. facilis est.

15 Alibi etiam dicit Bald. † quod si non est possibile ad principem recurrere, talis presumitur intentio principis, qualis est legis scripte & naturalis rationis ut C. de emancipatione liberorum l. nec avus & l. ex facto. ff. de vulgar. substitutio. Unde privilegia principum per legum rationem possunt restringi dummodo non dubitetur de principis potestate, ita Bald. in titulo. apud quem vel quos in inve. & ibi distinguit nota. et qua distinctione colligitur esse recurrendum ad principem in casu nostro videnda est distinctio.

16 Pro validitate tamen dispensationis benefac. text. in. l. quamquam si. ff. de fideicommissar. libertate. ubi † si iudex per decretum declarat illum qui debet manumittere abesse ex iusta causa, & non esse negligentem, ita quod ius patronatus non amittit. si tempore decreti iam erat mortuus prodest eius heredi no. Jason. in. l. si decesserit columna prima in duodecimo. ff. qui satisdare cogantur.

17 Hinc etiam est † quod litere pape morte pape non expirant quia successor tenetur eas exequi text. est in capitu. literis. de rescr. & ibi no. Bald. ad fin. quod si scribitur episcopo qui erat mortuus successor tenetur illud mandatum executioni mandare, ergo morte illius ad quem scribitur dispositio non corruit.

Franc. Micon.

ALLEGATIO. XLV.

EXPLICIT.